Vu 82, Minnereden ; Gottfried von Franken ; Karl ...

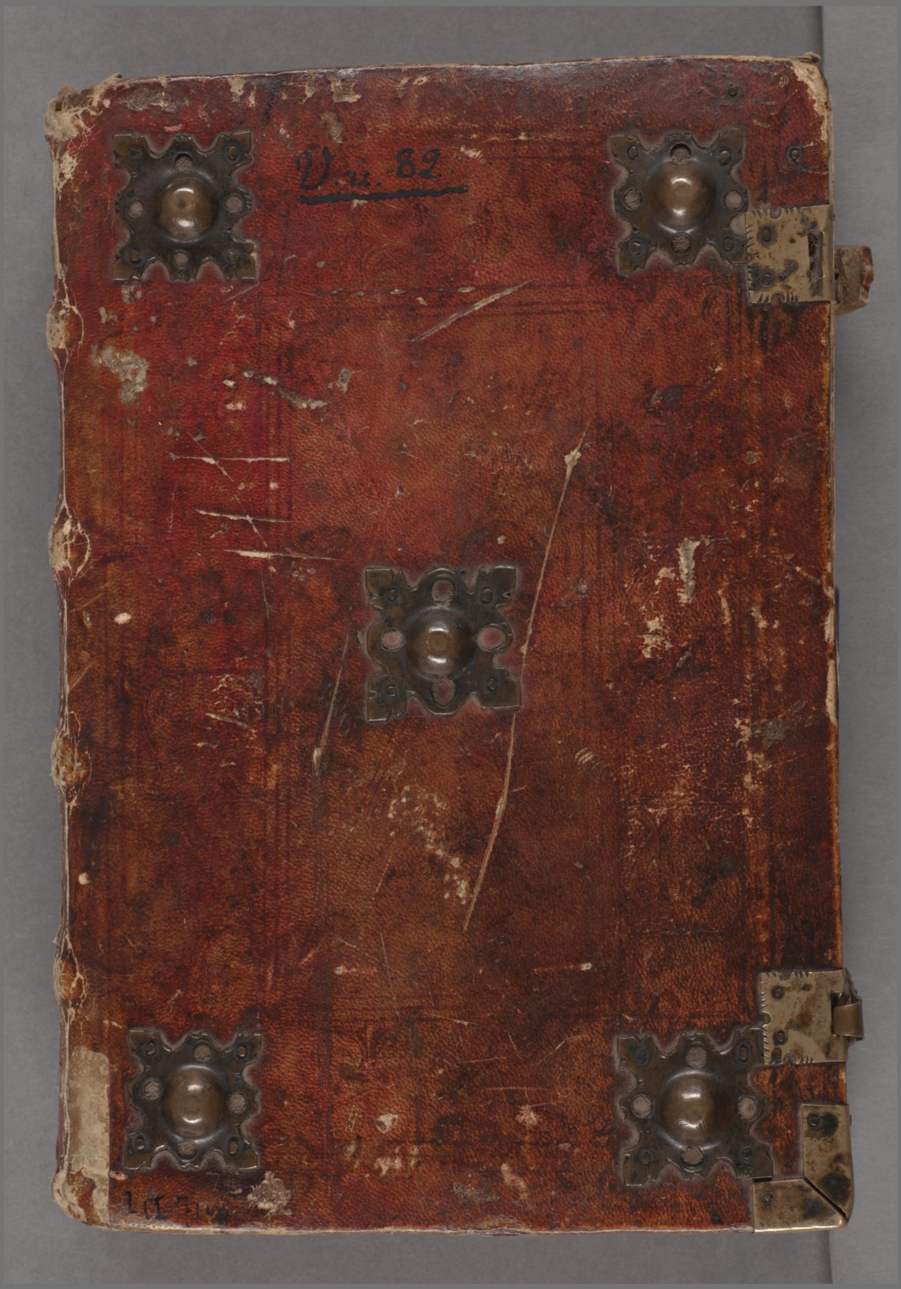

Handskrift // /

Tillkomstår 1480-1541
Digitaliserad år 2024

National Library of Sweden

Vu 82, Minnereden ; Gottfried von Franken ; Karl ...

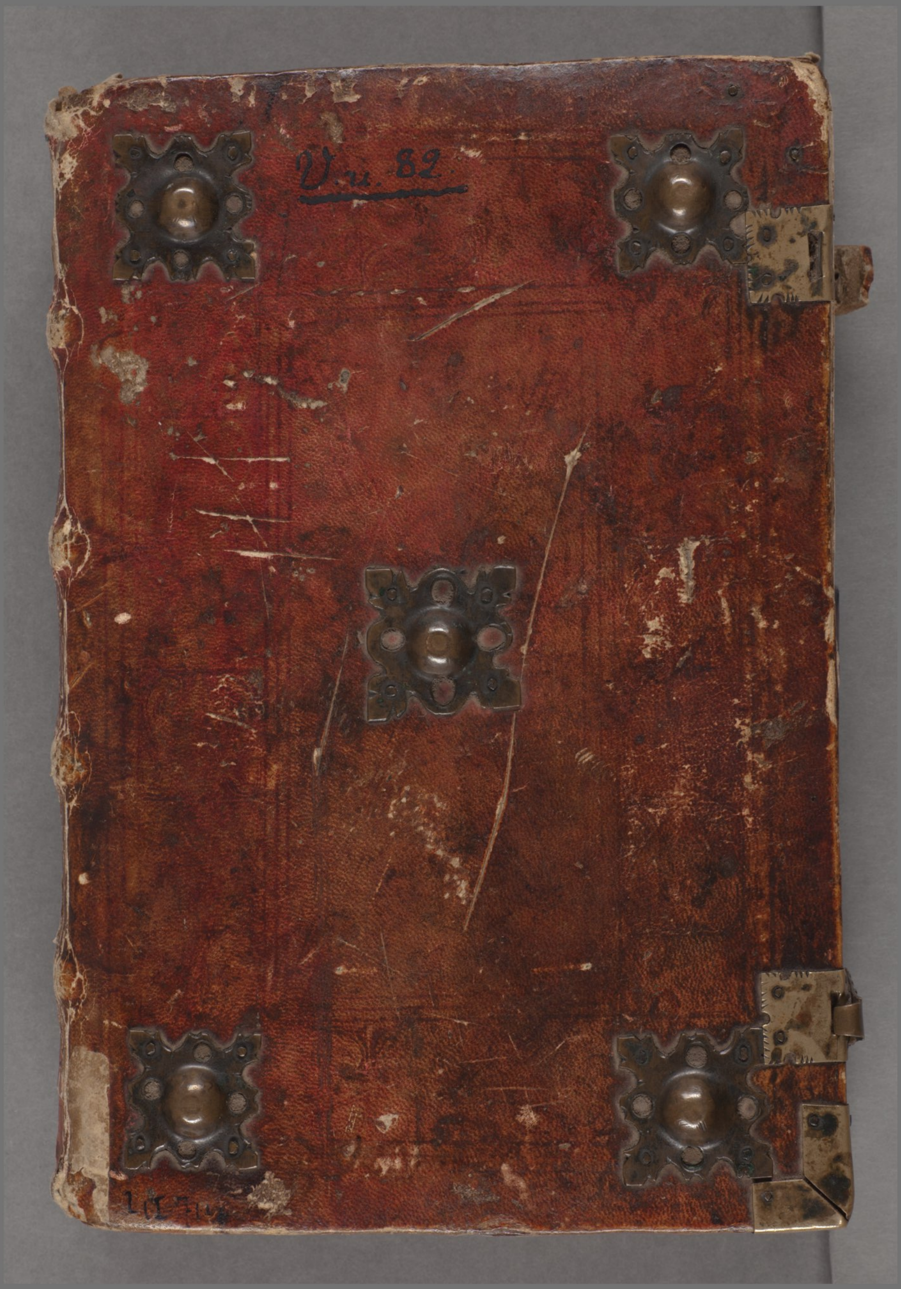

Handskrift // /

Tillkomstår 1480-1541
Digitaliserad år 2024

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

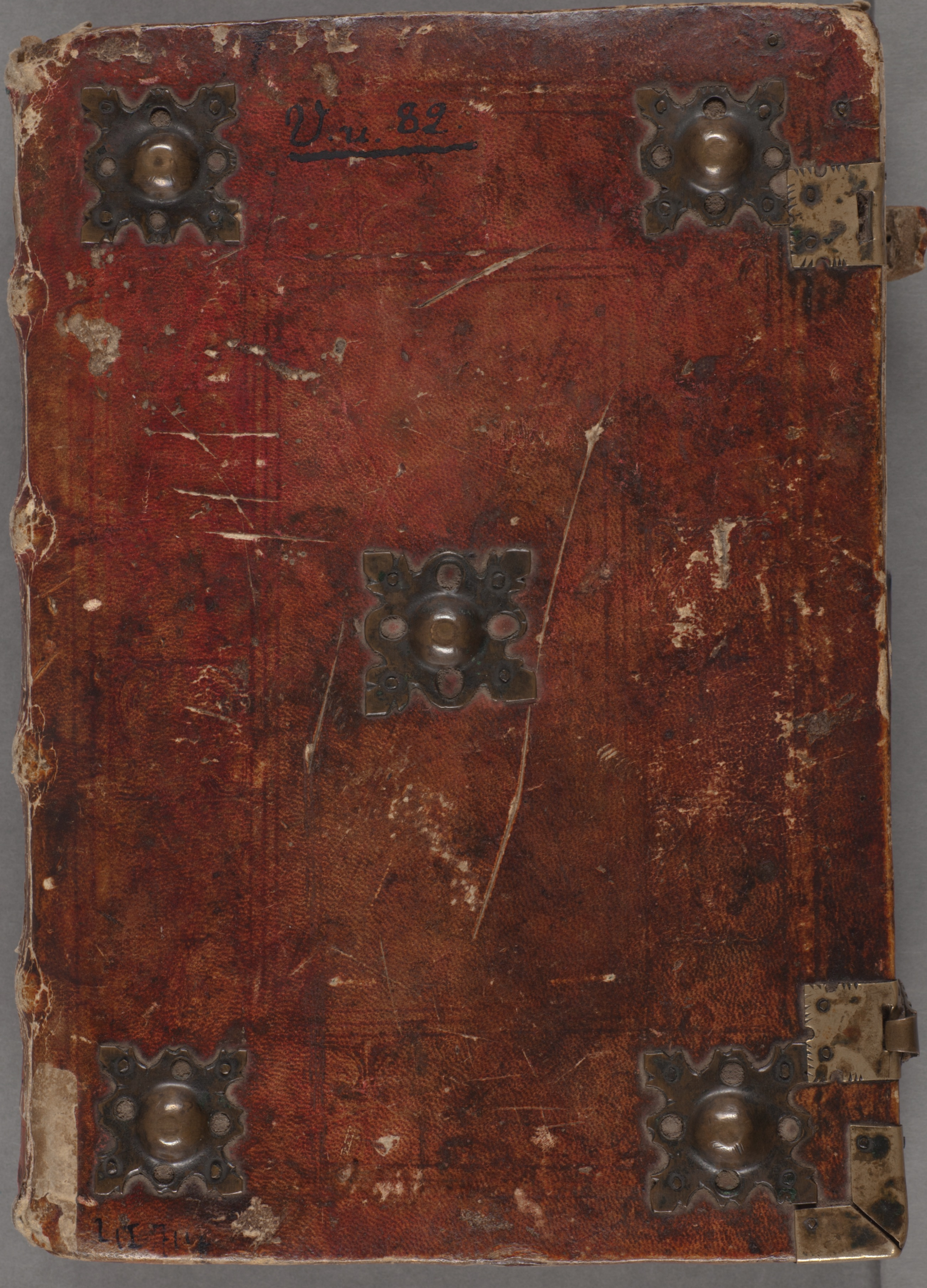

V.u. 82

LII 714

In noua signa · & inmuta mirabilia.
Glifica manū · & brachiū dextrum.
Excita furorē · & effunde iram. Ex
tolle aduersariū · et afflige inimi
cū · Festina tēpus · et memēto finis ·
ut enarrēt mirabilia tua dn̄e ds̄
nr̄ · Gr̄ A d dn̄m dū tribularer clamaui
et exaudiuit me · V̄ Domine libera aīām
meā a labiis iniquis & a lingua dolosa. All'a
V̄ Eripe me de inimicis meis ds̄ meus & ab insur
gētib; ī me libā me. S' Lucam.
In ill' · Dicebat ihc discipulis suis pa
rabolam hanc · qm̄ oportet semꝑ orare ·
et nō deficere dicens · Iudex quidā e
rat in quadam ciuitate · qui dm̄ nō
timebat · et hominē nō reuerebatur.
Vidua aut̄ quedā erat in ciuitate il
la · et ueniebat ad eū dicens. Vindi
ca me de aduersario mō · Et nolebat
ꝑ mltū tempus · Post hec aū · dixit
intra se · Et si deū nō timeo · nec homi
nē reuereor · tamē quia molesta est
michi hec uidua uindicabo illam · ne in
nouissimo ueniens suggillet me · A
it aut̄ dn̄s · Audite quid iudex in
iquitatis dicit · Ds aut̄ nō faciet
uindictā electoꝝ · suoꝝ clamanciū ad se
die ac nocte · & pacienciam habebit in
illis · Dico uobis · quia cito faciet
uindictam illoꝝ · Off̄ Si ambulauero
in medio tribulacōis uiuificabis me dn̄e & supꝑ

R espice dn̄e in testamētū tuū & aīās pauꝑm tu
ne derelinquas in finē · exurge dn̄e & iudica cau
tuam et ne obliuiscaris uoces querēciū te · V
ut quid deus repulisti ī finē · Or̄ D s qui
caritatis dona ꝑ grām sci sp̄c tuoꝝ c
ordib; fideliū infudisti · da famulis
famulab; tuis pro quib; tuam dep
camur clemenciam salutē mētis et co
rpis · ut te tota uirtute diligant · & q
tibi placita sunt tota dileccōe ꝑfic
In dieb; illis · Oracionē Machab
faciebant sacerdotes dū offerrēt sac
ficium ꝑ ꝑplo isrl · ionatha inchoa
ceteris autē respōdentib; et dicentib
ne faciat uobis deus & meminerit
tamenti sui quod ad habraham ysa
et iacob locutus est seruoꝝ suoꝝ fi
liū · & det uobis cor omnib; ut co
tis eū · & faciatis eius uoluntatē · A
apiat cor uestrū in lege sua · & in
tis suis · et faciat pacem · Exaudiat
tionē urām · & recōciliet uobis
uos deserat in tēpore malo · dn̄s d
noster · Gr̄ P rotector nr̄ aspice deus
respice super seruos tuos · Domine ds̄ u
tū exaudi p̄ces seruoꝝ tuoꝝ · All'a Qui ti
dn̄m sperēt in eo adiutor et ꝑtector eoꝝ est
In ill' · Subleuatis Scd'm Johan
ihc oclis in celū dixit · Pater quo
disti michi uolo ut ubi ego sum
illi sint mecum · ut uideant cl

N 4

Tillhör Kongliga Biblioteket i Stockholm.

Innehåller 324 sidor.

V.u. 82.

Börglum kloster 1480.

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

e. Vapnet liknar lik i [illegible] Jep Friis?

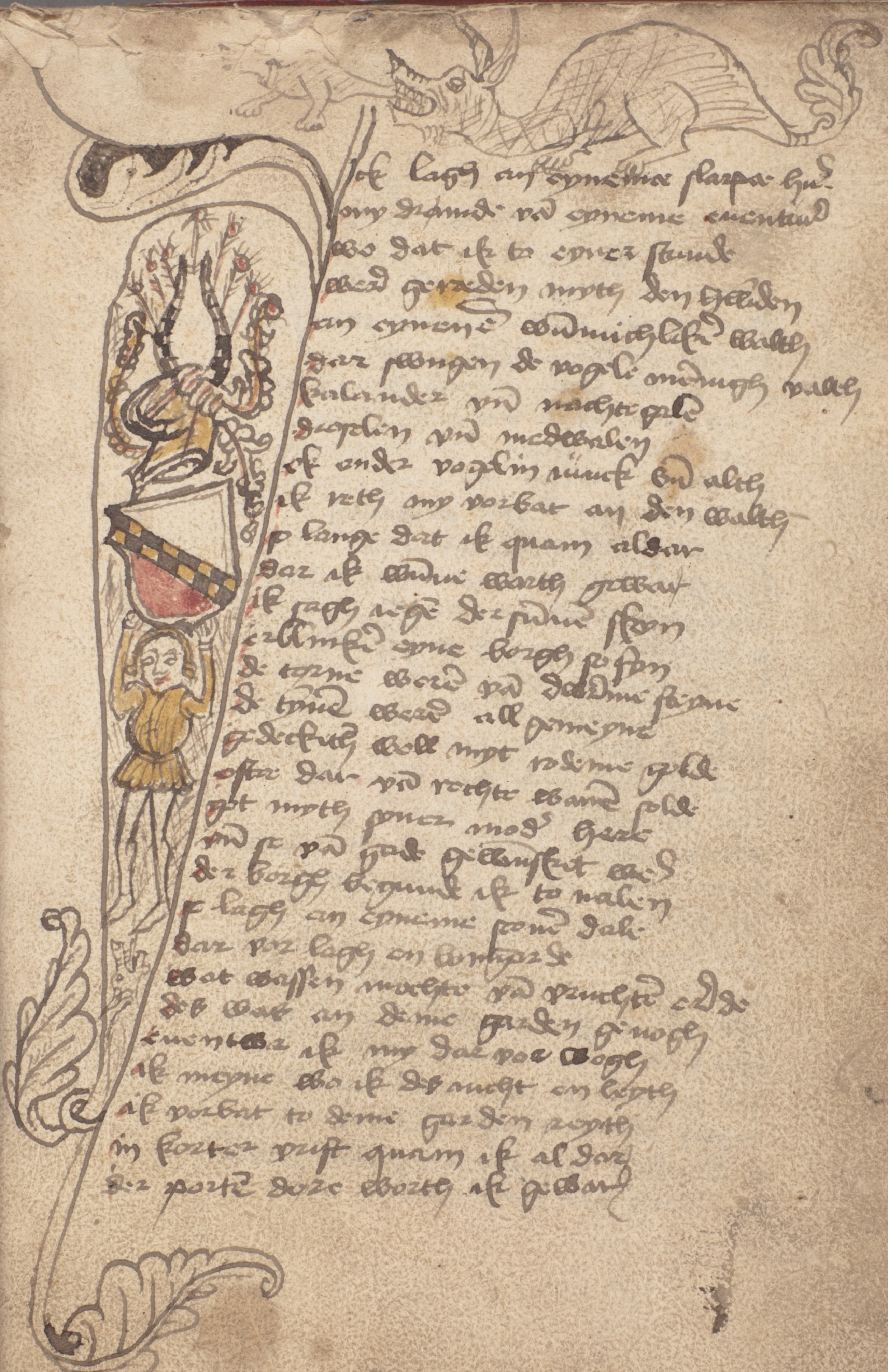

Ick lagh an eyneme slape hu-
ony dromde vnd eyneme euentur
wo dat ik to eyner stund
ward geraden myth den tzelden
an eyneme wunnichliken walth
dar sungen de vogele mennigh valth
kalander vnd nachtegale
drosselin vnd wedewalen
vnd ander vogelin iunck vnd alth
ik reth my vorbat an den walth
so lange dat ik quam aldar
dar ik wunder warth gewar
ik sagh wyse der siden sten
tzimmert eyne borgh gesten
de torne wered vnd dakene seyne
de tynne weren all gemeyne
gedecketh wol myt rodeme golde
ofte dar vnd rechte wane solde
got myth syner moder theat
vnd ik vnd hade gewunschet wal
der borgh begunde ik to nahen
ik lagh an eyneme scone dale
dar vor lagh en bomgarde
wat wassen mochte vnd vruchte erde
des was an deme garden genogh
tuenthe ik my dar vor bogh
ik meyne wo ik des nicht en logh
ik vorbat to deme garden ghingh
in korter vrist quam ik al dar
der porten dore worth ik gewar

Dorgh de porten ik do sagh
Gy mogent horen wo my do geschagh
Vormyddelst an des garden stede
Stunt eyn bom myt rosen bladhe
Dar under sagh ik eyne juncfrowe tzarth
De was van koninckliker arth
Se hadde uppe erem houede war
Eyne crone was van golde klaar
Myth eddelen steyne dorgh gezirth
Ok droch se wol der eren eyn kleyth
Meneger hande gut gewanth
Plurell boldeken vnd blianth
Se spelden myt eynem appell roth
Nen maget was er genott
Se trachtede an sek vnd sprak
Vnd belage er vngemak
Er sprak wuste ik wo ik dat begunde
Dat ik stede truwe vunde
Dat ik eyne gude mad befunde
Dar ik my hete to wende
Wente trewer geste synt nu kleyne
Dat mank en is nicht eyne
Do ik desse klageliken worth
Vnd der karten hadde gehadde gehorth
Ik dachte an mynes selvest noth
Efte ik er stunten ~~gut~~ konde guth
Vnd trat to er in den garden
Vnd groterde de mynnechliken tzarth
Myth worden alse ik best konde
Se dankede my to den selven stunde
Vnd bath my wille komen dar

Doch worth de menyghlike vast
myth blik vnd ghten sered
Dat makede ere allenthalue like ere
dat se dar was all eyne
vnd nymer frunde gar kleyne
Ik sprak wenliche dat gemeyth
vnd vorgetet alle ghere leyth
wolde gy ith nicht vorsmaen
ik wolde iw laten vorstaen
wo gy solden kerend an
dat gy bekennende eyne rede mede
myt rede vnd myt stedighet
also dat he eynes kranes hals se teyth
De sall hebben nene god
merketh wol dath is myn rath
Den ersten spreth will ik iw nomen
efte gy den wille bekennen
en man schall wesen teght sam
for werlde stille also en lam
vn dorgh aller werlde gesthe
sall he dragen en gut gemothe
vnd werth dur werlde hulpe syn
Dat schall he [illegible] vor selighende syn

wurstelle dat is de erste grath
de den leuen ghesten wol gestath
de ander grat schall wesen dath
hortth eyn man vnd wyues echtes stath
efte vnd allmosen wol reyne
dat sall nyn en wete alleyne
vnd schall dat nicht vorbat kesen
wente dat plegen all de losen
de alsulke bosheith dryffen
de schall men wte der mynne scriffen
de schall nummer komen dar
wnder der erweldin wolke schar
De drudde grat schall wesen stede
efte eyn syn leuekyn gunste dede
efte se em dede krenth
sunthlygh vnd ere kruns gith
vnd anna to eynemanne leue kord
se schall he teselken wesen word
vnd dienen er an stede syne
also dat se anders nen leff wune
De iiij grat de temet wall
den eyn yslik anneken sall
wall der welle leuens leff draghe
de schall hert synne nicht vorsagh
efte eyn vnd pinenume leue lepte gesapte
hert synne sall he tewynken mechte
wente dis wes vnd nu boruchte

Leff ane leyt kan wesen nicht
De erste graet is et also
en ma sal jummer wessen vro
dorch leues willen wor he sy
efte hee em stede wande by
un eer tulbesken warten
wus vor allen wolde czarte
wyl der mynnen leff entfan
un denen er alzo he beste kan
De seste graed is gant beslaten
en ma sal syn wenfordraten
de hebbe sosten myt deme speere
dar ma stan alle syne begere
derst affterys sy in guder art
De vor dinet he werdeschap
un guder wolde kundschap
He werden eme alle wol bewerde
wor he kempt under gude degen
Merket nu de sebende graet
wat he en sech beslaten haet
wert leff to leue bekert
alse me wyze eyn verspokent gelert
so sal he beren myt wyzen reden
efte he ma leff ouchte en wete
un myt eer hebbe eren amme
so mach he dar lange dine amme
also dit it nen ma merken kan
efte he ma wolde ye leff ge wen

Den achtenden grat wille ik als sage
wat de iunsken an syck dragen
Indenich denct an der bere
ynnerne leue efte he were
Sin erene denste ein lewe gast
Wen twar syn herte ist nicht fast
he keset twe vn smecket dar
aldus kronsket he der mynne art
Den sele de wolde gerne vleen
wor se de bozen entrewen zen
De meschede grat mote gy
haren vn merken wat he sy
Kumt en lewe gast na dar
dat he syn leff an over strijt
vindet under andere wolken
he sal to er geberen kleyne
myt worden troch myt ogt blomken
Ele he stall sich dar na lonken
dat he en allen in ynner part
deme gelik in ynner fart
also dat men mad merken kad
wat he bo wolde ye leff gelovd
wol sich an disme grade var heuet
syn leff merket kopm. mit de dar leuet
Sucstere dit is de kraus hals
hadde gy den merket sunder valsch

So bekende gy eyne geden me
Juncfrowe ick will jwe orloff tha
Den bydde ick dat gy geuē my
Dar is nen lenger beydent by
De wtuorwelde vrucht
De dede dorch eres herten tücht
Se toch vā erer witte hant
Een fingerlin fast vn wolbekant
Dar in stot en adamant
De luchtede auer eyn gantze lanth
Dat gaff se em dorch ere ēre
Vn dorch dogentliker lere
De ick er hadde gegeuen
Se wnschede my in got teleue
Ick scheidede vā er vte deme garde
Dar myn ros stedent vppe der warden
Dar sat ick vp vn reet heen
Myn ros snauede auer eynen steÿn
Dat ik dar vā entwakede warth
Wes hebbe ick in deme slape gelarth
De dorch wol to merkende stāt
Den kranshals megen sind
Wol rechte leue weten scall
De be darff desser lere woll Amen

Hir hefft de kranshals en ende
Got vns syne gnade sende

Ik ret eth uppe enen dach
Grote sorge my an herte lach
In ene wunnichliken wald
Dar songhen de vogele menichvaldich
De walt was myt blome zirlik
Myt blū ghele rōt gar wunetlik
Do duchte ik my an myn synne
De dessen walt so ryke hadde ghinne
Dat is werlik wolbehōt
Vor sewchte vn vor sewere mōt
So reet ik vort in dat gewilde
So sach ik dar en scone bylde
To my ryde dorch den wolt
Ere clederen were bris gestolt
De syden brun it was gewracht
Menich ametist dar up gebracht
So dar de gude to my wede
In eere dat ik nu wolbekinde
Dat se gar erentrik was
Snel spranck ik vor se int gras
Dorch tucht/ van myme perde
Vn knede nedder uppe de erde
Ik bot der werde myne grot
Also me werden vrowe gerne dōt
De gude neech my tuchtlich wedder
Vn danckede my gar vruntlik sedder
Se sprack gesselle wat is dy begher

Wor vmme bistu kamen here
Wenestowe ik soke des meien lust
Wente my myn herte an myner borst
Beswaret is myt depen dancken
Dat ik des herte moste kranken
Hyr vmme soke ik des meyen trost
Dat ik van sorge werde gelost
Do sprack to my de reyne gute
Rath segghe my wo is dy to mode
Efte ik dy konde to troste wesen
Dattu van leyde mochtest genesen
Suchtewe dat is der swaere dracht
Ik wuste gerne in welker acht
Wo me ere to rechte solde dragen
Wol my de warheit mochte sagen
To leue vn to leyde
Al desses vnderscheide
Konde my des iemant maken bekant
Dat were my en frolich pant
Vn wolde eme iummer to denste syn
De wile ik hadde dat leuent myn
Do sprak to my de houeske maget
De rede my werlik wolbehaget
Dat hort wol alle guden knechte
De dar willen plegen de stunde rechte
Dat se seken goden rath
De wol an worden proewe stat
Vn de syk van den swaken holden
Vn laten den gelucke wolden
Rath proewe dat is myn beger
Dar vmme byn ik gekome her

58

Desse stat also dyn meyne
Dattu wolt gerne dyn eren denen
Ik wil dy vorbat wnt bestryden
Vn wil dy to myner vrowen leyden
De het der ere eyne koninckinne
Wolde se dy helpe to hoffgesinde
So mochtestu vry vn vrolik gan
Vn nummer dyn houet nedder slan
Ach vrowe helpet my vffe de vart
Wente my ove so leff gewart
Mochte my werden dat geschen
Dat ik vrowe ere mochte gezeen
Des solde ik all de werlde dancken
De node vte ere wolden wanken
Geselle wnsschet nicht en darf
Ik dy kortlyken brynghen dar
Dar des salt mennich wunder scowe
Vn of de wunichlike vrowen
De dar is der eren eyne koninckinne
Aldus reth ik myt der magt vā hynne
Aldorch den grolden ryke walt
Dar sach ik wunne mennich valt
Lylicken geel der blome schyn
Vn horde vele der vogelin
Eren sanck vn also menegher wyse
De dat hadde gelwesen olt vn grise
He hadde dar vmbe noch vntwan
So was de walt myt lusten getan
Se reth myt my en wegetten
Eren stalt gelik eyne engel schon
Vil gut geberde ik an er gesach

Menich leflik wort se to my sprak
Dar ik nicht vele to antwerden konde
Wente ik noch an der sulue stunde
Was so gar en unbesleppet knecht
Dat ik nicht en wuste wat de vere dracht
Dat me dorch veren scolde lyden
Aldus qua ik myt myt der magt ryden
Ute deme wolde uppe eynen anger
Dar lach myt gelffen blomen stranger
In wewner art so meneger varue
Ok sach ik vor my liggen stan
En lustlik dat scone pauelun
Van syden ge wrucht starlik weven
Dar bauen en breden baner strecket
So leflik in der luchte luchte strevet
Do ik de ogen wide an sach
De magt do leflik to my sprak
Trut leueste knecht wes wol gemot
It wert noch allent myt vrowden gut
Hir licht myne vrowe de vere to welde
Geluckse vere sin alle salde
Sy van der vrowe mach bestan
Wy willen vrolik vor se gan
Mich duchselue wesen nu my vor sprake
Wete ik noch in sulken saken
Wyn so gar en dumme kynt
Ik byn noch gruder leue blint
Spelle my se is so sote
In er entfremdet alle gote
Des darffest vor er vrochten nicht

119

Des vindest dar aller werde plicht
Et is rede dat wij also leffliken kossen
In den lichten fiolen rosen
Do wij quemen vor dat telt
Vn nemen va vns vnse perde
Do treden wij vorbat uppe de erde
Dus ginck ik myt der kin
To der pauelune dore in
Dar satt so menich stolter liff
Vn hadde lefflik lyft vor dryff
Juncfrowe vrolike vn ma
De drogen allen samen vn
Scallen fluck in gelffer vnn
Ok sach ik dar an blenken ~~der~~ klar
Also vele der eddelen steyne
Ballas vn amatist reyne
Vrowe certen stol de stunt also
Iegen grunt so was he hoo
Dar uppe sat de vrowe werde
Ik wet vor war dat hir uppe erde
Nicht so gudes mach gekamen
De ere is bume wt genamen
Se is ey krone aller guden dinge
De maget vor de vrowe ginck
Dar se in groter ere was
De drogh an syk en ballas
Vn amatist eyn cleit so gut
Dat men des nicht konde we den vroet
Offte it was bliant edder syde
Aldus de steyne konden myden
Dat cleyt in waller andte
Warlik ik des ok nicht lati

Ek ſegge des na der cronē ſtolt
Dat was dat alder beſte golt
Dat ge ye vp erden ſagen hāt
In der crone was gewāt
Also menich eddel ſteyn
Dar dat golt dorch heer ſcen
De vrowe hadde kleyne meneghel
Ik mene dat de ſconeſte engel
De in deme hemele mach ſyn
De was ſo ſcone vn also fyn
Ok was de ſtōl ſo wel belaget
Myt ſlewele of dar dor gebogen
Also menich eddel ſteen
So klarliken in deme ſtole ſceen
Vn dat telt geſtrowet myt roſen
De maget begunde myt er to koſen
Se ſprak hir is en ionge knecht
De wol den ere worde gerecht
Wolde gy om alle geleyde geuen
So he in ere moge leuē
Se ſprak des ſcolt gy em vor my bringe
Em ſcall ſul wol gelinge
Do ik ſo vor der vrawen ſtūt
Do ſprak to my ere roder munt
Geſelle wat is dyn begerd
Ek leueſte vrowe heer
Myn hogeſte beger ſteit na ere
De warheit wolde ik gerne lere
Ok wuſte ik gerne der vrowen dracht
Ik wuſte gerne in welker acht
Man ſe to rechter mate drage
En drume ik ewelike ſere klage

Ist wruchte dat mennich in sebar wde
Der varwen syn thir drage vp eerden
Spelle dat will wij laten stan
Vn heue myt den ere an
Dattu erst lerest der eren stat
Dar na der andere varwen grath
De erste grât hett wnbargeten
Wultu den in hte meten
So dattu heuesst myt eeren an
Vn der allumer lerest wan
De ander grât de hetet tubbe
Den scoltu altijd vebe
Draghen an dynes herten grebde
Tubbe is en wde bekant //
De derde hetet stede
Wol de leeff in eere heede
De holde stede dat is myn rât
Wasstent bringht mennich quat
De verde het vor sebegenicheith
Dat is ewlich der eeren en cleit
Wol slaffet vn merth
Yme wellende ys dicke vor kerde
De viste hett valstekes an
Me stall veste vppe der verde stan
Vn lecken allumer myt deme wende
It en gantz wte des hertzen gewende
De soste grat het myldicht
Dat vyl wol an den eeren steit
So grade nu tho êren stal men wesen
So mach me jummer wolgemesen
214 De seuede hetet menlich möth

Dat is ghlich vn̄ gût
men schal darch ere nicht versage
Liff vn̄ gut men schall dorch ere wage
De achtende hettet kuschekeit
De hoveliken vn̄ den êren stept
Wol erlik will de mynne walde
De schal de kuschheit vaste halden
De negede is en ghewisse zede
De schal den ēre wone mede
Beyde ampt worden vn̄ gebeerde
Wor men is by mollen werde
Wultu desse regele wntrūan
So scoltu ye grade wys syn
Sut to my vor der ceren zede
Dat brūne kleit geue ik dy mede
Brun is der eren to gegeuen
Do got entfink mynschlikk leuen
Do starf he syk eyn brebner ma
Vn̄ eme is alle ere vntffan
Ok droch he an syk brūn gewat
So helt noch der platen stat
Geselle dat machstu merken
De alle dink kan werken
Vn̄ alle varwe heft gegeue
hadde syk de sulue in brun gewisen
So mach dat nummer wesen so
Brun brūn baue alle varwen hogh
Brun schall syn der ceren want
Wol dar wyl wntfan der mynne gracht
Vn̄ ok der werden varwen glanz
De schall in ere holden ganz

vn late nicht aff dorch iene not
vn hyden vast bett in den dot
nach wrowe gerut my selue wolde
wat ik dan leet dorch ere wolde
des mach dön der woden raet
aldus gaff se my der eeren wåt
vn sande my do leffliken hin
to eyner de hett wolle rubegin

Dyt is van der groner varwen

So rede wy by eynerne meuerchen lank
dat vt vrowen eeren telde entsprank
vn lep dorch eynen gronen wolt
de was in sulker wat gestalt
vt knoppen gaff vn dar to stän
ok was dar schell der vogelin stön doon
so rede wij lanch den klaren bach
wente ik vor my lyggen sach
en telt van syden groner var-
dar vore stunt eine magt clar
in eddeler groner wede
myne Juncfrowe to er sede
ga to dyner vrowen an
vn segghe dat ik gekomē byn
my vrowe heft er gesant
eynen jounghe knecht de is bekant
doch wyl in eren salen eeren
wert he vor vrowen stole
heft der eeren denst entfan
do gink de magt in dat telt

Do hiet de vrowe wetwelth
Hir ute deme telde ryka getziden
In also menschliken seden
Myt so menegher stanet stad
Aldus wol worde wij entfanghe dar
Vñ alle deme hoffgesynde gemeyne
Tovore vñ der mallen reyne
De dar het vrowe ane wanck
Der cleet was grone gesteynet blanck
Ok was de krantz myt steyne ryk
Der hoffgesynde ok des gelyk
Uppe telde stole vnd uppe den bencken
Crysolitus smaragdus klar
De vrowe my to er dar
Vnd leydede my bauen dat borne sprinck
So menege mageth dort here ginck
Se sprevden kussene uppe dat grass
De vrowe myt my nedder satz
Se sprack to der selenuffrollen myn
Jch scholt my wyllekome syn
Vnd ok dar to dy werde gast
Wes the drechte der certen last
Den wed sy wo jünck the sy
Wo om de ed wome by
So let he sech werlik wol here
Tyr nune wyl ack des leffliken kere
To eme werliken ane wanck
Vñ will eme kere ane wanck
Myn leue geselle des scholt vorsta
Licht gron dat heft to de ersten Om

Wen de lichte mey entspringht
Dar na de blome alle up dringht
licht gron is lefflyken an wanth
Dat grone dat is en hordent lank
alle dat lichte grone entspringht
Dat grone allent samene bringet
Lyff vnn gut an leuck hant
vn also dy wol is bekant
Gesselle dyt meyn grone
Ek sal he wessen kane
He sal dorch eren nicht vor sager
vn dorch ere en meylich herte drage
Welk deme hilgen truwe grone
Dar inne so wacht de helt kane
Dat he mit syne rosen roth
van vns vor dreff des winteres nôt
Geselle wo behaget disse sede
dy deme gronen want mede
Ach wolde wol eine rechte dôt
so is de sede gruslich gût
Geselle du scolt yt wo beleyden
wat dy vor bat wth bosthoyden
Dat scoltu in deme herten meren
vn vorbat guden gesellen leren
Do sprack to my wolde ere mach
Myn leue knecht offt id dy behagt
so wij vns noch heffen leren
Dorch leuen wa van wentucht kerse
Wes danckede ik der wolde gûte

De my entfenck so rechte sote
Jn recht gheen myt der werde magt
Vorbat dar it my wolbehagt
Dit is van der wytte parlle
Dus volgheden wij den springe sote
Wente dat ik dar myth sinne blote
Gotlyken sach · wulter dar
Oder sunnen dat vp syn slat
Myne ogen dat kume konden lyden
Dus qua de werde myt my ryden
Vor eyne wunnichliken garden
Den men so wuchliken konden warden
Dat spring begunde syk to breyden
Dy vmme den garden lefflike(n) to leyden
Dar ghing ouen an eyne muege dore
Dar seten de kempen rod
Se spreken willekume leue magt
Jy gyft vns werliken wolbehagt
Wente ghe in eere leyde vaert
Dar eme vn vns nicht sy ghespart
Wy reden sse de bruggen dale
De dar ginck to deme grauee
Vnd sloten wide vp dat port
Dar lete wij vnse perde var
Se spreken gut wenmorghenet
To der vrouwen ryken magt
De vnse vrowe is genant
Van ser dy wort vyl wol bekant

Der du iemer vrolich moget syn
Sus trede wij te deme garden in
He stunt in witter lylye blote
Dar was de rose also sote
Dat vor nam my des gelyk
Ot was dar der vogelyn sank gar ryk
De garde was na lusten wol ge legen
Dar mydden inne was belegen
En bergh de yenne an sach
Dar bauen gewelft en syden dack
Dat blenket wytlyk geblumet klaer
Dar vnder was eyne lefflike scar
De maketen all witte krenselin
Se drogen allentsamet fyn
Myt syden vnd perlen steyne
Se sach one dar blenken gemeyne
Werlyken ick ock vorbat sach
De vrowe de des gesyndes plach
Se droch ok en wyt syden kleyt
Gesticket vnd so wol gespreyt
Myt margariten auer gereyt
Ok was dat houet myt golde belegt
Myt manegen margariten ryk
Se stunt wit eynem engel gelik
Sus trede wy vppe den lichten steyn
In manneger witten blomen syn
Vrowe hoffen sprack my is bekant
My leue leefste heft my her gesant
De cerentypse eeren

Dorch hoffen ein houessche werue
den knapen by der werden magh
der eine sy of nicht vor thagh
allene wes he va my begerth
des wert he gewerth va my gewerd
des ginck ik vor der vrouwe gute
vn knede my nedder vor erer vote
de vrouwe sach my lachende an
vn toch my wer dath leue wan
se nam my in twe arme blanck
vn sette my by ter vppe die banck
de wort myt tuchten wart getagen
se sprack bliff ewich vnbedragen
vn segge my den willen dyn
Suntselwe dat is der varwe syn
bedutetz myth dath alle gote
wat meynet witter varwe blotz
myn leue knecht dat soltu weten
vn skalt dat nummer vorgeten
witt dat meynet hoffen reyne
vnd leue wan in herter meyne
leue vn lustich sal tuchtich syn
so dat dat cleit blive wyt vn fyn
dat dar neen smytte in en kame
dat syk nicht to eeren vrome
alse rosen water vn lilyen syn
ek mot de kanisser reyne syn
des gelik sal ime de mynne wart
wor men se let thom varen

Dat sy na ere verne
So blift de myne eyne sote kerne
Vor leue lust vn hoffen wan
We kompen vor deme dore stan
De ene hett hebbe de ander de banck
De wuken dat witte in werde blanck
Malk holdet se selbuen to synen stede
Bewynden se vast der ceren bant
Ok sustu hir in mynes hant
Van enthorne ene taffele wit
Dar in so legge ik myne vlijt
Dar in so male ik all de bylde
De me selbs kust vorstanden wilde
De mydder nacht to mydden dage
Dar vor ich nummer mer vor zage
Wultu hir ok en bylde in han
So dat des dreghst dorgh leuen wan
In vrolle dorgh den ryken got
Wente ik vornemme sunder spot
Wolbe ere du bist gestlich en
Jn gselle dat magstu seen
De alle erd hest gesuuen
Dorch de bruy ~~dorch~~ een vnsedligh leue
Vn moder maria is genant
Ere reynicht is wijt bekanth
Dar my an syna een vn reyne stoff
Alsus ick Jet wolbe ceren hoff
Hebbe gelauet vn gesbaren
Vn se hest my wedder ewer kare
Mj aller werden gude mylde

Dus drage ick heren an myne schylde
Ik wil se gerne vor myth han
Vn se wille ok nicht van myr lan
Myn leue knecht thu merke naa
De hoge meyster seneca
De spreckt dat vnkucht nicht wer sunde
Vn hadde ok nener schande stunde
Vn ik dar nicht dorffte vmme lyden
Doch wolde ik io vnkucht vormyden
Dor erer groten vnreynicht
Geselle wo behagt dich desse bunt
Ich wolde wol myth der leuen stunt
So dat ik ye byn hor gekamen
Wech lere de ik than vornamme
Geselle dit scolu holden rechte
Vn leren yt menegen guden knechte
Myn Juncfrowe vn vrowen
De mich gerne by em stolden
Myn Juncfrowe sprak wy wille thin
Wy salt noch vorbat mer geseen
Se geff vns malk eyne lylyen krantz
Myn hoffen wart gesterket gans
Ik nam dar orloff van der werden
Thir mede wy vte den garden treden

Van der roden parlen nota

Do rede wy den wech entlanck
Der voghelyn den der sote klanck
Dar was wnne vn vrowde grot
De bome bloyeden alle rith

Vn hadden ok ge wandert ſtone
den wech wentlank ı ſoteh laue
So wij to den ende quame
Nu horet wat wy vort vorneme
dar ſtund en dal myt roſen rot
dar ſpia vil menich ſtee in nōt
dar was eyn pawlun vpp geſlage
alzo ik iuw nu wijl ſaghen
rynt heme alzo en kloſter ganck
dar ynde menich iuncfrawē ſijk
Ik ſprak iuncffrawe ghe wilt ſijn magē
do begunde de magh ſeid to lachen
ſe ſprak werlyken der mynē brant
de is beyde ſote vn̄ ſeer bekant
allent dat ik dar to ſach
ſleyder vn̄ des telch dagh
dat/ was alto male rot ſyndael
myt edelen ſteynte auer al
Granat Almandyn robbyn
de gene de dar luchte ſyn
ofte it in allen gloyen brande
de magt ſik des wol bekande
Also gink ſe myt my in dat telt
dar ſach ik leflik wterwelt
beyde mallen vn̄ ma
ſe drogen allet ſament an
damaſk rot myt ſteynen rijk
dat ik ny ſach des gelik
Sus ginge wy vort dorch ſwalbe

Do sag ik eyne scone vrowen
Er kleyt vn̄ ok er houet ghesyme
Dat stūt ok yt ghesyme
Also ghelik de salen in de wulke
Dat quam vā den steyne dewerd
De de vrowe an sik drogh
Se sprak to my weset ghe vroch
Wes willekame des werde knecht
Des byst in alle eren recht
De eere heft dy wt ghe sant
De juncfrowe is em wol bekant
De myt dich in der werlde verd
Ok segge wes dyn herte begert
Des wert dy vn̄ my vullen deyl
Ik sprak vrowe sunder feyl
Ik wuste gherne vn̄ clever macht
Vnd van der roden varwe dracht
Geselle wett dat meynet
Also vuur dat golt gereynet
Beyde lutter vn̄ fyn
Also sal ok de leue syn
Este vrowe droge kraiken wan
Se doch nu alder vorstest stan
So plegen de werden helde gebod
So dragē enck lolde mōten
Vn̄ guder vrowe eer̄ hutten
Vn̄ allent dat met herte ytte
Dat ich de er̄ mochte krenken

Dat scal me nummer mer gedenken
ik wyl dy seggen eynen grauen sin
men ghet dreck to wunte in
dat buur mot lesten vn̄ stinken
aldus se mot de leue stinken
vn̄ lestet syk van dage to dage
wen sik dat vesschet standen warte
al to deme claren brun
er is de eer werlyk dyr
me ik kan der nicht vor gelden
ok nummer edder selden
kan me se vinden vele
me holde se vaste in deme seele
vn̄ late se nummer wenchen
der ere kan nicht gheliken
de er is beter wen gelt
se sweet auer alle swide stelt
swint an de wer den vrowe deucken
de helde wert syk dar krenken
dat se des buurs nicht en neme
men alse it mach to den eren teme
sych vrowe des scholdestu it holden dyr
vn̄ steden vetuade to deme vund
de wert dyne in eren vast
nen my eyn leue gast
got gaff den luden vryen mot
to donde quad vn̄ gut
de sulue got my scapen hāt
de lett sych neme gut an smāt

al my wyllen

Kerlicht i myt
hierte voer so
ongen leschedan

Den ewelike wullen kame
Doch nicht gelich en al to name
Den besten to ewegher vrowde gsale
Den bosen to ewegher marter quale
Dat en de bosen untfanghe dut
So doch blift got allike gut
Alldus ich byn eyn wun der myne
Se mych in creatuyrke syne
By syk that den loue ich theo
Der valschen achte ik nicht en stro
Wat se arges an syk than
Dat late ik vp en seluen stan
Vnd te myth verne vnd en theron
Allike gut/ ik myne byn
By ere bliue ik vaste vnd recht
Alls seght my leue knecht
My dunket dat dat gete dyn
Ik will vnd my entfanget syn
Ach wolde ese to wer der lust
Sus stranck en vmke an myne brust
Vt erer mynnichliken kraut
Dar me se droch ewes vünkes kraut
So na ik war wer dat vnd quad
Dat ik der vünsken vil vor nan
Se wolde vart to my strak
Gselle du scolt vaste staen
Also ik dy geleret haen
Nu ler dyt alle guden gesellen

Beyde vrowen vnd man
de ſyk der ſelſtoſ menet an
dat ſe guder le wanken
vnd dat vaſte in er ghe planten
vnd ghebben de erd vt vtſoken
welik it wart my meſter bante
ſünder en de ghete lenis auſt
de aller dink en meſter is
me ſtal na guder lere ſtrain
de wyle me heſt dat leuent
my leue knecht dyk ſy bekant
en vrowe en vürich mynne brant
welik ſo het de name my
ik menege ghe ſyn
dar by do ich eyn vrowede gůt
ſtin by den underſten wezen mut
vrowde vnd ſorghe an eyn geſpan
de in den eren will beſtan
ſe gink myt my vp dat telt
do ſach ik en ſcone velt
dar helden ritter vnd knechte
de deinden dar der mynne rechte
mit ſcylde vnd ok myt ſpert
do ſprak de vrowe gherd
ſtelle wo ghelynch de důſt
ghefſtu des gicht dorch myne luſt
ach vrowe So ſtept al my beger
des j reſke de my ey knape en ſpeer
dar mede ſo wolde ik auch varen
ſe ſprak du ſcalt dyk bet bewaren

Vore ghyf dat nen eere
Do brochte my de wolle heit
Helm schilt vnd dar to platen
Ik sprack du scholt nicht ane laten
Er wen syk de tornien ende
Wo syk nicht wnhers dar to wende
Welstu du byst lyse gůt
Me sprekt dat vnder rossek vȯr
Me vint de beste knechte gůne
Nus sach ik auer dat heer nicht verne
Holden eine guldene wage
Do begunde ik vart to dragen
Ik sprack wat meynet de lichte schijn
Se sprak dat ys de suster myn
So schynet sy aller werde blanck
Vnd gyft den helden werden danck
De in der mynne denste langhen
Dus gyne na deme wege dryget
De de ofne werd der mynne schalt
Ik meyne dat erentrike golt
Do nam dat leue wolbelin
Dat de ere myt mich sende hyn
En krenselyn all van der mynne
Vn druckede myr an myne synne
Eyn krestich vůr vnd hoge mût
Also noch de mynne menyghe doet
Den krans bant se my vppe den helm
Nus kerde ich vorbat in den melm
Vůl balde wesskede ich myn sper

An güt geselle spra auer her
Den rande ik werdich in dat gras
vil menich dar de erde matt
Ok seluen sechtich dar de erde
wo dorch ich immer an herde
De wile dat de tornoy so warde
werlyk ik ok nicht se vntbrant
Ik hadde wol jegen ze alle vant
Aldus wert mich myne sinne
gesterket vn der werden mynne

Dit is van der gelen panthe

Dar by was en golden plan
vn geleken blamen wol getān
dar vpp helt vül menich wage
myt golde ryk so wol geslagen
dar et sprad so lustich steyn
vn lichter voter mynnelyn
dar mydden en wagen rich
gesport also kunichlich
van golde vnd vā edelen steyne
pitteyn tho pasius al gemeyne
dar vp sat eyne vrowe reyne
se droch an syk en guldine want
vn eyn guldine harband
myt eddelen steyne wullenkrame
De vrowe reep dorch vrede manne
eynen rytt wter~~feren~~ welt
se rekede em wte der mouwe den vage
en sper va golde vnd stale slagen

De sprak my ytt kerᵈ heen
vn trink denak gelwich byn
sus wart de ritter iegen my gewal
he stack my dorch des skyldes rant
var myddelst an mynes hte gewunt
he sprack nu als he warden schunt
dyn hte was vnsundet
dat moste ok syn gewundet
sus ret he mit myth vor den vage
da begunde my de vrowe sagen
geselle des hest wntfangen stolt
dat stot der werden mynne golth
vt eynes werden ritters hant
vorbat so als my wolbokant
des wystes gûne an welker acht
men drage eyne garwe dracht
ach vrowe ia so stept my mott
nu wete trewe geselle gut
de gele drach dem is gewert
des syn hte hât begert
sus spreken de olden vnd de junghen
we gele dracht den is gelungen
vnd alle syn wille is vulgân
ach vrowe dat werᵈ gaet ouck dan
dat me dat scholde make meyne
efte eyn leiff trut reyne
eren de mer make de vroo
dat scholde doch wesen vorseeige seo
Ja geselle dat is war
gebedudet amen war

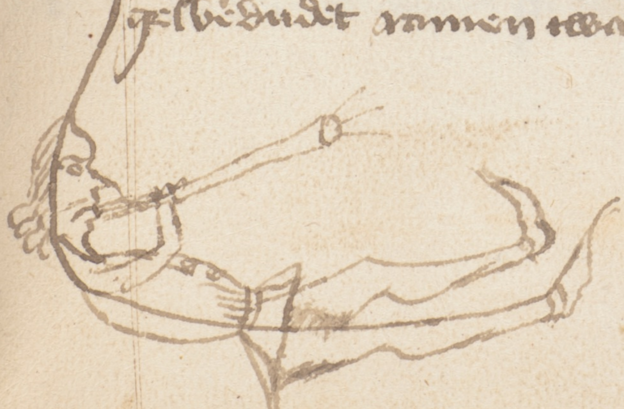

Hir vmme is dyt en selden dracht
men dat it is en goldes recht
got heft de vrouwe suluen gewrath
vnd heft se to deme golde wrath
do got en mynsche vp erden wart
he na syn blot vn vleshe ut
va marien maghet reyne vnd fyn
makede got dat corpus syn
dar mede men ma hadde deyl
dat is vns worden syn guter heyl
got heft de werlden suluen gheeret
wy mosten kunne den vor werketh
des will got wol denken
vnd wyl se wedder ~~danken~~ krenken
de prestes sint er goldes wert
wente se sint so hoch gelert
dat se den heren laden mede
vnd stan suluen in gades stede
golt is gheghene den yitteren werde
wete se var wenthe it myt seherde
vnd setten er liff vppe dodes wage
de aldus gell golt dragen
dat lyket sek nicht rennes wysse
men it geyt to hoghen prisse
Is weme nes Jhu dort mynne langge
deme rede ik dat he stür syne tunge
vnd drage gel nicht an deme kleyde
men in des eghen herte weyde

Myn leue knecht merk euen
Got heft alle vorwe gegeue
doch ere vn dorch mynne
myn leue knecht dyt my to synne
hir inne synt wy ere vogede
en islick varwe myt erer dogede
aldus hete ik vrowe mynen golt
ik byn in alder werlde holt
ik kan wol alle vrauwe herten
we mich dragen mach myt ersten
alsus hete ik ok syn herte
we wundet wert myt mynre smerte
dat de wyne alder werlde gud
nicht geue syner eren mot
sus helt by my wolle myne vru-
al mit der wolden machz hun-
do ik dat megetin welwelt
wy wylle vp en ander velt
sus dancke ik den wrowen werde
de machz myt my gheme kerde

Dyt is van der blawen varwe merk euen

Do quame wy vp en blaw dat velt
vn meneger blomene welwelt
alleent blaw dat ik dar sach
ik sach ok en blew syden dach
dar was men gôt gesinne
by der wollen sede mynne

vii ba

Soch was se dar nicht eyne
me sach ok an erem kleyde reyne
se menegen saffir edele
se sat up eyme sedele
vn er gesinde by der veste
De spise wulle syme leuen geste
Juncfrowe du kenst my wol
de knecht noch stede leren scall
Ja vrowe stede an guder acht
hir syme hebbe ick eme her gebracht
se sprak du hest gar wol gedan
so he wyl my bystan
sus wort de vrowe sede
se sprak ik byn de stede
de stede hort to guden dinge
vnstede kan wol schaden bringe
hadde lucifer in stede gebleuen syn
he were noch en engel schon
vn alle syne gesellen
vnstede se konde vellen
vil depe in de helle grund
vn sint noch wol to menegher stunt
de vnstede kan wol sencken
hir en solden dencken
de in der werlden myne leue
dat se sek io to stede geuen
vnstede kan vaken dregen
also de slange konde legen

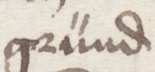

Vns allen to unheyle
hadde eua ern deme seyle
vn adam do de stede halden
so mochte wy alle vrowde walde
des wy in wankel stan
wol dat uns got gelozet han
doch mote wy in varen leue
dyt hefft unstedicheit gegeuen
doch we dar hefft eine bezzen stat
de scal vntvan eynen guden rat
dat is eine unstedicht
de stede by den besten steyt
got hefft de stede hoge wert
he hefft se gme sleyzt sine //
he spedikt des stolds stede wesen
du scalt der syne wol genesen
dus kan de stede vrowde bringē
we er brüket to guden dingē
hir scole gy werden denken an
so dat gy stede in eren stan
doch is vill menich unstede
de node wedder eer dede
ich meyne in der mynne grade
nochtant dot id neine skaden
it kan nicht also vaste stan
it maket doch manigen besser wan
it maket gude vnghe krank
vnd vorderuet vaste sunder dank
we all syne dorch wacht

Vnder wilen he in deme dreke badet
sus behelde menich eyn reyne want
bleue swart dar he werd bekant
vele meynent menede lyffen breken
sus kennet de dorn den wingart steken
dat menich dar vñ kumpt to leyde
bleue swart vppe syner werde
vñ breck dat he wolbekende
so behelde menich hele hende
hir an so sall men sere denken
de stede also sere krenken
se loue my stede to allen stunden
vñ wesselen lyk den vogelen hünden
ok licht dar bossen menich syn
sunder se allene dat to syk teyn
menichliken valschen bliken
myt lozer mynne stricken
hir vmme hebbe ik eyn kleyne gesinde
vñ selden ik wene vinde
se laue vn swere mych
allyk wol vor keren se sich
we mych alsus vñ drage than
de mochte mych leuer vñ sich slan
alza ich hir vor han gesproken
en wort vul dicke wrocken braken
do sprek dat megetin volgeton
geselle dat saltu by dy han
dattu scolt yummer stede syn
ik mot vns to wobbe eren hyn

Doch ryde ik myt dy vppe de vart
dar syt dy wesent schone krut
sees na ik ortoff van der woden
alsus ik vorbat schone kerke
do ik qua ene haluen myle
de magh sik myt korter yle
gesellen ik mot nu va dik scheyden
got de mote dy geleyden
ik sik vrowe wor sall ik kere
se sik de strate sall dych wol lere
du scalt io bliuen in stedicht
allene dat dych auer geyt
dat magstu vol vorwynnen
dar mede schede se va hynne
Van der gralen vruwen merk eine se seut dy gut

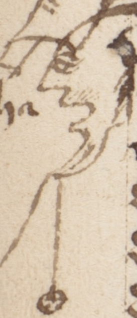

Do reit ik weder alleyne
hahaha myn vrowde was gar kleyne
in dyt grote elende
dar ik my nicht en kende
der vogelyn sanck was dar gedan
de bome konden alle stan
to male in jamer vare
dat loff was gevallen dare
aldus ik dewelde in sorgen
den auent vn den morgen
wo doch ik hadde der mynne vun
och vrowde was mich wlik dewr
do duchte mek ik sach en hus

Ik was eyne kleyne gheselle clus
dor te ferde ik my balde
ik dachte dat allemer des walde
vnd sust do is hirt renna mine
do troste mich dorch werde myne
de wat hir let en vrolich bylde
In ghelber cleyde ik se bekande
se sprak verbat dat elende
vil selden de myt wyllen bebet
vnd men it also schyne stebet
hir vme is my seschen by
wat segen my dyn wille sy
vrowe lat dy sen bekant
myth hirt de ere wat ghesant
dorch kenen aller varlde dracht
vnde lere my welke dyne macht
des bydde ik dyne gud
se sprak to mych dorch ere gutlik
ghes dat is en denstlik cleyt
dat nyt wol in der mynne steyt
ghealls dat is gelik der erde
vnd dat aller varlde werde
ok lyket ghes der barme ast
dyt selen eten leue gast
wen de wint maket not
so sta ik seluer in deuste gt
gelik den guden wnderlicaten
de ere heren nicht vorlaten
den don de here ok gelik

a ba

Des gaff vns got en bylde vnt
do de alder hogesten gude
gebot syne jüngeren de vôte
also scole wij alle dynen
vn altyt myt den besten meyne
dar tegen dat de valschen drengē
de vppe de lude scone leggen
se meynen lange blyue leyt
so neme ik se to my schir
de guden vnd de bosen
de beste to der hogen stale
de bosen to groter marter quale
dar se scolt ewich leue
we se der erden worden geue
de yo nemand kan vare gān
so mot en allen dyt bestān
Dit lydet grawes vil elende
we sech dar recht ane bekende
dat na den vrysten junge rokken
volgen den olden grawen locken
wan syk de iogent wendet
so is de vrowde elendet
doch mach he gade dank sagen
we se mach myt eren dragen
Dit merke vort myn cleyne kind
also scal syn des herten clus
he scal syk debucken wultes dich tewar
wat om dat de mynne openbar
hir syne dragez grawes dat wort

Ve dar heft en leyff hoger bort
vnd of in aller werde to richte
so dat he nicht er gelichte
also scal he syk drucken lan
ach vrowe dat were gar wol gedan
dar de werden helde gut
dragen alle alsulken mot
wat den vnd leue werd gestort
dat se sych duchte des vebert
wert guder vrowen ere
vorgulde nemmer mer
werlich alder werlde gut
wol em de wolby wachten dot
geselle du byst gar wolgelert
wo du nicht werdest aff gekert
nen vrowe got wil my wol sterken
wes lert my vort dat grawe merken
Dat meint grawe elende leuen
de welich leff heft auer geuen
aldus se holt de ghele stat
auer war it is by ander wath
dat hefstu rede wol gehort
hir werd noch wol menich wort
nu id worden to lange rede
malk de prouet selue mede
do danckede ik der vrowen wedder
vorbat ik do henne kerde

Van der swarten varwe Nota

Do quā ik vp en swart dat mōr
dar ik welik har ouer vōr
dat pert dar ik uppe sat
so vaste ampt my dort trat
ik mēde ik solde dar vorsinken
vn̄ in deme drecke gar vordrinke
aldus ik was in sorghen dar
do sach ik eyne swarte scar
se quemē by my also balde
se sprekē dat dy nw gewalde
se slete mich van de perde dale
se sprekē nw in deme drecke wale
des vruchtest sere vor dat pert
nw scoltu sullen syn wy wert
se togē mich also eyne deff
se sprekē wer ik nw dyn leff
se heft uppe dy vul kleyne achte
ik swech gar stille vn̄ dachte
ik wet wol se verget nicht my
alsus so vorden se mich hin
in eyne depe swarte grunt
dar mydden ok en stok stunt
alsus se mych vp slogen dar
myt handen vn̄ mit vōten gar
se sprekē ia wat helpet dy nw de wȳ
des bist nw vn vro an dynen synnen
also de hase vnder den wynden
wil got ik mach noch wrake de vinden

De ere heft dich allegeuen
Doch will ik er to denste steruen
De vntruwe heft dich vorraden
Oc nen ik kan my nummer staden
Wat helpet doch hape vnd leue
ik sta gar vaste in en erem breue
Dyn denst is dy to male vorlaren
nicht leuers were vorsegkaren
der mynne vur dat is dy gheuen
wol mech dat ik ie to er quam
wat wert dik van der golden mynne to lone
sorge iamer grot mit hone
dat heft se dy to genoghete
wolik myt rechte wol genoget
se draff nicht to dy stede moth
myn herte is er in truwen gud
se leth dich doch in elende
och al werde ik dar beschende
ja nee scaltu sorghen lere
och vrowe ja dat hort to ere
wat ere magstu anders han
du scolt hir liff vnd suntheit lan
so wil ik vnschuldigh doch liden
also de hilgen konden stryden
kegen aller duuele macht
ja ik wer nes of wol gebracht
spreken se to my gar konste
wy scolt hir laten hande vnd vote
sus konden se my vter der mynne nich leeden
wer kili also harde smede

Dat my duchte ik moſte gän
ik ſolde den ſmit verloren han
ſe ſpreken noch wille wij it late
Wultu der zere leue haten
nen ich wlich nummer mer
er wolde ik lyden alle ſwer
So ſoltu doch de ſtede myden
nen er wolde ik nummer lyden
wente an mynes leuendes ende
Jch byde open ach dith blende
Dus ſtack ſe myt langen ſteken
ik meende my wolden de ogen breken
Se ſprack wultu nicht nue wenken
ach nen ich wil er nummer dencken
Danken wyl ik dy wol machen
des ſolt all hir din leuent laten
eyn ſteyn ſe my an ge warff
vnd togen mich dat ik halff beſtarff
Se ſprak wultu de ſtede län
ſo wille wy dyner ſtene hän
ach nen ik will leuer ſteruen
we ik noch lafte ſolde weruen
So ſegge vns we de wolle ſy
dar du ſelbe ſtede warneſt by
ſo ſoltu leddych va vns gän
Ich wolle dat wer gär wol gedän
dat ik dat gemadde maſtede ſtrant
oft mich geſpotede er roted mebut
ſo word werlyggh dat wil med

Sprecke ik dan dat nicht en wer
hir scaltu hangen also en deff
du en seggest uns we dar si dy leff
Ik was des wunderdich so
dat mich en vrowe makede vro
ik en wet nicht wat ik dan scall seggen
nes scaltu werden up gislahen
werlich war ut aller not
wente dyn werdicht is grot
sus slogen se my ute den bende
myt eren blancken witten henden
vnd nemen my louelich to en dar
de vrowe myt der werden scar
se brochte mich an eyn scone gemach
dar mich got walle vn vroude scach
wat ik do leydes hadde gedullet
de vrowe sprak myn leue gast
du hest gedregen der sorgen der sorgen last
vn byst gewunet allent recht
nes segge herte leue knecht
efte du vn uns begerest icht
des wert dy war geweygert nicht
ok bidde ik dy vorgeue my
wat dy to leyde scach is schus
dat is doch dan dorch gud
ach vrowe ik ~~dar~~ wet dat it wesen mot
It is jo wolich al vorgeuen
vnvorsocht kumpt nicht wol vor aren
de vrowe er scult vor waren
de sech der nye neme an
dat he in vrede vaste stan

Geselle du hest gar wol gesicht
ich seggh' vort my leue sinlicht
wat seghen my dyn wille sy
ich wolde wolde sy bescheyden my
Jewe wit vnd Jele macht
vnd of der swarten varwe dracht
Geselle swart dat meynet torn
wat syn leuest hest verlorn
Eder it hest de dot gescheden
So lidet syk swart sorlich cleden
Of kunnt wol swart der mynne an
It meyne ein kleines dwanghe leue
wen me it hest en anderer var
so meynet it of wor seligen gaste
Of meynet swart dorch leue lyden
vnd allen leyt wedder striden
vnd laten nicht eff doch seyne nöth
It en scheyde denne de bytter dot
So sal me noch der seyle dene
vnd de myt gantzer trewe meyne
ich wolde dy varwe is gantzlich gut
we de syk in denst der mynne döt
ver swygen is dat beste cleyt
dat to der mynne is bereith
Of dwank to guden dingen
kan menich wunne bringen
vf liff an trewe meyne
dat vorgult/ werlik in gut alleyne
Ja wer-ma rechter nugh' stat
vnd nicht lieff an roden vorsmat
vnd na dode denket
dat herte is geblinket

na
na
ba
ba

Van aller losen valsten gewunt
Wente vnse schepper vor vns stunt
erslich gebunt in dodes bande
We syst dar rechte ane bekande
Dat sin mynneste drope blut
is hemel vn erden vil to ~~blot~~ got
vn doch dorch leue kreftich wil lyden
wor vme scolde it my myden
Wy lyden wedder dorch em seluer
vn os dorch werder nymme ed
Wente lydent dat bringet wunne clept
na regen sunnen schyn vp stopt
vnd na seren arbeyde ryre
Got geue dat wy lyden hyre
Dat wy de hogeste wunne scolde
vn deme alse werden wrachen
Dat de ende blyuet gut
Wol em de wol by mache dot
Myn leue knecht to werden kom
bringe ik dy to der erē ham
dar du byst erst vt gesant
dar dich din vrode wart bo kan
Dus qua ik vrolikē erē hoff
D e sske to my got hebbe loff
Dat ik dy wedder myt vrouden see
Des hest gedragen wol vn we
Ach scaltu jummer vroude walden
dyn lon wert dy nicht behalden
Dat heft ge wonnen dyn menlich dat
Des scalt nu dregen ritlyk gewāt

Vnd myt der leuesten wolde dyn
scaltu ock jummer vrolich syn
halso
We sus na eren will weruen
Syn lon sal nummer mer vorderuen
Myn leue vrunt dyt scaltu merke
vnd vorbat an de werlde keren
Hir by vns mach wol syn bekant
vnd grade sint wy vt gesant
Syn hoff is vor vns vnbeslate
dar na wy weren wn vordrate
dat wy so wedder kamē dar
mank de wunichliken scarē
dar gift mē vns der eren kleyt
en vrolich bylde in wacht
de vns alle kan varnogen
vnd alle vrowde kan vogen
De heft gemaket enen orden
dat got is en minsche ge worden
vm wy en vor eynen broder seyn
des mynen engel mach gisteyn
de ere vā der magd quam
de vns dime volde nam
vnd brachte vns in der eren sate
vā der elenden straten
vnd brochte vns in der eren hoff
dar wy aldus der werlde loff
bruken den varuen sin
dat wy dar wedder kamē syn
dat vns de magd heft vorworuē
de reyse bliuē vns vnvorderuen
dat wy so hebben steden mot
wy lyden ouel ofte gut
dar to mote vns de magd sterke
myt gotliken eren werken

Dat wi kamē in d' star
dar wi ewich mē vat
alle widme mogē stelle
vñ oc in vred' iamer mutē rebe
des helpe vns got d' hogiste here
Dorch syner reyner moder er Amen
Eyn houesch geselle as vt gereden
in werder auentewrt
de hat eyn ryen dat vrowelyn beden
dat se em hulpe vt in sorgen stüren
he sprak werde vrowe mach ic iu clage
myne swar not ic lange in deme herte hebbe drage
c Geselle ic wil iu gerne horen
wille gy my nicht bedrogne
dat my gut geruchte mochte sture
Sulker gestorf wil ic my nicht oue
me kende ic iu vñ alle gude luden rade
dat so te den besten queme
dat dede ic gerne konde it an nicht spade
c Vrowe vat iu voren mochte
in rechte vñ oc in eren staden
asulken trost ic node sochte
So mote my got van hemel gnade
se were ic en olt der vñ vele iamer
wen it nach kempen mochte syn
dat ic solde clagen myne swamer
Geselle so clage wes iu ercth
ich wil iu gerne en cleyne here
wat is dat iu herten werret
konde ich iu van sorgen stewren
dat dede ic gerne hy cleget iu sor
Begert vp wat is iu not vñ pyne
vñ iu clegelike sor

49

Vrolke ik mot mit vruchte scheden
ik bydde dat gy it wol vorstan
ik drage an mynem herte eyne wunden
dat hat eyn reyn wiff gedan
wat se my leyvet vor alle de werlt +
+ Hennyne
her vmme so quelet my herte
r Geselle gy klagh my alsulke pyn
dat ik nicht to ieb kan geraden
ik wil der rede verlaten syn
hat iw gedan eyn vrowe schaden
nochtent dat se dar. blome. wet va
dar an heft se kleyne schulde
gy scolen er sulue laten vorstan
r Dat gude wiff is schuldich vri
me dat ik nicht aff gelaten kan
my herte is er myt truwe by
so dat ik up erden ny leuers gewan
wolde gy my iw en truwe bade wesen
dat se my wolde to denste entfan
so mochte ik van leyde dan wol genesen
r Geselle ik had oft kleyne kunde
myt vrowe to alsulken dingen
wen icke sake ander stunde
konde ik iw dat vd sorgen bringe
dat dede ik gerne iw wilt segh so nicht wyde
ik bin oft iw mach mechtich myt se
her vme latet my loss an dessen saken
r Vrowe gy hebbet erer gantze macht
der ik dene to aller stunt
wolde gy it my helpen der to gebracht
dat ik er sagen mochte mynes herte grunt
wat ik se meyne in tuchte vnd in eren

De macht by my den wo ſe wyl
vmme alle de werlde konde ik nicht
vñ er keren
Geſelle wes erer mechtich ſyn
vñ my de nicht wult vorlaten
ſprecket vp wat ik iuwe ſyn
ik wil my gerne dar to ſaten
Dat ik ſe ok to worden brochte
wer de werlt nicht alto lank
lange we ik ouele weſen mochte
Wrowe de werlt is gar geringe
Dar ſe ik de leueſte hyr
we myt eynen naten vinger ginge
de moſte deme gar wiſſ wachtich ſyn
wan the quicke to der tzynen ſuten
Jk bydde dat gy it wille wal vorſtan
vñ nement ok tho ſeren vñ to naten
Ja wo ſolde ik dat vorſtan
We ſes in deme ſeren is
gy ſolen mich der rede var lan
ofte ſprekent vp in korter vriſt
wat gy wes begerē van my wetēte
wo gy myt willen ſwygen
vorborgen rede kan ik myt vrgetē
ich wille jes mowe wol vor war
ſele ere liff vñ gut
Jk mot vtſagē al myt war
de my bevolhen hat de mot
Wy ſyt wolde ſeluen de ik meyne
vor alle de dar leuet
vñ var alle gut ſo leue gy my
Jk bydde jes darch den ryken gōt

¶ Geselle latz my der rede wesen
alls gy hebben vt my rede spot
So hebbe ik hir to lange wesen
ich meyne ich my dar wol vor bewart
my dunket des mach nicht schen
vnd sage alls vnd wil alls vnd alls varen
¶ Vrowe vart nicht van my
Sy my anders vorderuen
efte dat wolde myn spot alls sy
dat ik mot an iuwe walden hulden were
so mote my got to allen tyden haten
wente mich iuw hete dar to dwinget
In gantzer gunst ik stan des nicht late
¶ efte it alls spot ernstlik sy
So en is it mich nicht geton
gy sollet alls stellen anders wy
myr is gegeuen to der e en man
deme ik mot to willen wesen
dar vmme ik alls nicht to wille sode don
¶ wolde gy stolen alleine na
leuen also alls genoch wol
vnd solen mich to ienemme knechte vntfan
dar an mich gentzlich wol genoch
wo node wolde ich dat myt wyllen machte
dat alls to vnwillen brochte
vnd myt rechte mochte myt eere spreche
dar vor hort dankes slepne
Ik hape myne ere wol waert
van iuw vnd alle de welt gemeyne
dar van wil ik mych ewerlik nummer scare
Godes hulpe wyl ik dar the neme
vnd wyl mik des wol hoden
wes my nicht en mach an ere tonne
Ach vrowe wan dot der rede not
wat ik doch anders nicht en gere

Ik wolde lever lyden den dot
dan ik uwe schade staden in wech vnd in erten
wes solde mich sech de vrouwe in den werlde
wen yr neine ere hedden
wo solden din dan ere an scowe
Deselue ik wet dat wol dat ghude wiue
gerne vrowe ende sterven
Des hebbe ik uwe ut ghe gelan
Nu welk gy mochten so wol weten
dat gy my sint mit alle nicht te syne
Ghe vnne mich sere var wundert
dat gy uwe alsulke dorheit beghynnet
Ach vrowe ik wet dat leyder wol
dat uwe wil cleyne vme mi yst
des is my ghere sorghen vol
dat ik vnd dode hasshe wist
wante ik nyt mochte dar aff sed late
So en achte ik mich vff alle de welt hate
Hy spreken welich also en dore
Were uwe all de werlt ghen
wat konde ik gude van uwe horen
Hy solen uwe lever stellen sam
dat uwe slochte staa in hogen stalle
So danke uwe got vnd hemele
dar to de gemeyne werlt alle
Och leuede dar koninck Salamon
he worde wol der pin los
alse he syk hadde nomme an
vnd lende dar by so cleyne trost
ach vrowe quit wat ik lyde seber
noch vrowe ik mich jeber gute
dorch uwer doghliker ghert
Deselle hebbe gy selke wort
gesecht de uwe vromelich sint

Den scole gy iuwe volghe wort
me sprekt en krut gestegen in
dat liefste syk to den haue ge de ryden
de erentryke knechte scholen syk
in vrouweden kunden laten vinden
rich wolde dat ik al my boger
dar na steyt herte vn all myn mot
nadet wo ach mich heme sterk
war iw vrowe dunket gut
dar wil ik ryden rechte gerne
de wech scolde my sin to kort iuwen
noch nummer dyde syn to verne
scolde ik myt kunde ryden
ik rede en to des keysers haue
Dar mochte he sin in der eren statte
vnd sien ok na werdichliken laue
vnd sien ok manich vorsten vormare
wo se holden der eren stat
vnd we se kone werdichliken bare
Her wolde dar to kyn ik wol bereyde
myt perde myt harnsche myt allen bereyde
vnd ok wolde ik van alle streyde
se wyl ik iu bydden eyner bede
dat ik mich nicht wolde dorch iuwe clede
wat iuw vrowe dunket gut
wat gy wilt dat scole gy my bescryden
Geselle we ik iuw scolde raden
so scolde gy iummer varen blyue
dat mochte iuw werlich sere scaden
an wollen vnd an mynnichliken wyuen

Van ſtede varwe wert gen dy gevunden
wy ſynt myt ik mich g̊ne vre
vnd denket wor he is ghar ſeer verbunden
Ach wolde dat ik ewelik ſee
ik han my hir ne geſettet
ſolde ik my alle heren underſt wo
ſo wer my tide ghar verlettet
ghir ſinne bydde ik mech der erſte bede
de crentyſke varwen
dar ane wil ik blume ſtichte ſtede
ſtelen dat is der eren cleyt
wit ſelſt in hopen ſcyne
Swart dewank vnd vorſate gheheit
dat mochte gy ok te ſynen nemen eyn kleyne
wente dat als anders wat kumpt to ſyne
grys wan verbunden der winder ſate gy
der ſtede varwe dar begynnen
wol hen dat mach to ſunde kame
der vruchten ik leflik ghu begynne
vnd helpe mich des enſte namen
dat ik levers nicht en wyne
Ach wolde latet my jen̄e wylle wete
mach ik als nicht denen an vremeden landen
dat wert ok ewerlik nicht vorgheten
Geſelle gy en ſcholen nicht
myr dene mer dan in dat gemene
gy ſcolt des ſyn van my berecht
denet allen guden wolle ſyne
vnd vlitet jo na allen guden dinge
dat mach iw ewich vramen
vnd to guden dinghen bringhen
vroliche ik wil to jen̄e kame

Deyne alle gude vrowe
gy sint de hogesten an deme haue
den meynen hte in guden leuen
nu mot ik leueste vrowe va iw vart
ik beuele iw gode vnd syner moder
de mote iw to allegen tyden bewaren
vrowe nu is to heyme kame
iwe arme derst knecht
hebbe gy icht vnd eyn vornome
dat he iw trest denet rech
myt suldes amte se verne c vomede lant
des is so lange tyt vorgan
dat gy wolde mich va iw senden
Weselle gy soden welkame syn
vnd ik des nicht vor dechticht ben
my dunke dat ik all keyne cleyne
gy sprecken my werlik vnrecht an
ik hape dat alle hte des nicht en meyne
Ach vrowe hebbe gy my nu vorgheten
gy hebben doch wesen vast beslaten
in mynen hten an vormate
vn blyue dar werlik vnvordrate
ik hape dat gy an stumpers wyse
to my hebben ghesteken
ik worde anders an dugen dare gyse
trewe yt is my stump so nicht
hebbe ich iw wan er gesen
des sole gy syn vnd my bericht
des sal sik nu hte nicht bedenke
hir vmi sole gy my desse rede vorlate
ik byn eyn vnborende te
lange beyde nu kan ik my nicht vorlate

Drebe to denste jw allegeme
so ret ik in vromede lant
nu wille gy my kennen klene
vnd sal iw wesen vnbekant
Wol hen ik han dat so gemaket
Dat ik han ere dar vorworuen
vnd bin ok nergen gebaget
wachen is iw ere bestan
Des moghet jw myt allen vrouden
wat han ich dar genomen an
dat gy my jewede derist sidden
wat wunderde de ik mit jw hadde
sende ik iw vt in vromede lant
wan dat gestach berichtet my dat
moste ik rett to des keysers haue
vnd ok to menegen vorsten mer
to jwe werdichliken kame
Hen ik bestellet menich ritlik heer
dat to ret ik myt aller werder gute
vnd varde dorch iw vorwerven kyn
De ik noch drage in hoch gemote
Ja dat is my alle to synne kamen
mich wart do en wort vnd alle bericht
Do ret ik jw to willen wollen
ich hapes gy hebbent an nenen sunden
hir vmme wil ik des wessen quit
vnd wil gheslich mit iw wesen
Ik danke iw meniger hande wis
gehebbet my so dat beste geraden
ik han vor vorsten menegen prijs
so aller ere vnd werdichliker gnaden
Wol dat gy hebben jw nicht to my gelimmet
so hebbe ik my to iw vorplicht

vn bin in allen saken stede vnde den
truwe ga ane anevanghe wol en ere olt
vnd eyne iunghen herte to leyne
Wespelle hebbe gy ieu of also gestalt
des achte ik nicht welk gyn kleyne
gy doch ewerlik auch an my gewelt
hebbe gy noch de varwe hir
wor se is dat is doch allent geldt
gy sint io de vrowe vlik eyne
dat weet wol got myn herd
den ich mit gantzen truwen deme
ik ryde ik ga wor ik my keme wende
ach dat gy my sus kleyne wyllen truwen
biddet my allent wat gy wilt
dar an wil ich my so gerne vrowen
wen noch de kerd were myn
de varwe de gy rede hauen
de duncket my io de beste syn
gy hebbet dat ewerlik van my gane
dar my de varwe is in hertzen
vn doch aller dinst en is nicht myn
gy dient my ewerlik myt dem munde
vnd nicht myt den hertzen
ach wo sint gy my dus hard
mich arme elende
wente my my leuens en weet
gy sint des mechtich wor hen gy wille my sender
dat gy vp lande edder vppe wilde wagen
allent wat gy van my wilt
dat wil ik nicht ver sagen
wan ewer dinst ok were myn

So solde gy hen in sprytzen ryden
dat brachte wes grote vromen
vnd solden vor den kristene loue stryden
vnde scolde wes malich dar laten starwe
des danckede wes got van hemele
vnde dar to de werden wellen
vrawe ik wil de heruart
dorch got vnd wes gerne ton
wente my ny nicht lewer wart
ach wunschet myr gelucke hem
dat ik mit vrowen wedder mote sewe
Wat gunne wes eyn guder nacht
myn leff myn trut myn wunste vor alle vrowen
¶ Ik bin gekamen vt prutzerlant
vrawe to werden gode
dat gy my vrowe hene senden
trostet vrowe myn gemote
wente ik in menegen lande by gewunden
in mekheit vnd in eren hebbe entfangen
dorch wes vil menege wunden
Gy solen wilkame syn
wes gy mich satz schulde mer
Gy hebbet dorch mich entfangen pin
dat dot mich werlich grote seere
ik wet dat wol dat it my gelt nyt nichte
me dat gy myt my scrimpien
de wyle dat gy my hauen in angesichte
ach wo sal ik dat louen mogen
dat gy my arme willen lewen
wente ik wes an werde saken
denne twar vor alle der werlde vrowe
kiset doch wat gy willen van my haue
dat kostz liff edder gut
dat leste ik doch myt wille sunder schaue

Truwen ik en hore scone efte gut
wo solde gy syn aldus vorbunden
de gy my dus bespotten dot
luchte we dat noch wedder myt iw vnde
wente gy hebbet de werlt dor gevaren
vele vnd menich scone wiff geseen
dat ik war de mynste sy an deme spele
wolde gy sint de aldermeste
vor alle de vp erden syn
wen ik vp dryuen solde geste
so were myn tale all welik thyn
vnd ik vp erden nummer leuers vinden
dat ik der werlde mechtich were
vor alle ik nicht kore de keyserinne
geselle dyn wort sint harde gut
wen ok dat herte were dar by
ne mad hebbe erste de möt
me spreket we io aldir negest sy
de hebbe so leff vor alle de welt gemeyne
so lange dat gy kamen anders wör
hyrut hebbe gy wol alle vor teyne
ach mochte gy spreken doch to der stunde
do ik sach den ersten vnd iw sochte
wo me de siste vakke an my wunde
my sege in dat gemeyne wolde breth
der an my nichte wol genoget
wente gy my de leueste sint war
beyde verne vn na
alse ik den eren wol genoget
truwen dat tenz den eren wol
we en leff hat dat hefte de sy
dat rade ich alse ich billich zal
Hy were doch ye vnd sint noch leff an ym
hy name geue ik iw sunder cleyne

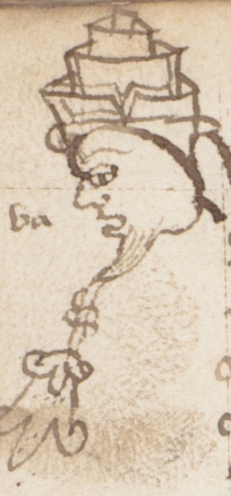

ba Wat ik doch hebbe ghesproken
dat gilt doch in dat gemeyne
ne wolle gy wesen my to der gemeyne
ik wil doch unghescheyden wesen
van jw alder leveste vrowe reyne
wente ik jw vor alle de werlt hebbe utghelesen
gy sint ute mynem herten unghescheyden
wo ferne dat ik van jw sy
my en kan nen druk van jw ghelyden
Wessle gy spreken ghe rede
der ik doch were loven heme
nu wil ik bydden beyden eyner bede
dat gy doch my to deme hilghen sin
hen wille teen de heervart
dat is en olt ſproken wort
dat in der sele nicht beter is en want
de beraet sal nicht langhe syn
nu is it alle willen wert
ok wil der herte teen ꟺ
wodestet my gelucke to mynen besten weghe
got geve jw ene guder nacht
ik denke jw hadde de mote jw pleghen
Vor grote des wolde ummichlik
ik byn van aver mer gekomen
mynem herte is worden wolden ryk
mochtes mynen leden vrollen
dat my ne worde en gemuthyk bescheyden
dat ik dan hadde geleden dat levet mich
ich sal my nummer leyt syn

Gy sale gade welkame syn
vnd hebbe gy dorch em nicht geliden
dat bringht alle sunden wramme an
nu scole gy to gade allemer beden
vnd danken em syner werden gute
vn dene em alleyne
vnd dragen dorch mine wolle hoch gemote
dat me wolde in ore demut
dat mach wol myt gade wesen
myn hert hat sich to alle vor emt
vnd hebbe ses vor alle de welt vt gelesen
vnd wil my werlik nummer begeven
Jy leve in tucht in trewe in eren
vnd wil dar by in gades denste leven
wat helpet langhe vele teen
ik mot alle nu den ende seggen
dat ik alle vermede sunde theen
dat maket ik wolde aver syn vordrage
wente gy my nicht to syne queme machte
ik byn vorbunden anders vor
vorder mak ik werlik myne plichte
wolhen dat mote gade nu vntfarme
vnd mote it allemer vnd Jesus wreken
dat gy my alldus sere vor armen
so wil ik my gheistlich dar na breken
dat ik de sorgen dragen wil alleyne
it wert ok nummer mynsten kunt
vnd wil ok nummer wolle dene
myn leveste vrunt nu wesen moe
vnd kome in mynen trwul mot
dat ik alle han vorzaget so
dat is gedan dorch tewe er vnd gut

Vnd hebbe ſelb in allen werden vaſte ſunde
alſo mich to den eren wolgefoget
geue ich dych mich vnd hebbe myn hant vorbunde
ik danke ik wolde aller ſtete
thy ſint en erbar wiff e
we nu ſür entfenge ſete
dar wert ſete werlich ok nen vordriff
ich is my bet den ak en keyſer werd
vnde ak wu dy entfangen hadt en vrunthyk gaa
vor gangen is nu all myn ſelber
dar an de ſomer is bereyt
en leffliken kus vnd eyne ſtunk
wan yk dat vint na ligilicht
dat ſal iummer ſyn dyn dank
vnd wes ik vormach vp erden
dat ſal dich weſen vnderdan
vnd dyn gelik ſal my nummer werden
danck haue du bluyende wunſchel ris
dat wed deme keyſer lamb alte vel
hedde ik vorlorren alle den prus
vnd hadde gewunt alle ryt ſpill
alſulk lon kunde ik alleint wol vorſkylde
wo dar vor ſtet andere recht
den loten wolde ganz vt eren hulden
dyn gelik kan nicht vp erden leue
myn eren alſo vaſt vor bewunden
ik bydde dat du my wilt vor geuen
ik hebbe dy leue ſo vorſicht to alle ſtunde
dat my doch de groten pyn
ik hadde dy vnd ghe lijff
doch wolde ik vor dy ſyn an harden ſyn

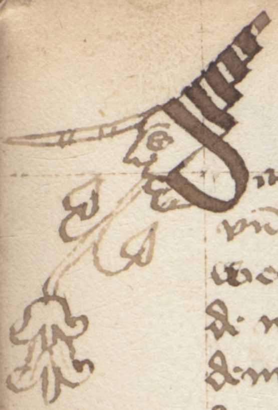

Dat is dich leff vorgheuen gentz
vnd hefst der eerlyk wol an gedan
werlik wolde ik wol dragen der ere krantzel
de mot wol recht er paren vnd sine oghe ma
dem se ere ere moge bewaren
de mod hebbe nicht ovme sin
her vme lese dat em mocht kame to stede
ach leueste frunt ik hebbe ghekart
dar an my wol genoget
des hefst my to troste gheboret
Dat hefst dy seluen to my genaget
des hefst my so leust gedenet
des is dy sede clene danck
doch hadde yck my hete to dy gewent
wolik my genoget wol
des leuest mich alse eyne bedderue vrowe
my hete dat ik wolden wul
we ich dyn lefflich angesichte an scolde
so kan my nicht leuers syn vp erden
Got geue dat wij it alse holden
dat wy in der leue lange moten bliden
ach leff ik will in armen blanck
bewonden dich eyn cleyne
my leffliken sus vn symi vanck
Gyr mit ik dych gnedene
des hefst my hete dorch ghene vnd dorch gote
in ener nyeren grunt beslaten
ach wat wat wolde ik nu vnd dy hame
du wudene bernede meyne vrucht
in dyner leste myne leue
in ere vn in aller werdighleyster tucht
Dus bernet my herte na dy in vures glote

Koß
meg

Wor ik welle van dy syn
so vorget my nicht dorch dyn werden gute
ik vorgete dy node to eyner stunt
dat were mich van herten leet
koſſede mich ſerich vor den munt
Ok ſal my nummer kumer ſyn bedeckt
vor alle vrauwe de dar ſint up erden
dyt ſal ſyn dyn alleyne
dat hat vorworven dyn ſint walt du werde
nicht wolde ik mot vnd ſes ſcheyden
al dorch der valſchen klaffer nyt
de gude ſynne to argen beſcheyden
my dunket wol weſen de tyt
dar wy twe moghen blyven ane vare
myn leve al vnghescheyden
vnd dat it blive alſe vnſe dar
wol it nicht mach anders gheſyn
wes vnd theen my leve ſrunt
dyn ſcheydent dot mynme herten we
went des lyft ſenket an mynes herte grund
ik beve dych der de moder was vnd maght
dat ik dich wedder ſe myt wollede
So wert it alleint echter wol vortlaght

R m e Mmmm
R m f n
r m e n dico vobis

Do di alleinn romer mytt anndacht
vppe der gemeinen were bedacht
do verfolgedenn se datt sunder waenn
Datt alle der werltt was eyn vnnder daenn
Weer do si quemenn ann twedrachtigheitt
dar mett vorlegenn se di vorpichtigheitt
der erstt sirch vonn dreierkon quam
Jnnt ersten si korett synnen kintliche vandt
datt annder was eyn gros vorderff
~~datt~~ Eygenn nutt was er meste werff
datt dridde was verdeckett hatt
Darvan vordarff Roma die gode statt
Latthett jr das nicht verwunderen alle
Hir aff kompt noch menige statt to valle

De nu am houeren vn̄ sterstern rade sitten
wo swore de ere sele beswerend
wante se geht vor ere werend
De mogen sick to Rechte woll schemē
wor se geistlig offte werlich sinn
Solden dencken an den heidenschen keiser fin
Trajanus richtent sa manichen datt
datt shee nij vnrecht to richten platt
Dorch vrunschen hatt gunst edder gud
woll eine de noch ock so rechte dott
Nich betters en is oppe ertricke
agenn richt dem armen alsz den richen
wente wor sind vor ere zeitt
Solden datt ick dar woll steitt

Wor mand durch gunst datt recht will vorkeren
Daar steitt datt gelukum in erenn

Numera da pramis
Es werett woll Recht datt krumm ist
Sinumera non das
es werett woll rechtt datt Crumm was

Old an weisheitt weisheit an werrke
Hoffartt an rikdom Rikedom an ere
Adell an dogenntt herschop an verst
volck an tuchtt stade arm gerichtt
Gewallt an genade dogenntt an vnrechtt
vrowen ane schemde Geistliche ane strafe
Dese xij sachenn konne velle to nichte maken

Gott dess her mad fisse
Jaar 1541

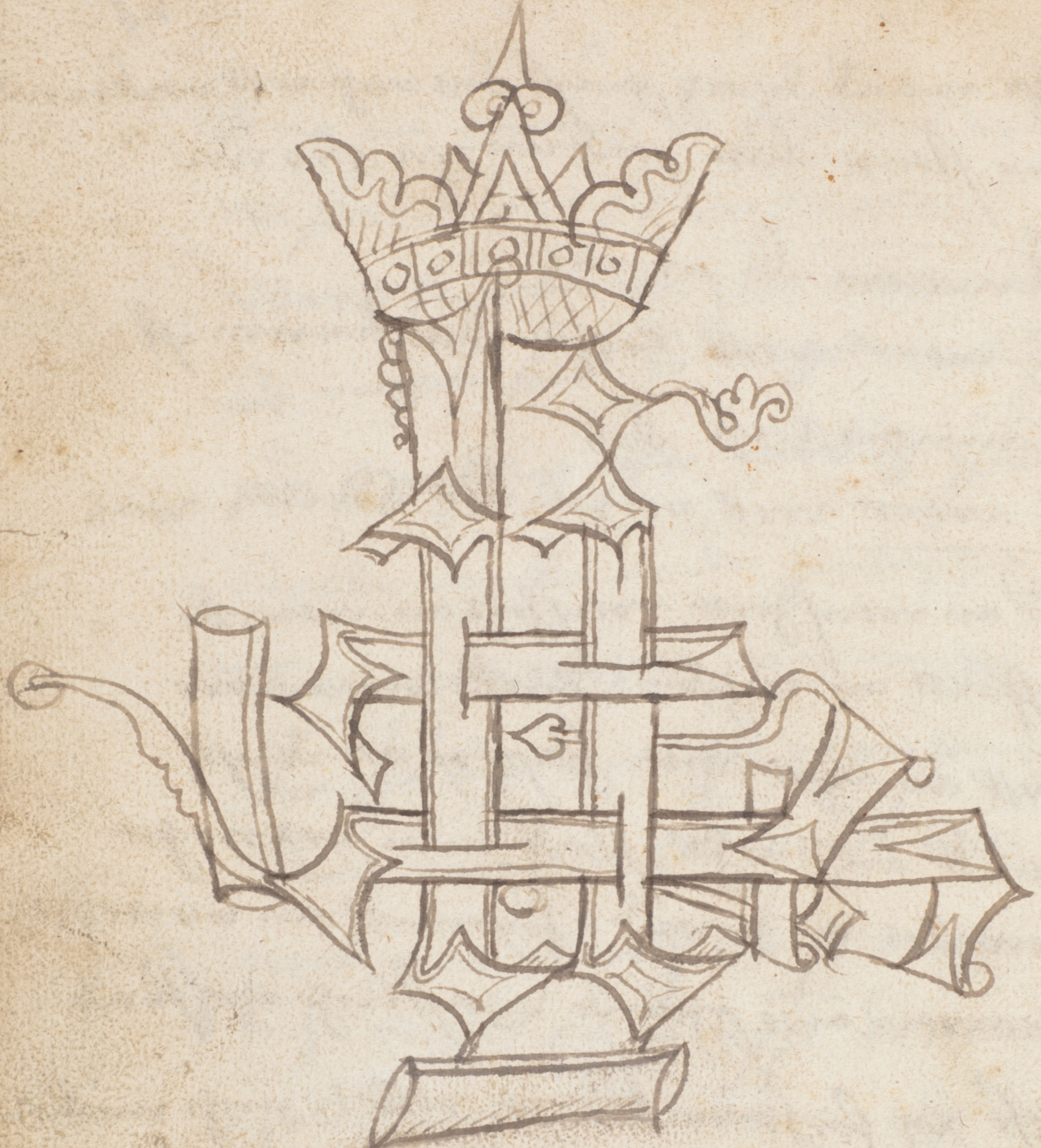

Eine gude lere van einer Junchfrowe

Datt was ein frowe vom guder artt
De hadt eine dochter zartte
De sprack myn hertte leve kindt
Hör watt myne lere ſindtt
De nym mett frůntſchap tho dy
Jch bidde datt dů willeſt my
Dů hefft von my nu gehortt
Nenerley noch hier noch dortt
Jennich wandell ſprekenn op my
Darumm ſo ſcholtů ock priſſen dy
wan dů geſt d' ſtratten geinſt
vnd deinen ogen op ſlainſt
Datt latt nicht weſſen in ydelheitt
vnd höde dy dan for datt ein and edelheitt
vnd hebbe ſo ein god ~~geſt~~ geberde
Datt hortt woll tho dyner ere

wo dů komeſt in ein hůs
werff din werff vnnd gaa dar ůt
wert de gebaden ber offte win
dar ſchaltů nichtige ſinne ſpinn
ſun aller dine gelatte
offte dar wennich man hatte
de ſchimp woll mitt de deren
by dem ſchalthů nicht lange bleue
Nicht vel kůnen offte küſſen
dar ſint ſaa vell de dar leſen
de mend alle tiit nicht lere dar
dů kont datt mercken openbar
werſtů er to vaſt gebaden
So wortt nichtige ~~att~~ du alle ſaden
datt důnkett mi de beſte radt

Vnd hett di der gnât to vorlat
werstu ok enem man gegeven
ſa ſchaltu in tuchten mit em leven
he ſy nu iunck effte alt
in welcker ſchone he ſy geſtalt
des ſchal du em nicht entſcholde lann
gett vlitte wes em vnd dan
vnd wett als dine ſache
gott hefft den man dar to geſchapt
datt he de frouwen mochte beſorge
bede awentt vnd morgē
allett datt to dem etten behört
vnd dat he beholde de overhant
Etten drincken vn ſchon gewant
Datt motten ſe bewegen
dar vm ſchal man ghe vordregen
wen he trett in de döre

So gett me mett nyemant vore
sett em sine stol to rechte
wärste nicht na dem knechte
offte na der magett
wan du man butten hefst sitt
Em wedderfarett menich dinck
Datt sint nicht tomich und ennmal
Dat schaltu al vorfaren mett gade
Hefft du gefunde was gebrochen
offt in jenne made gesprochen
Du schalt datt nicht openbare
ac schalt ed nicht vor vatter
Kunt wen du wilt tho kercgan
Sta vest mett vlitt darna besta
datt ut gude tho dancke sintt
Dar to mit willie vlitte dyn
De zerken de arme de du motten

Des schalt du alle mett willen grotten
vnd doran tuchtige sinn
de deistu den willen myn
In allen stratten ~~schall~~
schalt nu din hoffartt latten
wes sedich vnd nicht wilde
vnd huff van dy en gutt gebilde
wen du in de kercke kumst
sau wes wiss vnd hebbe fornumpst
bydde gott von hemell rike fry
vor dyne ma vnd vor dy
vnd vor alle dyne ingesinde
dancke gott van ewigen wint
vmme dine walldatt
de he di gegeven hatt
vnd wen du werst tho gast gebeden
alse wie dat hefft vor eine sede

So ſchaltu hebben en gudt gelatt
vnd ſen watt en ander vbel ſtaett
dar ſchaltu dy vor warſteiny
mitt alle dyne machte
an danſſen vnd an ſpringen
an lachen vnd an ſingen
Vnd alle datt de werlde dott
in dogende ſette dyne moett
wen du mett vrowen geitt tho kor
ſo wes milde vnd ock tore
ſo lat dy penning nicht weſe de leſte
vnd wen du Heruaſt deſte
So ſture ſo di munde dyn
Dat ſteit dy wol dorgh myn
ſpenng nicht de du geuen ſchalt
al heueſt du eden manig foldt
du ſchalt dy nicht daran keren

du schalt von dy datt beste lerenn
leve kindt wann du mett de ludenn
Gades sagen ghest ge wesen thiden
so ge tho ghast dat is min radt
vn see wo dyne herberge staett
so wan du kumst ī dat ghast
Daa wes nicht alse en stuᵉrs
wes sachtmodigh ī allen tiden
so mogen dy dyne denst~~boden~~
werden vorkeren wenne din loff
kums sus steitt ~~wol~~ wol din hoff
wen du en dyn man
Ehe edde wille gern
so schaltu em gehorsā sin
gitt alle dem willen dön
watt he will vn andeˢ nicht
volghe em so deistu recht

So mogen ge kinde in fremden lande
eynen lande kommet merck gar even
Aldus moge gij to hemel komen
des helpe uns gode alle samen
Jnn godes namen Amen etc

schreffwett erst dag post exaudi
Anno dnj 1541.

Jn noie dni amen

Hir begynnet de vogele sprake
Velle lude mag me dar vt marken
vnd nemen dat vol in de sinn
wente velle gudes mach et bringen
de et mitt luste will na gemarken
Horenn desse vogele sprake
de schal tho desser schrifft gan
vnd lesse dar mede se arge wa
To hannt an desser selvestunt
wertt Eme desse vogele sprake kunt
Dar he woll att op se gewin
mach thon vel mengen wise syn
de eme mach komen to fromen
Alse ich hebbe woll vornomen
wente man findt vil mer wort
dat nicht er is gehortt

Wat dusser schrefft mach nomē
alse sich datt well mach kōme
Datt mē sich by bedencken mach
beide dag und nacht
Dat wūm jewelicke vramē man
De na wissheit is bestan
De schal by desse schrefft lerē
mit gantze vlit saa mach he schriue
Ann sin herte maniche wisse sin
Den desse selue schrifft helt und
Dat uns alle dat besche
Des helpe uns de namē drey
Godt vader und de sone meist
Und dat is de helligen geist

de pellicanj

79

Ick byn ein vogell gar wiſſe
mijne kijnderen ich ſeluē ſpiſſe
mede mijne vleſſche vn mijne blode
datt de ein anderen vogel wede

De ſterne

Ick byn ein vogell nicht gemene
vnnd dede mich ſeluē alleyne
ſo dedett ſich ſeluē menich man
de ſinne nyemde nicht rade kann

De Strentſe

Dyt kann gantſche woll vorderuē
Borgen vn̄ ſtett ſunder keruē
alich vorderuett meniche koninc
vnnd lannd
da ſe kamen an fremde hantt

de Houerdat

Jc berge mich hÿ in den luchten
darvmme ick vnd fogel nicht darff
Wa darff sick er ein rewlich mans //
de nicht quade hefft gedaen vruchte

de Grippe

Avende spade vn morgen vro
Grip ick mett mÿne klawe tho
alze deitt er denn gerige mann
de na vremede gude is bestann

de Arme

Mett rade schaltu wessen milde
vppe dat du gutt dÿ nicht en wilde
ver sin gudt nicht holt an rade
de lÿdett vakenthe grotte armodt

de Valcke

Ich bynn klein der fruchten mich
andern kleinvogel ware ich fyl
aldus so mott mennich from man
Eyne schalck fruchten war he kann

de Havick

Dyne vyent helt nicht tho kriege
so mach dy wolt gelingen
wat is he kleine lychte wet he kunst
dar he dy mede deit des dich dunst

de Sparwer

Ann dogenint schaltu over jo
dat leret herren vn̄ fursten to
vn̄ andern mene luden
de sich vor schande wille behuden.

de Ghir

Je enarghe nicht wat sie klarre
wo ic wille myne klagen
So deit oc de gevangene man
De na pennig is bestann

De adeler

Swar ich wil hoge klymmen
und lange mett wüsse syne
so deitt en jewelich wiss man
de na anders hulde streve kan

De Hasselhoen

Jennich dem lett kleine op de dott
de hor op erden hefft vel gut
und mott doch stade an grote vard
mede wessen an de doden scharre

de wüige

Menijch varke pilt und geijett
vp datt man wette huat he deut
und mochte lever goen alleijne
wen alle des duvel ghemeijne

De Kadelwijnge

Ick bin en vogel de syne kadewinght
dar aue mijne nimtt nitt se enbint
vor syne wille erwende und weene
de nuwt vakene quach des sterues

De wle

De schoneste vogel de Jerge is
de bijn ich des pitt wins
so dijn leet sich menighe schone
dem menet schonheit wanner by sijn

De Storm vele

we des nachts wil velle drüncken
und nicht mede tehen van der schencken
des avends an des wellen vlücht
dem bestritt gewinne de nacht sigt

de wechter

Jc fleitte hir uppe dem dike
Einem jewelick sche sijnem gelicke
de sing better dünket wan he is
de gecken sing schüllnes dat is wis

de Kraan

Jck gaa hir ümmel wade wünde wat
wolt eme de dar hefft stade wisse rat
welcher man de d nicht bedenken
den holt man vor en Gimpel ma

de Adebar

Ich mutt wene dat is mij arch
van erwerde schut mennichheme quat
wolde he sijnn kornett laten
dat mochte jm vnd tiden baten

de wilde Swann

Dijne dott thovorne betrachten
se mogsten sterven sachte
vñ dat deijtt tho rechte stunde
de mach sijch quite von de sunde

de tame Swann

He duncke my nicht wesse wys
De dar bulkz vppe dat ijes
Lbete we daz kümpt der sune glas
So kan dat bulbete nicht blive ghans

De Pawe

Ik byn eyn voghel ghar schonesterwin
Vnd draghe vppe mynem hovede eyne

Ik byn honerdych vnd trede lyse
Nemadde schal dancke to gud syne wyse

¶ De Bönghans

Wes honest vnd dar by wys
So ghenen dy de lude prys
Spreck vrowē vn̄ Juncfrowē gud
So ghenen see dy hoghen mod

¶ De wilde ghans

Myt leckern gherichten
Spyset men ryddere vnd knechte
Menych man wol lecker rechte neme
Vnd vragede klene vā wēden dat se qweme

¶ De Tame ghans

Ick vnd alle myne ghendten
Vortheren de klenē myt den grote
Aldus kumpt an vromede hant
Menych slot vnd hern lanth

¶ De Grawe ghans

Ick bin eyn voghel na schonem gholate
Doch men hefft myner nene grote baten
Aldh varth menych dorch de lanth
Gar schone myt synes denes hant

¶ De wilde anth

De enē doden schepen drecht
Vnd syn ghelt lan böse wyuē lecht

De mach dat ummer wesen wys
Dat syn arbeyt halff vorloren ys

De tame anth

Ick gha hir snateren in dem drecke
De my bespotten dat synt ghecke
Ick mene dat it sick nycht en themet
Dat syck en synes amptes schemet

De ffoyban

Wultu schuele by den heren
So wes dem bussche nycht to verne
Wente dat is in der heren rad
Dat alle here synne na vromede stad

De trappe

De gherne drincket to wolle
De mod ock vakene dursten
Betere were id dat he drincke to mathe
So levede he na der wysen stade

De gappe

We nycht wil sorghen an der tiit
De werth gherne der eren qwiit
We ock sorghet umme der zele gud
De is wiss und dar bii vrod

De reygher

Ick wande lever by dem dycke
Und wod salych und da bii vike
Wan uppe ener borch hoghe
Und hadde ey gehad war uppe dat oghe

Dat raphon

Ick leve wol van nynem ghude
Leckere spise ethe ick myt mode

Vnd drincke dar tho den kolden wyn
Dat möt de arme lathen ſyn

De Vrhane

We mere vorteret wen he vormach
Den ſleyt gherne der ſorghen ſlach
Betere were dat he rede tho mathe
So en dorffte he nycht bydden vppe dˀ ſtrate

De Vrhene

Du ſchalt dy then van velen luden
Willen dyn ruchte an eren behuden
Menych ſchynet gudt vnd iſt doch gearch
Malk ſee myt weme he vmme ghäd

De Berchhane

We tho vele wil volghen guden gheſellen
De möd vakener ghan in plunde wampelle
He vorthert ſyn gud an doren wyſe
Dar vme ick ene nicht ſere en pryſe

De Berchhene

We gherne to ſaghe myt my wil drincke
Vnd wil nicht gherne myt my klincken
Des ſages wund ſyner ick wol vmbere
Al were he ock enes landes herr

De Tame Hane

Dorch gerade lude ſchaltu waken
Dat ſe dy nene ſchaden maken
Vnd holt dyn gud an ſteder hud
So deyſtu ſeker alzo de vrode

De Tame Hene

Ik byn des nachtes wul ſtede
By mynem mane myt vrede

Dede ẏ ȝewelik wiff alzo
So mochte ere man wesen vro

Dat kuken

Vuken wesen myt ghemake
So hebbe an dy wysse sprake
We ghenne den lude spreket qwats
Nycht ghudes eme dar van bestât

De düffer

Wor de maghet ovele myth
Vnd de knecht syk an de schüfft vorghet
Vnd de wedyune to reket ghenne
Dat schal men vorwynde de thauerne

De düue

We syn huß wil hebbe suuer
De ware syck vor papen vnde düue
De düue ghert schyten vmme den thrent
Vnd de pape vmme sy serdent

De holt düue

Wol eme de dar hefft sulken stâd
Dat he en bedderue wiff had
De mach manck bedderue lude stan
Vnd vrolycken syne oghen vpslân

De kingeldüue

Ach du bedrouede hanekyghe
Ick lide dy euen wille enghe
Dat is manck den luden ghar vnleuerth
De sulue heyl is dy ock beschert

De tetelduue

Ick wyckt men den ene mân
Den suluen ick alles ghertes ghân
Ghude menich wiff erem manne alzo
Des mochten se beyde wesen vro

De kordn

Id is best dat ick binde myne naghe
Vaste tho minen sacghel
Wan ick vinne dat ghesande
Wul sere gheslagghen wolde

De kruk anth

Alle man schaltu nycht ghelouen
So kan dy nen man bedrouen
Wente mennych is van sulker arth
He spreket wyth vnd meent doch swarth

De hegher

We gherne tho losen wine gheyt
Vnder tijden werth em sy stark bereyth
Dar vm he alle de weken
Mot wesen vnthoreke

De Specht

De dar hefft enen steneghen acker
Vnd en wyff myt den lende oracker
Den syn dunckt denne nycht en doch
De hefft vngheluckes ghenoch

De kerock

De syn echte wyff versmaad
Vnde gheyt dar he ene palluche had
De dryt also den dutten schinen
Dat gheyt vthe reyne wat in de zotsten

De Nachtegal

Wol menich ma lude synghet
Wan me eme de bruth bringhet
Wuste he wat me emme brochte
Wat he wol swyghen mochte

De Czitze

Wor gherthes wanet in dem hus
Dar möt de werth swyghen so en muss
Is id dat he dat jemande claghet
under de kisten see ene jaghet

De Ghele vincke

Ach god wath is dar seldene wolstad
Dar dat wiff de brock anne had
Vnd dar de man is ghehüuet
Nicht ghudes men dar vele blunet

De bockvincke

Wor de werth gheusen ghad
Zu dem huse swinder vnderlad
Uppe syn wyff vnd uppe ynghesynde
Dar is selden wath ghudes inne

De Graue vincke

Dat wyff mach wol syn vorraden
Dat myd enem quaden manne is vorladen
Wente se kan ane spade edder vro
Selden wat tho wylle don

De wylde kaue

Menych man syth tho dem bere
Vnd weth mer rechtes wen anderwere
Dem doch dat recht aff ghert
Wanner he vor dem gherichte steyt

De tame kaue

My hed vnd my vrowe hebben my leff
Doch byn ick van nature ein deff
So is ock mennych man
En deff dem men wol ghudes ghan

¶ De nacht raüe

Jck vorderüe myn liiff myt quätze
Des nachtes myt drincken vnd myt matze
So deyt ock vel menich man
De des nachtes nicht wil to bedde ghan

¶ De andüoghel

Eyn iewelick hebbe so eyne reyne hant
So mach he varen dorch de landeth
Ach god wath is eyn ouele stad
De syne hende gheuen sekene sad

¶ De aleke

Eyn iewelick de kate my myt ghemarke
Wente ick hebbe so eyne dale sprake
Wente he vndertiid so wach beryth
De den anderen nycht myt ghemake leth

¶ De kreyghe

We des morghens vro vp steyt
Vnd dorch lusten spasseren gheyt
Vink leth na ghades kerken
De wyl der bouen orden sterken

¶ De heyghester

We smeken vnd vorraden kan
De is to haue eyn werth man
Wete truwe de lyder in nöt
Vnd de ere is gheslaghen döt

¶ De papeghoye

Vnderschedenheyt in allen dinghen
mach menighen grote vrauwen bringhe

We dar nycht merk vnde gheyt
De weith ghenne velen luk leyth .

De schütkürk

Myn name is wol bekant
Myt schalkheyt wynne mennych land
Dar vmme see ey nuelyck tho
Wente he loue spade edder vro

De wedehoppe

Ick bin vothe ghar schone
Vnd draghe vppe mynem hauede eyne krone
Me kan my anders nycht vorwyten
Men dat ick myn eghene nest beschyte

De wachtele

Myn grote ropent vnd myn schal
Hefft my ghebrocht an vnghenal
Dat ik there lygge in dem nette
Dar sprekt menych vnd sweghe bette

De drossele

Beklen kan he weren vrôt
De sterk dencket vppe grot gůt
Wente nement wet nah dach efte nacht
Wo langhe syn leuent waren mach

De kalander

We myd den ghose drincket to laghe
De schal my nycht wol behaghen
Doch drincke he leuer den koldenwyn
Mochte id na synen willen ghen

De zeddike

We myt my wyl ghan tho dem wyne
De legghe synen pennynck by den wyne
Dat do he snelle sunder wanck
Edder drincke dat de ghôs dranck

De Styghelitze

Eyn jewelyk wyff vnd man
Schal tho tyden to beddeghan
Vnd des morghens dem gharde ghar eme
De eme lyff vnd zele hefft ghegheue

De Sizyck

De my vruntlike vor mynen oghen heift
Vnd ment my myt valscher lyst
Den wil ik ummer enem dolbase lyke
Dat swered ik bii gode vam hemmelrike

De bünyck

Ick holde ene vor ene wyse man
De des somers so vele vorwervun kan
Dat he des wynters hefft syn ghenoch
Wol dem ghenne de dar tho doch

De lewerk

Ick se den dach ick wil vpstan
vnd sen vath ik to schaffende han
We des morghens ghenne langhe wulet
In groten armode he dar na schulet

De Spreen

Gude selschup syn vnd reyne
De pryse ik vor ene fonteyne
De vt der erden drunghet
Eyn schamel herte syck sulven dwinghet

¶ De Ghileghirſyck

Offte my eyn boue myt einem boue ſchulder
vnd de ſulue boue nyth vor my en ſchulde
vnd werd doch eyn ergher boüe wen ik
des ſuluen boue vordrote myk

¶ De nettelkonynck

We des auendes wyl vele drincke
vnd des morghens nycht vppe ſade drincke
dem were beter dat he dat lethe
vnd druncke dat water vth dem vlete

¶ De Sperlinck

We dar vele wil borghen
de kanne leuer morghen
Id is dallinck de dach
dat men nycht borghen mach

¶ De meſeke

We ſyn gud wol waren kan
de mach wol ſyn eyn vro̊d man
wente me ſecht myt vnderſchedenheyt
Eyn iar nycht ſo dat ander ſteyt

¶ De Terſe

Jck lope hir in dem graſe
De my ſoken dat ſyn dewaſe
Jck duncke em na eyn byn em verne
Aldus ſocht menych ſyne derne

¶ De Snateke

Vacke hoghe gheſeten
vnd dar by ouele ghegheten
dat ys eyne tucht to haue
der ik nycht ſere en haue

De Queckstert

Ick bin hir vnd dar so eyn mus
Vnd wad gherne eens anderen hus
Doch wed it beter al sunder kÿff
Dat ick bewarde myn eghen wÿff

De rorsperlinck

He mach wol syn myt korten vorden
Eyn broder an der hanreygher orden
De dat wol weth vnd doch vordrecht
Dat sick syn wyff by enen anderen leght

De Hüke

Kum her to mÿ mÿ leve man
Secht menÿch wyff vp losen wan
Vnd menet dat myt dem herten nÿcht
Ach god wo vaken dat dat schucht

De vledermus

Al sunder vedderen ick vleghe
Mennÿke man sorghet vor sÿne weghe
Dat he dar nÿcht in tÿmeren kan
Lÿchte deyt dat wol sin kappellan

Finis huius

Hir endÿghet sÿck der voghel sprake
Eyn iewelÿck wese myt ghemake
Vnd drincke mÿ ene vulle tho
So mach ick drade werden vro

Hijr begynnet sik eyne epistule De men plecht to lesen des sondages in deme vastelauende vnde dar steyt gescreuen in dem xxij capittule xiiij dage nadem kyle vnd ludet aldus to dude

Welk man de dar wil dichten
De schal sik dar na richten
Dat syt van leue offte van leyt
Dat he anders nicht en dichte wan honestheit
Dat he syne gedichte also spreke
Dat he syne tucht vor vrouwen offte Jonfrouwē nicht en breke
Welk man dede wil vele claffen
Den holt men vor eynen affen
Vn de der kunste nicht en weyt
Dat dunket my grote dorheyt
Vele claffen ane syn
Dat is der doren eyn anbeghyn
Dar so wil ik heuen an
Myt behendicheit bringet vort de man
Dat he myt macht nicht don en kan
Dar ane so heft de vos gedacht
Nu moge gy horen wo dat geschach
In den suluen stonden
Do de der vn vogele wol spreken konden
In eyner wynter kolden dage
De vos begunde syn leyt to claghen

He ſprak ik wyl dat reden op myne eyt
De hunger deyt my grot vordreet
Vnd wed deſſe wynter noch yn ſo kalt
Ich mot rumen deſſen walt
Na mynes vader led
Vn wil my heen to dorpe keren
Heft my god wat gudes beſchert
Des byn ik van ſunte peter wol gewert
He mat de breyden ſtraten
Hemede he en konde dat van not weyghe nicht laten
He mat de ſmalen ſtege
Hemede he wolde myd den luden alumvorkerre
blyuen
He lep ſik alby tune lank
Dar he en wenicht kornes vant
Dat korne nam he in den munt
He lep ſik in der ſuluen ſtont
Vp eyne depen graven
Dar ſoet he dat korne bouen
Suluen krop he in den ſuce
He claged de hunger dede eme va herte wee
He ſprak ik wil id my wegen doch garynge
Wel de wol deit deme mach wol gelingen
Och heft my myn vader ene lere gelaten
De werde man ſchal weſen vnvordroten
Vppe der ſuluen varth
Dar en wart nicht lange geſſpart

Dar quam eyn hane her getreden
Syne kůken brachte he al dar mede
Do he also na quam
Dat eme de vos gar wol vornam
Sich sprak de vos den god wil beraden
De en kan komen to vro edder too spade
De hane begunde sik van korne to spysen
De vos hof sik up so lyse
Un grep den hanen by deme kragen
Un begunde myd eme to holte to iagen
He sprak her hane du schalt dat weten
Van dy mot ik tubben dat morgen brot eten
O her vos holdet eyn wennich vrede
Un hort ok erst myne rede
Un latet my en wennich dach
Dat ik myne sunde clagen mach
Hor her hane wat wultu spreken dat sprek schyre
Ik en kan dyner nicht langer vyren
Ik byn noch hungeriger wan eyn gyre stycke
Hort her vos ik hebbe vor my genomen dryer hande
De en schole gy nicht hebben to hone edder to tucke
Gy hebben io doch eyne quade art
De en hefft iu doch iuwe vader nicht gelart
Iuwe vader de hete sik reynolt
Deme was god van herten holt
De en plach nummer des morgens to etende
He en plach yo alder ersten syn pater noster to sprekende

De hefft jw dorch gegeue de sulue leve
Dar en wylle gy jw nicht ane keren
Gy hebben dat vaken gehoret vn̄ geseen
De syner olderen leve nicht en wil volgen
Deme en kan nummer neyn gud gescheen
Dat gy nu wolden van my eten
Vn̄ wolden juwe pater noster nicht spreken
Dat wolden god grofliken an jw wreken
Gy schollen vallen vp juwe knie
Vn̄ spreken juwen benedicite
Vnd scholen juwen schepper benedyen
So mach he jw juwe dagelike spyse vorlyen
Hor her hane du sechst my vele guder rede
Ik duchte dar lope ok wacker mede
Dat ik myn pater noster gespreke
Er ik van dy ete
Ik duchte du woldest my bedregen
Vn̄ woldest my vp den bom entflegen
Meyn her hane dinen eyden en dor ik nicht loue
Ik moste noch myne syn anders bogen
Schold ik spreken myn pater noster
Ik moste weten dat ik dy bekant wusthe
Hort her voß gat myt dinen beiden vote vp
So mage gy na gudeme gemake ~~bed~~ nyme stet neden
Vn̄ lat my eyn wenich dach
Dat ik myne sunde clagen mach

Hor her hane de suluerat de en is nicht quat
Ik hebbe dicke gehort vil beter wyser mans rat
Van eynes mannes daet
De vos ~~des~~ nicht en beet
He ~~dede~~ dat eme ~~vos~~ de hane reit
Dar let de hane deme vos den stert to pande
Hy sprake de voss der groten schande
Des mot ik my schemen in alle dissen landen
Men wil dat spreken dat malke desse lande nicht
Is argen heelisson is
Men vint so eynen arger dat is wis
De loue is ute der werlde getogen
We nu louet de wert bedroghen
Eyn ider man de hode sik vor valscheme rade
De dar nicht en wil to seen to tyden de see to to spade
De hane vlocht sik uppe des bomes ast
Dar he vor deme vos wol geleydet wass
He spreyde syne vedderen vn sanck
Dat dat ouer alle den wolt clanck
Ach leue hane wo syn gy nu geraden
Gy hebben togeseen also spade
Ick hebbe des vor getogen juwen stert
De was nuwe eyns grotes geldes wert
Hor her vos heuestu des nicht vornomen
Hyr is nu eyne nye lere to lande gekomen
De dar ys myt eynne herensson vorladen
De spade aff de schepen vn lope van eme drade

Also hebbe ick ok nu dÿ gedan
Do sprak de ~~vos~~ lat de rede bestan
Ach leue hane ick grep jw vp mÿne hand
Dar wolde ick jw vp panden
O leue hane gÿ wolde mÿ krome eten vn neme
Dede ick des gelik der wolde ick mÿ scheme
Ach leue hane gÿ scholden zwen nicht vandelen
pandet doch wol eÿn broder den andern
Neyn her vos dat pant en is nicht gud
Dar eyn man dat lyff to pande laten mod
O leue hane wo hadde gÿ de rede vorstan
Gÿ meyneden ick wolde mort an jw beghan
Neÿn her hane des sÿt van mÿ bericht
Dat en wass mÿne meÿninge altes nicht
O leue vos horde ick doch vte dÿnes sulues munde
Ull in den suluen stonden
Du meÿnedest ick ick scholde dat weten
Van mÿ woldestu dat morgenbrot eten
Horet her hane dat weyt de ouerste god
Wat ick do sede dat was tuwen mÿ spot
Eware her vos du machst wol dÿne tuschke rede
Du machst dÿ wol heuen vp eyne and laten straten
Vn wultu wat gudes eten
So machstu seen wor du aff makest de beten
Hort her hane so schole gÿ hir so lange bliuen
Ick wÿl lopen to hus to mÿne wÿue

Offt ſe my icht rades geuen kan
So will ik lopen to roma vort an
Vn̄ halen des pauwes breue ſteur
Dat he offuer iw vn̄ my geue ſyne ſegeninge vn̄ ſyne
trawe her vos de wyſe machſten wol myden
Wert dy vp dem wege wat dat moſten truwe lyden
Den valſchen breff dregen plechme de ore aff to ſnyden
De vos lep ſik ſo bolt
In den ſuluen gronen welt
Vn̄ lep alto hant
Dar he eyn vylten ſpan van
Den ſpon nam he in ſynē mund
Vn̄ lep ſik in der ſuluen ſtund
Se lep ſik alſo gerichte
Dar he den hanen ſitten wiſte
De vos ſprak ſaluete
De hane ſprak benedicite
De vos ſprak dat ſchole gy merken gar euen
De paus hefft my ſyne breue gegeuen
Do de pauwes dat vornam
Dat ik an ſyn pallas quam
He ſach wol dat ik was eyn vriſch geſelle
He let my de breue beſcriuen vn̄ beſegelen gar ſnelle
Ok wuſthe he alrede wol wo ik hete
Nu hebbe ik hir vedder aff gelopen dat ik ſwete
Wille gy nu deſſen breff recte vorſtan
Saa ſcholle gy hir by my ſitten gan

Neyn her vos du machst den breff deste
beter lesen
Ik en mach van daghe nicht wol vp der erdenwise
Hort her hane ick en mach van dage nicht
wol luide lesen des syt bericht
Hort her hane in gades name heue ik ane
Desse breff schole gy wol vorstan
Hyr steyt in dessem breue
De pauwes but vns to syn segeninge vn syne leue
Dat wy vns nicht mer scholen hynderen
Wy vn alle vnse kyndere
Wy scholen to hope drinken vn eten
Vnser eyn schal des anderen beste weten
De dessen breff wyl laten
Den wil de pauwes to roma laden laten
Twaren her voss de breff is vnrechte gescreuen
Ik muthe de vnrechte pauwes hebbe ene vtgegeuen
Horet her hane komet her by my stan
vn seet dat ingesegel an
So moge gy seen gewyss
Dat dit des rechten pauwes breff is
Hore her voss hür kumpt eyn yeger her rasche
wo dy dat wyll behagen
Myt wiff guden wynden
De scholen vns hür dat leste ordel vynden
Ach leue hane segge my vil schyre
Synt se ok verne van hyre.

Horſtu her vos wultu nicht van hynen alen
Du ſchalt ſe drade her ſeen theen
Ock wultu nicht van henne gan myt vrouwe
Du ſchalt ſe drade her ſeen komen
Hee nw haue hür licht de breff
Dü ſechſt my meren de en ſynt my nicht leff
Dat ik my ſchal van dy ſcheyden
Dat deyt my werlich leyde
Doerheit maket arbeit
Wyſheit maket ſalichheit
Alſo ſcheyde de vos van danne
Alſo deyt noch ſo menich ſchone man
Van eyner honeſthen wyue
Wen he nicht lenger mach by er kyſſuen
Aldus hebbe ik jw van deme hanen vn vos geſecht
Dar is grot afflat to gelecht
Afflates ghenoch
Alſo grot alſe eyn deyth troch
We dar nicht genoch ane en hefft
De ga in den koſtall
Vn neme eyne gantze ſlippe vul

Hiir na volget van deme drenker

Eyn recht bescheyden wyser man
He straffede syne knecht he sach en an
Vn sprak dyne varwe is worden blyk
Vn dyne is worden weyk
Dyne ogen my ane wynken
Dat maket dyn grote drinken
Ick wil dy raden du schalt dy sparen
Vn dy vor grote drunke waren

De knecht sprak

Ach leve here zart
Wo mochte dat drynken syn gespart
Gy en weten nicht wo sachte dat id doet
Wen ick sitte by der glut
Men brynge my beer edder wyn
Dar to eyn vrisch dat bekerlyn
Dar sunne wert id so gestalt
Also ofte id bovene sy gemalt
So mach ik denne spreken van plicht
De ryppe en schadet den bouen nicht
So drynke ik sere des deyt my not
myne bleke varwe wert denne wol roet

De here sprak

Nu drincke wol heren
Vn vordrunke macht beyde vorst vn syn
Dyn vele drinken is men dorheit

Dar vmme wert hy noch drunken leyt

De knecht sprak

Ik en kan nicht werden wyß
ok en kan ych nummer vorweruen prijss
Et ik hebbe gedrunken wol
So hant ik denne wol sprekens schal
Dat Salamonis wysheit vnd vornunft
Nicht en hebbe vor myner kunst
Vn allent dat de meistere hebben gedicht
Dat en ys by myner wysheit altes nicht
vn so kan ik denne wol wysheit sagen
we my denne wolde vragen
Den wolde ik so wol berichten
Vn nye reye kan ik dichten
Ok hebbe ik den sproke alleyne
Vn myne wysheit en is dan nicht kleyne.

De here sprak

Hore wat ik dy sagen wil
Dyne drunkene wysheit is man doren spil
Vnd dyne dorheit kan dat maken
Dat dyner de lude lachen
Vn bespotten dy vp allen ort
vnde lachen dyner doren wort

De knecht sprak

Vil leue here myn
dat dunket my vele beter syn
Dat myner de lude lachen
vnd sik vrolik maken
Dan men myner weynede
Ik wolde lever dat me my steynede

Dar vmme so drinke ik willichlike
Drynken maket my vrouden rike
Ok hebb ik horen sprecken also
vp eyne vullen buke steit eyn vrolik hoft 10
So plege ik to lachen vn to singhen
Dantzen schricken vn sprinken
vnd dryue mennigerhande spil
Trowe myner sorghe en is danne nicht vil
De here sprak
Van groter dorheit
Kumpt dicke grot herte leit
vn grot drynken schaden dot
mate de is to allen dyngen gud
wanner men dy also schenket
Grote drunke dy dyn leuet krenket
De knecht sprak
Wo mochte ik werden krank
Ik weit wol dat ik ny en sprank
Ik en drunke so sere des syt bericht
Ik en kan nene mate danne nicht
Wanner ik denne drinke drunke so grot
So byn ik eynes keysers genot
So dore ik vorbeden den prys to steken
Tornoyen vn ok sper to breken
vn my en schal ok nicht vordreten
Den steyn to werpen vn den bom to scheten

vn lopen springen ritte spanne stark
Dat dorste ik euen vmme dusent mark
vn dat her persevael noch leuede
Syne manheyt wol vor my beuede
Dyt en konde ik nichteren nicht gedon
wante so byn ik kranker wen eyn hon

De here sprak

Erware dyn manheit is denne nicht grot
Des morgens werstu des gerne loes
So mostu eyn logener heyten vn syn
Dat maket dyn ber offte wyn
Du hefft dat ok dicke wol gehort
vn is eyn olt sproken wort
Dat des dobbelers mach werden raet
Deme drinker nicht to helpen staet
vn grote drunker vorderuen dy din liff
vn maket dat dy de schonen wyff
Nummer mer en werden holt
vn heyten dy enen drunken bolt

De knecht sprak

He here sy gesaget
wan ik drinke vn vortzaget
So lope ik na der mynne
wor ik eyn wyff gewynne
So mot ik ok so milde syn
my dunket dat alle de werlt sy my
vn hadde ik vele vrancrysscher krone
De vordrincke ik vullen schone

Vn̄ ſpreke denne grot des ſyt bereyt
vn̄ hebbe doch in der taſſchen nicht
vn̄ ik konde denne grot vn̄ kan nicht halden
Das ſpeles mas de duuel wolden
Dar na ſo ga ik to mynen geſellen
vn̄ begynne my na drincken to ſtellen
Vn̄ drincke denne to to vullen vn̄ to halven
Aldus kan ik myn lyff vedder ſaluen
Myn leuer vn̄ myn herte
Sorge vn̄ alle ſmerte
hebb ik denne vorgeten gar
aldus fordriue ik myne jar
Drinken wil ik jummer louen
des morgens gaa ik in den ſtouen
vn̄ ſwechte wol dat deyt my gud
myn houet my vnſachte doet
Dat drincke ik wedder in den haken
Aldus kan ik my to reke maken

De here ſprak

Drynken is groti dorheyt
Sodan drunken wert dy leyt
vn̄ dattu ſo drinkeſt alle tiit
Dat maket dy der penninge quyt
vn̄ krenket ok dat leuent dyn
du moteſt ok dat etent laten ſyn

Aldus wultu dy vorderuen
Vn̄ er dyn̄ rechten dagen steruen

De knecht sprak

Here dat ga dar hen
Theyn iar mer edder myn
Dar achte ik harde cleyne
De drank maket mynen lyff reyne
Vn̄ en darff dat nicht ouer byten
Edder myne tenen vorsliten
Eten dat is arbeit
Drynken en wert my nummer mer leyt
Wente wan ik drynke drunke grot
So dunket my ik sy eyns koninges genoet
Vn̄ ok soo byn ik des bericht
men thut dat beer vote den so den nicht
Vn̄ ik en vroge nicht wat de doren snacken
men bruwet so gud korn alse men backet
Hir vmme so hebbe ik vterkoren
Dat beer vor alle gedrenke touoren
Ik drage och eynen lowen moet
Ik vochte wol vmme eynen oldenvilt hoet

De here sprak

Vrunt ik wil dy sagen
Dar vmme werstu noch dot geslagen
Vn̄ eynen doren machstu vynden
De ok vele lude kan vorslynden
De steket dy dunne dorch dyn lyff eyn swert
So bistu gode gar vnwert

Ok deiſtu alſo wedder god
vn̄ du biſt alle der lude ſpot
vn̄ grot ſprynck ouer dranck
Dat benympt dy ok den kerkganck.

De knecht ſprak

Here hoert dar to
wanner ik myn bet in der kerken do
So droge wert my denne de munt
vn̄ ſo denke ik in der ſuluē ſtund
Ach hadde ik nu vil ſchyre
den grotē beker myt deme byre
So ſtept myn herte in den kroch
Dat drunket myn wol beker genoch
wo doch ſaa bucke ik tauwelken
God vme ſyn hemmelrike
Ik weyne denne vn̄ hantſlage
Gode ik myne ſunde clage
So weyne ik ſere vmme myne ſunde
Des ik nuchteren nicht don en konde
vn̄ hadde ik denne gedrunken nicht
So en begerde ik ruwe noch bicht

De here ſprak.

God dyner drunken ruwe nicht en begert
Dyn weynen is god gar vnwert
wente id kumpt van dyner drunkē daet

Ik behagede gode vele bat
Dat du woldest matehaen
vn dyn ouervlodige drinken laen
Ok hefftu dat wol eer vornomen
wan dat beer vn de barmherticheit tosame kome
So is dyn rime valsch
vn du sprekest men kinder walsch.

Den knecht sprack

My dunket des vorwar
wanner ik drinke gar
Dat my de tunge lallet
vn my de sprake vntfallet
vn my de steyn breket de beyn
vn ik denne nergen kan geen
vn my de ogen tranen vn staren
So kan ik men kyffken vn genarren
So lat ik my denne schenken
vn legge my denne vp de benken
vn dat ik denne hadde
vyer vn twyntichreth bedde
Alike wol so slape ik doch
Dar vmme so wil ik drinke noch

De here sprak

Ik en kan dy nicht geraden
Drinken wil dy sere schaden
So luchstu vn slepest alse eyn swyn

Dat dunket my vnnutte syn
wente denne so kumpt des weders hunt
de kůsset dy vor dyne můnt
Dat dunket my gar vntuchtich
Ok so werstu watersuchtich
Du vordrinkest noch alle dyne have
Ik en kan dy nicht sture dar ane

De knecht sprak

De wyle ik dat leuent han
So en wil ik myn drinken nummer lan
wente dat is myt my also geschicht
To drynken hebbe ik my vor plicht
Dar vme is drynken myn Ingesegel
vn drynken is myne vrouden regel
vnd drynken wert my nummer leyt
Ik vorsume my vp myne eyt
Ik vruchte dat bier vorsure
vnd vruchte sere vor de bure
Dat se dat beer all drynken vth
Ik segge dat stylle vn ouerlut
Eer ik vorsumede den beker eyne aldnor

Jk vordrunke er beyde hoff vnd huß
Dar vmme en docht hür nicht lenger to ſtan
Wy willen to deme kroge
Dar wil ik drinken vull ſere
Al ſcholde ik dat vorwynnen nummer mere
Jck wil vul hebben vor myn gelt
vnd drinken dat ik pruſte alſo eyn helt
Drinken is mynes herten ger
Get in vnd geff my drynken meer
Drink vnd ſup ſaſſe dat dy de bük waſſe
Drynken ſere dat is hür ſo wert
Dat de papen meiſts begert
So heuent id vp vnd leggen id nedder
Van erſte ſcholde id en to wedder ſyn
Men ſe drynken recht ſo de ſwyn
Se vorbeden id vns leyen in der bicht
Suluen holden ſe dat alter nicht
Na groten drynken is en hilde
Den luden geuen ſe quade bilde
Och is dar komen eyn nye ſede
De vruwen drinken ſere mede
beyde to vullen vnd to haluen
vnd ere manne maken ſe to kaluen

Wan ſe vul is alſo eyn ſteyn
So let ſe eynen anderen mede yn
Keyn vrunde ſyt der berucht
Eyn vrome vrouwe en deit des nicht
De dit nicht en heft bedreuen
De mach ſik laten drynken geuen.

In deme Jare na godes bort cc l. do begunde
de helge vader Sanctus antonius sin orden ersten
to stichten vñ was do nu achteyen iar olt vñ le-
uede gotliken in deme helgen orden c. Jar vñ twe
iar

In dem iar na godes gebort M. vñ c. vñ xxiiij iare
do wart her otte ghestervet in dem lande to pomeren
vor wollyn

In dem Jar na godes gebort M. vñ c vñ xxxi Jar
do wart engelant bekrefftet to dem cristen gelouen
dat dede de konnynck van vrancrike

In dem iare na godes gebort M. vñ c vñ xc iar do
wart der prusen orden erste begrepe in dem land
to prutzen vpe eyner eche de steyt nicht verne van
eyner stat de is geheyten Colm

In dem Jar na godes gebort M vñ cc vñ xxxi iar
do starff sunte Elyzabeth de werde wedewe

In dem iar na godes gebort M vñ cc vñ lix iar do
sloch her Jerund den deuschen eyne grot stryt aff vñ
vordervede vele volkes

In dem iare na godes gebort M. ccc. vñ eyn
Jare do worden de dom heren van lub myt
gewalt vth gedreuen dat dede de raet vñ de gemeyne
borger van lub

In deme Jar na godes gebort M ccc vn̄
xl iar do weyde also grot wynt dat he grote
starke torne vn̄ wintmolen huse vn̄ bome vmme
weyede. vn̄ was dar to so grot water dat de
haffuene vt brak dat dar hetet dat nye depp

In deme iar na godes gebort M. ccc vn̄ xl iar
do sloch niels ebbess̄ de holste greue dot to randers
in dem ersten dag in Aprilis

In dem Jar na godes gebort M. ccc vn̄ xliii
iar do was de dureste tijt. de ye gewesen is
sedder godes gebort

In deme iar na godes gebort M. ccc vn̄ l iar
do was de grote doet do starff wol dat derdedel
der mynschen in der werlt

In der Jare na godes gebort M. ccc vn̄ lxxi iar
in der xi^m megede nacht do stegen vele houelude
ouer de muren to lunneborch vn̄ wolde de stad
myt vorrederye hebben gewonnen, mer de borger
worden des gewar vn̄ slogen se altomale doet

In dem Jar na godes gebort dusent vnde
hundert vn̄ xx iar do wart der barvoten bro-
der orden eersten ghestichter van eyne hillige vader
de was geheyten robertus

In dem iare na godes ghebort m vñ c vñ xxiiij
iare do wart sunte otte ghesteynt in dem
lande to pomere vor eyner stad de is gheheyten wollyn

In dem iare na godes ghebort m vñ hunder
vñ lxx iar do wart dat lant to rugen kersten
bekerchtet to den kirsten gheloffuen vñ der den sprengel
van roschilde

In deme iare na godes gebort m c vñ ~~lxxx~~ xcix iar
do wart der velt moniker orden ersten ghestichtet
van eyme hillighen vader de was gheheyten robberth

In deme iar na godes gebort m cc vñ viij do vge-
nerde swelker in sweden de ghink kempe

In deme iar na gades gebort m vñ cc vñ x
iar in sunte vites daghe do vorbrande lub van
eeu eyghene vure vpp vyff huss na

In dem iare na godes ghebort m. cc vñ xxx
iar do wart de stralessundt erste begrepe

In dem iar na godes gebor m vñ cc vñ xxxi
iare starff sunte elyzabet.

In dem iar na godes gebor m cc vñ
lxxxvi do wart konike Etik slage to
ffindorp

In deme iar na godes gebort m vñ ccc
vñ lxv iar vpp sunte crisspinus vñ
sunte crisspianus daghe do bleff koningh wol-
demar doet

In dem Jare na godes ghebort m vn ccc vn lxxxix iar vor sunte matthias dach inder vasten do wart konningh albrecht in sweden ghevanghe

In dem iar do na godes ghebort m. vn ccc vn xcvi Jare do wart konningh erik ghekoren to konninghe in denemarken

In dem Jare na godes ghebort m. vn cccc do wart worredelike vormordet hertoch vrederyke van brunswik ~~vor~~ by vryssler

In dem suluen Jare helde hertoch baltazar eyn her van wende de kro vor lub

In dem suluen Jar wan mid snedicheyt de olde hertoch erik van louwenborch dat slot Begerdorpe

In dem iar na godes ghebort m. vn cccc vn eyn iar do quam hertoch baltazar eyn here van wende myt dem hertoghe van wolgast vn nam noch enes de kroo vor lub

In dem suluen iare wart konningh erik to konninghe ghekoren in sweden

In dem iar na godes ghebort m. cccc. vn twe Jare do halden de hamborgher to der ersten tiit wichman vn clawes stortebeker

Do bleuen in der see xl man doet vn
lxxx man worden myd en ghekoppet

In dem suluen Jare wart ok to hamborch
ghekoppet wichbolt vn gotke michiel myd
lxxx manne

In dem suluen Jare vpp sunte prothi vnd
Jacincti dach vor sunte michiel Do brande
se den vilschen koninges vt prusse vpp schone
to valsterboden

In dem iare na godes gebort M. CCCC. vnd iiii
iare do wart de hertoch van holsten ghesclaghe
inder ham

In dem Jare na godes gebort M CCCC vnd vi iare
vpp sunte crispinus vn crispianus dach do was
koninges erikes brutlacht myd koninghinne
phillippen to lunden in schone

In dem Jare na godes gebort M. vnd CCCC vn
viii Jare do toch de rat vt lubek

In dem Jare na godes gebort M. vnd CCCC vn
xi iar do wan hertoch erik van louwenborch
molln vn bolwerkede de kerken vn de lubek
wunnen ene wedder vth vnde brande dat mitz=
belde

In dem iar na godes gebort M vnd CCCC
vn x Jar do was de grote stryt in prusen
tusschen den koninghe van polen vnd

den van pruſen vñ de konnigh vā pole
van den ſtyft wente he hadde hertoch
vitolt to hulpe vñ den keyſer vā tatern yen
myt d' ~~dem~~ yſeren vote de tue brachte dem
konnighe ſo vele volkes wol viff hūn dert
duſent ghewapender vñ voetghenger vñ
de meyſter van pruſe wart ſulue gheſlaghen

In dem jare na godes gebort m vñ cccc
vñ xl iare do wart de rat vā lub vt
gedreuen

In dem jar na godes gebort m cccc vñ xii
iare vpp ſunte ſymōs vñ juden auent
do ſtarff konnigynne margareta

In dem iare na godes gebort m cccc
vñ xiii iare do wart ghebuwet ſunte
gerten kerke vor mollen

In dem jare na godes gebort m vñ cccc
vñ xiiii iare de quam de konnigh
van polen in dat lant to pruſen myt
eynen groten here vñ dat weren beyde kriſten
vñ heyden to ſamende vñ erer was wol
verhundert duſent vñ hertoch vitolt
was dar ſuluen mede vñ ſe brakē
in dem lande to pruſen wol xx kleyne

stede vnde vele dorpen vñ weien in dem
lande wol x dorpen weken lanck. Vnde dar
seten de prusschē heren all stille to vnde
deden anders nicht dan dat see eer beste stede
vnde slote bewarden

In deme Jare na godes gebort m vñ cccc
vñ xx jare do wart de kopman ghevange
wyssholte van koninghs erik

In dem Jare na godes ghebort m cccc vñ
xxi do wart vemere gewonne van ko-
ninghs erik

In dem suluen Jare begunde de holste: myt
koninghs erik to orloghe vñ wonne vemeren wedder

In dem Jar na godes ghebort m · cccc vñ xix
Jare do toghen de lub vñ de hamborgher vth
vñ wonne bergerdorpe vñ Ryppenborch

In dem Jare na godes gebort m · cccc vñ
xxiiii Jare do voer koninghs erik to dem
hilligen graffte

In dem Jar na godes gebort m · cccc vñ xxiiii
Jar do toch koninghs erik in vngeren vnde
cloet hertoch hinrik van holsten vor den keyser

In deme Jare na godes gebort m cccc vñ
xxvii Jare do warth hertoch hinrik van
holsten vor vlensborg gheslagen

In dem suluen iaar worden de hamborger
in deme sunde gheslagen vn gegrepē van
den denschen

In dem suluen jaar vmme sunte marien
magdalenen daghe vtgh do wart de holt
vloet gewonne in dem sunde van den
denschen

In deme jare na godes gebort m. ccc vn
xx viii jaar do worden de schepe vor kope-
hauen ghesenket van den dudeschen

In dem jaar na godes gebort m. ccc vn
xxix jaar do leet konningynne philippe
de schepe vor dem sunde bemen

In dem suluen jaar starff konningynne
philippe vt der ghilleghen die konninghe

In dem suluen jaar beleit hertoch wilhe
myd den holsten openraa vn wonne
brūndlant

In dem jaar na godes bort m. ccc
vn xxx jaar do wolden de ditmer-
schen wynne dat nye werk

In dem suluen jaar wart her marten
swartekop geslaghen

In dem suluen iar brande hertoch aleff
van holsten vn̄ syn broder hertoch gherd de
stadt flensborch vpp den palmdach vn̄ wonne
se

In dem iare na godes gebort M CCCC vn̄
xxxii iaer do wart her henrik hoyerquyt van
den denschen

In dem suluen iare grepen de lubesche her broder
swesson

In dem iare na godes gebort M.CCCC. vnd
xxxiii iar do wunne de hamborger emede vn̄
breken sybolds borch

In dem iar na godes gebort M. CCCC vn̄ xxxiiii
iar do worpen de sweden konnings engelbrechts vpp

In dem iar na godes gebort M. CCCC vn̄ xxxviii
iar to mydsomer do vor konnigh erik vt denne-
marke tho gotlant

In dem iar na godes gebort M xxxix iaer
vor dem heruiste do wart konnigh cristoffer
konnigh in dennemarken

In dem iar na godes gebort M. CCCC
vn̄ xlv iar des sondaghes vor sunte
michel do was konnigh cristoffers bylacht
myd konnyginne dorothea the Copenhauen

In dem Jare na godes gebort M·CCCC· vn xlviij Jare vpp der hilligen dre konynghe avent do starff konnigh Cristoffer

In dem suluen Jare quam konnigh Cristiern eerst in Dennemarck

In dem Jare na godes gebort M·CCCC vn xlix Jare do wart konnigh Cristiern wesen vpp sunte oleffs dach

In dem suluen Jare wart konnigh Cristierns brutlacht myd konnighynne Dorothea to Copenhauen

In dem Jare na godes gebort M. CCCC vn lv Jare des dinsdages vor vnser leuen vrouwen dach to lichtmyssen do wart konnigh Johan geboren

In dem Jare na godes gebort M. CCCC vn lvi Jare des donresdaghes vor sunte barnabas dach do wart konnigh dyrik geboren

In dem suluen iare wan konnigh Cristiern borchholm vpp olant

In dem Jare na godes gebort M.CCCC vn lvij Jare do quam konnigh Cristiern ersten to dem stockholm vp sunte Johans dach baptiste to myddsomer

In dem suluen Jare vpp vnser leuen vrouwen
dach visitacionis marie do wart koningh Cristern
ghekronet to vpp sal in der dom kerken.

In dem suluen jare wart koninghinne margareta
geboren des midwekens na des hilligen cruces dach
in dem heruest

In dem Jare na godes ghebort M·CCCC vnd lviii
Jare do wart koningh Erik ghebaren des vridages
tusschen alle hilligen dach vnd aller cristen sele dach

In dem Jaren na godes bort M cccc° in dem lx
Jare in sunte barbare dage do starff Hinrich alff
vp Segheberghe . vnd dat sulue jare was de harde
wynter

In den Jare na godes bort M cccc lxiiii Jare in
deme vastelauende do settede sik bisschop fredel mit
siner partien tegen mynen ghnedighen heren koningh
Kristiern

In dem Jare na godes ghebort dusent CCCC vnd
lxx Jare do anammede vnse gnedige vrowe
de koninghinne dorothea de borch Segheberge an
dem viii dage petri vnd pauli apostolorum

In dem suluen Jare an dem negesten mandage
na der apostelen schedinge wart he gheset vor
wart to Segheberge

In dem suluen Jare in sunte clawes auende anamede
myne gnedige vrowe rendesborch

In dem ſuluen Jar des middewekens vor
vnſer leuen vrouwen daghe krut wyginge
anammede myn gnedige here flenſborghe

Des Sondages dar na ~~kerk~~ kerk hr. Holtorp

In dem ſuluen Jare In vnſer leuen vrouwe
daghe aſſumptionis do kerke ſine gnade
flenſborch

Des ſondages vor ſte bartolomeus daghe huldige
de vreſen mynes heren gnade to huſom

In ſte bartholomeus daghe anammede myn
heren gnade den berch

In ſte Johans auende alſo om dat houet
wart aff geſlagen anammede myne gnedige
vrouwe ſunderborch

Des ſondauendes in de quartertempere vor
ſte michele wart her gert loſſ

In dem Jare vnſes heren M. cccc
vnd lxxi an den ſondage negeſt na
dyoniſii do was dy grote ſlach vpp
de brunkenberge vor dem Stockholm

In dem Jare na gades gebort m. cccc
vnd lxxviii do was myne Junghe here
brutlacht to koppenhauen

In dem Jare vnsers hern M .cccc. vn lxxxi
des mandages vor vrbani do starff myn gnedige
here konnyngk Cristern to koppenhaffnen got sine
zelen gnedich sy

In dem Jare na godes gebort M. cccc lxxxiii
do wart konyngk hans vn syn edle vorstinne
konnynginne Cerstine ghekronet to kopenhaffnen
an den pynxdaghe

In dem Jare na godes gebort M. cccc lxxxiii
do wart konyngh hans ghekronet to tronthem
vp ste margarete daghe

In deme Jare na godes gebort M. cccc lxxi
an dem sonnedaghe negest na dyonisii do was
de grote slagh vpp deme brunke bergh vorme
stockholm.

In deme Jare na godes gebort M d xx sondage
vor ste marte bleff de grotmechtigeste konnyngk cristern
gekronet to stocke holm vnd des donnerdag
dar na lett he de grote heren koppen

In dem sulue Jare vpp sinte fab: sebast: auent
bleff her sture geschoten vn storuit vpp syn
heimreyse to stockholm

In deme sulffuen Jare thess stillen fredagh tha
wan the grotte slachting for opsald in deme
konnyngrike sweryen.

In deme Jare godes bort M . D . XX do wort de grotmechtighe konink Cristiern ingeföret tho Stockholm mitt myt groter tryomphe vnd ere.

Eyn gude regele van bome to patende

Ene suke de de appelbome vn̄ beerbome edder andere auetbome krighen de setten sik vā enemē worme de de wasset in der borke, vn̄ rort de worm de stamme so vorsoketh de borke vn̄ wert swart vn̄ de telligen vor dorren vn̄ werden swart, vn̄ wor me vint de borke vn̄ tellige so swart de schal men affsnyden mit enē scharpe messe ~~wo~~ so dat dar nicht van dem swarten na bliue vn̄ so nym ver‑ssche koo mes vn̄ bynt dat vme so wert de bom sund :~

van appelbome

Ite nym verschen koomes vn̄ iij del erden vn̄ menghe dat to samende wor de appel‑bome swart is dar bint dat vp so wert de bom sunt :~

van der vrucht de de worme vordeue

Welke bome de du patest in februario dat is de mane de geheten is hornink de vordeuen nicht de worme :~

Item nym wyrok vn make de kleyne vn do den bomen in de klufft dar du de rise inghesettest vn welcke bome de so pate werden de kan de worm nicht vordeuen.

Van de bome de vnvruchtbar sin

Item de bome de vnvruchtbar sint vn neue frucht dreghe de schal me bore bet in den peddik vn schal quiksuluer menghe mit wetsche seluer vn don in dat hol vn plughen dat to myt ene plugghe van de sulue holte so wert de bom vruchtsam

Van vrucht de de beste is

It welke vrucht de de beste is vn du wilt se soet hebben so scholtu de bom bore bet an de peddik vn don dar honnygh in vn plugghe dat hol to vn myt ene plugge van dem suluen bome so wert de vrucht soete

Van bome nicht dreghen willen

Item welker bom de nicht dreghe wil vrucht den bor em reyne dor vn plugge den to van beyden syden mit den suluen holt van de bome so wasset de bom vn draget vrucht

Van schoner vrucht

It wultu hebben schone vrucht so schaltu den paten steken in kleghe blad edder in andern dem klever blad vn besunderghe in warm hasen blad, dat is best so wert de vrucht schone bute vn bynne

Van dyrebar vrucht

It wultu hebben wol smeckende vrucht so nym egeuer edder ander gud krut

wes di kistet vn stoed dat gans kleyne vn
legghe dat bomen in de stamme dat du de
riise in patest so kriicht de bom so dane smake
alse de kriide de dar sint ingeleghet

En ander va dem sulfte

Item den patende bom de in de stamme ghesottet
is den bar bet an de pedike vn da dar ge-
stot kriide in an dine wilken vn plugghe de
bom to van suluen eghen holte so wert de
~~bom to va~~ sy frucht smekende na de kriide
dat dar in ghedan is

van patende

Item in den mertz mant mochstu paten vnghelitet
bet to kalendas may dat is bet in den
mey mant xvi daghe

van der lenghe tusschen de bome to patende

Item de lenghe tusschen de bome to patende
der scholle wesen en stede edder ij mer
edder min na der steden legghelicheit. vn de
stamme dar du op paten wult wan du de
op grefft so war dat du de wortelen
nicht to brekest

van den bomen to vorsettende

Item alle de bome de men vorsettet
dat men de so kere also men se op graf
vn dat du dat warest dat du de ene wortele

mest offene de andern legyscht vñ sterke ofte vester in de erden wente dat is naturlike sint de wortelen menigesvolt so sint de tellige ofte wente ysliker wortele wordet ein tellegen

Van der stede dar he paten wil

Item de stede dar he paten wil de schal bequemelik vñ slicht wesen sudwert also dat done wesen kan wente van dem sude kumpt allertiid schon lustich wedder vñ vruchtsam regen vnde sunne vñ mane temperert dat also dat wol schinbar is dat de iunghe bome konnen nouwe wassen vnder den olden groten bome

Wo me de iunghen paten begeten schal

Item dat water dat dit gud den iunghen paten to redeliken tiid vñ noch is de regen bether also dat id to merkende steit

Van der tiit to patende in der merß

Item de de wil paten in den mers mane vñ in april de schal hebben vucht wedder mit regen edder mit anderer vuchticheit anders schal he se begeten des avendes vñ des morgens by den wortele vñ make dar vmme en schut van groner struken oft me kan hebben.

Wo du schalt paten

Item den stamme dar du wilt paten vp is he grot du schalt setten dat ris tusschen de borke vñ dat holt. Is he kleen so schaltu

kloven ene midde in dem paddeke vn̄
setten dar dat rys in is he alto kleen
so sette dar mē en rys in . is he ok medelmatike
so sette dar ij rys in ok war
dy wan du kundeklen dar vmē dat dar
nen water kumpt in de klofne kumpt dar
water in so wert de stamme hol bynnē vn̄
de bom kan denne nicht lange waren

Wo du bewaren scholt dat du patet hest

Ist dem stamme den du kortlike patet hest
den scholtu also vorwaren dat dar nummer
op stot edder op lopt henne edder zwin edder
ander dynghe ok scal dar altiid to gesen
werden vn̄ offt dar wat vtsprut van
dem stamme van dem bovenste bet to dem
nedersten dat schal me aff stoten . edder snyde
~~dat schal me~~ e: deysten de ssern so kumpt
dar sap up in der paten vn̄ wasset wol

Item in dem lesten in ffebruario schaltu
affsnyden al de telliche de vt deme
stamme wassen syn . vn̄ deystu dem ~~bome~~
dat nicht in der ioghet so schal de
bom up dat older nicht vele vruchte
dreghe vn̄ schal vorgeen

Van vorsettinge der bome

Wultu ok vorsetten de bome de du patet hest
se myt kronnen vn̄ messe dat wol dar du
se setten wylt in Junio vn̄ in iulio, vn̄
isset behoff so do dat ok in dem ersten mane
in dem heruest vn̄ van rechte boret
enem gheliker bome xii stede van en ander
stan vn̄ myt de pate vp dat du de wortelen
nicht to brekest.

Item In dem mer mane dar negest wan du
patonnen wilt wan de tiit is to patenne, So
snyt de telghe aff vn̄ bewynd se mit enem
doke vn̄ legge se in de erden vn̄ pate se
sedder so dreghen se vrucht

Vor vrost der bome

Item nym water in dem mey mane vn̄ sette
bonen in den bom wan he begynnet to bloyende
vn̄ lat dat water stan den somer ouer de vrucht
van den bome kan nicht vorderuen van vroste

Item So de bom sider af ghesneden wert by der
erden dar me Jnne pate stal so de bom dikker
vn̄ hoger wert vn̄ better vruchte dreght
Item snyt den stammen van dem berbome so wol alse
van den appelbome in der rechte tiit van dem
Jare vn̄ vare alse vor ghesecht is so krigstu in
korte tiide ene guden bomgarden

Item wat vrucht de du langhe vorwaren wilt
de scholtu nicht aff schudden edder af werpen
laten oder afslan edder vp de erden vallen
laten, men du scholt se af nemen mit ener be
skedden hand wan de mane vull is vnde in
dem droghe vnde klaren wedder vnde in der dru-
dden oder verden stunden in dem daghe corredes
so werd wollen

Item scholtu ok vorwaren wan du bome
vorsetten wilt dat du se nicht vorsettest in
dem vullen in dem mane. wente dat schut
vaken de bome de me vorsettet in der vulle
dat se bliven vnde dreghen doch nene frucht

Item ene bom den me plante wil den schal
me dyghen mit der wortelen vp ten vnde
setten also vorsecht. Iss dat de erde gud is, so
scal he ij vote in de erde setten edder mer
Iss scarpe erde so schal me ij [illegible] vot sine in
de erden

Item En bom de nene vrucht dreghe dar bor
en hol in went an den poddik vnde
nym de beren van ene vleder wan se
rype sint vnde steke se in dat hol vnde plugghe
dat hol to mit enen plugghen van dem sul-
uen bome so wert de bom dreghende weret
sake dat de bom se nicht endroge so temper
de beren mit honnighe mit witten wiroke

vn̄ mit honnighe quitkenhulue so wert de bom
dregende ane allen twiuel

Itē wultu ene tellighe snyden van ene bome de de
schal dregen des suluen iars, so nym vn̄ snyth de
grawe borke buten aff so dat grone barke nicht
scharest vn̄ slaa dar dicke komes vmme vn̄ lath
dat so stan bette tom herueste . vn̄ dit scholtu
don in der mey mane wente in de heruest kumpt
so lose de komes al drughen sorte aff so vindestu kleine
wormtellken in deme messe so dat du de na to bre-
kest vn̄ snit de tellyghe be na messe aff vnde
sette en in gude erde sunder twiuel he gude vrucht
dreghen.

Item wultu dat de kersebom wasse schote sunder
steyne so nym ene wichele oder en tellighe dar
van vnde sette dat depe in de erden bouen vn̄ ker-
sebom struckeken dar dat vthe der erden wasset vn̄
bor en hol dor dat wichelen holt vn̄ steke dat
kersebom struckeke dar dor wan de wichele wasset
so wasst dat hol to vn̄ dat kersebom struckeken
blifft dar in bewassen vn̄ wasst ok groten vn̄ wan
dat vulkomene ~~so~~ benassen so snit dat kersebom
struckeken bi der erden aff vn̄ lat dat in der wichele
bestande bliuen dat dreght kersebom sunder steyne.

Item wultu groenen rosen hebben so steke
dat rose struckeke dor ene hulsbom
vn̄ do also du myt dem kersebarn bom
ed vorgheschreuen steit

Item wiltu swarte rosen hebbe so nym grone
de schelle van de walnoten vn gheff se recht
vnder den rosebom vnder de wortelen so krigstu
swarte rosen

Item .i. perequisth vilth tu ledemod ther skall
man skere i thz nidrste ledh och sette two
eller tre bygghkorn med och sette hannum saa
vdi iorden til dest owerste leed, vthe twyl thz
skal vel vere

Item tag eth sommerstod aff et walnødtree och
slecte thz neden i . och sleth och set der gerst
vijn i ouer kross mz barken och seth vel
dyfft y iorden thz skall wel gro

Item tag eth hesletree eller bogh so langt som
thu wilt och bore thz y till marwed saa
mongthe gaff som thu wilt en stakket span
mellom hwert gaff. och tag sommerstot aff
awildquist och set them vdi the samme
gaff och tagh the ytterste bark aff saa ad
the grøne bliffuer vskadde en quist y hwert
gaff och graff themmo saa dyfft y iorden
thz annen a quistene star offuen iorden
thz skall wel gro

Item wilthu ympe eble ad the skulle
ware rode bod inden och wdt da skaltu
doue quiste dem som thu ympet y eglo
gedeblod och lad thz blod i kloffthen tha
vorde the rode.

I franke ryghe war en konungh
som hetth pippingus hans hustru
hetth Bertha / the hadde en son
hetth karll Ok ij dotther then
eldre hetth gelem och then yngh
hetth belisent / Tha karll war xxxij
aar gamell / tha bleff hans fadher
pippinghs dodh / en dell aff pippinghs
raad wille forrade karll Buth engel
kom till hannum ok warnade hannum ath
karll samelde Syne wenet samme
ok farde sim wande for them the
radde hannum at fly bewarath han
kunne so lenge thz ka i bette methe
Sydan foor karll i eth landskab som
ardena hether / ther fand han en ridder
so hetth drepia han war karls godhe we
karll fforde hannum till rade / drepia swarade
latth henthe thin syster hwith ok elliffua
th thessamegh ther ar thin ma ok terrick
Ok will wid ether to ok hebl som deghe
ether fadher war karll hadde engen at sede
thy for drepia seffue effter them / En nath
karll lagh oth sweff saghde gudz engell till
hannum statth op karll ok gack ath stiala
karll condrade hebat thz bewde Engelen
sade sydan effter en tiwff som alegast hedher
"

than skall faa atz tegh thz atz skaltu offuer wynne
thyne ow owener ok rade tiith liff ok wordhe
riddere ok meghtig konungh som fader for tegh
thz karll woghede sende han bodh effter alegast
Alegast kom till hanum tho stod karll vp modh
hanum ok sade welkomen stalbrodher wiltu wara
mek troo Alegast sade hanum som tro tieniste om
morghenen effter for karll ok alegast aff stadh
k sade till alighast tu skalt kalle mek magnus
ok ikke karll / En math komme the for eth sloth
som wnger hetth thz haffde en greffue som rekiff
hetth han war then ypperste for rader som karll
wille for rade The stige aff ther heste / lonlege
sade Alegast karll bliff hoss hestena Jeg will
for soke om iegh kan stiela greffuens hest Ale-
gast gek ind paa slottz Ok kam i greffuens her-
berd tha han for na ath enge war hanum bar
gek han atther till karll igen Ok togh hanum
ey mz segh Ok ledde hanum i greffuens herbar
till greffuens sengh ok sade statth her nw quarr
so lenge Jek komer igen / greffuens stall war
harth hoss herbergit alegast gek effter hesten heste
begynte ath queffe so ath greffuen woknade
greffue spurde som stallswe atth hwat hesten
skadde stallswenen gek till hesten ok alegast
lagh lange ath buksen rekth offuer hesten so
ath stalswenen sa hanum ikke / hesten queghde
ok rampt greffue stod selff vp ok lodh

tande leeff ok gik till hesten tha han engen sa
ok ey kunne se hwat hesten skadde / lade han segh
nyer ok sade till sin hestz en ting wil jegh
segh tegh tw/m skalltu wel lowe Juffrinusth konungh
ar nw dødh han haffdhe en son weste segh sum karll
hetthe han ar feeltage ok grymer ok wil gina
bryde wnder segh all land ok lade wighe segh till
konungh nw om allra dag ok krone / wij twi
stallbrødher nyeste sum i konungs Juffrinusths
land ara / wij hawe sworith oss samen ath wij
wille alffwer hawa om jekle aftir nar han
ar pa gott rad ok so mange sum i hans radh
ara syden skulle wij sime senke alle wort
wnder tha skall ath warde wighder till k hans
hestz swarathe gen wij willtu thz giøra thu west
wel ath thine foraldra haffue wareth hans
foraldra wnderdanige Thi bør tegh at wara
hans ok tiener giøra thz ackir sewa tha bliffuer
thz tiltheforderff ok tine afftherkomande / greue
sade tigh wax han swarade hesto rad tyne werdh
som thz wil giøra meth tegh ok for sade sin
ather konungh greue sade then forste ar ny
broder ald / then anner ar ancealt aff honbgr
then iii ar ysinbard aff traff iiii ar sefebard
aff salebgr then v ar wange ysinbard meth
tesse v skulle wij egne oss berlner almania
ok lubardi / then vi ar tankemar aff wessu

vij er terrier hans broder viij er engelin
aff bordeus mz thesse iiij skulle wij eghne aff
danmark oc frisland thz ix er rozer aff olienſ-
borgh then x er folquart aff runtaflont xj er
rozer aff ulton xij er valen britania mz thesse
iiij skulle wij eghne aff peitu oc normandi britania
oc england oc læinsborgh alle my broder lwe-
re ghnugh thet skall wardh konungh oc keysere
i rom hans hoffwer ſebarde hwart wille i thz aff
stad komme wel thy skade genne ſebarde nar wij
komme i hans magh tha skall hebor ward haffue
en kniff i sine erm oc slaa alle till hannum
i sender hans hoffwer ſebart thz er storth vn-
dherd i word alle hans fadhers men till forna
oc giorde han ethe alle till thi oc weghtuge
me i wille so illa lonet hans sogn aa hebaath
thz er stor skade ath t skall ick blyde thinne
falskeght genssuen skeddh oc slaa thinne mz sin
naffue so ath bode bladde thinnes nesse oc mun-
thon luttz ou(er) sengy stocken oc t sanckede blo-
dz i sin handskee sidan siffnede tess oc t geue
mz j alegaft stegh nedh aff bicthan oc gick
till gennens sengh oc skall borth gennes sebs
oc gick so inde till hesten oc t mz thanna
alegaft tog sadelen oc wille legge so a
hesten hesten lotth halffue ward en han sadh
giorde tha tog t sadelen oc kastath oc
ladhz pa hesten hesten stod sparagh som ath

kam syden steg han vp ok red sin wegh tha te
twa bruthe vognede quen om natten karll loc
kam engelen till hanum ok sagde vnd hemtil
tyn mader ok syste k sade till alegast wi wille
them ryde alegast gick till quens hest ock
wille ridit thanum hesten gnegde sum sa alegast
drogh vt swerdet ok wille stinge hesten thz
wille karll ick staede / Siden stegh karll pa
quenens hest ok alegast pa k hest ok redhe
se till karls mods ok worde thz wel vntfanghi
pa thz same tid Amen r t l

Drotningh swarde alegast at hin tha
kallade han magnus alegast sade thz
gick aeg for therra skyld som hanum
stingha wille ok sade hene allth hwor
thz om war Sydhe sende drotningh bodh till
tyrwesborgh till erchebisscopen at han skulle ko
me till hene han giorde so han bad tha bisco
pe fick at se thz karll war aghen kome wort
tha glad drotningh sade till archebisscope i
skulle fierme mik sin ok han skall hetthe k
magnus bisscope fierma hanum sum hon bad
syden sende hon breff om alt landet thz hans
wan wo ok bath them kome till segh fyrsth
drapna nafflean ok fleri godhe men kome strax
till hene ock otten greffue ok hiffdinghe
aff almania drotningen sade them hwor
the wille karle karll hans fader giorde them alle
till methingh me heard skall ma berbyssa

thera tesse segh ord K m swarade jegh haffwer bladh
i myn hantzki som them bladhe thz hwen slo
herre ok skall jegh hans haft ok ar thz eth writt
thz till nafflean swara hwar skall engin wark
medhen wy wede aff thera swigh the skulla en,
thessi matth sso Nafflun sade wille i lathe
ethz wygha K m swara nw om pingzdagh
alegast sade sender wed ok alth edhert land
till konunge stege giffue ryddere ok swene
wthe till ethz kome ok till alle the i bast pa
troo at the till ethz kome mz all thn makth
the kunne aff sz kunne till thn dag i skulle
konungs erkebisscobon redh till palle at han
skulle kome till thn høghtid ok alle romare
mz hanum alegast for till britania ok engelad
ok fladern ok almaniam

Sydhen sendeboden wo borthe for saladhe
K m tymmerme ok mwrmaster och
loth yme sloth ok stadhe faster an thz
ffere war han loth giora een konungsbergh thz
han wygl skulle om stand sala palle ok rome
ok alle andre herre kome efft K m til strydhi
thz kom ok greue Reniffre ok alle hans
broder ok alth thera selskap palle ok romare
kome mz uiim ryddere K m loth them so en
sala ok seff hadde han them ena sange
affter hadde K m for sect alle yme gode mand
ok tackede them for there redmyket/ ok sade them
hwat nodh han till dreff ath mode for mage
gede me ok hiwre greffue Reniffre ok hans
broder wille hanum swigh. Syden skickede han
till en aff yme gode man till heber en aff thm

som hanum wille fførgha ok skickade folk till them
me ath hylla / tinge dagh ok a om morghene
loth k. m. giora en starken stut / So ath hwilken
moth giord sattigh eller rygh tha skulle ther
bod for ganga wedhers lyffuet Tha wigde pawe
hanum till k. ok kronte hanum en k. so Drepa
Geeth slogh hanum till ridder ok forde hanum
i sin kronine Ok giorde hanum m3 sith swerd
ok hengde en bloo skiold pa hans hals Och
bandh en hielm pa hans hoffuid ok settha
hanum pa en god hest / Tha wndrede alle pa ath
so loden ma sam grippingh war skulle ...
manlig en syn ok storlig en wabn Drepa
k. sade till k. m. nes ... ridder god waghe tek
well i alle mod Gyden slogh tha sa ridder
Valle giorde welsygnelsse ... them alle som
the sade waghne pa theris haste / ok sagdhe
ty k. holt well eftir lagh Drotningen slogh
nakun tel Ridder tha offrade k. m. el noble
Jomfru maria till loff ok ara ok patron sith
hoffuit ok gyk gaff tha helge and at han
skulle holle eftir lagh So longe han leffde
Drepa k. satt for hans fadher ok thugh aff
Vanna ... sang solff messen rozer ...
thebisskop loss epistola och fran ercebisskop las
ewangelium bernardus erkebisskop och erkebiskop aff
renstorgh bor blassen messen gyk palbe i sijdik
stolen ok el hans ... stackte m3 hanum paue

sade iak bedher idher alle i gudz naffn ok sancta
maria at wari thyægi ok lydhin k ey ty han är
vttwald k^s ok idher herra Baden giordhe han welsignelsē
ower them alle ok aff losta them aff alle theres
synder som the giorth haffde till then tiid Thera
messen war lydhen tog pawe i k hand ok satte
hanum i sin stoll ærchebiskup aff colne tog kronen
aff hans hoffuit ok sattis sidhen till bordz ok
atha thaa k war mattadh sade pawe hanum
i sengh ok skildes s badh hanum tha wel till skiltz
i k mangh loulighe Som wardh skulle pa hanum
for the forradere tha folkz lagh mast ok soff om
natten bredde the forradere them in i k herberge
som the wo in kome wordhe the st gleme ok ledh
the for k tha fandz en kniff i hwar thera arm
k spurde hwat sagh halwe i till megh the wiste
hanum enkt ath swara k tog then hanska som
blodhit war wti ok spurde giffue riffte ath om
them kende thz blodh Baran hwat wnderlegh
sagh i megh k hwat en haffuir thz wnderlige
giorth moth megh k loth hanum wndersta hwad
wandh han sete thz blodhit ok hwad han wordha
thet wyt atter wilde forradhe hanum Baffuen ok
hans party kunne segh ikke forswara the wordhe
lagde i tornet ok alle theres mz folgh om morg
onen ærla loth pallen Billingx messe

Morgenen taladhe till menigheden
ok tackadhe them for theres ydmyght ok
skipadhe land ok län mz them samme
gaff han guld ok sylff ok spurde them tyll
radh hwath han skulle gøra aff the forradere

en greffue aff flandern swarar hanum thy lath domme
them som loghen woro wtan syden wordo the domde
tyll galgen tog loth keysaren them alle halshuggha
for romske hoffwdom sielff k tog hansken aff
sin hand ok fick alleghast ok sadhe iagh giffuer tegh
wenghersborgh ok greffuedomitt ok ryske hoffwd
ok alth hans gutz ok pedning alleghast fiell pa
sine knä ok tog wpt handsken ok kyste k
hand ok tackede hanum ydmyghleghe rizer arbiscop
gaff peturs borg ok nalum hamsborgh ok salonabʳ
ther gaff k sine syster brzelet en hertugh som het
rembal aff fresland ok thz ryke som tankem
hadde att och thamer hans brodher och iiij greffue
doom ok flandern walde fick k en som lagatum
tyll cappelan ok ther till en klerk som hetth turpd
hanum anbelode keysaren sitt incsyle ok xij klerker
mz hanum ok till cappelane sidan skulde walden
ok k ath k skulde hwar dag iijᶜ ryddare och
holde sg starkelighe k sagt ath ingen torde bryde hand

Ohr warnar aff rytakonth sporde ath k
war kronth ok hyldh ower alth landz ok
the forraeder war alle dræpne tha ffinsta
han sin slott mz spisningh ok wapn ok willa
sta motth k ok en ryddare hetth ymer scriff breff
till warnar ok bad hanum op motstade gen k
warnar warth wredh ok sadhe athwar wronghe
till k tagen thy athan ar en ... ok wil ik
komma mz hanum thy om k fick thz ath wedhi
ok sende som ... till radz tha swarar en ryddare
som rembal hett thr wnd mig ath kampa for
tegh k gaff hanum loff thy till en aff k men
talade lenglighe till warnar ok badh hanum ware
k man warnar swarar hwilken mig thz offthe

radz skall vigh stinge hanum bode igen with
Rembald sciffte ok bettre segh Syden wab
nedh segh Warnar giordhe same ledh ok reth
till rembald Werner sadhe Wilt forlighe m(edh) megh
pa k wegin rembald swarar thet halld alle geart at
tu skalledh k en trolff / vilk ar segh kame ok with
thz aff warp sidhen redh the till same Rembald
spricht gek gynne Wernar war ok stod fasst with
sadelen sidhen thyghe han pa hans hielm hielme
war so fast at enthe beth pa ham tha fiel Werner
+ lebud aff hesten ok rembald stegh aff sin hast ok stack
hanum thar sketh eth saradh gek gynne hans
hiertha the toge hans harinsk ok hesten ok
foredh till k kaysaren tackede gud for sin mede
om morghenen wan keysaren eth aff the slotthen
sem Warnar hadde som hetth leon ok gaff tz
en ryddar som hett Kethin ok sidhen wan han all
the land ok slotth sem Wernar haffde fore ath
Q sidhen spurde k ath hans modher war dodh
ok lodh foro them till Anisborgh ok lagde
them me(dh) prinsingh fadher sin thz esta
for rembald till Sesland ok hans hoffr brzeleth
tha ka(m) en hang till k sem hetth balbi hin stegh
lyffte ok hans sin m(edh) hanum ok batth them alle
sla them till ryddare k giordhe sem han badh bar
nardy bliff hoff k Georgin skulle far tham ok
dodher pa wegen tha h / k spurdhe ath sa war
dodh gaff han Bernardy hans sin slotth Roma
ok giordhe hanum till hertugh ok gaff hanum eth
rundhem ok gaff hanum Werners datter sem
slagh sin worth / thz gaff ok k turken sin con
salier artthe bisscop Domet aff rynsborgh m(edh)

pauens Radh ok wilie Syden for k hiem
till crimsborg ther war hans syster Gylem hoss
hanum than war so kær ath hene ath ha lagde
hene i same seng som han laa Oc me dieffels
fristelse attha afflede ath barn m hene och
skrifftede ha segh for en abboth som hetth egedius
oc sagde for hanum alle sine synder vthen then
ene synd Syden gik abbote borth ath messe so
tha stod i messen kam Gabriell engil ok kastade
en skrifft apa altareth hwilke skrifft so lydde ath k
magnus keysser haffuer dolth then synd ath han
haffde barn m syn syster bad hanum giffue hene
mylon hertug aff angusborg till hossfru Jnne vij
manader fyder ho en son ok mogh k withe ath
thz ar hans son ok skall han hetha Roland byd
hanum wochte thz barn well thy ha skall teth
oster wydhe torffue efter messen gick abboten tyll
keyseren ok las skrifften for hanum k figl paa kne
ok wyderkennis the synder ok forloffuede at gio
the synder mer i sine dage ok tog aff lossningh
ok skiffte sydeth sine syster hertog mylon vij manadh
efter the war samme kone fydde thet barneth och
warth dypt ok kalleth Roland tha ha war vij aar
gamel worth han forth till k tha sade k til hanum
kener tw mich Ja sade Roland tw est k en keyssere
my modbroder tha loo k ther ath han befal barnit
namlethy ok Berardus aff wiana syden for keyssere
till olynsborgh ther kam hertog mylon hans mag
ok gylem hans dotter till hanum ok war glade at
the sagde Roland ther for segh then thi haffde ick

flerᵈ bern mylon togh Roland i famen ok
kossen k sek hanum el konugx sath lege meth
hanum ok skolde so sen moder hem i amerth

Gerardus wende sek off Viana moth keyser
ok war fra hans warste thewer tha kome
k sende efft hanum ath han skulle tyl hanum
kume till olmsborgh Gerardus swaret myn fader
wan thet slottet aff hethne me ok myn slecht hall
haffuᵈ haff thet mer en i CCC ar Thij kan jegh
hanum ongen tienisthe giore hanum ok will ey tyl
hanum kume tha k swarde thet drogh han for manᵈ
mz vijᶜ ok besotte slottet ok sette stark skedh
sen G ok swor well sitth hellyge skegh at wille
thed ees brothe thet skulle koste hans liff thogh
mylon sende Roland till k ok thet el vng seker
mz hanum tha war Roland xij ar gammell tha
roland kom nar slottet mothe hanum en ridder
aff slottet roland spurde hwo han war tha swarth
sek hethe bernardus kong Gerardus frende roland
spurde will tu ey forlige mz keyseren bernar//
dus swarth kom thu fore hwith atthu skalt for
lyge them jeg kom fore thith sade roland ath
reyna hwat jegh orker siden thuggo the hesten
mz sporene ok hwer stack i annens skiold so at
spillet skafften gingh synder Roland drogh sitth
swerd ok thugh i hans hielm so ath bernardus
fyll aff hesten bernardus bad roland spare sick
for liff ok swend ok sade jeg will war hanum
tro ok hwld Roland fyrde hanum mz sigh tyll
namlemus paulun ok lade sitth harnisk aff
Roland sade for namlen ath han haffde slagh
en ridder namlun swarth thet i en selugh dagh

mellan them aff slottith ok oss ok k haffwer swarat
wit sith hand stigh ath hwilken thz bryder thz
skall gialla hans liff thy han ter ewinnelege giorth
jek will ga till k ok bede for teg Roland swarar gior
hwad tegh lyster Nalun gek till k ok sade herre wilt migh
en bon Roland han brwddeth tith bedd thi tha hes
gifz en aff gerardus men k gaff hanum till thyn systa
sagh Syden gek roland for k ok hans stallbrodher
mz ok bernardus mz them tha sade k tyl Roland
bernardus skal swara tyn ma thi ath han ar then forsta
ma tu gitt i tyme daga Roland loth graffwa en stolpe
i jorden ok hengde ther pa sterki siglle ther skal
thed welssind till ok fler langt nw mz than ok for
patter thessa sterki hertugh gerardus hadde en syn som
blitther hetth tha han so leghin sade han till gerardus
thz giff ther oss till spotth ok hadh tha redh oliuer
vth mz .m. ryddi ok hwg neder stolpe ta rolandh
seck thz utwede kom han wth sie mz m ryddare ok
begynta ther ath storrt slagh Oliuer stak en ryddare
aff hesth lambert tha Roland seck thz ath han hugh
han till en ryddare som ther kam fordi offwa i hielm
thz swardeth stod i tanderne Ok fiol dod ned aff
hesth tha k seck at wyde slagz stod badhe tha all syn
har warne sek tha flydde gerardus atther till slottz
igen Roland mysti eye me ok gerardus en tha
gerardus kam pa slottet sende han oliuer ok lambert
tyl k ok lodh bede k om nadh ok wille gere thz
k man the komme for k ok sade sith arendi k swaras
gerardus ar ward eit swyger tha worth oliuer wredh
ok sade jek tryder migh j en kamp mz tegh eller
mz hwilkin riddare du wilt fa migh ok will jek thz
aff werie ath han ar ikke gudz swigare tha roland
hørde thz ordh han so wredh ath alle hans adra

barnæ Gom ær affaloff ok sadæ hed ær wist
gudz forrædæ oliuer swarꝫ tet ok ieg wille thꝫ
wyst forsøghe oliuer rett till slottet igen oc mælid
mz thedaue oliuer sadæ gerardꝫ hwidæ han haffdæ
wæddet en kamp for hannom mz k. systersyn / en
giffue war herre gerard som lambert hetth thed
sadæ leggia thenne kamp aff G kan euthꝫ thetth
wordæ aff ty myste thet tin systersyn thꝫ tollker-
tegh alle war myster ok k. som tha wardhed
thed ældrig thim ilen Gerard sadæ till labrit
ryd till k. ok bedh hannom at giffue then
kamp Oliuer skall giffue roland syn syster ok
the skulle wæ wenær ok stallbrødær sa longh
the leffue Greue berttil k. hwath hannom
war wedhet k. swarꝫ ieg aldrig giffue gone thꝫ
kamp wart the roland om stondæ wethen
skam tha swarꝫ nalun thꝫ mogh wel wære
hannom wedhen skam / ner the komæ pa bane
thæ skullen i thed skille them ath ok take aff
them there wæpne greue lambrit redh till ged
ok sadæ hannom k. swart roland ok oliuer wepnꝫ
seg ok redha pa bane tha kam k. ok skildæ
them ath ok lotth thage the wapn fra them
ok giordæ them till wenner so at roland fæsta
oliuers syster ok oliuer wortth tha k. ma Amen

n dagh stod k. pa keyngsborgh i eth
windughe ok seg ut aa ryn ok segh
han thetor en swan som ok drogh en
loden bodh efftær segh mz en sylke trod i bodæ
stod en ma wæpnedher tha han kam till ladz
gik. nalen moth hannom ok leddæ hannom till
k. keyseren spurdæ hwo han war han kunde

entha swa thin ath breff henghde pa hans hals
k lass breffuit thz stod i th ar kome gerard swan ok
skall tiena k sidhen toge the harnyskz aff hanum ok
k gaff hanum kostelighe kledz tha nam swanth thess
wenge mall k haffde en ung syster som heth adeliza
hon war syd sex sippingh dode hene gaff thz gerard
swan roland spordhe hwre tha war komne k swarat
gud sende oss hanum roland sadhe thz ar en manlig
man k giordhe hanum till hertogh ok gaff hanum eth
landskap som hetth ardena Gydeyn worth k ens
mz hans rad ath tha wille gyfta segh ok wort thz
so ollo telz at k fasthe namlebus syster ok giordhe
brullup i ermsborgh tha the hadde waret samen syde
keyserinne en syn ok worth kallit karlotth tha
k sa pelegrims fardh ok sokthe thz helga graff
i ierlm then hadde meth sek werdelen son magh
ok otthen ok turpin erchebisscop ok iiij^c annet folk
Rolant war heme ok wachte frankeryghe ok
Gerard swan skulle wachte saxzen th k for sta
ierlm tha gaff k aff mykle gud hanum mangha
helge dome en swedha dwegh som wor herre war
lagd i graffuene mz ok eth handklade som wor herra
torkede segh pa om skartorsdagh ok oddeyn aff syn-
wedez som han war stilrighe gud sydin meder

Tha k haffde heme war nogre stund tha
kom gabriel engel ok bad hanum bywdha
eth en stor hær ok redhe sek so ok som
hær som tha skulle wara bortha i eet aar ok lat
them ine haffua som komo mz ok barn k gaff
them dagh ath redhe sek j aar ok batha alt theris
dotthor mothe hemme bliffue thy ath the skotte
ath the skulle thera woltagine k foor om peth
thersde skrugh ath woltoge them rythiste ma thz sitt

tighest romffa i thre war the skulle tagha heme till
ethtra eller mysta sith liff tha k h war redha
ok samlad drogh tha aff stz han kom till en stor elff
som gellund hetth ok kunne ther engelund ower
komma k fioll pa kne ok bad gud hielpa sigh
thz ward tha sagt the hewor en hwid hind wod
offuir eluene Roland ok oliu redo äpte hinden
ok syden drogh all hera äpte tha motthe thøm en
hedhen k som hetth puler the stucke theer spiuz
pa bod syder ok begynta thz eth stort slagh ok
fioll thz megh aff hedninga tha k pulers
thz red han hordelega fram ok giorde mykin
skade pa k folk roland ok oliu redo ther ok
hordelega fram myth i hedninga hera roland
stak syt glauin myth genom k puler s athan
fioll dod pa jorden Oliu hiogh en hedhen
kempe myth pa hielmin som hett makkyn ok
kloff thann neder i sadelen tha kom k tenede
ok spordhe hewor k puler war / roland swarade
han ar dod k worth redh thy tha wille haffdh
hawa lewande till taal mz sigh a m e r A

m morghene epter bestallede han slotthz mellan
gardhen tha k aff cordes spurde at k pul
er war dodh ok napolis borgh war
wunnen ok keyseren aff frankrike war komen
tyth mz mykell hær samlade han ok en stor h
ok redh moth k tha k for stod kongenus komme
bad han gina sine hewgga sin glaffen sunder ok
stinga neder i iordher om mornen bar hetthorth
stakke loff ok gena ok worth en soghe lewndh
Cyrdesse drogh k gladelega modh hedningen
ok flor so langh mz the hedne atthe flyd till

slottet cordes vtan k drogh till mellangardigh ok
wa slottith sidan drogh han fore cordes ok vnth
slottith sa atthe sa komo ok vunneth offuir them
hollbet ok k worth slaghin ok bemanede slottith
ingt syt ett folk Ginden drogh tha fore eth slot hett
sattagus the haddo en k som hetth marsilius han
sende sine one till k ok sade om aeg nyth ayt
beholde tha wille aeg latha megh dopa ok taga
wt eptir troo k worth glad ok takkede gud ok
sende till marsilius ii biscopa basan ok basilias
tha the komo till marsilius k tha letth han aff
liffue them bade ok [illegible] entir aff thz som tha
fore saght haffde tha sporde k ath hogh mylo
hans magh war dode sidan gaff han sin syster
[illegible] en gyffte som geuelon hetth ok the mz ath
gyffte [illegible] the haffde en son same som baldewin
hetth sidan sande ath the war bode stille ok [illegible]
ath stolde k gifte them sidan ok gaff them en
hertogh som [illegible] heth the hadde ii sinnen
en hetth andelward adra hetth [illegible] geuelon
sik sidan k systir igen,

tha [illegible] bess till k ati sank [illegible] begynt
maghe [illegible] ok [illegible] ok [illegible] stola
ok [illegible] k sende roland them ath
sord thz sere warthe geuelon sade till rolande
syd till myt slott [illegible] ok [illegible] [illegible]
gode math roland redh them oth [illegible] offuir
the [illegible] en [illegible] han till slotthz la
wdin ok sporde som [illegible] bad tha ok wort
thz wall [illegible] tha the sade offuir bord sy
[illegible] roland ok behaghe honum wel
ok sade till honum tha alth folk [illegible] i natth skal
ik sende en dogeligh [illegible] till tegh som i
morghon [illegible] roland [illegible] [illegible] [illegible]

Jeg enther om Jeg haud fest oliuers syster kingr tegh som tegh loffde om natthen gyk hon selff till roland oc log hoss hanum tha han haffde giorth hennes willie spurde tha hwath hon hetth hon swaradj hetthe golaccus Roland sade alle haffue the nw giort Jegh haud sebrzgern stoffarder j syde t° oc badh henne gaa borth tha hun war borth gonge kledde tha segh oc redh pa wegh till hispania Oc fand then K. oc sade tha ath hon haffde synth thess effter roland sade for namleen ath han haffde loget hoss quinns hoste namlun bath hanum haffua metth segh om thet sade han wille selff spyrieth for quinnen Jek loffde hanum ath jeg skulle segh hanum alle the tydende thy war / oc wath jegh engen stered tyden en thenne er / oc genne alth thui gongh war Greffue bath hanum loua oc sadhe Jeg will toch thy aldrig ford hadha j annan dage oc til thz selff woltha tegh thadde tha oc willie tyll roland j meden han loffde K. so ath genne hadde ower wnarlight till hanum en fore / oc spurde roland hwath thz wolter tha sade K. hward thy om wart / weth gud sadhe K. thz artike wnder ath han er wglad oc er hanum onth ath tro K. aff tha gak till skrifta oc badenigh for tenne myssgerninger Amen

Turpin erchebisscop sade till K. giff megh hest oc harnisk Jeg wyl oc lenger icke wthen wapen Jeg will ferde motth hethne oc warna thz helge effta tro K. gaff hanum hest oc harnisk tha han satth paa sin hest in sit harnisk sade stanchisme en feblage mand

hanu̅ kom till erchebisscop tha slog k(eyser)en rydder
Syden wdwolde han xij aff the fromeste men
i hans landh wor ok sagde i skullen bliffue
jaffninge Ok slogh them alle till ryddere wthen
Roland then forste aff the xij war roland annar
oluer iij turpin erchebisscop iiij gerard v war
Gerir beringh vj otthun vij hengh sampson / viij
gerwin ix angeler x / iwan xi yuarus xij war
Walther erchebisscoppens systerson pa the xij hadde
keyseren mast tiltroste thy the ward starke men
ok trostige

n thet bode i frankerike som Josep het
han war fødd i danmark han sagde opp
k(eyser)s manskap ok al thet broth han aff
gik ward the forlicthe sethe han hanu̅ som sijn
till gesell som Wdger thy han haffde lydhen
karlegh till hanu̅ Josep haffde en till gesell
aff k(eyser)s them lotth han henge tha k(eyser) spurde sagde
han till Wdger j illa hand tyn fader giort moth
megh ok ther skallt thu wndgialla Jeg skall lathe
tegh henge / wdger swarade kan ther icke bettre
wm sade han syden karlight till megh ther wolder
min stiffmoder han bad affla k(eyser) gøde mc beddes fin-
gen ingen ok alth k(eyser)s radh fiol pa kna
ok badh for hanu̅ k(eyser) swarar ther h(an) loffe alth ther
guld i werden ar tog skulle han ey losse sit liff
thet mz / tha kome ij wnge men aff rom ok sade
for k(eyser) ath amyrall k(eyser) aff babylonia hade bestallt
rom ok war ther hedersken kyrker ffelle tapsell
thy han had haffde them alle meder brodher keyserens
drossth meth aff tydende / Syden fek han Wdger
iij ryddere ok badh hanu̅ fare till Rom ok bath

thæn reyse en hedhen galga hom thæd skulle he-
ghe wti Gyden loth k scriffue breff om alt frakrige
thet the skulle komme alle the som waben kunne bæra
thn hær forsamnelh i parius / thet kom en greffue
som symon het mz ec wedher / k drogh aff pa-
ris om natten lagh the wtith stillyt mz ec ay
k badh gud atte mottha welkomme and stillet
gud hærde hans bøn / tha kom en hwid hiorth løb-
and genne hæren Gyden brodhe ther op then tiil
k sagde till wdger danske / en tegh ath tyn fadher
haw illa giort skalltu haffue skadh tyl thes ieg
komer till parius igen tha kom en mā ffor k
som hetth salory ok sade alth romarygæ ar fellt
mz hedningæ ok k hawe en sun som Danamund
hedher han hawe tagit gisl aff eth ethert landh
Som puly hethe keysaren bad syn hær wæbna
segh ok drogh strax for lombardy thet mottha
hanu paben aff rom ok hadde meth segh
ste pedris heligh dom ok mange andre pawe
sade k hebedh skade hans land war giort ieg
swær gud hæmpne thz ieg skall hempnet om
iegh mo k sade mytth liff skall wa falth for
gudz skyld Kong neymis sade till k my skyll
wede ar pregel lan meg wdger danske k swar
latth hand ykke wndkome / Neymis swarth
mytth liff ok alth myth rykhe settha ieg i path
for hand / wdger gholth hawnd skadeloss wdger
sagde gud hawe thes loff ath ieg mo mz komme
engen skall fa marmer wad mz myth swærd
an ieg man eth hoor / ar pa myth hollbettha
the rede allen then dagen ath the engir
hedninge segte Danamwnd amyrall
k som war eth redesh mz ec wedher

Ok drap bode man ok quinner th holler komne
ok warth hanum thytt alory tok k baner i syn
hand tha the konunge ath se thz hedne har dane-
mwnd sade till syne men th nidher off keysar
karll brebkom nw war helaffa swarid the komne
sanne ok styde manelige sa bode syder alory
keysarens banirmester sade thz ar harth folk ok
wij strida nw ok tykker megh ath wij taka heldt
flagh hwilken bettre tyckis wari lewende en dod
hon folgha megh tha flydde had ok mange nw ha-
nd danemwnd sade nw flyr k baner ryder nw
hordelege fram the worde aff stalinghe ok konunge
aff k nie Neymys thregh ok bollen thregh ok
samsyn thz vpp ok mange ryddare flere en ryddare
kerth salamo sade till k hella gud i thu i konunge
thz rede ma etyrt baner hedninge menne nw
at wij hane tabeth marken wy wille antigh wy
th syghar eller blyffue th dod k sade jek haffuer mit
syngh for neymis thregh ok sam konungha ar aff
myc sade me salamo swar rydem hordelege fra
tha fiollen aff k ma sa stillas hetth ok en andr
sam drms hetth th war alth ene bland mange
hedninge i stor nödh tha bad gud hriffa syngh
ok warde sek manlige tha ka myc aff hanu
me ok tenghde sik in till hanu ok giorde hanu

Odger danske hwlth wyt en landstinngh
stoll nw in strykesborne ok smodrenge
they kam alory som flydde nw banereth
tha sade wdger till syna me thine for reder ha-
ue flyt fra k th wille wij haffua fra hanu
the rede strax motth them ok giorde them flyn i
alory swar keysaren ar geben ok alth hans
folk wdger swars teb lebger sam en gudz fort

vreder thu torde icke see dragen swerde eller
blod wtgaa Oc wetten siden aff hesten oc gik
hannom oc so mange som met hannom war Syden
slogh odger alth thet selskab till iorden oc togh
harnisk aff the andre Tha togh Odger bannith
i handen oc strydde fast met the hedninge oc sade
hade icke wor banner masth flyth tha hade oss ~~skat~~
entheth saketh thog wille wy wege oss medelss wy
orka at staa/ Danemund loth binde fangena
oc lesta paa hester Tha kam Otger Danske till en
konningh som fangene woghtha oc stak hannom i
ygenne so ath han strax dod aff hæste Syden losta
Odger alle fangenna Tha begynthe stridh paa ny
oc fiøla mange aff hedninge thy motthe te fly
oc sade till Salemund Ille haffue wy gioth at wy for
talade Alory nw kommer han igen met mith banner
Tha swarath en aff them thet er Odger Danske han
haffd slagit ix ridder aff slekt swerne oc hand han
loste ether ix Som fangene ware Gud se loffuet
sade keyseren Odger haffuer holpet oss wel syden
fiolde the hedninge ygen till mellandra field oc sade
till odger thu haffuer migh wel holpet Nw wille
iegh giffue tigh till alth thet tin fader brødher haffuer
oc tag thu en god hest och ethe gotth harnisk thu
skalt føre mith banner i hedor thy ind a stedh oc
skall iegh giwe tigh mere hedher nar iegh fonger
them atth Odger feolde hedninge fast en keden
oc wende thet motth hannom oc sworde ho gik thes so
so fast fylgher Jeg wnder hwem thet banner er
nw thy iegh saa thet fly i morgens arla Thy megh
wndert hwat theth naffn er Odger sade hannom
thet naffn oc thuk han togh barreth fra Alory

thy hedna konningh het Badonia han sagde
till Wdger danske jegh bywder tegh en kamp mz
en k som Caruel hetther engen ær badra kampe
i all thin hær Wdger swarath men du rosar hanu
so fast tha will jegh gine kampe mz hanu thz
mz skyld the atth k laggarde sin hær nær eth slot
Som monste hetth thet kam karloth hanß son till
hanu aff Frankerige k sporde hwo hanu hadde
slagit till ridder tha swarath thz orad en gyffue So
teny hetth han giff mek hest ok harnisk ok bad
megh ride till tegh Gud tacke hanu sade k wij ben
haffue nw wel folk wij haffue mykit mage gude
me/ Om morgen for daghe warmede karlot sek
en aff hanß men sade wij wille haffue otther mz
karlot swarath wij haffue swa wæll prand hendghe
som then danske Sydan reth han motth the hedninge
ok slogh mz them Caruel k kam modh hanum
mz vijc theth samme Nat drømde k som tha hade
waret i en skolo ok karlotth ok Nemmyß hertogh
ok Wdger danske mz hanu ok tyktha som the hade
drapat eth stort dywr Sydan syge the iii lowor som
them tyktte slo karlot om kryngh ok Nemmyß hertogh
ok tyktte som Wdger drap ii diwr ok thet tredye vn
tslap og the woguede kyste tha slogende all te bloss
so wæne seeß k kristen sade wnderlige haffuer
megh dræmt skalle lyt karlott men som tha wort
hanu sagh atther war batttha ok strydde motth the
hedninge karlot strydde mandelige motth the hed
ninge then dagh ok icke war eth hardere slaghe i
then tyme tiffue men war mz tha retth karuel k
sa ok ropta hoghet hwor ær Wdger danske nw
lyster megh at kampe motth hanu tha worth
hanu swarath atha war ikke thet en ridder hett

Qvylanth swarade till Karvel Jak will kampa mz
tik for Ogier danske ydhan sende then prinse ath
glawenne gingo sundher i stykke oc helwerken thei
gyk wtt aff hedhen thiod mz skiolth the ath kristen
men myste mangen man thiid dagen th wdelde som
alla for worth Aff the essma red till k oc sagde
hanum aff thesse ferd wilj wide weth mz syn thiid
loffue nw uti magi aff k badh Ogier wepna
sik Oc wnsitte hans sin han giorde som k bath
ok retth oc mz syn Karloth kallade Pa gud sette
till thuisp / oc sade gud gaffue ath Ogier danske
wor nw her / tha fore han hans baner kome / tha
Ogier kam i slagz tha fylle the hedne helleran
adron Oc begyntha ydhan ath fly Ogier rodhe
till Karvel k hewo oc thz wdelde Dom pa mykin
skade hanum giort pa wort folk Jak hether Karvel
konungh loffde tik at kampa mz mich tha kom
i morghen fore sunner farth thz will jak mote
tigh Amyrall k haffuer en dotter som Gloriant
hether hon ar min festemo thz skall i pa wor
logh Jak will thz eyga fly at sla tw mig thall
tha skall thz worde tyn hoffd thz mz skiltheds the
ath Karlot oc Ogier drogi ower tybarn oc motta
thz k han sagde till Karlott Alth manz reffue
illa hanum thz for nidhz myt folk Nw ma hedning
segia atthe haffue wnnith seger aff tik oc giort mik
bodha skam oc skade Karlot swarade wy haffua
fangit segher oc hedningi flydhe wnden Karvell k
kam till amyral k Oc sade sendh bwdh till keysere
ath han latha sik noghe oc orloghe ikke ga thz ysse
som thetta war athaffua Engien aff k me torde fara
tyll keysere Karvel for i kostelighth klædhe thid ensam
wiste hwath thede thz war thy ath thz santz pa

Sin oc vdrest i wden oc war storth aff arme lym
oc nattes han ridh till k oc gik in for hannd oc
sade thyn same gud tw tror paa han welsigne tegh
oc alth tith rige oc wdger danske Amirall wor
yppirste k bath ati skulle lat them haue ffram mz
spytte, thz ar hans hans rettha arffue / wille i icke
tha skulle snarlith plege hannd en strydh tha foor
ma so hedeligen atthist haffuer Jeg bedher eth
ati loffue wdger danske ath kampe meth meg then
hand giffer aff meg tha skall amyrall Antebord
ethe kam Oc seg tidhen oc the aldh mer pa tale
wdger swarath Jeg ar rede ath kampa mz tegh tha
sade karlott k som Jeg will kampe mz hanne ka-
ruell swarath tw ast styff allwinnelig Jeg will sin-
ghe tegh en kranz k som mz tegh skall kampa
hwthen sadonia k swarath thz mo wel war Carvel
redh thrin ighen Oc sagde Amyrall k aff then
kamp Sydhen stade op [illegible] eremeda k oc bold-
with the basta brynier Oc walna Carvell oc sado-
nia the spring paa their ethlyn ystath tha kam
Amyrals k dotter gangendhe oc skullis paa their logh
som talith war the rede till ebbin tyberis oc loth
sed thyn ollen pa en so the kapen skulle sto wdger
oc karlotth wapnede segh snarlith oc ford with pa
som the kampon skulle stra domincllind k som
for kunigh with pa gin mz eth tall fylt oc hwilt
i skoghen oc sogh pa theris kamp Carvel talede
tyl wdger Oor tw hwor my fastrano sadelen vn-
dher eth olpa tira wylt tw tro pa my gud oc w-
orde my thy ma tha will Jeg giffue tegh heme
wdger swarath megen kladyr thaler tw kypperon
pende [illegible] hytt at sloss motth wranglagth oc

tro ok ath warya gudz lagh ok rattwysa thyn
fastarnis twelar magh wel sagerd for henne
kyld skall ieg giffwe tegh stend hwgg tu skalt
gyre ath fanth thin danska the ydher sa-
ne ok brestha glawene Sydan stoge thee
aff hastana ok hwgge langht styffer ok
sitthas nadhoghd ok hwillth Sadonia sade tyll
Karlotth giff vp tinna wapn Jegh sier at tw
ast eller warne thwinge gierde thin fadher
tha han tegh hydhgh sende Nw blifwer frankeryk
ge naffterlost Karlotth swarar tw talar som eth
barn wuanwetther tw sigher tyn willa ok iwa
sancke Jek skall kenne tyck en anne lagh
Sadonia swarth icke kunne i bodher aff tenne
ok wagh ok tw Carwel ok halles slagh ok ok
i kamp ok skall ieg hawnd hielpe om haun
trengher Karlotth swarth tw kanth ey hielpa
tyg sielff Sydan slogh the manneligha be-
gynthe wedher ok Carwel fra myn ath slas ok
wortha bodha alla sara Carwel sade willtw k
rl war gud tha will ieg giffwe tegh iij kongerike
so ieg halled offwerwunnet ieg haffwer offwerwunt
ok ieg fannd en aldh tyn liike tha karn
Danemarkena ammyrals son wed aff skolle mich
ok ine ok hwggir fra wegh ok Karlot sade
ne ok Carwel kastade synna wapn aff sich ok
sattha sek nedher ok tycktte alle wad sa den falske
Karlotth ok wegh ward sigh manneligha so
atthe ok warde slagne wthen danemannen
tha sytthe en konung sist ath wegher som
morland hetth so ath wegir war nar wed

wnne / Oc bledhen war hand först forlighath
Karloth stack eth swerd gemmen morlandh ta
el hernnæs lob aff skotte Olger sade tiend
i wluana hind till stanth Oc seg K at meg
wardher enthen ath stadha Olger word seg
mandeg Oc slogh xx i hiell aff them tha
war the so trætthe at the motthe giffue segh
fangen Danemænd turdhe en for hand for
neer tha the slogh ath Olger selff kunne icke
till hans Olger word wrendher Karloth swam
ower alwene oc kam till sin fadher oc sagdhe
hand haffde ganske wel K droffdh sig om Olger
oc sade ath Olghen rydd war icke i Frankerige
Karlot sagde war icke droffdher wij wille hann
nardh igen fange Olger worth fangh i Room oc
ledh fram for Amyrall K Chedrinæs sade skodhen
till Olger Danske badra rydd er icke i Frank/
rige / Amyrall sagde Jeg skall haffua min harm
pa tegh Oc lather tegh hengge hem fra hym tu
skalth meg icke sloppa for alth thet gulld i werd
er Tha ba them stalter Karuel K oc sagde till
Amyrall Jeck gick i en kamp for thinne skyld
thi kam tyn swer wethen my wyllya oc gaff
my wadhrodher thu wiltu Jegh nu bidha en
swerbrodher kong Olger fore thekarth hannum
loffwe thet bedher Jeg om K sade nay oc thet
skulle aldri skee Karuel sade Jeg er en ridder
oc K oc hand en xx folk min megh aff megh
oc aff them haffue i enga trost Amyral swar

tyske

bliffuer han en nidingh Som thz worder
Karuel worth wred oc dighwedher oc tynll sinna
me the sagde hwij han war so drøffued han
sade them hand war gangh oc bath them loff
theris hampne paa thin walle thina Odger igen
eller jegh skall døø ther om en k heth wdhen
sade Karl Karuel byd en anne dagh Karuel hz
hans fod hedninge wdrade fast paa Odger slaa
teth en hals giek tell oc en anne staa oc skalde
hand oc sade thz er skade ath han wyll so bega
pen hals till then megttelygh mannenth so degeligh
ma sem thz er tha glowath oc dotther oc sagde
Karl sadther Odger er en feallinge ma sagde wel
med hand han haffuer hebbien wanner eller fader
oc er medh keyseren han er fødd for norden we
den i danmark oc er engen bedra ridere pa
thenne sidene middeland gioden wel for Carwels
skyld oc gyffuen hennd lass tha swar hemmes
brother danamund ath ant hore affna aftin oc
megh drallell talls thes Jeg swar om then helly
namet ath wo er min fader so nar Jegh skulle h
uggh tegh i smaa stycker swnder hwen swarf tel oc
nes en feallinge ma i then tard tel er so then dan
ysta so nar thz wordh aff hans swaard rastha
te oc mysta tel ther tel widher oc flyghe
peaffuin twinden sidden sunde tel fram oc wedert
oc myste harston aff then orz staa med fongheren
i tha alle stadh en wedher skamlige haffuer tel
for medh Karuelz oc so Odger dansk amerall

Om natten warth Odger sath i stadhen
om morghenen aftir gik Karuel for konge
oc sadh ther ether er wal wpttherligt at
ny haffuind oftir wegh mith liff far ether oc

vnnetth ether mange land till hande vell betth
jeg ether ati giffue wdher loff et swarade ha skall
aldrig worde loff for en jeg haffuer wnnett parijs
Ok arlemsborgh wdher swarade them seger wynner tell
aldrigh wtthen tel myer andre anne thed till med
en tegh ok tin syn an bodha sack giua for wdher
ain thz holpa et swarade i margthen skall tha ha-
gū / ok badh ~~proh~~ sine mē j ressa en hoste galye
Carvel wende sig fra et ok gick till hans herfft
ok redh till Korsant ok sade thed y skulla wyde
att thz war icke myt raadh ath wdher wartt
fangheth Jeg bedher ether ati giffue mech selff da
ded sam myt hed giffuet haward Jeg will heller
ded arlege en ~~dy~~ loffue mz skam Korsant swar
tel ast mech wall kunne Jeg thed atto ost en
t° mad han bleff siden haff et tha Carvel war
kanth redes tortha hedninge thz alle warte ok
gingo for amyrall et ok badh haund giffue wdher
loff sonne Ovme aff hedninge radhe till Ok sine
fraa tha sade sadania et meghen skadha ath Carvel
ar bortha giffuet wdher loff tha kom Carvel ageīn
et swarade haff watch for them ordeh Ok swar om ma
ments ath tha skulle lyd en wunden dodh Korsant
giorde wel motth Carvell en dag sadha Carvel tel
Korsant hwi giffuet tel hedninge so langh seed
Korsant swarade wenkter t° sa gedeh Jeg will giff
tegh mcendia slott Carvel logh thed ath ok sade
for will jck lattha hwggs mech ladh fraa ledh
en forsayt mz gud mamentz et badh Karlot wa-
bna segh Ok redha modh hedninghene Karlot
redh wed mz y° ryddere hedninghene warder
thz sth war ok rydtha modh haund halue
sarsard ok stryde alne thz dagen maath

quellen flydde hedninge till sin igen Karlotth
iagede fast effter Jomffrv glorant fordi pa atth tein
oc sade ryd tin wegh Karlotth h' warna segh en ryd
sin tegh anth wylla ther Engh Carnel my feste
ind god natth Oc segh atth wdge skadher entthz
Danemerkind gick fram for amyrall k oc sagde
hurk Karlotth haffde ragz hanum Karlotth red
henn till sin fadher igen

Tha komme vij mc in for amyrall k wt aff
karmade land oc sade thr war gladh thz
komme ij k mz mech folk ith till hielp the
haffue sa mange hallerydhe oc dromedarius atth ewn/
der er atth oc er thz thet maste gorth atth k tog
icke bydhe tha swarede danemerkind Jeg war at k
fer icke langt for thin ok Jeg haffue wardth i
tw slagh mz k folk i the fierde lofte mot icke
atth komme Jeg haffue myste mer en folk oc
rodher mz fadher thz atth had far hem till babilo^a^
thin atth ongen hedningh thr mz segher aff hanum
amyrall swarde Jeg wetth for wist atth wy icke
sin wo oc alwend selbghe Oc en ridder man oc
er wnder atth iordher wille bard togh Danamund
swarde wel sade oc atth wy wille wyna franke rige
oc drapa k karll oc ne haffue wel leff the cth
raffuth och oc myst then meste parte aff wt folk
oc wo tarde en an for k karls baner Amyrall swar
tha Jeg haffue wunneth frankerigh tha skall wo en
for thr aff paghet sin en penningh Danemarkedh
swar Jeg tror aldrigh tellyk skadhe talla
thr hessr allth mer tell en thesen stor orth Jek
haffue ofta slagit mz hanum oc wel alldrigh
tha kendna the ij koninge in till hanum fornesd
er sagh Amyrall fordh eth motth then the
fiendhe hebor er k karll thin slaghelbytthae

Amirall swarar tha war icke langt thadhen viij
mantha ath han skulle icke haffue tyrth bydh
oss ok giorde tha sum en dod ath tha flydde. icke
for en wij komme Amyrall gladh fast aff there
tha sead en ok sum Bernamanth Jordh
Thetta tha wille icke talla wyth Amyral
fyr en han haffde slagets mz sit folk ham
foldha ell me tha ottha enge land tog bart
tha konunghen nafft hans nw skulle allad sloss
fenge the engen andre thaa slonaz the ribuzder
alle hans dagh hadde han warith i krygh ok
stoff all hans madh skulle blandhes mz blodh
han haffde giort sum en katth ok sygh bather
om natthen en om dagen wor tha h i landhet
tha war han lyger en woll/ Bernemanth for i
syn krygne han hadde xviij wedha pa sik ok bant
keth serard werth sin yder tez hadde en konungh
otth sum hetth nabogodonosor bladez war ii fam
langht Gydhen sty han pa syn hast tha hetth
Bessolon ok reth till allum hyffus hes war
flbasuar en watneth sum pa landh tesd mytti
hadhe Weymyst hugh ok Erydelon hugh oth
Jaffer the komme aff raden mz hoff ok welndh
Joffer stak Bernemauth gaue lardh meth syth
glallon han war so wangh ath tha ko hadum
icke aff hesten ok glallont brast synder Bern/
nemant stacke tyll Joffer ok bar hanum offuer syth
hoffuith glauen tha tha ko till Jorden ok synder
i hwiom hele ath thez ban tha ottha Gydin mytti
tha en wrygh ma Gam skulle wanne syn hast
Bernemant slogh hanum mz syn naffue ath
synder gek halsbeneth ok tog hesten ok redh

till rom han gick fore ok han wnthfick thanum
well ok spordhe hanum ath hwath tydende thet swar
Jegh haffwer drept ij the bestæ ridder thet war i
keyserens gordh ok wort swa gladh ath thet haffde
ner mist hans witth ok sagde jegh giffwer tegh myn
dotther glorianth Ok ther mz alth frankerige ther
till wydher ther worth bernemat sadhe megh ær
bedher om ath slaa mz keyseren | till meghen skam
haffwer han sa lenge bytth ther | glorianth lossæ
oddger dansk wt aff fenge | ok hadde hanum ey
i patth magh hoss sek thet kam en aff karwels me
tiænende ok sadhe hwnom fadher hanum giffwet tegh
ath troll Dam bernamat hether Jomfr blegnede
som ath bast | Oddger sadhe ther mystanker megh ath
en ander skall haffwe karwels fasting the haw
han for sin traghetth skyld ok woo dy jek loss bedher
sadhe oddger ok the skulle han fange ath hwg
aff mytth swerd eller i for en thet kamæ i then
fengh oddher sadhe bedher ether fadher ath han low
megh ath tale mz hanum han sadhe ja ok gik
till sin fadher | ok | sadhe welkommen kær dotther jegh
hawd giffweth tegh en then bæste kæmpe ther Jegh
wetth thet swarethe Jegh takker ether gna ati haffwe
megh wel fort for sitth | Her karuel ther ath wyde
then kobar Bernamant nw dreth nog lather
megh se bernemanth Ok ther Jegh sadhe thet jek
giffwer tegh frankerige till mærgh giffwe ok ke-
karll bændhen for thenne seyer Jomffr swarer
myn fadher haffwer en mand i torn aff keyserens
men Jegh troer thet skulle næppelig fly en ffoth
sa tegh burnemanth logh ther ath ok sadhe
ath the skulle snartth komme ok for jæk toghe att
hans hoffwidh thet will jegh loffwe tegh ath bast mygh

i thz warsta torn i samma ar galiciant sadhe till hen
fadher wedher wor gina till tals mz ethz ok wor thz
war ath han wille tro pa wor gud sam mich holler
han thor well . K . sadhe wed a sta thanna wedh kam
for K alle hedninge prysslde thanna thes sam for thy
tha war seba de slag ath K quar ludhni pegh hanna
noy wedher talade till K . sella haffdhe tel sitt thyn
dotther fod ath tel haffde giffuit henne ath troll
i hender tha mo icke kallis ma for pen warske
abede nar skill Och haffde tel dotther there
skeltha Karlvill me torwel ar icke pelffle nar
tha skall bodha hiden ok Cristen sitt ath aegh
skall war hans k^o ebe ok well kampa mz bru-
mamanth Ok wary hans fastemo bruamanth
swar tel talar dorlegh ok tel pinar mz sebu d ok
warpn Som tel ask mz mellne tha ostu skal tagha
Jegh hans swerd attu ok thy mistesta i keysrens gord
nor will tel warya karlwls sestarg tha bruder egh
nueth i en kamp mz tegh mz seba dag for ordh ath
faller tel tha skall jegh hawe K dotther faller ok jegh
for tegh tha skall tel wara tith fongilsle quith the tegh
i heidhnd ath po skulle blisse bramanth segde
ar nogh hwertha i tegh tha walin tegh marth ok
skull war trade ath wedher hadde sinth en sebe till
karnell tha sade hanna thewat trast war han
beddhe loff aff keysaren han swar sin theborth
tegh tacke jeden och karnel till sam amyrall K ...
i motth hanna Ok war glads modh hans kamu
ok swerde thewar tha motha han swar K gorde
war moth mig Ok tha ar en bedla thr^o thz ar
skade at tha haffde icke ridh tew K^o haffde tel
giffuit mz skeske mz borth bramant skall henne
dyrth kegha bramant sade Jegh haffde tegh entlz
ath sebad wedher hans wilst K kamp for tegh

Samuel gifz till widh oc tacked hanum for sin godh-
wilie oc fick hanum then bästa brynie i thz thar
war oc hanth en hielm apa hans hoffwt then bästa
i allth herdom skapath war J hielmen satth en dyr
steen sum adamas hetthe Ok hadde j dan nattur
ath hwilken hanum bar swærd aldrig faltigh han war
swa hord ath enkte swærd bedh apa hanum utten
tha wardher pnardh mz bocka blodh i hielme satth
oc en steen sum carbunculus hett han lywsthe om
natten som ath lidit dagh i hielme satth en sten
sum hetth cristallus oc gaff mykit skyn aff sigh om
tha wordhe i guld satthe thz sat oc en sten sum
galacia hedher han tekner aldrigh ær tho atha
loghe i en brennande eld thz satth oc en steen i sum
abostir hedhe tha kolnar aldrig han wanth ath
swærd wedh hans sydha sum hetth Curtheyn oc
sadhe thz swærd giffuer ieg ther so hielper mich
mamenit thz skulle ey nw epter fader fangit for
l. pd guld mz thz swærd haffuir ieg wnnith
C C C K nyx thz worth harth i ormus blodh sum
hetthe basiliscus oc log iij aar wnder en slogh
drage pa guld thz glymar thz som gwld thz
haffuir wæll bedh thz pa hwor man wildhe paa
thz / thz wildhe athu haffue en krassagh gud
tha sægh wedger apa hans hest som hetth balsant
tha war ryssers en noghe mughelend Samuel fek
hanum eth glaffer i handen thz hengde eth
baner apa thz hadde k. dott glemanth grotth
thz war symeth pa hwort k alexander for-
gathe indialand oc siptha aptir wertserns and
oc kom atthe till babilonia oc worth thz
forgiffwin Odger reth fra slottet tha wad
han till atth sex wyd hah renede som en

stierna flyger pa hymmelen So liwsta the dyra
stene som i hans hielm sotha Ok for thes ey som
kasten skulle staa Turnamant wabnede sigh ok
iij konunge tholde i hans astad Amyrall k fekk
hanom ath glawen ok banere pa thz liwsta som
liwsgne ether Tha kom Glorant k/ dattir ok sade
till Bramant en hedersleg man astu skama thy
danske i dag for mynne skyld ha swarl for
thinne skyld will iag i dag ikke draba hanom
Jeg will syd ekke hanom loffuendi Hellen swarl
ikke skall thz worde lenght till worth bryllop
om thetta fer megh hanom som sagd ar Bramant
redh till hyn k dotter sogh after hanom ok sadhe
ther thetta then mechtigh gud ok sted k/ som
skapta hymmell ok jord ok all tingh helpe then
som retten will sterke ok nedra hoghfferd ok
wrettuth Ok lattes tin grellighed kome ouer thenne
turnemanth ath han aldrigh igen kome Thaa
Bramant kom pa oc Sayde han till ~~hell~~
wdger legh aff tyth hathmod ok giff tegh fongen
Jeg loffuede k dattir ath jegh skulle ikke draba
tegh wdger sadhe gud lona hennetth ath hellen bad
for migh tes mott will giord for hennes skyld thet
tee wilteth tegh wille wi nogh skiffta aff worthe
holleke the ronde till hoba som the haffde bodhe
flogh glawene broste bode sunder ok engen gick
aff hesta sadan drogh theer sith swardh ok
hogge swarlege Ok stegh sadan aff hastena
ok hwilt tha sagh Bramant sade stat op wdger
th no ikke langer hawlat Jegh will nw sighe thz
sanuth ar Jegh haffuer engen swerz tin logha ok

slaghe annath sinne So ath thet motthe høres iiij
welske myla so snart the pa tekt skiolla ok
hielma Burnman hiogh till widher pa thet hardha
steen i hielme sela ath widher gik i knen Bruamant
sadhe jegh gaff tegh eth gott slagh Jegh ser att tegh
brystir ikke meget Thet skalt snart sinnes fleer widher
sadhe Thet seger som tu ena sagde / kant tu nu wogte
tegh for mig tha aster snard [illegible] widher sotte thaa in
till handa so fast ath Bruamanth kome [illegible] [illegible]
en hogdha segh for hans hiebbe widher hiogh pa
hans hielm ok brynien sundher pa Aellen seba
ther stod mykth skiolle Bruamanth sadhe forbann
wardha tith swerdh jegh wordh aldrigh for aff
nogher ridder for widher sadhe byde än en stund mz
gudz hielp ok sancte petrus apostel skall jegh en giue
tegh eth annat hugg Burnemanth hiogh till widher
ok eth stycke bortth aff hielme ok tredinge aff hans
skiold tegh worth widher icke saar Ey dhy petthes
the netth ok hielpth Burnamat sadhe aff hwath
slaght ester kome eller hwar aff fødder widher
swarade thet som segh ar fødh kome the enge wolde
ok icke nadhe the roth kydh ok dricke blodh thz
stodhe thz mz ryddersk ok er mz wollom som tu
segir / willtu wita mykth slagh hielpe ar [illegible] /
eller thungh sin / en om thet wordher ath [illegible]
ther tu komer till helwede helso tegh [illegible] [illegible]
tha segh ath widher danske gerde thz / Bruamat
worth wredh ok strangh ok swarth / ok sagdhe
jegh will tegh icke longe skane for [illegible] dotther skuls
thy tu haffwer tegh [illegible] for brytth tu haffwer
fortalet mig [illegible] tha slogh the thz iii sin / [illegible]
[illegible] [illegible] fast for sela [illegible] [illegible] som [illegible]
skadha ok sinne [illegible] falle [illegible] pa them [illegible]

atthe skulle wære pa olgher olgher hugh till burnamt
oc wegh landen ath ter tog icke burnamant hugh
till olgers swerth gick hanss hielme oc skiolle i tw
stykke tho worth hedher saar i hwebedher burnamt
sagde ter skall tw haffue for thin stor ordh Jegh
swer tel sannth so well dricke blodh som jegh wille
swaris olgher jeg betaler tek tha giffue gud at jek
for aldrig keysers banner ath se olgher hugh hid
till burnemat oc ragede hanum pa apalin oc
i gyennom brystz oc kloff sydhen nadder att oc alt
kyedhz aff hedhen pa laneth oc swerdz stodh i wede
olger hugh hans hoffwit aff oc bandh withe hans
sadelboge / oc tog hesthen oc swerd oc redh syn wegh
karnell oc jomfron gyngh modh hanum oc tackit
hanum for syn mødhe Carwel war halbedz till a/
myral k oc sagde Jegh radher ether att i fare
hem till babilonia Oc gyrnis ether pa amne
k mykæ k swars tiith radh will Jeg gørna lydha
oc aldrigh skall ath tegh ond giffue / Carwel sagde
kære herre giffue olger loff ath fare hiemorth tha will
ther hand komme ether myghen priis giff hanum gull
oc sølff oc skill hanum wal fra tegh k / loth styrne
nu desua mz alskans gersemer oc gaff olger oc
badh hanum fare hiemorth hanum tackith olger tackiz
hanum storlige oc sydhen orloff aff k dotther thetten
begynnede thadan oc badh hanum sydhen fare wel
olger oc karwel folgdh sydhen till keysers palben
oc Cardinale ginge mod olger mz korss oc fana
oc all keysers her palben spørdhe effter tyt for
karwell k karwel swars Jegh seer ath myghen
mackt følgher ether tro oc for ther Jek att hell
ar helligere an Jek will nw tw icke offued giffue
ther wel Jegh kome pa en eldh Amen

tha kom en man fra gloant ok sack caruel
ath breff som hanum haffde wdsend lydeth
soo jak helsar thik hoffwiske caruell amz
fellbo meleghe kærlight Ok nw i thytha ath thu
samenath i kedin rede kom ke aff cord och
sler aff hans qty Ok slog nu swdhir theel pa
hans swngh meth haffwe thz gelz ok thill bort
ford | hand tel ikke glymt gloantz naffn tha kam
marth hut | ffirra skulle all hennel teghin ebind
aff pen stylbalsa on ret skulle glomma tegh bal
tha sade wdger hwad hand tel sword Caruel sade
hanum hwat kriffrz lodde | wdger sade war glad
jak skall ekke mogen math ridha for än thz
wardhir haffend | ok tage tin sasta nw igen | tha
sade karloth ok swer om sta dionisius ath han
skulla folghe thin Caruell tackade hanum thz
tygha orloff ok rede thers wagh mz ell skiol
slema Tha danemwnd forstod syn saksl
ded for sanwalde han alle Carwels men tell ret
ok sler pene word ok sade mz thin samme natt
som ke woort slagen pa | En aff aff danamwndz
men mottha caruel | Ok sade hanum thz damwnd
stridde fast ok ar slagen thwa delen aff tit folk
Caruell ok wdger skynnade seg sast till slaget
ok hugge om bade man ok hæst Danemund
glede weth thers komme ok stridde manelega
en man heth Jaskomut haffde giffwit giffuit ke
Amiral forsta hwgh had strk till wdger mz
sytth spiwt ok igiönne hans skiold ok swilloth
brost for brwnnich | wdger swloth gick igiönne
hans skiold ok brynie Ok buk thz sogh hat

Son tha hiogh till wdger ok kloff hans skiold
ok hiogh sunder halsbiorgena thz sogh karlotth han
lyffth handen ok loveth aff hedninge ok fiol dødh
pa iordena thz sa hans brodher ok wille hæffna
hanum slog ok karlot i hell / tha kom rafkomit ok
hiogh karlotth ath han i halsen thz ~~wdger~~ sogh
wdger ok hiogh thz hedna pa halsen ath hans
sielff pa iordena the stridde manneliga dane ward
hiogh sydh swerd sundher pa en hedhen helm
han hett sebuff / sebuff hiogh till danemarkudh
igen ok kloff helm ok hwwz ok swerdhz
stodh i tanderna thz sogh karuell ok robærde
hiogh till sebuff ok sagde haffwe thw mandz natur
en qwa tha bydh meg sebuff wende sogh wnder
karuell affte hanum ok kloff hanum nedh wtt
brystz wdger satt pa sin hast blandh ok hadde
ytth swerdh / hendherna ok armana war blo-
dige op till hans apal wdger hiogh till en
som hedde hetth ok thz bedh enth pa hanum
tha sade wdger till sitt swerd thess nest arkipo
gud sam meg war saghd / ellir jech hiogh icke fast
till Gydhin gick tha swerdhz nw bode hielmer
ok kloff hedh ok hans helm swa ath swerdz
stod i sadelen strax hedhnin fiell flydde alle hand
me ok samme togh tionaste aff Caruell ok wdger
caruel ok karlott redo till tornit som jomfrw
war inne ok toge hane wtth caruell ok joffrw
begarunde wdger ok karlott kesarliga / sydhen
redo the till k(onung) igen Caruel worth tagen tilsk /
aff all thz hedhninge har som the war sydhen
for tha till babylonia ok gerdh brullop meth
jomffrw glædhi ok aff them hedhne mighen stor
slaght

Santte Jacobus apostolus predicade först thy
kirkio i galicia Sydhen for han thill
iersaland widher worth hans likama
fördh till galicia Slytiz ther æpter for gikz cristna troo
i galicia Sua ath ther fandz næpperlige en cristin man
tha keysar karll hadde wnnith ok mange landh
wndher sigh thæt sogh en nath pa himmelen en
stiernewæghen till galicia han wndrade hwat thz
bethydde en nath openbaredis hanum i swefne en fagher
herra ok talade till hanum hwat gior tu min son ke
firwarde tho ok tee han spordhe sigh hether jacobus gudz
apostell hwilkes lekame mægh hals helgir min kropp
ligger i galicia ther kæmer mech ohyn nge ther
thz ære alle hedninge | Ok thekker mech wæl wnder
atthu frælsser ække mith landh fra saracenis so
gud giordhe tich mæktughen om alle konunga som skalu
frælse mith land ok flere stadher ok skalthu ther for
badh krone i himmerike

Vdhen samnade karll meghen ok drogh igenom
hispania ok forderwade hedninge i hwart
han foor | han bestallade eth sloth hwath
pampilonia ok lagh ther i iij manadh for ther ato
thykke ok tilbekka mwren then sidhre ther slotith icke
wynna | tha fiøll han pa sin kne ok badh gud ok ste
jacob ok sadhe at ther sandeligh dragnade om ste jacob
tha komer ang ther slotith | thesa fiøll alle mwren
ned pa jordmwlen ok ther wan slotith Sidhen lot
han cristne mange saracenus ok the icke wille latha
cristne sigh lot han hælgga aff Sidhen wan keysaren
all galicia in till mers ok turpin ærchebiscop dopte
mannungh en hedningh ther æpter wan keysaren all
hispania hwggi hafwe mellan han wan i galicia
vc stædher ok sloth aleth ther gull ok pæninge ther wan
i iiij ar giff han till ste jacobs kirkio ok lod bygge

magh kyrkior wti hispania ok frankerike Ok i
gallicia ok mast alla them wigdhe till sancte
iacob a m e n

ha k war komme hem till frankerike kom
en hedhen k hette aygulando aff affrica ok
till hispania mz megen h tha wan nyghet
alth wnder sigh ok brøth nedher kyrker ok klostir
som k hadde lathit bygga vp magh estir flyde aff
landith for hanum tha k spurde thz drogh han i hi
spania mz en stor h i k h drog en ridder heth ro
merik han gaff en hæst for syn siell / en hans frende
solde then hæst for .C. mark penninga som han skulla
skipta mellom fatigh folk for hans siell xxx dagha
ther æpter thedde hanum then døda ok sadhe alle haffuir
thes grort mot thu mich / thu thes haffuir vpfuct amine
siela gifft togh haffuir godh gierd nadha mz mich
ok thes hafuir warit i pyna i xxx dagha i morghin
skalltu komma i mytth sta ok vp till paradiis han
vaknadhe ther for skampt tha kom gaffla ni ok toge
hanum borth mz liff ok siell hans kolathe lettha lithe
hanum ok fan hanum ekke / tha k drogh mz sin h æft
sandz hans krop iiij dagha ledher tadhen ok hebrith
thz ben han haffde war sunder slaghit a ——
ha k kam i hispania mz sin hær tha
motte aygulando hanum aygulando both
till ath k wylla latha slos en motth om thz
ryghde k wel ok sende wth C mz aygulando sende
C. saracene wth ok the wordhe alle slagne aygul
lando sende wth ij^c k sende ther so manga mod
aygulando folk flyde margen kyrdes bad aygulando
till en stunden ferdh k / noyghdi thz well k / men
sunge then sarued i waden so magh som sidhe word
then dagen ther sidher bad bliff ok loff the drogh
sa me ok sagdhe at k / hafft worth slagh ve ther
hanum tha worde sidh togh manleke ath sydh alle

Daghen moth quelle skulde thi ath ok keyser
drogh till sin bodha sidh tha kam aff rom mal
folk ok till hielpa thz stridde angulande ok drogh
ok ridtha till bagha ok wa eth slotth hitte aff
thz kom till hanum tw thusandrath m folk aff africa
angulande skreff k till ok badh sende sigh ha
haffa kalande mz gull ok silff thz giorde ha
en for penninghe skulde wedherhalla alle ath hans
me skulle kende k ok foo tiff siarl for wedh han
k forstod hans falske meninghe ok drogh mz m
pa iiij mila nær angulande ok for sydhen
heimlighe mz ke wadhes so nær thz so angulandos
ok klædde sig sidhen i annen klædher ok gik
sielff ander a staden the som angulande war
hedninge gik hadmund ok lidde hanum for angu
lande han spurde hwat man han war k swaradh
wij haffwa k karll till han will giwa wordh ath
ma ok badh ati skulle møtha hadmund mz ke
wadhes angulande swaradhe mykit for sig will
sidan komme till tale mz hanum k skodde angu
lande gørlighe ok sa sigh hela staden stodh
beleghligst till ath winne ok reeth sidhen till
sinne men angulando drogh sidhen æpter hadmund mz
vijm ridder tha k sagh thz drogh han till sin
h igen ok drogh folk till hadmund dagh wilt dagh
angulande drog till rigge langt fra slotthet ok
k bestellet slotthet ok staden ok wordh thz slagh
mange sarraceni ok

angulande logh i en stadh som hethe salle
tanie k karll drogh till stadhen ok angulando
till stridh angulande drogh mote hanum
ok stridde thz dagh miste k karl mykit folk ok
angulande miste flera ok flydha atter i stadh

Ok angulando flydhe om nattena lønlighe wt aff
stadhen thet worth k war ok ka wforwandes
pa the hedne ok slogh them aff iiijm ok k aff
agapia ok k aff bugia angulando flydhe wndhen
i en stad som pampilon hether ok sende bo till athan
wille bydie th k drogh till rigge th han haffde
hydhen macht motte so storth ok samnede folk ouer
allth hans land Ok gaff alle fanghe ok trala lossa
ok bødh wth alle them wari kunne gaa ok slogh
mang ridder tha Chr war aller sen samnede groth
terpin erche bisscop walgquellia ok teen tharen
war two dags fær bred ok longh ok xvij myla
hardh gry ok bolder aff them k drog for pampilon
ok bødh angulando wt at stridha angulando drog
wt modhe hanum m sinne ok badh sin gæfue en
stemnd ok tog selff till k m xx ridh k sade
till hanum orth ar righ tegh splitugh th tu haffuer
mith land so ille forrad ok for hardh angulando
swarf hwi tog tw thet land fra mig som wer
ko ottha te alle tin fadher k swarde war skaberi
himmels ok jordhinga ok thiedha ethen angulando
swarf wij haffue bædra troo en tw wij dyrka
allmechtiste gud mamment ok halde hans budh
ok aff hanum haffue wij bodhe liff ok ryke k sw
swarf tw ær willer i tron wij to pa gud fadher
ok son ok then helghe anda ok tha wij doo komme war
sel tyl hymmeriki ok ether till heluite thu skalth
icke haffue fortth hedhath helder tu wilt icke
latha dobha tigh ok them th ether fylghe mædh
mig angulando sadhe jak will latha stridhe
motth ok the th wilken bæter tro haffuer
k sende ok ridder ok angulande sende och
sarracenas the hedne worthe alle slaghe

Angulande sende bu ok K. so mange the hed-
ne worthe slagna the sende K. mod K. the este
worthe mistedhen slagne ok sumi flydha forty
the troste mer pa theres madheth en apa gudz hielp
syden sende the ut aa mod aa the hedne worth
alle slagna syden strittha the tesy i en dag ok lengy
the talhedh angulande sade iek ser ath ether t
ar helgh en wor thy will iek komme till ter i morn
ok katha mest Roba / om morgenen kom han
till K. sum han sade aed bord ok strid pa gulnetth
ti han seth so mange hesstab thy han ffulwerd hello
the wad ok hwat a mad hwar hade pa gulnit
sade thet almusse men mz ressna kleder ok lyden
mathu Angulande sporde hwat folk thet war K.
sade thet ar gudz folk thet sendha thet aff them
hwar dag / for thet thet waro gudz apostel angulad
sade thet ar wanderleght ath tyne tiener syde wid
bord ok haffue nok madh ok win ok tyna gudz
tiener sitthe tel langht fra idher ok gaffue them
lydhit ath ädha ok dricka / thy pa maltha iek ath
thin gud ar warre en myn / thy will iek onghe
leuande worde cristen i thene tid etc a me
in morghone aff samnadz bodha hær ok
strydde then dag woth K. hadde C^m ok
m^l ok CCC^m angulande hadde c^m
En K. ryddil hagh segh en wegh myt genom
hedninge hff the hedne strytha sum faer fore
the cristne then dag wort megh blodh wth guth
swa ath thet stodh aud thrir ankill ok tedh mang
gode kristne then dagh angulande flydha
bodhe mz skam ok sorgh K. lagtide syn
wert en bro hetth argue om nattyn stal
segh borth aff K. me eth myn folk tyth sum
flaghe hadde stande ok tost hulld ok penning

aff the hedna tha the skulle fara hem igen wartha
the alle slaghna aff hedninga daghen effter strijdde the atter
mz the hedna Oc badh till gudh for ath han wildhe redha
ath skulle kome aff synna sijn segher ward tha som had eth
mykith storth wbold pa harneskz malled then hardha
sijn segher ward Oc lotte lykte them alle i eth hellis oc
tha had kam hem igen hade the slagh hundrat wedh
i hal Gredhen droge ij hedna Oc mothe keysare
en hetta brallen oc adue kordhubad oc begyntha
ath strida Saraceni hada barubor aff them wart
thes hastir fly oc wilda icke fyghe wedhen lopa till
baka Oc mottha the fly pa eth bergh oc wardha
them ther waff om morgonen lodh Oc blanda ther
hastr oc fyltha theris ... mz wer Oc begyntha
ara om morghonen ath fedha hedninga hardha
viii dagen for en wagn j woghne stod eth rosth
baner oc hadde thz for ensedh ath the skulle aldrigh
fly medhen thz banerth stod vppe Oc tarnede fram
pa woghnen oc hogh sinnd fored barit om koldh
tha flydde hedninga konunge aff Sibilla wart slaghen
oc viii^c hedninga mz hanum dom

Nyulando hade ... en son som lambrud
hetth hans fadher hade lowat hanum
ath han skulle wardha k a franke nigha
tha han spordde ath k Sybill war dödh och
tardubad / oc en kampa hetth aldemanth hade
tagh ebith ... troo / tha wardh han wredh oc sidh
sinne en stor h / oc ropte pa mamanth oc
the rogantth oc badh them hielpe sik oc haffde
sik all synna ... oc dragh modh Oc there
mijkith pa en stor hedh oc stridde fast oc worta
maga aff the hedninga slagi Oc the aff fleddo
the / keyseren ... sinke so megh hydhe ath wæ

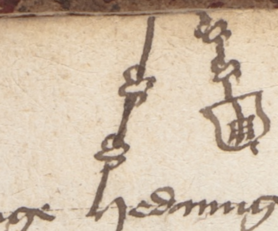

Aldegh sattæ hedningæ sadæ wsla aad wij ath
wij wardhæ noghet tiid sydder wij mystæ nw kampæ
ok the bæstæ ridder wij hadæ Jamund selff han
tro nw myn kampæ som tystæ sek so fast och
taladæ storth tho the sadæ a myn fadhers palatz
bland fieler Ok mystæ ok drokæ myn fadhers
win ella gland myn fadher at hand trodhæ thers
stord ordh the wardæ ethen allæ aldrigh wordhen vel
heghstwaltigh aff thenne hanne Jamwnd kalledæ
till segh eth sende bwd ok sadæ wt till myn fadher
ok segh hadand ath wij haffuæ sengh stoor skadhæ
ok myst iiij aff wor gwdhe mamentheh ok te-
rasanth Jupiter ok appollin them hand sel
sengh Cerande woldeh kam ok bedthæ som arande
for hedningæ angulande war icke i theraym
en hedningh hedh Balam sagdæ almightigh god
ok hesgistæ fadher pa kaller ieck aff alle mytth
hiertæ the skabedæ hymell ok iord thz trom
Jesum kellelegha lath megh alldrigh døø for
en jech sengh christendom Ok gradh sa
En k heth tryamnd war englelandh sadan
sin han hadæ oth barnd thed windher waart
k^m me / en kampæ heth radaan hed hadæ
eth anij bauner ok k^m me thz tredie hadæ
kadon k ok k^m folk thrämij hadæ ij k
ok k^m folk winder thz v hadæ magen kong
aff afrian ok k^m folk / thz folk war allæ
well redh wodhæ m hast ok warkæ thz ijde
aff theris skiolder ok hielmi / thz slogh wed

bergh ok dala Jamtland mottha them wæth
ffor thrandrardhen folk ok badh them holde sik
thalz tha nogh oradh for them ok sik / Erand ebend
them ar wall wyttherlight hwath skadha wij
haffua fongit / myst bodha sk rydder ok swenne
ok myste jak myn gode hast / Sielff ffler aegh
mz skam the harmer mygh mast ath the torde
inij aff wo fallethen borth Som i wogne stod nær
off / kunne i komma them igen / Jeg willegna them
mz gild ok sielff hedningh reptha alle
jordegh ok sik komma wij ofwer them ighen
inne salbergh tha lath hengia off allsamman
tha skalle Jamland hedningh blaster aner een
i .c. lodheth / Eh hade sendh wdh .a. holdersk
the sik inge jardh righ / thet asso saghe the
mange badner / Ok forgyltha skiollar ok bla
ka hielme] the redhe till bage Ken En hartugh
hete grand han Ebbernarda sith sirse mz sik
har ok drogh nadhen wti en dall / bath them
holdha Ok sidha hoss i mightuge man
rydder ok swenne Ekk ar forginge dell af
Gydden Jath worth slaghen till rydder ok then
hand hogh the badner Som ara smaldhar
ottha ok so manneligh war thz ath thz an
alldrigh kad pa flyghde fodh Ekk haffwi gud
off hwilds friend / ath komme the lestelight dagh
wartt / hwilkin the dør tha kom hans siel
till paradis sor om blodhen kom pa Jardhen

The som loffuedh blyffue fange gebld ok pyniss
effter alldhen blyffue salligher / skall wij tha gaa
ok wdghen stam i hanss naffn ok tresste paa
hans nade ok ber oss mz retter talla bodhe
heeten ok kalten ok mysta bodhe blodhen ok kotten
for hans skyld / thy han wtgødh hans blodh for
wor skyld / Effthe nw loffuede megn hans tala
ok togh swerdhen i hendher ath enghen skulla fly
fra andhen for en hertugh Gerard willæ hertugh
wolde vt en aff the arstriste rydder ok stirkaster
then nest sesthen / Marcus hans systersyn sagdhe
ther aldz banner thet war ok en wndir konungh
salemud sagdhe ther iij band ok en wndir ther
iiij satte ij thusend samnet thet wndir war
ok en Ordhen kun holdhed ther war ij thusend
ok e ij thusend mz ken folk · Ok wiste icke ath
hedhninge droghe nwdhen hadhe ther ha war
pa en andhen stad / En arckebiscob redh till them
ok sade them · Ath hedhninge kome skyere
lette blese i trwmpiter ok bassuner sydhen wapn
all heren ok stigh pa syna hesta · Ok had
then h engelin fore hans banner Ok red for
forsthen hadhud sielff hertugh Neymus ok
hertugh Berings ok Offuen aff Pladerin ok
Wdger danske / Ok sade J seen ther hedhninge sede
en fore oss pa en backe rydher till them iiij
aff myna men tha redhe wd Wdger danske
ok Neymus hertugh Berings ok Offuen aff

flandern the thr bergh sidhen war kyngh
gerard Oc hans men / tha han sagh th folk
mennisker han atth the war hedninge oc badh
wd ridher aff karls hans son oc ij hans
sydher arnarth Oc reyn oc en ridder heth
bod the ridher wth moth the iiij karls
starck till wdger oc starck same hans skiold
the halp tha hans gordha hyrnie oc wdger
gick aff hesten / togh war the ickj wan atth
falla bod starck till cristne aff fladern oc thet
modh anner Oc ginge bodhe aff hestene bod
kyngh till cristne i hedna ... atth han
worth ickj sor i thet sinne / neymis kyngh stak
till cnarth so atth cnarth gick aff hesten
the begyntha sidhen atth hwgge wdg talede
till karls riddera ... sigh mych ... cnassh
han selbars ... karls kyngh ...
sin ... kyngh ... sa ...
karls ... the ... till ... selbarth
... wdger danske karls ...
... selbard ... oc badh hadnd cristne
... till atth then starck hadnd aff hesten ...
gick the all iiij till ... oc ... i ...
oc ... tha ... so the ... the till them
the samolde ... all ... oc ...
... oc ... walsfranckene ... the
... Oc hedninge myste ... atth bergh
heth affmeland oc begyntte the en hord

ſtyrdh clark ſtack till en hedne konungh
hete Gilon aff Affrika grimme ſkiøll och
brunne ath han ſtyrtha dotter aff heſte konungh
Gunon wapther hoght ok ſadel trædher ſiin
effterne the ehwnæ prius ok æd pedhen ſtack
han ſitth glawe i genum en hedningh pa
ath ſtyrtha dod nedher tyrannedh ſ ſtak
till angſſot igenom ſkiøll ok brynie ok lith
ath hedna ath han ſiøll dod nedher Jamund
ſ angulando ſyn hæſth pa bodh hendher
ok gerd de megen ſkadæ Gebo ſo ſick eth
hugh aff hans ſebardh Dorendal thaa
kan han ickæ mz liffwz borth thz ſegh
ollger danſki ok ſack o Gud hewath
ſkadha giøre aff teſſe hedninge aff han
rendha till Jamelund Jamelund ſtodha till
ſyn madher brodher Marland kome en mo
ok wille giua dø olger ok han kome ſoo
ſaft ſadmon atthe genge bodha aff heſta
ſedhen ſtrillinge the bodha vp ok hugh
Jamelund kloff olgers ſkiold / amkepen en
kæmpa thæſſ en heden kampa hedh Boland
pa ewelme ok nadher i tandærna ſa
ath han ſiøll dødh nedher pa iordene alle h
ſyn tog heſtan ok ſtredh till olgher danſki
olgher ſteg pa heſten tha kom en hed
ningh till them bodha mz ſtor magh kome
the atter till wiggers wandher ſ bank

Jamwnd ok hans men ginge hordelegha
fram ath the i en hwathen strid slogho the ey-
wedherd tha ka konungh gherin i hans dagh-
fanth onge vppa wedhe han widh marcklige fin
han drab pilsswid ~ wedhe i en hwathen strid
heminge fiolla hethna On ancrz / ok thz ewarth
mekst mottl nattyn thy fiwgh the ath i thz
syn / konungh girin ok hans men drogha wed
eth bergh ok hewilles thz om nattyn tha hade
the myst aff syna men iiij^m hethe ma sith pa
sin hierst all nattyn mz eth dragh sebardh / konung
gerin sagde fast syna men / ok sade o thu gud
wij ar komne huith ath warda thy tu ar so
the tolde dyrdh for war skyld So wille wij nw
dø for tyna skyld Ok strax ok wel the dagh
ok myste ii kf ok he konge ok sessur ok mang
en wedhe ok sebene han hewiltha segh i en del
o nattyn Somme aff the men hegla om nattyn
the stedhen hade standz / thyn nath war Jamwnd
ikke mykit glad han hade myst halffta aff sit
folk ok the andre wor alla sor ij the flydha
fra hanom mz ~ ey folk / tha Jamwnd sagh thz
sade thy alle sebiyge i migh i krodhin for andes
thz ath ithyst wad skyn mz migh huith / tha sebarth
the balam the rymna fra tegh sam krodhin for-
wardhd Jamwnd sagde mest myn syrther / segh
mynna gode men balam sade thz ar ikke ewdhin

ij ker dag allir warnir off madneligha Aff
ha dagh ted ok solan stod vp sade haugh
gernyn till sinna ma i neske wadad orde
rethe marth ok betala got ther lxiiij hedna skyllugh
ard the wabnad sik marth ok sitthia sik sinna
harsk Jamelund drogh tith som styrde thaa sid
waz som forst begyntha ath dagheb mz cc
the cristne thed hade holdez om natth grabedha
sind sor hadnid ok netth sind atthe wille aldh
grepd dydelighe sind / tha sna the haugh gernis
har ok sherd sarlighe tha ted ok Jamelund ok
begyntha ath sede Jamelund stat sitth sielidh i
amtlin skiull ath wddan sted gynne hadna ok
figll dydh nedhed till iordhyn bala slogh ok en
wdde i hall tha ham kelbg gerin i slagset
the hedna ward tel so magh som the cristna ok
ho war icke en dorinen / tha ho h war wapned
ham wdh danske ok hans skioll war skilssinen
ok hekland ok bignen sonder ok maga stadhs
wng blodhz gagna ringena ha sade till ho wdm
ham marth ok hek ethd amen deghe gradh en
tolk ham them han sade ath Jamelund ar so dall
ath had wall icke sende bedh aftd sin sadhed had
wall sede mz the folk had hafflud / wall i sedha
tha send bedh till ethd bedriftz ath huith hedna
hwarth the barn thed ar so gande som had badh
tha bodhz ted drogh the alle aff sz ho drogh
till sorde mz ccciij Jamelund hade nij bawer

ok wnders hwario banir viij^m / wnders spetth etherth
band hade thu xx^m. Jamelbud sade till sina men
tha thu ser thes banir alla nu i ser thes karls hem/,
odh thetter han wedher, motth aff ewij haffur ouj
moth thetter en thu haffun ok sebir jeg wit teth
megtugh mamenth thu skall aldrigh leffuand fare
aff thenne mark thes kom ther tresteleger styden ath
hednings fare for thaund thetter aster amer ok salamo
stack till Bordand ok genom skiall ok bremne so
atha stortha dodh till iordhen thu hade Jamelbudz
horn spa sin hals olifanth thet hethz er stod
nypla ok salomo tog thorn ok sade ath tha wille
ecka giffin for mich wrill Jamelbud sogh ath
Bordant styll ok ath salomo togh horn och
wredh fast ok reydh nu the skarpa swerde
dyrendall ok klyff salamons helm hoffut ok
bugh brynia sadell ok hest sunder ok togh hol/,
nyz ok thengat spa sin hals thera sogh ankarin
ok stack genom thans skioll ok glawen gyk
sunder Jamelbud kresch till thadum spa wensstra
axall ath swerdhz gick wth ath hugad sydha
wtth walterz swa ath than sortha dodh neder
esthna men wara wantrosteghe ok redde for
Jamelbudz stord thogh hade han warth tusten
tha ward thans hoffr ey i wadan till
tha thes sogh ankarin dodh harmadha
thaund fast thans dodh wen sade tha mich
thoch^s alla tin dodh skam haue than togh
drab sogh hade ensken twand twnaste ma

wille hᵈ nogh sin hest nu biin tha forlod
han tegh tima sundher oc red hordelighe fram oc
bad tighe till manclegh / tha kome the som oc
hade send wærit aftir / ſo hans bodha stadhe ther
nu, ero iiij hans gesta spnuᵈ som hetthe hestlr
ottan baringh oc Roland the hade nu then plᵃ
stegerd oc dœdh selfna Oc alla the wapn sile-
bard Roland redh pa en skiebtzhast Rolandh
redh fram wndᵉ oc spanier oc iijᵃ skiold selbeme
nu handᵈ the aff africa rende sinsan pa rolandh
sichtab nu Ccᵃ Roland redh tighstalagh sigmu
there effectz nu sit sichtab oc lade magh maþa
Ertogh wille gᵒna ath hedningens |worden
holbetbandᵈ oc stab till en hiamogh so het

gerin

markobidan sigmu hans skiold oc bronia oc j
gemū hardena ath han styrtha dytth aff heste
gerin rabade pa po nu i adala haladhe heliga
aldt stor helgh affrica oc willa dedha worth land
egh ar alt en gamel anad egh skall togh mangh
hedningh hallᵗ stellpa medh till iordhen twyra
hans men sagde ſoſtha antiz han oc ij willa
aldrigh skillias fra togh / Thuffh gerin war kome
sa nær them hwllᵗ bamez ath han mottha kasta
tith nu en handsten Thuffh gerin oc ij hans
sostalfandᵈ heagsh sith en wrigh till hollᵗ badz
tha fegla en hedningh badet war om sighsneth
oc stod all ene the christna samulnd antiz aff ty
han war harth for et kamᵈ myt ihaur och

strydde manneliga tha han haffde swerdit baretth
sogh han aff sin hast hans mæn togho aff hanum
hielm swerd ok skiold ok fattha hanum medhan
wndir hestz baretth ok blodez ran bodha aff
hans nese ok mwnd ok war han trattha

Erikær ok jamallend strydde tystelegha
wndher the bergh iassmwnd tha fek
en hedhen k mz iiijc thess hedna konogh

tyamodh stak hanugh mellan brynie skioll ok bak
ok drogh with mz hans swerd all hans tarmi
vtte en harmede nestz hans dodh tyamodh
wende till nygh ok bad iamlænd sto manneliga
tha kam balingh rennede ok tyamodh vidha
tyamodh reddis enthz for hanum balingh stack
in grymme hardeme ok with ath brystz ok han
styrtha dodh om sadelbogen ok sa medhr stalen
in onde helwid tin sal stadnir icke før ængh
halffwede thz war mz brodher til drap ok han
han te dærth tlopt jamlænd ok alla affrena
harmede hans dodh ok bad hanum stæ aff mikle
ok mødge kaste hanum dodh o jørd danar tha
redh ij aff them fram pykart ok morat
han stak till en k matte han war aff iersalem
hans gode harnesk halp hanum intz morat
bar hanum aff sin hast ok han kam dødh paa
iordhen pykarth stack en heidningh heeth
gorsant han war iamledh stande grymen
bronie with mellan hdana ok styrtha dødh
pa iordhen tha iamlænd sogh ij aff sina folk

dödha ok all warkin tokt mz dödha men
ffertinadh han som vord ok sagde till balan heller
skall off mykit word tessa ij skrinadhe mz huith
ok ther liggia ulls bode dödha bala swarar ewinder
loghe talar thes thess mottir wall ewidhz ath thz
skulla tagha en oud eudha at ghisla astæ tæ land
mod hand engin retth till balan sagde war eki
for mykit riddir en tho ath thz hand alle ganga
tha blefwe Jamwnd i sithe som so ath them
tykte allhordhelik skalffwa tha sokthe till han
so mødhe som astæ war aff liwinge tha kastaz
iamwnd en stark kampa swa kristmen ok nyd
i tanderine Gwin satte ewinder hollt badnerath
ok sagde till boor ok thz clarus sina systir skinner
thaste mz ethe iiij riddere ok kristit wort folk
tha wiij ar heell kwan uthi astir ethe athe
geord som had bödh en hedningh sagde iamund
ath thollz badrith war ewinneth ta gioerde iamund
sinad ok kallede till sik palatinell ok ok redhan
ther horde ok sagde wij ar skamelige slighni
wa gud ar barth tagna Ok alle sidhen hawi
the hadhz off them satthe Ewinder hollt badreth
the ar slagne some ar flydh Galatiel swarar
redes enthz ther cassin skulla alla ossun dö ok
tes stalth wordh hwrz i tom Sydhen red the
bodhe hordeliga fram Ok mødhe en mz them
ok skola mykit folk swa bode sidhen palatiel
for e thry th Dom en sealten falk ofto

brad ok gick for stadha widghe danske rendela
tyll hans ok engelsk hadhnid nocken sandher ~~at~~
skiollarn ok nydher gamme sadhen ok laretth af widt
sadlebogen Salatiel sioll dödh pa wordhen thz sa
samlus ok drifftz fordh wirth tha fordh normans thz
tugh rennande thz war hordeligh for wabnader
ok thiusth thid hedhna ok pa halsen so ath huffwdh
flögh pa wordhen Namelund sade sieff faller aff myn
men ok pressade normans ok widher ok sade ar
nogh folk wnder werth hwar bardh Jakgh sadhe
the war CCC^en ok sade thz ar fast lidherz ok sinde
hwat bast till radha wor / widgh sade wij willia
mannelighe war oss ok helgghe so stand hegh ath
hedhmana ok Brunamunne skulle ressna werssaligh
konghe wilj sighe idagh / tha fordh borz ok thz clarek
mz iiij^c riddara en aff thz tughinde ar arth till thz
thans brynia war ille kelbggen ok hielmin slaue
ok sadelen seel aff blod ok brun ok armar han
helspade ok than skiars sind hielpa tegh rydder
hwat ar tith naffn thz skiars segh hidher
walther aff palatzes borgh thz gerin lotth so the
thesth ath tha haffdo wunnith thers konet badar
thz skiars laffind thz gerin en Ja sade walther tha
ar an wapn engh aff thans nu ekloghta skiars
en tha thz skiars sind haffna thes ok sade walt^er
ath namlund ar nu were en dogth latth oss nu
haffna wor harm tha fordh till ok addesso thangh
prud helld thz pressade komme the som vigh badh

kalla fra wars bodha stadhen / tha swarath the ar
komne mz K m folk roland tin frendha hawer
drepit marga hedhnunga i dag / tha skickade konunger
k sik om jamundz k Jamund sadhe wpsla komme
elliu i thetta rike Balam sadhe haffde wy sinth eptir
tin fadher i dag tha wor ey longe oss wnnen
tha swarade k girim mz K m tha redh so hordelighe
fram at i en hedhin sklund feldha tha nw af thaa
flydhe aamwnd oc iiij k mz hanum them sat fra
so godh en hæst ath engin kunne hanum wentand
hans ghallen war starst ath thz kunne enghen
bydha oc thz trää kallez arol Jamund sadhe
wpsel oc arm ar segh ser mintha ath engin
skulle migh bydha nw han segh ower sikin
balam sadhe ware wars tholo k som so kar pen wandhe
wss ladhen som the kama som fradhen sidh wna sam
jamund sogh till ryggh tha sa k neymus hertogh
oc wdger dansk ower aldan baninz oc rolad
en k som felde jamund huilk gerd hans heft
niettl oc giffs lop tha sadhe jamund myste ek
them nw tha fangh acgh stor sorgh wendher
till ryggh modh them som aste off siw oc komma
en hæst oc so tha Jamund stak till neymus
hertogh hwne stwllen tha hulp komen nth
swyethz bliff wdha oc hengin gick gick laght
stari hasten Jamund togh hasten oc wille
sidhen gora wagn hun till gram oc bleff
hielme oc hand nedher i balten Jamund
heggh nedher pa hielme hielmen war hordh

197

ok fleradhz stank wd aff ok rakade halsse paa
hasten So ath hoffwdhz gick wd aff tha fellde
Jamwnd alth thz han hafwa

alam ok heyra xx^m Rende emoor modh awe
ok stak balam wt aff balam ffrangh elf
ok welle paa hasten thz formentha hadin
neymus hwgh Eydhy Grodhy hellghe neymys
ok balam so ath aldhy rek aff thirs hielma bala
paa at odgher ok otton beringh ok roland wille
ath hadin ok at wdghe slogh wandhe pitth starker
glabon ok sade till neymus Prydder stat mek for
liff ok sekind Thz war oppa thin sinne gud tell thor
ok will nyth latha megh dodha gud thaffnu that at
Hugh neymus war thr tha stadde megh ewthz ho
estu rydde sade neymus han swarf Jagh hethir bala
ok angulande sende bedij till frankrygh ? hafftie
loff sade neymus Ok badh wdghe enthz ghow hadin
han halp megh i faa nodh tha ? war bodh till
angulande than lossa ? liff nw megh holde
ok sielff neymus fredha wordha esstin han swarf
Jua ther tha kam roland till thins ? ronde allena
astw Jamwnd

amwnd flydhe nw megh harm dagen ferd
hadhe han iiii ? ther nw ? ok
wthyn han ein ? solde hadin astw y
wall Ok iamund so han icke han stegh aff sin hest
ok tauth aff hielm ok lagh neder ath drikka
han hade icke ether ellr drokkit i iii daga ffor ok
bewndz sin hielm wdaff ? ? ok togh hans wapn
tha iamund sogh sin thaban wortha ? hark
sade till tolkh icke ? Jagh will icke drabba hy

wabon losse med tath tyme wabon ok ok sedh
pa tin haft thz dirfz tel drack skall tel dyrt
kopa Jamellund togh wabon at sattha sik pa sin tell
hast ok sade tell sik tyme pundher frama tegh ath
giffua mik myn wapen igen ok tel hand en mese
hast medhen des barust so piardh aff migh ok
kan iegh ena ara atu aff fyrder aff mightighth
folk medhen tel giff migh myne wabon aff
ulla will iegh gifra tegh en ara igen / lath hi thz
hast ok wapn igen ok losh poden tell thyma
me lyffuet will iegh giffua tegh for thy ara
tel giar moghen ok swarf tel word om wapn
illa ward Jamelund swarde thebath hans nasse
war ok swarf iegh hedher skall esten madne
ok Jamulud wndrade thetti han war ena ok
sade ulle will ok were my skadhasetz en pungz
pa tin krap skall iegh haffua all my skadhe
sydhen skall iegh ega all tin land ok rike ok
swaf ok word tel ward om rike des ewtlih
so lattelike sighia Jamelund war wnngh ok
stark! ok hadde goth hiertha ok war troo ok
en sellsagi orloghsmadh! ok runde tell saman
ok slekinge war under aff hastarna Sydhen
drogo the swarden och huggo manga tillagh
en komp war ikke mellom i nu i thz thym
the hoggo skralle ok hanske heller aff andra
ok thuig pa Jamelund heppa apal so ath bis
wen reppinde ok han sek ath sterth paar Ther
sade Jamelund tel hand en kostelich krantz pa
tin hielm had war ikke fatthigh thinnun
banth thz pa righ fer iiij stena pa tin hielm

medhen tel bær thind kan tegh engin affund
thyna / thy wille iegh nw hawa thin hialm
ok swerdh medh gudz hielp skall han aldrigh thin
wordha iamwnd slo äffter ok hals ok wilde sla
wndhen tog raghde iamwnd kæsarane och
rechtte hialme aff ok hoffwt the drogh fast
wm hielme i thi kom roland rännande och
hade eth stycke aff eth glawen i händrna hans
slogtha hanum thy han war hwlt ok war stod
i nyd tha hals gud som all tidh hielper rolad
slogh pa iamwndz hielm ok iamwnd gaff
thz ække om ok sade mæktoghe gud hielpe i om
i kama bodha hadhen roland slogh eth annath
hugh ok iamwnd bar arme sin ok swardh slogh
langt wd aff hendrna tha iamwnd mista swerdh
worth tha bleff som om aska roland togh swerdh
ok kløff hans hielm ok hoffwth ath hiarne
flydh wd aff munne ok skorttha dodh nedher
ok satte nyd ok thelwlka ok hadde ecke gud sind
hanum roland till hielpa tha hadde han aldrigh
bortte komet tydhed roland togh swerdhz duren-
dall ok hornet olifanth tha koma ødger danske
ok nymmus hertugh medh bedroffwat for ok styrd
nymmyk sade ille giord i hadh ath i raffth thet
hellund so longhe hinsamne ok swarf thz skall
aldrigh ofted skee tha wende thi iamwndz
lik om kringh ok war hogdh arm sunder slage
ok bodha sydhen laa wodha pa kymbeneth ok
bord hanum wnder eth olya traa ok ladha
hans skiold pa hanum tha sade ok hade thenne

ma wartth aftin tha hadde engi crisſtin ylle
warit i all widen thtugh normans swarf we
wos hadud thz sorgh ok so thin hadud faddha
ok worde han giffin all draffla i helandha ok
drogh till pn thigen ok thin alle bedroffuede
thii ath engen wiste hworth thd war bliffwin
ok gick in i Jamtlandz spalklin ok ladha ok
harniske aff | thin gamul thtugh strin feblogha
aff hedningi mer an en star mpll ok slogh
hwar ma thall ma komme thz nasta leghra
rande sa marken Co war han tackt mz kro
ok harniske ok hesta guld ok selff singe thre
noth till byn tha gick ok till bondz ok all haus
har thz war tha then starde dagh sidan thz hade
thz all drotten a

Engulando war tha sva eth slotth theth
Fsa till hadud komm ok thin meghtugh
bordanth ok madab mz en meghtugh harz
engulando satth ok lista stragtanill mz thin E-
ngulando sattha all sal land modh en hedning
handska modab swarf till talez dorlige swardh
ok spnbbdh ard fiid ath wari polozland mz tha
tha kam thz in gangin sim fiyde fro Jamtlandz
hatbanez Magnn ok assiran thed hasta war
blodige ok selrtthe the sagde hwat gior till Eng-
ulando tin sin haud suid mz ok wiij wod ek aland
hantbandith thz kom en hob falk sva war hogsta
haud thiir hoffmtz ma war sydm ma ok gamul
the slagz worth falk i heel ok ick lofflut maghe

aff thæ CCm angulando fordha hwar hans
sin war the sadhe ath thz icki konsti angu-
lando worth writh ok kastz till them mz en stoor
staff Ok sadha tin galne forradhe aldre wil ik
to ath noger tisten med komo my sin till at fly
Jak skall latha alla bodha konunge Angulando
satha CC k pa en bank ok kalla retth offur
the m k thi hatertth thz konge Gydherd worth thz
thers dom ath the skulle byna magna konge ath hwadhen
tra ok CC skiol jebdin skulli skydhen aff them
so worth thz ok gortth sedhen word thi slaghith
ok kastz wndher ath hyrston tha thz war gortth
gick angulando till bord tha kom thr en ridder
rainmund han gick in for k bord klodher gick
gamen bequan so ath thz sadh sa gulffuit tha
hadha mer en CC part han sadh tin sin hoffwer
konges ster stad wii wordha om seder jagedh with
i en alff ok motha wii konge torffetha wid
Elienia sa doda kroffa ok flamskemu slogh word
gudh skulder se at wii sogh thz sa at thi gud onge
jarteckna ret sogh en ridder sagh them som lingi
en withar hedra the skulh ath

Angulando badha werdh ok drekka thz aff
ok bad sin k wabna sigh k dewlde thz
nath i Jamunds paulun thz waar
mach ok wpn nok ok siliff kar som jamundz
taffel sydh war ok engin sogh so mighet sedd
ok harnesk som thz logh Ok loth sla aff badhi
alle stenn som slagna word jamundz pawlun
war sedo kostelight ath engin hadhe setth tolleghet
for thz war so magha dyrbarstom thi torftha
engin liffs timdh withh sa paulunet stodh

en knop aff klarth guld mz mangh wndher
tha ka balam gangande for k och bidhes dopelssa
i gudz naffn k ffrøgde hwij haffde thu thz saa thz
swarade nw skal thu ther lenge aff lengh ok sedhen
kan mygh wissa thz all the wndher thz ar iij arche-
bisscope wigde ffore pallen ok iij archebisscop
dopta hanum ok wore hans gudfadher pawen wærde
hans naffn ok kalladhe hanum wittaklin witta-
klin sadhe till k pa then knop pa pawelunth
ster thar ar sebl aff wndher then motte thz hwat
tidinde ar ampla hadhen k sogh pa knappe
ok sogh slottet ... som angulando loghe
pa tha sogh han mangh skib ok galleydher ko-
ma till slottet ok ... kunde ...
tha sogh ... then stor skib thar Som kom aff
affrica pawel ... ok sadh wittaklin sadhe
... hwat ... i ...
bydha k selaff ... affmennd skull
nygh bydha ok aldrigh ... sadhe till pallen
... lath ... alla ... motte ...
worth folk mz ... lath ... ok
georim ok ... till ... kom ... thz
thz tha loth han ... then ... skibherren
som komne war Ok ... pa landet
wittaklin naffnda ... ok ...
som ... ok bad k ... ok rade
till then aff ... keysare fredha i ...
ok i ... ok bad alle ... kerna
for keysare / ... som ... tha ...
for k tha ... ok ... aff hans

sighin paaben swarede hwath hannd skadde k
swarl nogh than neb nyst iiijᵈ ar ee ok xvij k
hertugh ok giffuer ryddere ok selff neb wder noghe sla
till rydder som ikka ar falne till om nogh skall
nogen spriis ewinne tha kam roland in ester otte
beringh roland sade til naymus hertugh ok wdger
danske mz wrede hwath segher mine frende ther
holder than oss iiij so fongne ellᵈ stackarla born ok
ned i gor fra en magh skiebdz haft tha ystarner
wo all mine tander will tha ecke giffue oss hest ok
harnisk tha wille wij ryde fra hanum wdger togh
thad nw i sellen ok sade i skulle snarth fonge haste
ok harnisk hertugh naymus ok wdger latha k thes
wnder staa tha swarl k roland ar fast wnger ath
bad harnisk roland swarl ~~all~~ en tha atej jech ar
wngh tha hand aeghe swertha ok hwndhed ok mogh
gud so wel bistemme mek som thed gamell ar wij
mine frender hand tiant ethsd som wij moghe wel
war bikende wille i ecke giffue oss hast ok harnisk
tha sen eth om andᵉ tiwnst i wor sik k swarl roland
ok sadi hanum xij hand ecke glomth tha nog drone
mz ramllind wnder olia tra d held snarliga thet
wapatha meth ok gaffste ecke mit lyff mz gudz
hielp hwat tes bed thed skal entlz ney war for
thz tes bad fir ᵃ ellᵈ en tha kiosll roland spaa
fina fer k k togh hanum wap ok kifsta hanum k
loth staffma for sch figh alla som ryddᵉ willa wa
tha slogh k maghe rydd tha ward ecke halld dz
wod ryge ellᵈ fattige Naymus ok

roland
Turpinus ok wedher ledde ~~wedher~~ fram k. slogh
hadun till jordhena ok bardh dyrindall paa
hans sidha ok sadhe wari tegh wall ok ma-
nlegher normus konungh ok wedher bleende fore paa
hans swerdh ok sidhen slogh han the andra iij
hans standher till jordhena ok ij konunga gerins syner
ok sidhe weder aftan dwar iij elld nu k. sadhe till
Ganylon konungh gerins sin for tin godhe fadher skull
giffwin nv tegh eth sloot sum heter mylaborgh
ok ther mz en jomffru ok mera nw sidhen bauth
han eth slaard opa hans sidhe ok sadhe till hadun
tel ok normus konungh ok wedher danska skulle
al tid wara nast mik ok gaff them alle hesta
ok harniske so ath them nøgde. Sidhen lot k.
sighe messe for sielh Roland ok the andra offrade
gull paa patenan for folketh ok gaff them afflos-
ningh aff alle teras synder angulando k. sadhe till
synda ma mek wndrer ath cristna wardh kanner
fra Jerusalem rum sin en k. het mandogen mik
draumde hedher nat wnderlige am farnelandh ok
tyckte mik ethne men bedhwardhe till hand ok fot
ok hedhar the bleende saman aff wara mz blodh
ok hurin an k. sebast abrant sind blodh till
kit ethad sinder aff wara gudh. igen angulando
sadhe till ij konunga Julian ok galinger vredhe
till k. ok badhe hadun sanga aff wara gudhe
ok bitth hadun tro pa wara gud ok bedhe hadun
sende mik skadh aff therra rike vijc assna laxne
mz gull ok pelss ok mc fribornæ jomfruer
ok gange pelss wllon ok barfotth guth tel migh

ok bedhe han nadh aff oss tha wille wi hanum
ekka draba sendebodhen redha aff sz ok koma so
k th stodh al stickz widger hadde sin baner i hadde
roland war hoffwitzman for iiiᶜ riddere spaken wa
en howetzman ofstar ok starka nappelig sandossen
blotth man i all tedh th sz megh harnesk hade thee
fangit aff the hedna tha kr hadde stickit them spitz
fra augulando sendebodh stuffh iulian hadde en obra
quist i handen galingd war en gamell man hans
skagh war hwith tez stod nedher opa hans brysth
jeblian war en fagher man nappelig kunni nogen
ena skyne hanna sin willia tha sadhe thad till keysare
herre after karl magnus sz wi at sendebodh fran them
megthugh sz augulando sz rapta hoffth ok sadhe th az
segh the sadh sind augulando war gudh igen om
tell warth tith luff behollu willd tro opa wa gudh
tha fins tels nadh aff augulando tha giffund han tes
tith rygen igen ok send hanum iiiᶜ asna kldne mz
gull ok sylff ok iiiᶜ skyborna iamfruer ok gak
sielff wllen ok barfoth till hanum ok bidh thes nadh
aff hanum tha will had ekka draba tez sz sebans
tez konu gud tell bredhez megh hord nonesta jegh
aldrigh at go wllin ok barfoth so megh gull ok
sylff fik migh en aldra athg ~~wene~~ epa i en tudh wslme
migh nogh gullz tez fleghd migh ath giffua riddera
ok swenin ok iamfruer med wallewarz tha ffaa
slotth ok stadher ellyd gud at synder slagna ok thz
gulz ok syll giffua wij alla the loffue ffuez i wor
th az tha wredh jeblian ok galinghe ok ristha
hwar therd syth hallen julian sadhe till sz an/
gulalando kunn swarth till tiph han will latha

Bona sin son Jamwnd i Romm kk karl thz skal
aldrigh skee Julian swarde honu i ecke med folk an
E ar wore i Rogua i en hedell ok wed sidna tha
worde wed nw oy mattha aff ethed ath ethmolled
ok nwk tocke ath ethed folk haffne heden mann
harmsk swa sek kk karl wij haffue an mad
folk an tes seth Julian sade angulando haffuer
for woedhz ath draba tegh thad will ath willa skal
syd tegh haund loffwde/ thy han will tegh sielff
draba kk sade tell E gerin hwat skath welle wij
hawnd sende E gerin sade sendhz thed Jamelwndz
hanyth ok hond Julian sade lathed suarth wede
skatteth eller ar i desse hwar and kk loth hente
Jamelwd tiid ok kastin for them ſkeed thad sagde
taged Jamelwndz hwerz han for oy arme skatth aff
megh tha galmgaz sygh Jamelwnd blegnedha
thad som ethlighe ok sade hwor ar tin krafft wed
gudh magun hwij lathed tes so draba sina me
Jamelwndz ogthed loghta wedem swa kumbenth Julia
steygh aff syn ok sek kk syn handske kk ff wrd
hwatth thz betydda E nw hender sygh tegh i en
kamp eller hwilken tee welth tith mall skall
wara moth wor kampa saracinde wnder thad
tha skulen te swa wed gude wnderhed ok tee tha
skule wij te swa tin gud kk karl styr tiid haffwe
syn ok sygh angulando ath thad sniged icke aine
skatth aff megh Jamelwndz haft swarad ok hon
haff nw nw frande roland/ fyr thad nw Jamelwndz
hwerz ok sygh hawnd ath thz skall aldrigh komme
i rom eller i franke rygz ok kamer han hith

tha skall thz fard wara en synen amen
endeboden kom till sin herra igen the komu
till magu k oc hid for än the koma for
agulando alla k spordh om the hade then
skatt sum augulando krafft Julian swarar har
haffuer wij Jamundz hoffuth oc hand thz wilt
dona wall ee k for sindeboden koma till
augulando Julian gik fram for augulanda har
haff tu then skatt sum k sande tegh oc kasta
Jamundz hoffuth oc hand for k fotter k danck
oc fiell pa hoffudh oc kysta hanum mar on ee
synu Jamundz hoffuit blodh bodhi gamne nil
oc gre agulando sadhe hellar ad nes wor gudh
bleffue hem sadhe tolf ath the bleffue slagen Julian
swarar wor gudh dogher intet then haw dranck
huar synder brodher ee wordh hanum then syn
augulando sadhe o wij kara son for tima skylle
kom ieg hith jeg tenckte ath han komeeth
teg augulando sporde hallingar ath hebat nid
k wart han swarar sir k till nogh nid meth
wred osin tha skalffuar hans hiertha with
so megen grammled gor aff hanum k augulande
dona with vij synna oc sadhe o wij kara sin wij
leth gjord wor gudh aff the baste gulle oc silff
oc satta then ut ther stane alla haffuu te teke
lam th brodin tog hwell dz wod aff hielmen
oc togh thz i sin fagn oc fiell oboen sa hoffuidh
tha motteha nad gio affta ne sorgh oc gradha
oc mag skulffue for ratfall Julian sadhe till farer
kunda rasa wagna tegh suartt jeg haffuid

wissat en kamp for tegh fa tyna wegna
fasen waquade fer praeth ok rittith till k. karll
ok robede hogsht i hären ok sade hwor asthu
k. karll jegh will alene slos moth all tin h ok
haffna ward gud eller kan pelfsom madh megh
willom icke tha sende en man eller ij for tegh
k. sende ewd wigor danska wal walinz farakud
mottha hanum ok tog ok tog ok banth hanum
ok in i sith pallelum k. sende weth reynolth
farakud banth hanum ok kaste hanum i sith
pallelum k. sende wdes en ryddare hetth konstan-
tinus aff ok romeron farakud banth them
bodha ok kasth them i pauelunith ok sadha
byden her so lenge skald aff ether nu komma
k. sende weth ey kampa ok ij hellath som
farakud banth thesse alghadme ok kaster them
i sitth pallelum tha kogtede alle cristna men
ok engen torde kampa moth farkud. Tha
sade roland rech icke her for thin tro lyssa drafi
loff mich ath rydha moth hanum Jegh tyster
sa nu then them e^m^ han lathed tisse for banz
hanum tafsted ~~wthina~~ aff k. wille nodigh
roland haffwe ~~wedgee~~ them till tog mottha rolandh
rade ok wa bna de ok red motth farkud tha
tog roland aff sin hast me on hand ok satte
for sig sadel boga tha fek roland i farkude
skaffh och holth swa harth ath ther fylla bod
nadhe aff hesten sedan stod the bodha a
roland hogh till farakud swardh stonk
nadhe aff hasten ok hasten i two delar
fia

Sydhen gaff farakwde roland stor hwggh
ok roland hannum igen Roland hwgh opa fa-
rakwdz hegra arm so ath swerdhz fal opa iordhe
togh han kunde ikke faa thy ath onthz swerd
badhe opa hannum farakwde slogh rolandz hast
mz syn næffwa so ath sunder gick halsbeneth
ok roland stod standhen opa iordhen the slogh lenge
mz næffwana sidhen slog roland hannum mz
stena farakwde sagdhe loff meg ath sowe en
stwnd Roland gaff the loff till tha fara-
kwde woqnadha gaff han roland loff till at
sla sygh mz en stor klobba roland slogh hannum
lenge opa dagen bodhe mz steni ok mz klobb
ok stod farakwde quer wthy Sydhen satte the
bodhe nedh ok hwilte farakwde sadhe loff meg
ath sowe en stwnd Opa sadhe roland ok tog en
stēn ok ladha vndher hans hoffwt han wille
ikke draba rassen medhen han soff for th
starka sywth farakwde woquadhe roland spo-
rdha hellyn onthz wabaen opa hannum fara-
kwde swarade megh kan onthz skadhe wdhen
yeg worder stungen i nafflan farakwd tha
ffordhe hwath slagh roland war ekt aff roland
sadhe yeg ar fødh i frankerige farakwde spurdhe
hwa helwem tro frankeb men han swarade opa
in cᵘᵈ gudz farakwde sadhe hwat eᵒ ar thz
roland swarade the ar gudz syn aff himmerige
ok ar fødher aff Jomffrv maria som dødha
opa korssit ok tredie dag stod vp aff dødha ok
for till ~~himmerighe~~ himmerike ok togh the wth

adam ok eua ok xl^e daghe stegh han vp til
himmel ok sitter nw pa sins fadhers høghra
hand Ferakunda swarar aff hwi tror tha then himmel
ok iord hand skapathe hade han helwirkin sin eller
fadher sam han war aff engin afflath tha aff
lath han ok engin aff sigh ther ar han en gudh
ok icke trefoldogher Roland swarar thz sigher tu sant
han ar en gud i iii personer tror tu fadher tha
tror tu sinnen ok then helgha andh ther ar iii ꝑ
son^e ok en gud Ferakunda swarar om iegh kaller
g^d fader ok gud sin ok gud ok then helgha
andh thz ar jo iii gude Roland sade thz ar en
gud ok icke iii tog iii ꝑsoner ok en i gudomen
marke hwr^u abraham saa iii engill ok dyrkat
en Ferakunda sade bewis hwor iii tingh kan wardi
eth Roland sade thz will iegh bewysa thigh i wass
tingh marke pa en harpa ther ar trath strengi
ok handen ther ar iii tingh ok eth lydh so ar
ok mandell nwtthen forst ar skalen ok skabaskall
ok so karnin ther ar iii tingh ok eth i tig
sielff ar iii tingh hwin^d kraffte ok solen
togh ar tu en man Ferakunda swarar iegh worde
wal ath gud ar en ok trenna an thz wethu ik
icke hwi han wille sin affla tror tu ath g^d
skapade adam ok eua han sade ia thz tror
iegh elleffaligh Roland sade adam war aff engo
fødder tog affla de han barn hebi nwogha ik
gud fadher latha worde sin hand tekitha
togh ar alla forbudith ther aff ath skilia

Feracud sadi thz troer jak alth well Icke tror
jak ath gud mottha worde man Roland swarar
then samma gud ther skapade himmel ok iordh
aff ontez han mattha giora mz hans helgha
and ath hans son tog mandom kiøtth ok blod
wthen manz samlungh Feracud swarar hwaru
mottha han fødes aff jomffru wthen mandz
[illegible] Roland swarat som gudz son war fødd
wthen modher so war han ok afflader
aff fader wthen modher tyllict war gud icke
wmøghelight Feracud swarar hwaru mottha en
jomffru barn føda Roland sadi madhe fiska
fugla by worde ok loffui aff solen ok andre
tinghe wthen mandz sædh Feracud loth
segh thz ath nyt tagh wella han icke tro ath
gud døda Tha swaraf Roland sadi gudz son war
fødh som mand thy wille han døø som mand
ok alth thz som i werden ar fødh skall alth døø
tror thu ath han ar fødder tha skaltu ok tro ath
ath han ar pyneth ok stod wp aff dødha Fera
cud sadi icke tror jegh tha hans standelsse
ty ath en dødh man kan icke wp stwa Roland
swaraf gud stod icke allena wp aff dødha wthen
alle the som fødde ar fra wara [illegible] andhe
skulle wp sta oc komme for domme ok nydha
sina gerningar tenke so loc nat ath thet
wng fødde dødha ok sa liff fyrsta modert
blat tha thera thi commet icke tha ath ath
gud hadde macht ath vessi sin son aff dødha

iij dagh oc tha stod magh jnd vp aff dødha
Farakud swarathe Jech tror pa hans vpstandelse
men hwar thz ath han foor vp i gegnū himmelen
Roland swarath thend gud som matte hade withat
stige han hand oc macht vp ath stige mett tha
madh: tharaltz tingh quinna hwilkett gange
bode vp oc nedher fogelen flyger bodha høght
oc lagt en mo gudz sen bara Fara: hedhoth
hannd ythers Solin gaar vp osten oc bergh
westhan Ferakud sade nu wil iegh slass met tigh
met sa danth forordh ath hwilker tel tha skall
vigh tro pa then gud hwilken vigh tha skalle tro
wed gud Farakud hugh till roland Roland
slogh swerdet aff sigh ath hannd stodhe ontho
Farakud slogh roland vndher sigh Roland
kalladhe pa gud oc Maritha Farakud aff sigh
oc tegh Farakud swared oc stak hannd i nafflen
oc seth ath vigghen Farakud ropede i hødhen
oc sade Mahumet gud tak min siell nu dør
Jech Sidhen kome the cristne oc consultha roland
oc segde thend sin beenden word oc ydha
sidhen alli till keysare tha angulande spelender
ther drogsse han sed oc flird aff ther hedhinge

Ha skickilse som sanz affwarnne sorthe
Keysarens tha sadhe roland till keyser
Jech skall altigh wara in wed wethen til lond
mech hoffs forsti hoggz i thenne staed tha kude
iij nydher i stryden oc redi sor hz sanz i hedi
harnisk wbreyn ortibisstorf sode ith storth
korss ther war wti ath storth sirki aff thz helge

wæyff ok thær grebbe the hedninge fast for the
iij riddere mz heelt harnisk sa ryde for ffritz
walde till engen and wdger dasker ffwarde tha
the war en thre swara therre hoffwitz med ther
thettha ærghe ok war all ad wa i forsd giffua
thy forsta hugg / ok thz giffuer gudh then konunge
swarde roland ok thz mz ath aldrig skall eth
blyghdh ord koma aff thas mund tha wende
fand ath thz war ffor ærghe neghde tha han
ok sade Jek giffwer om gudh i wold ok tok
tha wad en hedhen te hetthe thwandequin han
hade goth harnisk ffor aorgen hiolte i rolandz
betzell ok sade huggh pa thin hedningh en
tho han ær ffor Roland swar ney hoghthe
han thz wil Jek hua giord mandequin fark
till roland grymme skiolden brynyen halp
ath han fek onghe skade roland hioggh pa
hans hielm aff all hans macht ok kloff
hielmen ok wærth thz hugga ord grymme rede
ok landena so ath swærdz sudh i hastren
thz war rolandz forsta hugg sum ffor aorgen
bad hadan hugga / hwar mæd wndradhe at
thy konge sedan hioggh so stor hugg roland
hugg pa bode hender en hwar swerd drab
bad xiiij hoffdinge / the iij helghe riddere wad
i staden Georgius demitrius ok mercurius the

the konunge so stordh hedny atth the skulla for tes
stwarid till liga och wiste engen auth an the
wardh dödha tog giordh the engen skadhe widhen
lagh som the wordh dödhe me stridhen stodh widh
redh ok diarffueligh skam ok i en hedhen stadh
drap than vij widh turpin archebyskob bart
thz halft Carl thz gördhe so mykin skam aff
atth alla hedhninge radh so myghe thz syne hed
ninge wndradhe atth roland skulla draba thz
stordh kampa manlighen tw tha war so hedhen
Roland hog pa bodhe hender ok kleffua atther
medh sidhend sa iorghen taladhe nu hand then
adla konungh herin sade till sina men i adala
ridder ok siffua tigdom hardelo till ok red
atther affyta nu skulla dog nu mykin skam
wndher mykith bannez ar Carl stalt nu ecka
Carl nu nu then tha to neck aldrigh till
gitth borz ok han clarct hanb sysse synner
giordh mykin skadhe pa hedninge konung herings
dregh till hedhninge hoffuth bannez tha repta
en hedhningh ok sade han han komin en ridder
op atth teghy ok i alla thyndt han ar ecka rysk
ne ok hadra warbnade hedhinge frothteda
sin for konung herings kamor konung mlion sade
till alghaladro han redz ecka wij ar mykit skadh
en the ~~hedhninge~~ kristna so mykit Carl drap
nu ecka haffuer esten med thy nu hen

æfter tha will Jech loffua tegh ath skara
bodha sporna aff myne fotther ok toppen
aff my hæst So bør mæ ath fara mz en mæd
ma Angulando sidan tel ath en fæltaghe ma
thera ryga will Jegh giffua tegh nw wij hawe
wunneth th Hertugen tackadhe hanom for syn gawa
angulando war nær hanzbadnaeth ok m
k nær hanum Hertug Jwlian reth with mz ttc
hæsta motth Hertug Effrin th waret wandha
for thy thær mer æn eth pyll skotth hanum
motthe en hedhen k clarel stack hanum i
sköldan so ath glauent stod widha mellom
herdena the Cristna hadde goth harnisk
ok affrica men hade mæstadelen læderharnisk
Hertogh Jwlians folk begyntha ath fly han
ropte høght ok sadhe i skam sla megh som
krodhen forradare affrica men skulu hebor-
asto skulla wij bydha wij sige wodh men skulde
klyffua ok all marken fæl mz theras kroppa
Hertog Jwlian skal wæll ok arm ær wegh
wg mantha ath wyna thes wegha nw wordh
jegh ath fly som en radder ma Her walther redh
ok iagede æfter hanum Hertogh Jwlian wænde
segh om ok stak tell her walther gynom sköld
ok brynia ok spillde grote grymme hans
hiartha ok storttha dødh nedher pa jordh

tha fiolla fast aff the cristna Grof willian sadh
pa en rødh hast ok wende sik handhaleghe
moth the cristna sloga ath en hedhen stolt drap
han xiiii riddere hadhe han warith en cristen
tha hadde hwarken roland ellir oliwer warith
bättre riddare / tha kom k claris moth Grof
willian mz v^c riddare Grof willian gaff flughte
till en bergh thy worth hans hast slaghen tha
warda sagh manneligha Ok sadhe till k claris
tw haldir migh for en radh ma / nw skaltu
wita hwat k claris sprangh aff hastin sadan
hellgho the konungh Grof willian sogh hedninga
flydde fra hanum tha sprangh pa hans hast
wedhen istadh tha kom hanum till vntsatningh
iiij^m affrica men Tha matha k claris wike
till baka / then adla k karll stridde manneligha
all then dagh the iij helghe riddare waro mz
hanum i striden Angelande sadhe till sine ma
radhan till stridhe wiij aradh el moth heber
nisse i thy striga Cristna fore skadha tha komo
rydande ij cristna thad k salamon ok goffwa
hellgo the redde sigtalega ok grod kny aff
them greffue bad k halda wnder en hest ok
sadhe jech wel forst rydhe i striden jech fore hor
roland ok wdhe dunske the ar wdhe ar man
neligh ok owdaligh Ok roland ar eth barn
i so dan leght ty redh ingh fore om hanum k

tholkth quar ok giffue redh i stadhen mæth en riddare giffue war en godh riddare ok haddha wærit eth ligen tharitha hin sadhe till ryna man i addela riddare ridhin off en wægh till thess hollt baen ok thesse p manaloge ath engin hielma eller brynia kan standa off so at wij bliffua ødherande i strydhe / the gudh som han badh ok helgæ pa bodhe thernadha so ath enger harnsk kunne thyrgtha for them angulaus sadhe wor gudh ær ickj en falske penningh warand thz the lodha seg so illa spiller sla kiffa me haffua en meeting gud thz motte fore thz kors som han war pinthadh wij gudhe icke fetth moth haand / ok torde wij ey nærkoma thz kors ty thz gior off møgh harm tha rynde maghra hedninga ok cristne ma ronde æfter them mz spiuth ok hæsth i thz sama drapit wa hedningi / Sydan mottha them en hedhen hetth Ssalid mz mughet folk / tha war roland ok wdger siz i strid mod tha kam salomon mz sin mod tha worth mugh folk slagen pa bodhe sidhe / thz sorgtha mykit karlt for the cristne som skadhna wardhe thz mottha mader roland Slaamarst aff hæst mod ok gaff with stor hugg ok thz nast widha ok Geffhue hugge wdger sadhe till roland tho ast warandigh till at loffuad sicth hade icke wotth allthes hadhe warith sadan war icki langt fra migh tho ast fast wenger

i sidan tegh roland hade slagh en sin sebe
till iwrdh hetth grelant han stack till en fr
hetth salud ok kastz hanum widh aff sadhlin sidhen
glawenth brast drogh han hans swardh ok
hugh tallidh so ath han stod aldrigh vp tha fra.
roland renende ok stack en hedningh hetth
amflor ok glawenth gegnom hanum vp till
handen Roland ok hans konge frendher theo
iiij sloge ok hedninge ok so flydhe hedninge
widher sigh sigh om ok wiste ikke hwer roland
war ok keysaren hade bedhit hanum war ffra
roland tha sadhe widhergh till gffua hugo mik
ar nw alla ganst i hand iak haffuer tabath
borth roland ok fighthed iak ath tha ar slagit
willa i folghe megh iak skall widha hwer han
ar aldrigh the om gffua hugo swardth igh
will gerna folgha tegh widher sadhe igh for ok for
off swardhe blenka migh tycke ath rolandh
ar ther widher skynnede sigh till hanum ok
sadhe alla hand tel giorth motth migh atth
iagh so laugt fra migh hadhe iagh icke
swarit tegh loffuadh tha sigher iak teg gud at
iagh skulle aldrigh tegh hawist fra mit liff
ok worth hans tro giffuer roland widher grelant
ok gffua hugo ok ricard skyrtadha sigh fra
taith samme iiij syth falk ath nappalegh kunna
wardith blasa mallin thrid tha begunte eth hardh
slagh tha misthe the Cristna en ss ok ij hund
ok hlendrade hdedir the hedna mysta wel

·m· Glant sadhe till sina kompana wij warom först
sleghne ok dragastadhena / nw haua te slagit oss till
wedher ok grotit oss till thz the bytir aff manneligh
wogir worth liiff fore hanum Roland stridde then
dagh so manneligha at alla vndradhe ther vpa Kyn
ung karl kom fra hod till roland mz mykit folk han
hiälp roland i sin nodh tha flydde en dell aff te
hedna skarar te repte hwar sin i farradar floo
off i aadh ondha ok redde mz kriste mz hugge ether
nadhir som aanz fe / Jegh stridha een aldrigh i min
daghe i dagh skall thz ok ikke skee hanum mz
wissa aff hans ordh ok dwapa gode mughe castre
om tha kom erchebiskoppe som torpin stridha wiland
skelogha thz helge iij rydde som för war aff sagd
vppa mz sade the wordh tyskom banmastir so them
biskup at hans bodh sir lepp i stim ok at skar
en nogh soll thi wenna wij ey mitha ether deghen
tha begynte sin ath fly skiodh te flydde mz theres sam
hop Ok bannade sina gud thz warste tha kunna
Tha hadhe konung Julian mist xv^m aff the
xx^m ok steg aff sin hast ok sade the nade
migh Jegh han myst xx^m aff mith folk Ok thz
vnge wenne wij aldrig / Angulades sebaal haffue at
them kristen so fool aff karr ok skam tell ast en rads
med for thenna skuld myste Jegh thz vnge tell och
med sin sida radde min sin Jegh mentha athi
hadde waret sambtugi mz nw haffuer jegh weeth
for ether skuld han magh aligh nw myst thris

liff Gerard iulian gewitteh for tall off icke lenghe
then hadhe vnnath till ath owerwinna k karl mz
en stor orlogh mz i strijdh ok bewissar ether
mannelighe / tha war blodh k rammade ok hade
eth glasbe grona sethe hans sadill war fullt
aff blodh / hanum feldh iij ok enge aff thom
war ewsant / han taladhe laght ok sadhe / Thz i gar
arla fangh i migh kalla folk ... ar icke igh
k[illegible] halffwilin aldrigh ewna wij thz nw
ffegh segh ther iij vildande thz thz will sloss mz
k aff war ok keysara ar thz mesmestar nu
sam war han Angulandus sadhe jagh vndrer at i
radh estirne nu war the sadni ok redh off till
math / Tha mattha the off icke ath mellan oss hed
k hetth Amelbstadi sadhe till iij konunga swnir ij k
ad dreqma magun ok affirmon ok war the wel
frandir migh trekar war nu ath sawij sar then
till affrica thz will jagh bliffua k thu ath agulande
haffuen thz eth aff at slaa mz k karll jagh
witt han der k i hispania / ok nw hewar slecht
oghri sydhen affrica rolande ok waragh segh at the
hid tapta hewart sla thz sunde weddh till k ath
han skulli komma till them / Tha k sak weddh
deldh han icke lengie han sla mz all the haar ta
k amelbstadi sagh thz sadhe han till agulande jagh wil
ridha moth k mith mynna swnar / Agulandus badh
hanum ridha sam han kwa slo angulande rymde
han strax till skybarn mz E ok brande op

alle stridha mothen the tha sielff bedriffde ther
stridhe tha in bode folk oc hæsta oc foghladha
sidhe till affra — —

Angulando bleff vndher hoffwdbanerith
thedhan kam konung gerin mz fyram riddara
thz sogh konungh iulian oc sighde till Angulando konungh kome en hær folk Angulando sua
thz ær amelstad konungin sielff thz ær frakiskemen Angulando redh fast oc badh konungh iulian
ridha moth them / konungin redh ater mz xx^m thā
mottha konungh gerins fylkningh boor oc thar
klark the hadde icke me en vii folk hedhninga
gworde them stor skade the mottha ther fly vndher
konungh gerins banar / konungin ropade oc sagde
i draballs men i ær icke achta oc aldrigh
ær i konungh mylos sonnd methan i redh so fast
hedningane worde danske oc roland haffua vnnit
iiii strydhe i dagh oc slagit so mange hedna ath
engen kan talith kerlif stridda manneligha al
then dagh oc kung pa en kampa heth gude
rym kerona oc kløff hans hielm brost oc
bukk ath han stupta dodh nedher tha mysta oc k
sin häst sodan stridde han langy till foodh oc
sidhan hans mz kunna so hadnd on hest ig
slogh the ... ihall / sydan ffranugh k sua
then hast som gudrum karman hadde ath
tha worth strydhe hord ther ostna wortha fast
slagh tha harmedh k sin oc i rapita engelt

Ok sidhe i aradda widher tredhiu till hardlighe
kopparne war stadhnast i ffretze Ok kungh meth
swardhit iosue So fast at the torde byde had kungh
the strek swodalith stadh ffa synne ine wedher dagh
Ok neymis kungh sadhe till the worth folk ar the nar
i thall slaghz ath wij haffua icke mod en then
haren i adla ther sadhe the so hielpa gudh heller
will iek nw dy en wethsky / pawe sadhe thatha
sogh the cristen medh nw fraster gud sina wan
wa ok wsirfard gud segh didhen for sigh togh war-
tha wardher genstid nw for hans skyll som han
giorde for wor skyll tha swaff alla i fandher
off lyste icke lenghe ath leffua wedhen wij wan segh
turpin erchebiscop bade till pawe tagher the torss
fra megh segh wilde fraster wy iek kan nogh hielpa
worth folk Gydhes blastha had i the luth Ok pawe
togh torss Angulando sadhe inighe tycker ath cristna
mæ and qwarth endewnden syghar nw fyrst at honz
badnert ther giorde som had bath thz kyghinell on
wllentz lagh kralma ok kroma klyffth ffiledh
skaft ffrenge sindhs op i wardeth madher stefre
hans loffa nff therf hasta Kungh wlbian nibatth
till angulando radh onth haffua nw wor wm
kungh geris Ok hans mæ strydde manlegha
the Cristne war tha i stor nodh thedh roland
neymis kungh salamno the word sitth liff
manlige tha wort the haft slaghe wender hana
tha stod the pa wordh ok kungh pa bodh sidher
the segh beringh ok merkin tha hoss beringh

en ther hoffdingh pa hielmen ath han
ſtyrtha dødh nidher barmen ſyrdhe hans haffst
till ther oc halp hanum pa ropte the criſtna glade
ecth at the ſegher ther

ha ſa geron ſegh konugh wblanſ badhur
ſtalladhe han pa claff oc boor enarth
oc ryſtind pynar ſyn ker wener ſtinge antheʒ
mz ethir ſpilledh tekken oſſ harte, till ſinnen
the motthe konugh julian hanum mz ſtarka
ſlaghi oc ſtodhe faſt pa then konug gerin ſkutta
hanum anteʒ wthen trangde ſek till hoſſbanert
then baſta han kunna / konugh gerin ſadhe gud hielpa
oſſ ſ wilder till ath wy ther hoſſbanar tha
ſtegh han aff haſten mz ·v· ryddare hebber togh wnder
ghanans arm oc trangde ſegh mz hebbas ſebard
till hoſſbanert angulande war wnder badnt c
oc ·iiij· k mz hanum then ked konugh gerin oc hans
men oc hoggo en wegh genum then boor oc ſ
claff hugge hedningi pa halſe oc harde ſo at
the ſtyrtha dødh hebban pa ann the hedningi rydde
faſt till hoſſbant / tha angulande ſegh ath hans
men flydda faſt hadde han nær myſt konugh wilth
frankiſmen ryſkta faſt till badrath the hedna
worda ſek faſt frankiſmen trogſta ſek faſt oc
the hedna flydda wndan thet ſogh kryſt oc
bathe ſylgh then faſt uſt tha wunde ſegh ·ii·
hedna k mz ·ccc·ᵃ motte the criſtna the
hedhe moadas oc abilanth the wor ryſki·

nu tha worth aff slaghin wedher dalska
ok reymund beringh ok rykart ok salomo
k/ thes sag kl ok sade thz gud hefat gora
till wel lathid tel megh miste thessa sam ta
skall iag aldrigh lagge mijt harniske paa
ath warna tin ter mz keysar retth myth wti
hedninga ledhin ok hugh paa abilantss
hialm swa ath swardhz stod i halsan
keysaren ropte ok bad sina man wedh
till tha trengde sik till hanum xvjm cristni
nu tha kam ok roland ok greffua hug
frankisma ropet swa hoghth ath k. fagin
hordhe som forde k. gulgen tha sade k.
fagin ryd till keysar wel torff han woor
hielp wedh k. fagin kam mz xx m men
the stak till mods thz war anghulandis
folkith in ath brista ok wt ath thenna
ok stortha dodh neth paa sanden strax
thurgh han paa en k. thulin hath naturali
ok klofft hanss hofwdh ok hiulm han storta
dod nedher k. fagion ropta hoght ok hade
trader so hordelighe fram ath for them stopta
nyom tha affta mz sogh athe cristne paa
them ok madas ok abilant war drapne
flydde therom hedninge alla i sonder thenghe
Jwlian sogh athe flydde tha ropthe han
hoghth ok sade i skoden forrader hewor
red wel ethe for ordh som i talade i angu
lando sull at i wille drapa alle cristne mn

nes var en aff them raskasta man . L . aff them
blyffuo th vnder holl^t barith ok warpen them
thar the ledo som the hedne icke hade ordh ok
flydde so fast at icke bydde fadir aptir son ok son ey
aptir fadir Julian stak till thenna raska riddare ene
gormunde Edarnia ath han fiok dodh pa iordhen ped
klaff han vlsteins skiold sundir vnder hiøgh till
hyrghin agin pa hielmin so ath swardith stod
i sadelboghen ok stiptha dodh aff sin hast thz
sagh the hedna ok flydda bode bergh ok skogha
Angulande sade hwar ær nw the so meghe
hiith skynnade Engin swara han feydhe stod
longh vndir holl barrit om redhe flydha i
hwo som kunna tha worth Holl barith ny dh
heggit ok them dodha aff hedninga war badh
ok war so vath atha motta fynga aff sin hast
Angulande pa ath hans men wo owerwndhen
tha stegh han pa sin hast oc wilia han bydha
so lenge ath noger hiælth i hans stad wthen
wnde sin wegh hwat han kund The kristne manz
hamnd till ath bydha han stridh mith pa marke
ok gras till Maria ok en dell aff hans folk m
hadhne en aff kung Gerins men hett antunie
drab angulande hast atha skulle icke bortt
komma ok satth i hans palblin ok hwltha stegh
han sadhe till roland alger dansca men kung
Ryssion ok greffua kunge ok k salamo ok glant
ok gerin ok k fagun tagher till them inth riddar
ok ridar till kunung gerin han fylgh aptir angulande.

The graad som han badh tha affter mē sa
thiid komma gaini the flughte oc hello som vndko
Agulando sadhe: wsal ok arm ar iagh alla tima
fra mik nw wordhit ath bydha all ena ok
will ik hellr dø mz ard en fly mz skam tha
taalth fast dogh worde tha sigh manneligha hadin
folk: iiij koninge aff affrica thz lasthna tha
ceka: wedhe ij aff them tha helligh sindher
swardhin the fingi thadn spar ok kniba ok
alth slogh tha sindir som sydh fek han en stor stark
ospa fra thenna thigtirde: thebarskin hielm ella
brynia: Ok engin kristin ma tro tha athadn
wtthen stod all ena: pa markon thughth grim sinde
en wilik till thadin ok swerde: om tha wille
wde kristin tha swor om magin ath thz skulle
aldrigh skee/ Tha wredh the kristna ok sotthe
harth till thadn han worde segh manneligh tha
drab mangi ryddere tha rende k. karel till thadn
ok ~~hogh~~ angulando hugh thadn skyllin fraa
k. karel glallin gick gyenne aghulando ok
hiygh thadn pa hans hielm ok klöff thadn
nedhen i bryst angulando sunde i kne wt
syden kam roland ok hiygh thadin hollertth
aff. aff hedninge: ka angin borth wedhin e
ellir xij mar ok mer the mz sik haddi
wortha kristnat ok gift i spania k mon
kungi: nok gull ok harnisk ok k loth bygge
kirker ok kloster pa ny i galissia ok sattha the
till mebuka ok sista ok syden for tha til frankrike
ok lande: ann strid ok prib i nogot ar

Nu wille k drage i hispania atter
ok hadde mz sigh the bästa ryddars ok
swene. i hans land war roland ok nogra
hwgh ok fler godhe men / the hadhe retth them f
erth som the skulle wara borte i e ar Tha
the kam i hispania besatte the eth slotth
som hett Nobelis ther logh k lenge fore
ok kunne ikke winnet tha the hadhe bedd aff
franckerige ath then hoffardige k mantelin
aff spissen hade brenth solm ok drapt them
gude erchabiskop petrus thet aff drefft k
mygh ok sade till Roland ew wille faa them
ok utpitta warth land Roland swara kar
thet gör ikke Oc wij haue ikke waret ther
uthe iij manar ok stor thenna slotth wel at thy
na i faa hwarth ether teckt en aldrigh far ieg
thadhen for engh hand winna thenna slotth kun
sade thess eft en dranck ma ok aff hedhet
wreth talas the ok slog roland wit tirbiniot
mz sin hantzk roland hade wel hafft
thz hade thet ukk wardh hans frände ok ther
tha lotth k blase i hans basuna ok drogh
up sin bodha stadhe / ok drogh them till
frankrige mz sin här Roland ok them

blyffuer thz igen keyseren swaradhe pen iak a
colun xvj^de dage sade keyseren till sina man
i morghen wille wi far^d ow^d yen mz hogh ok
thwnd ok for lyste off neymus hertug swarar thz
skall wi wa^d myt rad at far^d i rathe a fin^s
land keysaren swarar aig skall all ygerwell i thera
thz ticker illa wa^d illa well om natte worth
thz wittelin koningh seght ath keyseren wille wa^r
i hans land wittelin skiffde till sigh en stor dell
aff sith folk ok lod warna xxx^m ok sadhe
till them i skulle ride till en skoff som hedher
tribat ther skall kom^d tid the gre^s som wyttalin
badh them xvj^de dagen wala keyseren
sigh ok hoerde messa syde for ha^d oc ryn mz
iij^m folk ok wrede bode fogle ok dyr thaa
hedninge worde hadnd war droge thz wilda
ryn ok ha^{nd} tha sade keyseren till neymus
hertug nw kom^d wittelin her ok will haffue syn
diwr igen neymus swarar her i wille ide hedh
myth ridh nw ath bast ath blyffue manlig
wyrth / tha red ther wittelin ok sade wiffue kom
komi i myth wege ath bade dylla tha wnde
keyseren till koningh wittelin ok sade ha^n langt

ſa haſten neymus ſtak till en ryddr ok
flamingh genome hadnd ok han ſtupte dodh nidh
pa iorden / the oſtre wordhe ſegh manelig
ok giord the hedne ſtor ſkade ok wallentin hade
nar giffuit tha kam hadnd ok redh till hi-
elpa tha ſade wallentin latha ekke hen ſlyppa
wij fonge ſnarth hans makt wndkom ha-
nds tha fonge wij aldrigh ſkadh for hadnd ſik
hedninge giord ath han ſkulle aldrigh wndkomma
neymus ſade her ligger eth odha ſlot ok thz ar
en raſta i fordom widh tid ok warnd of thz
wt aff thz baſte wij kunna etha wbd haſta a
hag ok hwde keyſaren lydde hans radh ok
rymde till ſlotteth tha the kome pa helfitteth
ſporde keyſaren hwar mykin ſkade thz hade
fongeth the ſwarade wij haua an engen ſkadha
fongeth hwarken pa folk aller haſta keyſaren
ſade nw mykit hedninge glad ath the haffue
ragt oſs ſom gedher Neymus ſade her wa-
wellige pa ſkewdh ok madher ſig nigh after
oſs fan the ſom radde war for oſs en wij
for thy thz ar ekke ſkam at fly for oaſla
ok gud war i ſietpen mz oſs thz ath wij
draba mer an iiij^m ok myſti wij ey en ma-
ennigh wallentin beſtellet ſlotteth ok
lodh badh kaffla go om alt hans

landeth hidwnd kam folk till hwor dagh oc
all tid stormede the till slotteth The werde sig
manneligh mz armborst oc stena so ath
marken laa fyll mz dode kroppe eth armborst
skotth fra slotteth / hedninge storme natth oc dagh
i sex dage fik kristene folk hwerken matth
eller øll eller soffn thi sagde mer for theris
thwnde oc haste en om theris folk en dagh
stodh kyppare a eth wegstord oc ropta till karle-
lin konungh oc sade tw ryghi konungh aff
pyss hwad welt tw giffwe motth oss dagh aff
oss gud oc sylff oc lath oss hedhen fare konge
swor om then helige Sacrament ath tw skalt ecke
hedhen komme for an thes wordher kridhe dragi
mz tith heerde skiagh oc skall wegh fore tegh till
frankerige i thz warsta torn ther er oc ther skalt
tw blyffue mellem thin laffner kyppere sade en ond
weller han tw till megh oc swor om sancte pedher
appostell ath frankerige skulle aldrigh worde hans
for skall megh latthe hengi megh oc sade till pane-
me falls pa ethe kna oc badhe gud om syn
nade tha fall oc lyf pa syn kna / sedhen stodh
han op oc sade leggher ether harniske pa yegh
sic hwor thes hedninge kommer oc wille win

weth till thend bætra ær ath dø manneligæ
en flyttha mz skam The redhe weth mz xij^c
ryddere ok rende om k wttelius pallun ok
drabz wtaløgh aff the hedningæ Tha the en
redhe than thi mz sek iiij^c hæste kloffuedhe
mz matth ok drewi hedningæ fflydæ them in
for porthen Ok keyseren wutsatthe them ok
flotte alli pa kna ok tackedæ gud for syn
nadha keyseren sadæ till them nw wel han
gud holpet oss aldrigh skulle wij brydha has
budord ok wel skall iek bidhe gud ath roland
wiste thebat nøgh Jek ær wtj / Tha komi han
marth hut Tha swarath hanum en hans hoff //
swed hetth hermon Jek kan maghe hadhe-
mall Thij lath migh rydha æfter rolandh
k swarath kanth tel fellkoma myt ændha
tha skall tw wara hoffdingh ouer eii slotth
Hmeon thekkedæ sigh ok wunderen ouer mest
kg offuer hett esklandius so Hmeon rydha
i grynnd thren tha ropthe han till hanum
ok sadæ hello ok en tifflwelige ryddere om natt
ryddre Hmeon swarath ek hord thin danske giffels
till hordæ wij hanum icke bedæ till tha skulle
tel fangæ skam for tin ord sydhen mytthæ H-
meon en stalspere pa en ster hæst Hmeon
hagh hanum hoffudit aff ok satte sig pa then
sama hæst ok rende wtj ryn ok swende ord

till Colna oc sade bisspe ath k. war bestalld
bisstoppe oc folket i staden drøffde fast oc
fingæ Ganilon eth breff oc bad hannem ridha
till roland Ganilon reth till Nobiles slotth
oc fick roland breffuet oc wetth roland loste
breffuet bleffuede han swm wast oc fodde tuz
han so blodh tha bad han syne men wapne
sigh oc sade wi skal twinga thenne borgh
eller dø ther om

he wakuede sigh oc wunna slotteth
mz storm roland bemannede slotteth
oc reth syden till colna oc tog man
aff helge mz sigh roland spor om gudh
at sade noged kwinne sem bedeh konge ta skulle
han dø for hans egz swerd dorendal i worste
wæg red the aff tz bisstope aff colne roland
oliuer renner Estugh oc mange ay ryddere mz
them mottha en hob hedninge oc the wordhe
alle slagna oc somma rynnde Syden kom milon
paue till them oc turpin archabisstop te
bestallit eth slotth hetth garpa oc roland sade
bedeh till k. wittelin oc bath han komme och
Undsættha garpa slott wittelin drøffde sigh
aff tisse tidende oc sporde drotningh sibilia
hwat han skulle till rade taga hun swarde hand
war gladh k. komer swarth tyn brodher
halnydan sydhe tyr tell rodh enge konningh
aller k. wittelin sade till en k. het margamer

redh till garsia slotth ok waro thz for roland
ok hans inzsighle margamar gordhe som k
badh ok redh till garsia ok kam pa slottet
Reymer konungh laggiadhe sigh wath hon mz iij^{m}
falk / hedninge komma pa thim ok drapet
ex^{c} ok hiogg thim sidhen houedhen aff iij^{c}
hasti ok sende thim till k cautelin thy forde
drossgant som all tidh war konungh cautelins
sendibudh ok sad till k ok sade rolandh ar
ouerwunnen xiiij slogo ex^{c} aff hans folk ok
fyrde alli thr ij hwest gud ok roland siunde
sielff i syn konungh cautelin war so gladh
ath naffrligh fekk gladhe rum i hans
brysth / ok sade till drotninge nw ar frankrik
nw ouerwunnet ok frankrike ar wunnen
till wars hand hon swarar k thz som tyligh
ar ok glad madelige efter sygh beddhz mer
mer an skedh ar i hwat tu sighe dech ar
icke roland dydh kanstu worth redh ok
slogh hedni with ogh Ok nasyn blyddhe
ok stigtth hene with aff palblun mz sp
sedh sydhen lodh hd for thollwdhe in for
parten thes som k war bestalleth ok talzde
till thom sielu ok sade karllamaghnus k
segh will sygh tegh rolinde frankes me
ar drapna ok roland drukmadher i

Kiin h mottell kr[isten]e hæret aff tynni me
nutwordt megh slottz oc fall till sygh tha fundes
tell nadt aff megh krypendz draghet worth k[onung] didendt
oc sadt till hm me(n) stridher fast oc iager k[onung]
wittelin borth hans nogynnd sadt waren gladha
ther oc sagd icke dreydt me i saa mortth badher
tidendt

Ernd kangh kiid till roland so sladde tha k[onung]
cr[isten]e worthe slagne oc war strenge gangnd
mz eth swerd tha sadt roland hebord thz till godz
war tha swore siffue oliver hebath skulle them
gake vptta loba stam for stigell oc swarden
for tiina skulld ham iiij songh stor sladgha rolad
badh them waldna segh the gud som han bad
sam sadstadt for them oc sadt hebo moyses
wan segher aff k[onung] pharao / they tucke paa
hebos mangh hertecum gud haffue giorth mz
syna wanner storme nu till slottz mz siffle
ether aff lesningh aff alle ether syndher ther
stormede till slottz mandelige roland oc
oliuer brydha eth stort hulle paa mueren so
eth man motte age ther in mz viij wagna
till lige thedringe for loba slottz / margamar
konungh worth i grymme strengen mz eth swerdh
ha slyde till wittelin k[onung] oc sadt hanum tydedt

ath garpa slotth war wnduz tha wilelm hördhe
thz worth han stadh so ath tha haffde nar myst
sytth wreth | Sibilia drotningh swarar radh authetth
Gud an tha ath roland ar wapnadr som walnar / i
lifs kan / en k swaras hetth estalandret ok sade
tw gyder mag talatt drotningh | Ey wenthe migh
hwal folk tha k kome rymd roland ok tyr alldrigh
bode aff syden tha ka helmyda konungh wtelus
brodhed han radde for eth land hett lewai han
hade migh folk mz sigh tha kam dorgenth konungh
wtelius sende bodh ok sade ath spalbe or biff
aff Colur roland ok oliued hade styrbitth nyffd
iyn en megtugh har tha k wilelm forstod
then kame lod han ok byde syna bodha stad
ok skydde fro slottz kopperdus nu rende aff slottet
ok slogi bag pa them tha kom Grimcon kopperius
sendibodh Ok sade G kom spalbe euthebriffen
aff colur ok roland ok hes med i frankeryke
ar som wagn kan bar / i spar wa rolandh
garria slotth nobilis slootth han hed ok wong
kopperdy swaru en adeli ryddir aff tw roland
syden redh red ha aff slotz mz alth sytth folk
ok styrde spa the hedna ok wan mag hundert
aff them tha sade Grimod tell kopperdy sege them
icke lenghe thz ~~ath~~ ar goth ath age them mz en
hall loghen tha wlum wordir saghz wend

han sagh tha bydher han sin et wande segh
ok red modh pallaz ok roland ther war mykit
glade tha the sawo palsen skilta keysarin
ath tha redh sa dorlighe with tha swar keysarin
thz skall wara gudh till loff ok hedher / Jech
haffuer nyst weterkan med aller hast sydhen
ok thed bad ok tackade them for theris strid wm/
gattringh ok giorde them till redho helder han
skulle fonget gioreth en bro ouer Ryn pallen
swaredh ther worde wij funde sloge mestermester
till Roland sade ok kan icke tyth for then
skuld / Jek skall bliffwe the forste cu manadha ok
giorde mik folk konungh wittelin hadde keysarin
swar tha haffuer ttan

Nu dagh stod roland op oc oliwer oc turpin
archebisscup ok rede vii myla op mot ryn
ok sekta aftir wadh / the foru pa eth armede
ok giorde om thre tidur tidur ouer ryn han
swar mygh tackat i ared frankis me thu wil
ok segi thet thz synniste i morghen ala yod
ouer ryn en hop mz hiortha ok hind ok wadin
gick icke hagh en myth pa ther side stakit
mz gladh witth ok archebiscope giorde well
segnelsa i watneth Oc redh syelff fore ok
sydhen oliwer / Roland redh ouer eth ant wadh
archebiscope sade sende wegh till ok Och wiss

thadan heller wadhe ær oc nw Roland swarade thz
wille wij icke gøra wij wilie ryda till koningh
Mattelin oc gøra hanum so stor skada ath thz skal
spørias allth landit | Ostalandrit sik worth war
with roland oc sade till hanum nu lathir roland
ryd thy wægh wij wilia bliffua i thenne skogh
Oc wa pa wadhe ath tha komen icke oc igen
Roland redh till konungh Mattelin oc rende hans
pawlun om kull thadh wognade mangha hedhing
wedh kold drøm thedh dødhe mage a wnder hæste
fotdh om sidhen kam hedhinge till warpa oc
wordha migh starkir en roland thij motthe tha
fly till wadhe igen ta war thedh for hanum
konungh Ostalandret oc konungh Mattelin with sina
nir migh falle / Tilpin erchabiscop sade till
tyckir migh som wij ær for radde Roland sagde
so tyckes the me som lydigh ær wij wille thessa
so stor hewgh ath thz skall spørias medhen werlden
stor roland stak till thet barn mester ighemen
holwidh so ath tha styrta dødh nidh aff hæste
tha sagh roland ath biscopen war stadh i stor nødh
oc wingotte tha thadan tha helgi konungh Mattelin
pijner badhe pa roland togh worth tha icke
swar oc ey kome the thadan aff stadhe Roland
ropta till ærchabiscopen oc olijw oc Simoen
komin oc wnthiolt hanum oc gjordi hedhinghe
stor skadi tha rende roland oc hans folk

i alueue oc kom ouer sin tha hadde han myst
mest aff hans folk

Then samma dag fick keyseren lange oc tha han klag-de
sagde han mig han mest drøuelst kalla mig
roland huilk tha war handum sagh ath han war borti
ta kam en aff rolandz men oc sagde till keyseren
wij haue fangit ther skade oc mest Girardh bolle
oc mange gode men oc roland ar ille sart oc
groth aff sitt nez sin Oc tha mottha hand rolad
keyseren sagde thetth hamodh han giorth oss ther
skade thet skal han fran icke altind komme en
wor tidh kan ther badhe lochit roland laddis
a sith pauellun oc lodh bynde hans saar alle
aftne raddet oc stogde roland oc wittelund
Girard komme till sin fader oc sagde wij haffuom
slagit alth rolandz folk oc haffue hadand mager
dødeligt saart wyden rende han i sin onde
oc wildt aldrig gik han oss skade meer han sagde
till roland Jek will icke faa thern nez my thar
mith tesker wad onth ath nysta skadd aff my
gode men roland skal icke skilld tel thetta wel
with mith Jek beddhe teghe ther gudz skyll lyd
oc lungh tell ther helbred nu far sculle segh oc
lath giord en bro ouer sin oc lydde hans radh
oc letth giord bran hedninga giorde them ther
skade Oc ath the mutte oc gysslu brown oc

skala seth fra k en stor dell aff hans folk Tha
k sporde thet sende han en budhera till them oc seck
hanu(m) sin gulld swerd till jartegna oc loth segh(ia)
them wtthen the komme seth igen tha skulle thee
aldrigh trøstas i frankrike eller noghot aff theris
afftherkomande Tha the sporde k wredhe ord wilde
the seth till baka igen Oc skulla tha kura for
k oc bedhis nadh han gaff them orlofstab oc
bath them byggia broen Tha the komme till broena
worttha the for dreffna oc mist v^c folk Tha sadhe
k spyrrie hwat thz ar mykit skadha ath mist en godh
man / wa roland nw wesaen tha war then bro fuart
wunden Then wedher oc giffwi them broe thz
han mist .ij. m(ille) for them skyld Tha komme ij
me(n) till k oc war komen wth aff hispania thee
kalla Gu wel wadha i watnit som noghot lare
the sadhe till k s(wa) oss tyckis nw oc hwath wij haffwi
wij wille giord i bro oc ... k lotth soo them hwat
them behoff giordh the byggde eth skyb oc ... oc
en staffn, lotth pa hwitt land enteh skyb war stark
spaken noc ath war byggdh thz war v^c fyddher
langht The hedne slogh manige bodha mz skeppe
oc sten / Sydhen worth brun ... oc ... oc
giordhe eth beladha aff sten astad k liknilse oc sittia
mytth pa broon thz haffde the en man wti thz taleda
hwat hanum tyckth Oc hadhe en stor krap i hand
oc thettha hedningar mz The hedna rwdh fast oc
mentha ath thz war k sielff oc skiwtte fast paa
beledhit Tha the sagh ath thz ekki beth sadhe the thz

ær en diæffwll Ok engin mad / Dorgant redh till
konungh Mwtelin ok sadhe hanum thz keyseren stodh
sielff pa broon Ok wildhe enktz wagen konungh
Mwtelin sadhe till en ther hetth alkamin tha war drottingh
bola hwat skullæ wij till rodha tagx tha sadhe so migh
ij konungx Ok viij^c folk Jegh will sænd ath bedha/wleth
broon / ok draba madhen eftir med hanum swar en
ther hetth margamar tel tal^e drabill ok fladill tel
wardhed ath gro nerne keyseren skall tel wyna colni
-gin ok gersia slotth Ok kanth tel badra kyssa
Sybylla drotningh i tragorden om somerin ven
styrdha motth kanskedh me Alchamin swar tel
wst wid en wegh ær tel forlopst ther slotth gersaa
Ok kanskome lagh tegh som en griedh ok slog alth
tetth folk i thell / Swdhen bodha the herr anderr
kamp ok wabnadh sigh snartth ther i kam ok skuld
then ath / ok ffwardh Dorgant ath ær thz sadhe
ath broon ær ghod aud ym tha badh sigh s manut
hielpa ath hellw war giord ok mo mad ser hello
they kom ath ther stor mytth pa broen bodh dagh
ok natth ok taler hardlige till hednine ok
swer ath tel skalth acke hanne so migh aff tudh
wyet sem ær wartth on sperra koste swar aff migh
wredhe ok sadh migh skall ryde till hanum ok hæde
hans ordh

onungh Mwtelin redh till broon ok sadhe
till belidhez tel karlmagnus konungh tyn
egherj. guds modra tekr ok tetth hanuod hebad
sigh giffuer tu migh thel will tel wyna myth
fadhers land slaa migh madhe i balidhez stod

swarde her oed oc sagde Bassan ar myth faders
brod ther otthe sennningh[e] ther myn fadher wttelig
swarde aldrig skall ieg so swissen onidhen ieg loffuer
oc for ieg myn hand pa Roland tha skall ieg
giffue hanum so dan wedhed ath the skall skryccel
so lenge werden stoor Jeg weth ath thu ar icki mz
fayer i hiærte thu ar Ok ieg plictugh ath so gerewerdt oc
kiærlighet then gud oc mannen myn gud Jeg beder
them bodhe sunnin ath thi forbiudhe tegh Jeg weth
atthin ath icki adhta oc ath thi spissinge fyllebarn
oc ieg waste weth bord oc ladher for fru Dronninghs
kyrka gard oc syndhe sem ath spillebarn wils han
drikke so tholsz tegh ath ieg ath wedher kiyppe
ieg mottha gena tacka tin gud oc latha tegh thw
ath nagre oc icke bigar andre ther nægh madhen
swar sem i balidz satth then illa oc whraner ther
wttelig Thes werst wall ath wilth ieg segh santh
ath ieg ar keninghs sennningh cesta barn oc
war fadher aff them hoff sem thu war loglighe
[illegible] withh oc ar feddher aff keninghs slaghett
Ladh pa fadhen oc modhen myn fadher drab tin
fadher thy thu will icki wedher [illegible] oc wan
sassen nith swaredh slaghh Gwelo lotth myn fadher
taffuin tegh oc gierdh tegh till the oc [illegible]
ieg worth mightugh ta fiffe ieg tron oc trodha
pa diaffuilen oc aff gudh / tha badh ther sina

nu tradha hordaligh till k weitelin swarade tes skalt
ffwna tin sak k malun ok nydher ey tegh i stad
ta skall ey stinga tegh widaff ok dragi tegh om
alli markene mz tith hwande stagh ok haffnap
ny sadels dødh kyprom poor om ste dramps atth
tha skulle skyrna passen all dod then om/ k waltilin
lotth bøggge ath slotth watth bros enden ok antelldz
ffalandzith k tha formidi till bron ok klaffue
sindher thes stora skybetth mellan bodi endanne ok
kypredh worth driffuin fra brom mz all sy thar
then roland loth swar ffiellde tha sy swaffelde och
sadi hwat biryther thet welldher som dig hwar
swapslund sadi the slas alls fra broon ok kyprin
nymis ok thand most meghit folk ok sadi roland
tes gud som aldrigh forladher synna wänd ok losta
aff fra halwrdha draaff thenne ende k waltelin
Jorn hwor dag wille nädher tucha tin logh ok
for altz thes guld i wärden ar wille jak icke lengh
ligga k skulle ok sindher hwerff hwarthe thes ben
ff han han stod op ok warp mede sigh ok red
till broon then nyttia hafdhe hans brodher baldwin
ok war ny slaghe till wdde/ ok kam tha ffyrst till
kyprim tha sadi baldewin till syn brodher aff
thenne bro ganger mygz wysghta ok komi sigh
koma om thom i passen thet wille jak hallar
än en waarden mz slaath gwalogh Rolandh ok
baldewin koma om ryn mz m wdde bagh

pa hedninga ok sloge sik tell them rolandh sok
ath skiold gegnom en hedningh ok baldewin haffde
en andre pa hielme ath swardhet stodh i tandirna
Sydhen fyrtha tie hedna hwar aptir andre Ok
mottha sydho sey Roland ok baldewyn winna
slotth som pa brwandhen stodh Eskalandret ok
vmde ok forlyst slottet ok war gegnom stonngan
mz eth swardh baldewyn folde hanum harth aptir
ok badh hanum bydha ok sade wint tigh hedninge
ok stat motth megh Jak ar rolandz brodhir
tell hand stor hedhir Om tell kanth sla megh
i haall eskalandith swarar Jak ar ikke nw redha
ath slas mz tigh thy jak ar illa saar ok stonga
gegnom mz eth swardh wa^d uegh war ta skulli
tell ser at tell slutth aldrigh noge haller willi krapa
en Jegh ar nw wordir wii skullum ath om myn
hast will bar megh ok had flydde sen wigh ath
thet had kona baldewin felde hanum fast aptir om
for konungh wtitlunt Pallim ther skortha eskaladt
aff hasten baldewin togh hesten bland mange ok
hedninge ok redh sen wegh Tha waknade sok
mer en .m. hedninge som aptir hanum renda
Baldewin kallade pa gud ok kam swarth fra them

aldewin rende fram for drotningh pallbim
hwin stod wdi ok sag hanum ok thw sadha
tyl ok alzharum thet ar stor skam ath i latha en
man tagi en hast borth wthan ather tack fra sa
mange dighelige men willi noger tagi hanum
ther tha will iak giffua hanum hastin oc sex

tha mik then fore pa hæstin sidher Althamin
swarar wiltu köpa mik eth sin i thin tragardh
tha will iak fordra tigh igen bodha ma ok hæst thon
swarar thz will iak gerna giffua Erdhin walmedh tha
gik ok drotningin lade hadum sin hæst then rasksta
i allo hedhnistabeth war ok drotninge haddha
köpt for an pund sielff och ex pund vij silka pelldh
ok ey hæsta ok ij dalir kallat drummeldaru kloffde
mz guld sadhal ok bytzall war kostalighe noghen
Althamin sprangh pa hæstin wthen istz drotninge
bauth eth handklædhe aff gulld pa hans ~~sadhell~~
glawen ok tha redh sidhen æptir Balduin tha hæste
kunde sporde lodh han sin on skolff aff eth arm /
borst æptir hadum rande iier wedher Althamin hinte
Balduin och sadhe till hadum adhili wedhers wenth
tigh mik at sigd atu æpt Rolandz brodhir ok
then basta ridder war kan thij at tigh sta ath fly
for en ma Balduin swarade mycth glawin at bredz
ok vin han onthz at Maria mik nz wthen eth
swardh hafft mik fordrag till en ane tiid ther
bidhir iak tigh om Althamin swar iagh hanz
lofftz Sibilia drotninghe ath iak skall for tigh
then lofftuende alle dödh ok e kons stare æpter
mik ij hedninge skulu the till tik tha wordor
the tin dödh Balduin wende sigh om ok hibert
modh drwen Althamin stak mysta tyll Balduin
ok Balduin högh pa hans hielmeth so at bort
gek halff hielmen ok halff skiolle [illegible] ok wth

thz stodh hwggh fiell han nidh aff hesten for en han
kom op igen hadhe balldewin fra hanum badhe hæst
oc glauen baldewin sadhe gudh hawe loff nw haffuer
jac en godhen hæst althanin sadhe till baldewin for
mæth min hæst igen thu hafuer drotningh sibylla
till thet ford will iac giffua tegh ath konungh nw
jac will heller dø an mysta hennes hæst baldewin
sadhe iac wordher ey heller than drotninga eller ker
till iac skall widen so lenge gudh will oc nw tha
tw icke sibyla ath tha skulle tw mysta titt liff
oc tw skalt seya hænne godhe nath oc ath ingh ær
hænne bast aff alle the qwinnor i wærldh ær thænum
redh balldewin ffyn wigh mz iii hæsta hanum
motha iii frankes mæn baldewin bath hanum wændha
igen nu segh moth hedninga en aff them hith
reynold sware hanum oc sadhe hedhinen aff oss som
flere skall ey brydha mith slaun fra hanum balldewin
war sielff viii^de oc slogs modh xx hedne kæppa
oc the hedne wordhe slagne al samman the offua finge
fægra hesta oc harnisk mz Ocaput caplm

margamar k oc flere hedninga som iagedhe
æpter balldewin komma tidh som althanin
sat i grasith margamar spurdhe hwar ær nw
thin godhe drotningh sibylles hæst oc widh kom till
konz ath fyr thenne althanin swarar baldewin stak
migh aff oc førde borth hesten margamar swarar
amit laffuet till drotningh sibylia for sin sydhra
kygd en latha tatt bort hænne godhe hæst thin

hästa i wädin ær tha teb sydhe war drottningh
sybylia ær engen bätra riddare en teb ok paa
marken deeghe teb enteh Alchamyn swaral spotti
nugh ecke lenger mother teb stankesnien the giord
tyna fäzdh an armer än nw the saati alchamyn
paa en asna ok sädhe thadh nu sigh in tell drotty
sybylia pallun hwen sadhe hwor ær nw hast ok
seele trygh alchamyn swaraf segh iagh them wel
allen dagh tha konstaok sigh for migh i skogh
nw stallsebe rotth borth ath skollo hasten ty han
war swittad ok tha kom marth hiuth drotningh
swarar righ wenther ath tha komme aldrigh thin
wislingh hafflwd wardith aff skeringe tha teb hedhan
sidh war een hwlin for golth sin en logha
nib ær tha tackter nw werr ok stain ok behalli
tha hasten sin sengh hafflud ok welladha well
sidhen tala dh hon wattin sigh om [illegible] ok sagde
all nw karlight ligg righ i tine handher
baldewyn ok teb alchamyn war tin wigh ok
kom aldrigh for nw igen mid alchamyn for
borth nw stor stain tha baldewin kam for sin
frende roland sin brodher om han hadhe stolet
hasten elled hwor tha hafde singh thin segh
kad togh wall marka hwar teb han warith
teb han lathz drotningh sybylia sitth righ sidhe
gingo the bodhe borth for ok ok [illegible] sagundha
baldewin well ok swarde hwo thadhe slogh tell
riddare baldewin swaral ther gud hiugh thyrr tha
slogh ok [illegible] eghen sigh ok gelime [illegible] sin aff skotlad

Och magha andra ok bad oss ryda thiith till
teghe frankisme begynta gerd brynia starka om
syndagh drogh han on brænn om frankismed ok till
herre ok lagdhe sigh pa iiij mila nær konungx
altelin

vtlæn Gamelde sakte ou vtlæn sporth rynge
tyll hadan kam on ho het Nebinkinas
aff perabia land then han haffde so trostelit
harneske ath alla vnderdo thet paa the onghe
hade hans liga the ville warth ou alle konunge
the ride all one motth kyppendis thaer hadnin
mykitha hungh thery ok bezard kypparins hollens
quinkenas sadi astu hung wry tha bydha met
bezard thar mrimer ok wende sigh modh hadan
quinkenas stack tham fran hestin ok togh haste
ok redh sin wagh inz / astu hadan redh bolle
inz hellyde slagh quinkenas bauth sin hast
with eth tra ok randh till bolle ok slat hadan
fran hastin sidan kam gylemer strazka the
helligh konungh Gadme tha kom er hedningh
till quinkenas alle haffde tha sinne stadha
Billemer stack on hedningh gymin ok han
styrtha dødh nydh Billemer togh hastin och
fore dethy balkin bolle stoh sa hastir ok rygh
en hedningh pa hielmin ok klyff hadanum
nydh i hardana han togh hans hast ok
sodhin bezard sidan redhe the alle till ha
pallum baldeuins sadi hector ar tin hast
bezard Billemar sealt hadan thy ellare

i holl ok hastin worth slaghe wnd gadund
berard sadh ick will ekke liugha for tigh en
hedhend k stak megh fraa my hast i dagh
ok thed han for karlight till drottningh
Sybylia balldwin sadh gud geue ath iagh wa
till tale mz gadund balem skall hans talan
motth wi will fra tha quinkenas kom till k
wittelin stodh konunge wp modh gadund ok
sadh will kome wi vth konungh quinkenas
welalls ok nar megh noga skelund jegh will giue
tigh skotth of land quinkenas skall wi
tala megh drawell jek will ekke dwelliedh
ok for alth tith ryggha wthen wi giffud migh
drottningh Sybilia konungh wittelin skall thz
ar skam ath bidha mech om my haffwer giord
thz en adu̅ mad thz skulle gialla hans liff
fagh gull ok sylff som wi beddhed tigh
quinkenas wille thz engelund giord tha skola
iiii^c riddar fara kune for konungh wittelin ok
bada gadund gyffua quinkenas drottningh
Sybilia wittelin skall en tha ath han ar
en mektugh herre tha for tha my drottningh
aldrigh quinkenas sadh tha ryder ich
hedhen i morgin arla mz hem folke tha

komme keysaren ok hwar bode tegh ok tin drotningh
will tw giffua migh henne tha will iak fæsta
tegh keysar karl ok roland ok ballewin ok alt
frankrike till tin hand ok iak will icke hawa
mer æn sybilia drottningh ta swarade konungha
thinge grewer ok alth ryddskap ar ok mwgha
konunger giffua hanum drottningh sybilia ho
skal medhen i radin mik thz alle tha will
iak giffua hanum myn loffwe ok fick hanum
syn handska till wittegna sydhen kom drotningh
sybilia hem ok modhe konunge mz henne konungh
wittalin togh henne i fagin ok sade segh han gick
tegh en konungh then baste kampa i werlde ar
hellen skal iak troo wal ath han ar manlegh
nogh togh rædher iak hanum ath tha woghethe
segh for rolandz skuld ok for hans brodher then
vnge ballewin som ar then rasktesta ryddare i
werlden nw wndia ok rydi markth quinkenab skul
the skulle badhe liggie bewndin for tyma saddler
vnne ii dagar drottningh dryffwe fast ok badh
estun madhe gud hielpa then vnge ballewin
ath han motte an eyna quinkenab fast en
tha koma i hennes sengh

Roland ok ballewin redha wth mz ii
ryddare ok hulla wti en skogh ther som
quinkenab skulle koma mz iiii ryddare ta sadhe roland

till ballewin haltth h j skoghen mz folkith
iagh will ridha all ena mod quinkenas roland
red fram affa slatthen ok slogh wth sitth banir
quinkenas rende en halff myll for alleth sitth
folk tha kam til roland ok sporde hwo then
war ther kyolth astu fribornen ellir tok tel slas
modh migh roland sadhe iagh ar fyddir aff saung
folk i en stadh hether nallaria ok ar nyligh
giorth till riddere ok ar thed sender i hall loff
migh ridha hwem igen quinkenas swarar ligh
h tinth walan Ok fo migh tin hast ok lat so
hwem igen roland swarar thz ar wlikth of
mo iagh thz ekki gordhe quinkenas sadhe iagh
will wadha om till tesst slas modh migh rolad
swarar iagh will for sigh migh tykker war onth
at mista myn hast ok harnisk siden skall
ingh fresti hwad kralth wiin prinnar i myt
kyotth Sy dhen skoungi ther haber till annar
so ath skullana ruffnade ok ther dyr stena
flugu i marken ok haskin war geck aff heste
roland wndhes at hedningi satth sa fast ok
hugg sidan mz dorien dall ath strykke burth aff
hans hielm ok nedhir genom nenstra arm all
so ath armen hingde loss witth tha quinkenas
sek te sterd swar sadhe han iagh man tegh

for thend gud tu tro pa segh migh tith naffn
roland skal kalle migh hwath tel walloch wel
frankerighe kalle the migh roland kyrsandus sost
syn quinskeman sade ille han teb dwitth migh
Jagh giffud migh fonge i thett wall hedninge
sege ath thirl thriitzmad war. en wenni ok
rede snarth fram ballewin fram aff skwlle nz
syn thaz ok skydde all then dagh och modh
quellin slydde te hedni the lyfftu ingid efte thend
in till sy walnlunb pallun Syde wende the
igin ok toge harnisk och fagre hasta ok rede
till kyyspein ok hadde quinskemanb mith thend sama
dag war ysbulia i eth badh hatth witth hyn
thom segh hebed the stoge ok kende syn hast syn
baldewin swat spaa ballewin sagde en wydertz
harth till almena som ysbulia war nez ok
lrygth hanud so ath han styrtha ded nedher aff
thesse ysbulia wrsth [illegible] addala wedde segh mig
tith naffn han skal Jagh sighe ballewin
war iche almin slva dillegh tha skulle Jagh ride
till tegh Hon skal hitth dez iche gotth at komme
han sade sostu nogz om bola quinskeman wyrtha
than giffuz migh hanud than skal weghat the
skap ar at skrivs zoland ok hanud orla i dagh
ok then han nez Jarn ta segh an er me

vtan ath bad drottningen glad ok sagde till
Ballelbin wagha tigh nw wal ok rydh tin wegh
th som wel ar hedninge ath tigh Ballelbin swarade
nigh han en god hast so ath ingen rydhe engin
med then tigh ingen fra althanim ther bola publia
swarade Jegh an tigh hadan badra en althanim
ther giffua tigh hadan lenger ath beholle ok
for nw wall Jegh befaler tigh hadan so skulde
himmell ok iordh

Ballelbin red syn wegh hadan mottha
berard ok bolba ok skultha hadan at
han talade so lenge aur en tide quam tha
Roland kam them mz quinkenas till keysaren
sagde the them ok ar mighteg ok skall wa drott
publias bola keysaren swarade Jegh skall skille
them wenskab ath tha ingh han drabath vtelin
konungh skall ingh giffua Ballelbin publia drotning
ok ath gassen mz / ok wtelin warth sagd ath qui
nkenas war giben ok mykit ih folk aff the
m hadan folde tha kra publia drotning ok
sade till konungen nw will ingh han then ok
i giffua migh aff Sarabia ok wtelin tagade
ok sagh vredeliga till henne tha kam en ok hett
Ostorgant han war konungh wtelins fader
brodher ok skerde mygh folk ok hadde wtelin
swarat han han folk nogh han hade gort en
broo awer ymen ok wathner hwat han will ath

thz swar roland ok oliuer ath ieg skal icke
haue aff min ryge so mygh som en penningh ær
ær warth Estorgant swarer the ære alle dode till
dode som motth megh slaas K Guitelin gladdes och
sade till sijth sandebudh Dorgant ryd till Kr ok sijg
hanum ath i morgen skall han stryda moth megh
ell' ryde sijden ut aff min ryge Dorgant steg paa
sijn hest ok giorde som konungen badh hann kom
for keyseren ok sade K Guitelin biwdher tegh om
stryd i morghen arla / han thes icke maktt ther
till tha rym strax aff hans ryge / thin forsabla
tith radh ok berad tegh snarth Kr swarer tu dor
om gud will i skulle adz skona / men ath ieg skall
so ryma Dorgant swarer tez skall snarth reynes
wistu des heldes megh folk Estorgant han tha giorde
tegh ath stryde mz oss thed han so mange blome
ath Guitelighe ær Kr swarer ther modh skulle mine
lumbardie slaas Dorgant swarer Estorgant haffuer
hedna ryddere ok tolff haste ær wæpnede som the
pelsser ok the gerd togh stor skade Kr swarer tes
ugt galle ther motth skulle frankesmen ok alman
niaza men slass Dorgant sade konungh Guitelin
haffuer megh folk ok stærke men keysern swarer
motth them skulle mine rydde aff normandi
Dorgant swarer Guitelin haue hedna aff turkien so
mange tyme men them rydha ær siden dydha
keyseren swarer motth them skulle mine Britanie

nw skal the ad gørde nw i strydh Dorgant
sadhe tha konungh wittelin och the aff sysse
keyseren sade modh thenne wille wigh sielff mz
myketh rydderskap wij skola bast hwar annar
Dorgant red hem ok sade konungen ath keyseren
wille strydh ok sade sik hialpe meg manne ath
hauer nu ad gladen till strid en Duki kom
ta the ad torste eftergaut forthy the wilde at
the ad alle fange ok roland ok oliuer skulle folghe
meghen Sibilia forthy gaar thz so fram tel sighd tha
aftu en framnad i mørcko fange wij thz ath se
thy samu nath log keyseren i en dall hette
osterlandes om morghenen for dagh war
red han sielff ok drog mz all sin har motte
wittelin k. Dorganth hiolt om natte ok kom
till k. wittelin ok ward han wreth wittelin
spordhe hwar stark tha war Dorganth forthy
tha ar stark nogh toghu ad wij L for hwar
en aff them franske sade tha skall so wardha
helder ther warderth blad Wittelin konungh sade
till syn brodher Helmydan bliff k. i skoghin
mz alle thiuth folk ok forswigh om tel kanth
komme bagh pa frankes men tha gørde sin
k. badh Roland ladde sigh ok i en skowgh
motte Helmydan Roland satte sigh pa sin hest
Werliantiff thz gørde tha aldrigh for wdhen nod
aldri war framerst i stridhen landher keyseres

barner keysaren haffde skickat een spraz-
ok ath . K . wnder hebortth badher roland hadde
ttlay i skoghen sybilia stod opa eth bergh hwar
mr mor ok walle sie hwilke bast tindin slot
effter ella heden keysaren sade gud haffuer
oss wtholetz K till weghquenth ewarder sad//
keysare ok frankrike on alle riket i werden ar
k wittelin sade till sinu men stridhe mudni//
lega sungo keysaren mz magthe tha gud
tha nyth henz aff mz sith oghz sewarth
the heden sewalt than skall tek tyrd nost
koba / tha skall aldrig hedan komma en k
hettz spellin war ffodd i babylonia tha
gerde en crun aff guld ok aff weldem
wart tha s klar atth tha skenon ere myla
pa henne sed

keysaren begynte fyrst at slas ballein
ok berand sikde hadhe balliwn slak
en heden sewa at tha styrta ded paa iordh
keysaren ropta hogt ok sade j ryske ryddes
ydren siam madnlege wen wapnad syp j
dag wittelin han warth tek song tha bud
siam ok stad the stodde mandlege paa
bade syder esklawdret slak en cristen udd
tha teth gudefrar so ath tha stupti ded aff

hafde margamar vtth till en cristen tha
stortha dod fra worden tha kom en hedningh
i hans bronie en ringh war aff guld ok
dyre aff rolff tha sagde wtzelmus badher
tha ropta hogt ok sagde herbor astu rolandh
hyn cristin gud forda offur tegh. ~~ghat~~ aft en
blodigh mad open kronstu an ryn tell skalth
ok dodar asto liggi balliwm selbark hadim
wegh ar rolandz brodher jegh will slagha mith
tegh fore hans skyld Begelim selbark mogh
tycker at war d kom ath tell skallt vm tegh
war thz banner fra mogh tha skulli tell icki
lengy lyffua Balebim selbark war jegh icka
my hast fore tegh tha will jegh aldrh rid
ryden ok stacke ryden till hedningen so at tha
gick langt fra kristen mych i sorgde tha
glad frankis men ok hedninge drogffuidh
margamar sogh ath Begelim war aff sadle
ok thogh till en cristen mad so ath han fyol
dod nedher tha warden tha sagde koningh wittelin
so skulli flid fad ok ropta hebor ast tell karll
magnus thz onde ofw kom tell oss nu jegh
skall tage tegh i tith helbrde slagh ok slapa
tegh afto megh tha keyseron horde hans ord
wende tha tell hadim ok wittelin moth hadim

kypare starke wittalin fra haste ta koma
till hanum tal rydde ok holpa hanum
ta hasten igen / tha kom ok estergauth
han sat pa en swarth hast ok en orm skrifadh
thy hast ok mz pina spena had ath helle
kom ellid grab withn fast kyrth had hadde
kypt hanum for el slotth ok starkhed hasten
war abelgra pa them oc syde pa them ani
syde war had swarth ok myt ta wgghin
war had hellnd estergant sade till k sogelin
Jeg seg atu wast aff stennge till had seg
till teg estergant hwg ta en tristen p
ath swardet stod i bryst ok had siol dod
ta worden ok syden drab had iii andra efte
the seg balwin ok starke till hanum p ath
han fargede alth syth glawen i hans hatta
blode oc storthe po dod ta worden k wittalin
sin gorde stor skade ta efte me them mytt
kypparen ok balwin oc berard tha strita
p tristen me ot yal hedninge i them lag
war vadde me onth ath war hedningen
ropta wden hardelige fram till tiste me
ok lat engen mad hedin koma / the fiede
p hardelige slird oc skulle ta balwin
ath had mottha styge aff syn hast och

wndo thz badnir war vor folk fo slog tha
baldwin baldwin wardh sik mandeligha ok
roptha tha keysaren ok sagde vilt ar sigher
stad i stor nödh gledhin til migh vilt tha ar
mykith liff bortha keysarin wende sin hast
hand till konung margamar stak till baldwin ok
hagde ok saalligh baldwin hiögg hanum
offuir tha hielmin ok kloff hanum nidher
i thaslen ok tha storta dö aff hästa sydan
sigh baldwin tha hans hast ok war tha
gyrind en nogh lystee ok for hans hielgh
halz hielmind hielm skioll all byrnia ok
wittelin redh migh aff margamars dod
sidhen kom helmyda wittelins brodher
till stridhin ok roland när hanum helmy
da ropta hogt ok sagde hellor affter rolandh
tel motth ack lignis wit nogh gud ma wil
mament hielpa migh tha skallu aldhr kom
on iwn ~~the~~ seth will icka bada badis en
wij mottha bad mesh i strydh Roland reth
moth hanum ok sparde nydh hellat ar tel
noffin med tel taler sella swort tha sebarl
sigh bidher helmyda ok sisk sast aff roland
thij ath motth hanum lyster migh ath slaa
roland sagde tel aff fast obedhat i tin mellan
sesk ar thin sidhne tel ffor aff dydhen rede

thi till sidhen so ath bodhe gladhe gingha
sundher oc helmydan hugh tha rolandz axel
skiærdhet gick nidh wedh armen oc nidh
in sidhe oc wth in lændh | ath bort gick
harniskit so mykit thet hwassa togh aff skiærdh
Roland hugh till helmydan tha hielmen
so ath han skørtha aff hæsten helmydan hugh
tho rolandz hielm so ath borth gingi alle thi
dyre stene ther i sadh oc hafften sundher for
sadellbogen oc roland fick standen tha iordhe
Roland hugh tha helmydan oc eth stykka
borth aff hielmen oc gegnom axelen oc
armen fiol tha iordhe tha sadhe helmydan
thi wordhe tegh onde gud mammeth alle helghe
tell migh i nødh nw hand well myst min
wenstra arm Thogh skal iegh giffue roland
eth slagh nw min hogre hand ath hwar
man skall sighe ath war en gell kynhest
oc hiogh tha roland so ath brynien reff ||
nidhe oc roland fick eth stort sar | sidhen
hogh roland helmydan tha halsen ath han
hwarth fiol nidh tha iordhen oc sadhe tin dod
war migh sørghedhe om thet hadhe war iche

tha Wittelin sogh ath hans brodher
war slaghen skyndde han oc alle hans
esten men falde them fast after tha ropte

balewm till cwtalyn oc bad hannum bydha
cwtalin swarde jegh maagh hannum ſo ath te
gynge bort aff kriſtē oc gynge ſydēn ſāmen oc
hedniſk ballewm. ther bødh megh ath hielpa
jegh oc ſade till cwtalyn giff tegh fange eller
jegh ſkall draba tegh kongen gaff ſegh till hans
hand tha ſkulla ſwerde tess ſkyda hon aff landh
mz ſyna ſynner tha konning cwtalyn ſaa for rolād
ſtod han ſaa kna oc ſade forbarme tegh offuer megh
ath negh kand icke for keyſere roland kaſtede
hannum i eth torn oc ther loth han ſpilla lyff
keyſarē lod kriſtna all hans land oc drog ſydē
hiem

K eyſare karlh holth ſyn iewl
i leonſborgh mz mykæ ſtadh ther waar
hoſſ hannum xxi griffuer oc ther till
ryddere oc ſweynæ tha ſe ſat i ſyth maal //
ſtad kom en heden ryddere in for hannum oc
ſade cwtlyr hilſer negh tegh thi ath tw aſt theʒ
ther icke wildeth holth all oc wor loffue kraffue tilth
hennes ſkatt / thes gud tro saa han for ryder
tegh oc roland jegh ær eth konnings ſendebud
thes ryſke i werden ær oc motthe jegh ſlaa
mz roland thet war megh en ſtor glæde roland
loo ath hans ord oc ſade tw matt tala hwad

teg tyckes tess ath komme thett pa kyparus
krist men (Jeg binder teg i en kamp mz ~~teg~~
meg i dag vm dage hedninge swarer tu tales
megh draffuel jeg vedh engen mand i werden
vnden ieg than swarde i wor haand i dag
vij dage drab ieg en rydder rolandh
swarer hwar waste tu da hedninge swarer thia
war ieg i rom wij wom staden ok dette
mange en ridder ok icke seg ieg teg ther fra//
kes me sade ath haand worde ath dyst ok
wille mange slagh haand roland wille teg icke
till stade tog han en ridder ok togh mz bode
haand i hans haar ok slog haand motth spl//
ssinct ther ath had kro wsorewarendh fra haand
hedninge straxst ok swarth ok greb sytth
swared ok tro/h hans hellig aff ath teg
skal pa kr ferdes tha swelinge mange esteme
ex ok wille drabe hann hedninge wende
seg till en herth ok word seg trostelige ok
skar tender ok sade so helpa mz mamant
ath ieg skall drabe miz en af sex am i
skulli gha mith (Roland sade so mith tith
swared teg skall enteg skade hedninge sech
haand swardz ok sade grym teg wel teg skal
(mon en starkitt tied skille tegh hewz fra tin

bergh ok wille iak ey miste thes swerdes for
æn the basta slott i frankerike ær roland
sagde latith borth thud træll ok garde flam ok
bragff teth ærende till keysar hedhinge giorde
sam roland bath ok sagde till konung iak ær eth
sendebudh fra k garcia han ær konungh ower
hispania alexandria barbaria buzie sydonia
ok hans rike ær in till Bymilia borgh han
bad attu skulle aff tin tro thes tha ær [illegible]
en penningh ok offar till hans han wille giffe
tik normandi ok alle the haffuar i england
ligger ok all thes rentha ther till ligger och
roland skall haffua ruzeland hwad [illegible]
lenger lande tik frankerike han hans giffer
k syn aff barbaria han heter flore engen
ryskelig ryddare ær i allith hedhniskabz keysar
swarade aldrig skal iak ja ther till ath mit
land skulle so skiffte tha mæn frankesmen
mighi ok talade storth hedhinge sagde k talar
ikke mykit storth som [illegible] tro sæ k
garcia om han ær wredher tha i sa sæ hwab
hwar tha war i ~~an~~ hedhnis lande [illegible]
borgh Konung marsilis sagde mz thein keysar tok
stridh mothh oss hedhinge swarade so hielpe
mek mamet iak hørde aldrig so dorlighe
[illegible] [illegible] keysar han [illegible] ok [illegible] the [illegible]

enghen dodh een han bygde eth slotth i
lombardi mellom two sior ath enge ar ffister
i all ebden thin vadher ugh tegh koppard oc
gralla wottha atu sedher byldher hwina een
parius tha flyger icke kragh i thet helwdhe
skragh eller andra foglar Roland swarth een
ffor hans ffor ordh oc sade till hanum vilekat
tel sterd tin maund hadde ugh icke elsskh en
kamp mz tegh tha skulle tess gialla tidh
kliff hedninge slekt ugh ar ste vedha om
teo wiltth slab ffluit ugh en fod ffo tegh tha
kalle migh aldrig dadu ma kö i morgh
oc kampes mz migh oc hwar ss ffor hwgh
tegh lyste Roland sade jaa oc toge ther kyrpl
oc alth hans hölbe prima till wittna paa
Keyseren sade hwat hedher tu eller hwo ar
astal fydder hedninge slekt migh kalther
Otuel min fader hetth k galiens then raske
hwad hans drapt flere me än i alth tit rige
ar k garsia ar min frende keyseren sade tu
ast fydder aff mektigt slaghet oc selff estu
en fulltaghe man oc ar thz skade atu skalt
icke vara cristen hanum war sidhen got herberge
Wdger danske lagh mz hanum om nattin

m morne stod keysern op oc roland
folde hanum till kirke ath hørd messe ker
offerde en pelle skall sæl mz pelle Rolandh
offerde durendall oc løste igen for vij [illegible] pelle
tha messen war ... tha sade otthuel till ker mek
tøcker ath tyme men hans stor trøst aff roland
mig tøcker ath han will icke holle the orthe
han sade castle roland sade ieg will icke lyge
for teg for alth thet guld i werden ar ...
sade ker till mig icke oc banne tha thingh
mig i thet ther fast ... i forfærdh ar Roland
sade aldrig gar tegh wel i hand tel hand
alth for migh aff willie the ei jaffnunge
lade rolandh harniske oc pattha theth
hielm oc hans hoffwet ... forskunde otther
i hans skiold stod sol oc mane alle planet
himmeriges oc iordrikes oc hennes hans sadel
war aff cristallas Roland franghs oc lofte
wdelen op oc sade till ker giffwen migh loff
ath ride kappen ... ieg befal tegh gudh
turpin erchabisshop gaff hannum welsignelse
the ei jaffnunge folde hannum till banen otthuel
sade till ker ... hand gotth baade sewærd oc hast
+ penni datt læana mig mz harniske ker bad tage till sig
penni ... oc wabna theth wdelid then gode

som kl badh oc wabnede hadde till hand oc
fordh at bauth ath swerd witth hans sydha
thz war so hwast som en rage kniff / oc myd
ucke roland gudz hielp sade hon tha warder
had paazt thz aff otthwell pathy xa sin hast
han hetth ingedal oc witth han sagh otwell
begynte thd at gruggye / thy han wist at otuel
wille slaa otwel rende sin wegh oc wande
ugen oc badh orloff aff keysaren ath kiempa
mz roland kl dauid sade lyster tegh lenge ath
loffue Tha war teg wel for rolandh wedis
danske oc meynings Strugh felde haand tidh
som roland

ogyerdh stod xa ath torn oc ei saffinge
mz hannd otwel oc roland rende sanne
so ath at norden skalff witth oc glane
flugh all i stycke synder ap i loptt sydhen
droge the theres swerd oc gaffue hwar
andre store hugg so ath hielmene oc skiolle
riffnede for them bodha oc den stene lob
wt xa mandom som ild aff torre hannske
fielle tha sade keysaren thz er storth wnd
ath hedninge skall so lenge sto for roland
Jomffru yn swore thz thz waler ath the ad bode
mandelige roland hugh xa otwel hielm
so ath bort gick en fierdingh aff hannd oc
haften sprunge i tw stycke / tha sade otwel thz

ri

tu
thz war wmandelight ath hugget min hast
engen kamp wisse de thu nu tegh oc mtherz
hadha then hadhur ut skille jeg skall haffua
thz summelige pa tegh sydhen hugg han pa
rolandz hielm ath swerdz stanck nedher i sadh
oc hesten sundher so ath swerdit stodh i jordhen
otwel sade so hielpa mig mamenth nw haue
jeg haffuit min hast Eh sade then hedingh
hugger stor hwgh allewelige gud gemme rolad
well sydhen hugg roland pa ottuel so ath bort
gick fierdedelen aff hielmen oc swerdith stod
i skiollen alle sade ath ther war en hardh
kamp tha fiell kirstendom pa knæ oc bæde
gud som skabede hymell oc iordh / war
rolandhs skiold i dagh oc wnt then hedhen
till cristhe tro ath han motte skilles with hielmen
oc komme till tegh. aste swm dodh Croland sade
till otuel for sagh then mamenth till hor pa
oc tro pa alsom ettrin nam som oc Eh skall
giffue tegh mig syster oc syn datter meth
sydhen skulle wij wara stallbrodher alle och
tes oc wegh otwel swarde jeg will ickj wa
tin stallbrodhers Jeg skall bliffue thi ane oc hand
oc skall wegh giffue tegh oth hwgg for ayn
wij skulles ath so atte skallt aldrigh tala sades
Roland wredh with hans for ordh oc hugg
pa hans hielm so ath borth gick eth stort stycke

aff hielmen ok brynien sunder fra hwirffwena oc
nedh paa landhet oc otwel stirte i bade kne
frankesme sade ath the war eth wndherlicht hugh
otwel wart wredh oc hugh till ~~otwel~~ rolandh
war thet halff ath scarandh hwalff i hanum ell
hadde roland fengit stor skade otwell hugh eth anneth
hugh paa roland oc eth stycke borth aff hielmen
oc all brynien paa then ene side oc roland war
illa saard tha sagde alle franckes om paa hema
oc bade gudh forlise them alth theris hawerste war
tha borth hugget tha kam en flyghende dwe oc
satte paa ottwels hielm Oc ath alle hiedn syght
thet thet war then helliand i dwe lighe oc sagde
till ottwel hwar som roland wil oc folgh hans
lardam aftr ottwell sade till roland mytth syn ar
nw om kringh hwand Jeg giffwer myt swærd op
for tegh om tw thet willt oc aldrigh will jegh
slas mothe tegh Jeg will warde kristindwm mæd rætth
for ath thet ar dieffwelz gude som iegh hawer hær till
trodh Jeg will nw tro paa Jomffrw maria oc hennes
kard syn / Roland sade gud giffwe ath thet war
tith all waar otwel swarar thet ar myt willa
alwar och togis sidan i famn oc kystis / tha
sade keysarin nw ar ii saa gudz wenthygna mæth
tak ar ath the are forlighte / oc gick till them oc
spurde roland ath hwerd thet om war roland

swarar nw han oc stund mz them basta kampa
i werdhen ar oc will han gud wend hans hug till
cristindom oc vndir oss toka at wii giffwe hanum
tin datter ghyden rede at heim till slottz oc om
morghinen worth thad daghert aff turpin ertzebiscop
keysaren war hans gudfadher oc sadhe till syna
datter thin ma skall wara mandeligh som thes skulle
haffwa Thii will oss giffwa togh then basta
ryddare mz roland som werdher sidhan ar oc
ther mz alth lombardien oc mangha andra lande
ottwel talte keysaren oc sadhe for hans skyldh
skall oss draba mangha hedhninga oc garina konung
oc alle the som icke wilia wardha cristen ar

Næste manadagh i aprili medh dagh drogh
keysaren aff paris modh konung garina
hanum fulde ottwel roland oliuer oc odhger danske
oc ther mektugher har mz alle ottwel hadde sin
fæstamo mz hanum folde iiii ryddare oc feliciana
keysaren lotth gora ena broo offwer en sio in
motte thet slotth konung garina war xaa en natth
keysaren lath wæpna thz roland sielff sy ath enge
wisth wetha oliuer oc odhger danske the iii ridha
offwer broana Tha the koma modh ath bergh
horde the iiii hedhninga tala oc bode sin gudh
ath the mottha mødhe roland oc oliuer oc the
twenge de keysaren sielff oc the xii paffringha

en aff them sebardhe tha hetth k. karl och
sade mz tekligh ordh swa wiij ladz mich han
hiette ath roland ar them basta ryddare i werlden
ar aff them will iak bede min gud mammenth
ath iak motthe giffue roland eth hugh eet aff
nyth swerdh thi han drap min brodher i striide
mz k. karlin wedher iach haffuer them thre dyger
iak aff sorgh hedninga wo iiij k. en hetth
clare amon balzamar carsable tha hielt
aldrigh swa ordh wid nogh ma them fierdha
hetth asstolus roland hyrde til sins ordh oc
sade swa manneligh them ar iiij sarlingar me
som oss mødha / the motte swarth oc asstalus
starch till roland gyenom skiolle oc brynian
halp oc glawit brast sunder rolandz glawe
geck gyenom asstalus skiold oc brynie och
bryth mellan härdena oc han stortha dødh till
iordhen tha sade roland tekligh skafft i
hadamus oc nw haffuer han drapit tigh widher
starck till carsable gyenom skiold oc brynie oc
han styrta dødh nidh till iordena / tha sade widher
icke tyrfft tu rosa ath tu fanst widher danskt oliu
starck till balzamer oc glawe geck gyenom han
oc han stortha dødh fra iorden k. clare starckt til
roland sa ath badhe hest oc man stortha till
iordena / tha sade karl nw haw iach wal hefnt

hyn stalbrodher Oddon gaff then flogthan Wdger
rende after hannu oc stack hannu fra hesten sydh
toch tha hesten oc forden till Roland ok sade vill
thu icke giffua tegh en bædhra hest en tu
fyrr hadde Roland tackede hannu oc steg pa hesten
Wdger thogh fast qua hr clarus tha warde segh
manelige om spydher gaff tha segh fangen til
Wdger thaus the tackede gud for stor segher och
ganga tha fyrde till herberghe tha finge the at
se mange L. hedninge mellan bergen oc them
tha sade Roland ac hielp om gud ath tha skulle
draba so mange hedninge then dagh ath thes
skulle frigaris om all landen Roland oc oliuer
sade wij haffue icke wunnet wadh en wij Maria
aff manelige Wdger gaff hr clarus liff oc badh
hannu leffua herbarth tha skulle clarus tackedha
hannu storlige Roland sade Wdger oc oliuer i
ere badha raska drenge och wij than och
clarus i magen legh oc anthe blodigh ordh
laster mech ath then ffeg waint aff anthe hust
wedhy aff gud i hymmerige hedninge skulle
sighe at the fekna aff iij hode eller

Sijden rende the i hoben moth mange
L. hedninge Roland stack till en hedh
ningh tha war sewarted en back oc glawi

gick genom hanum oc han støptha dødh. tha word
oliu(er) drap en annen han hetth Basan. Wdger
drap then iij:e. the drogho theris swærd oc hugghe
manlighe. oliu(er) giorde en wegh mit genomen
ther thær mz sit swærd then dagh. drap Wdg(er)
mer en iij:c hedninga. tha kam en heden konung
i flogh mz mykit folk / han sadhe till hedningene i
mo ether skadha ath iij men gørdh ether so mygen
skadha. han stack Wdg(er) genom skiold oc brynie.
Wdg(er) fiøll aff hæstenom oc fick ath fort swar thet
sa roland oc sadhe till hedningen. thetta gud word
tegh wredhe then ondeth skillie. Wdg(er) oc migh ath
iek skall thet smarth swa wæl haffua. Gaden hogh
roland swa hart hielm oc kløff hanum nedher
i sadhelen ath kroppen skildes i ij dela. en widher
hetth alphar stack oliu(er) fran hæstenom. oliu(er) sprang
snarth up oc bad roland hielpa. sagdhe roland
swærd nw skall icke skillies fra tegh medhen
liffuer ær i migh alle i myt bryst. tha sadhe
Wdg(er) till sadh oc forsindde so manlighe ath alle
Wndradhe thes. tha han hiogg en hedningh swa
hielmen oc kløff hanum nedher i bukin. hedninga
redda fast till hanum oc komma hanum i stor
nødh thet so k(onung) karl som Wdgers fengin hadde
warit tha sagh bodh them ath hugge swa
Wedher oc sadhi till Wdger gyff tegh fongen till

jnij thand tegh skall entigh skada. wdger fick han
sit swerd oc gaff sigh fangen en hedhen hettis
moblas sade till karl tin hielp skall wdger
lidhet hielpa Jegh skall ath skillia hwerth tegh
lyff i hans liff ar ten karl knyght syn haft
nu swarana oc rende till moblas oc knyght
hanom tha halsen ath haffwdz fioll nidh wtj
gresseth oc sade migh troer ath wdger nider i sidh
for tegh hielpath tha vill ten karl fick wdger en
god hast oc antwarde wdger en ryddare oc
sade till them fore hanom till mynna fastning
oc biudhen hanom so hanom alth thz han bidh
widher ekke seghe sielff tha wdger kom till woffu
fyrtha han nider oc danade tho war blodh
hanum forlabz Jamsiun swarde hwat man
tha war en ryddere swarl hanom tha hette
Namlun oc sade them ma oc ij andra haffua
dragat for mag an ryddere Karl sende han
till tegh oc bad teb skulle gifwa wall mot han
Jamsiolle sade ryden oc hirten migh the adda
ij hans stallbrydher Namlun swarl fyr ar them
sumar for hedhen en teb for them hette Jofferon
spurde wdger hwad hans nafn war han
sade Jegh hethir wdger Danske Jamsiun
sade Jegh haffuer offta hort hwad mathedh
them han giorth teb skallith besynneth at mighe

migh skalt tu waare welkomme oc lodh ypma-
nur lade hannum i en træ gard oc togh hans wapn
aff hannum oc lade hannum sidhen i en god sengh
oc gaff hannum kosteliche rætther ath drikke sa ath
han soffnade tha han woknade war han glad
aff all som sant Roland oc Oliuer wore stad i Saraguss
oc motthe ther fly wethen ter tacke hedningen
folk them aft dogh icke dorffueligh thii ath
hiwlpen som kam them Blast wort swarth sty-
aghen

Wed kg sewage stod op arla om morghen
oc wapnede sig oc sit folk mz hannum
oc spurde ath the iij wore komne borth redhen
tha sade han till K at Roland oc Oliuer oc Wdger
haffue stolz sigh borth i natth Jeg kan tro thet
the holle mig for en bleydhing ma meden the sade
mig icke till oc swar jeg om gud ath iegh skal
hugge so stor hewgh pa hedninghe ath skulla
glomma prissa Roland lenger Kg wapnede sig
mz all sin har oc drog till. Roland otwel
retteth eth armborst skotteh fram for all haren
om sider motthe han Roland weth en fiske gard
tha sade otwel hand till wardt wet at fiska
eller mend till ath hedninghe tord icke byda thig
Sydhen wende the bode mod hedninghe en heden
Jagede Oliuer oc hadde giort hans hast alle
sar oc thend heden fulde . . Nu after thet so

otuel ok stack till hanum su at swerdhet
gek genom hans hiertha ok hedhningen störta
dodh till iordhen tha begynte the strydha hardelige
en cristin höffdinge hett angelar hiogh en hedhin
het cladamas ok kloff haffwdh ok hielmin
ath swerdhet stodh i tannarna en hedhen
hetth gelotes war en stark kämpa han hiogh
till angelar ok kloff hans skiöll ok broni
an raffnadhe ij stani langt ok angelar
föll aff hästin tugh worth han ikke saar eller
war han sted i stor nödh Ok gerard aff or
lionsborgh han unsattha hanum ok sagde han
nu syn hast igen han sattha sigh pa hästin
ok thogh sedhen pa badhe hendes en cristin hedhet
yvard ok en hedningh han hath talab stethgi
hwar annan aff hästena sydhen hiogh talab
pa yvard ok kloff hanum nidher i baltes
rakrisme stadde tryggelige thy dagh so at iordh
war full mz hedninge kroppa

Een hedninge aff affrica han hett arapas
han sagde till St clarus innöte tykte at war
skam ath fly om wälindom aff hardelige moth
the cristne tha stack St klaus till en hedin kämpa
ok han störte dodh till iordhen arapas hiogh
till Gerard ok kloff hanum nidher i tennerna
sydhen hiogh arapas till ottuel so at skiölle

Affuede oc swaredhe brafft synder i hielm
otuel hugh arapas sa hielmen igen oc klöff
hand mith i halffen konungs karls gude stor
stadh sa the cristne oc red wardh oc ami-
ralangh syrne thet thar oc flydde sidan
mz syn thar the cristne folk after konungs ka-
rls nystha k garcia oc wende bodha mwth
the cristne igen oc begynte ath stride sa nw
k karl sade till otuel hwarth ma after ma-
nnt swaredhe tigh wredh tu haffuer giort
mige stade sa worth falt tha swarde jegh thes
otuel myn fader het konungh galiens jegh ar
nw cristen oc hand forsagt manuet k karls
sade thaa tel forsagt tin gud ok giort tin land
arffualöss thet ar storth wnder wanth tegh betyde
jegh wil forligi ~~migh oss~~ tegh oss k garcia otuel
swarde forbanne worde koningh garcia oc hans
gud mz wilthe kampa for ether gud Karl sade
jaa oc the wissarde en kamp athe skulle mødes
om morgenen ok wil wy i swadan made
kampa sagde k karl ath war gud mwnnt
ar mechtugere an ether man syn atwill
swarde draffuelin taler aff tin welde dethi
morgen skall wy dyffua tith ord till nyse
ther mz skulle the ath hedningi rede hwem
oc otuel reth till Reyparin Kl dart mestr

hadind oc tholth i hands isth tha had stegh
aff sin hast s. clares tharenud sech arla
om morgenē oc redh till ther sem kapere
skulle stande / oc lodh fo̅d mz sech sy ghod
mamenth Oc bad binde hadⁿ fast i en wagh
ath had skulle icke falle wdaff thedinge
offrade hadⁿ guld oc sølff Oc badha
hadnd thi sina stod gertighna Tha kom
clare sech hagssom skalma syghtade hadn
tha kam atuble till ther Oc s. clare wexte
oc sade astu thet s. klare mz ath thetede
stugh s. ffbare th er nu s. clare sagde
negh kam sighi teth tydende tel motha
hellerd wa sydma / tel had linge andith
war gud oc war lagh thz ecth mamet
sum th stoor kleendeⁿ ath neth er kamen
tin sifte dagh s. ffbare tel kanth ebell
lilgi segh skall ou elly ma teth oc thyn
had oc all tin mz fylgh otbel sparde s.
clare ath om had wille tage wath este
two s. clare swor om mamenth at thz
skulle aldrigh sker pedin rende thi same
ſe ath flatuene ginge sende i skoke te
drog thorl swarde oc hughl linge

k. clare høgh i otwels skiold Och kloff
hannum sønder otuell høgh oc pa clare skiold
oc eth stycke borth aff hielmen oc wenstre
kinbenet so ath swerdh stodh i axlen k.
clare høgh otwall pa axlen gynom brynien
so ath thet war illi saar tha worth otwal
wredh oc høgh pa k. clare ~~skiold~~ hals ath
houedhet fiell pa iordhen Ender begynte the at
strydhe oc k. garsia hedninge stridha fast k.
garsia sade till otwel hwat vydherd aften so
gymmalege ferdh i wor thet skal tegh thes
otwell oc sagde konnungh garsia Jegh rodher
tegh eth gotth raad lad aff thin stadhe till kar
lus oc tro pa wor gud ihesum oc wart
kr. man tha gaffue tegh land oc slott nogh
k. garsia swarte teth raad wille Jegh icke lydhe
Jegh wndrer hwij thu hawer went tegh fraa
war gud otwell sagde Jegh seer hwar dagh
ath woffwer manna segher ar sander gud k. garsia
sade thz ar icke santh otwel sade thu skalth
nw se ath thz hwat hielp thu haffwer aff thin
gud oc høgh till k. g. oc gaff hannum swa
stor saar ath thet stortte dødh nidh oc tha wordh
oc hedninge wortha sydhen alli slaghna ath
icke wntkam en man Jomfrue gaff wodhe
danske lyff oc bad hannum sin hwarth han

wille thad for syden till keysaren oc han
gladdis mykit aff thaus framme tha gordhe
keysaren ~~ar~~ otthal oc sym dattr bygllude
oc steff hadne alth konungh garlia sygha
otthel bleff thær qwar oc keysaren drogh
hemm till frankerike ighen then

n dagh sam keysaren sath au bord
ms frua gode man sade thad till keyser
mine elskelige thad i warildenne sym bæd
sumer ath bær krona æn migh drottningh
swarl ma skall sigh icke sielwa loffwa myth
wetth en mechtugh thad an i ar se wort
wærid oc sade at thu sannith tell sigh ta
tack mith tegh / ffinnidz ther oc icke i sannen
tha skall thu gialla tith liff / han swarl
en se heter hugo aff Constantinobili thad
ar giord aff guld oc dyra stena än i ther
ar thad icke so manlighe som i tha drot /
ninge sey at se wrth wredh sidell hans
ra kuna ok sagde thær war mykith skampt
at icke aluard se skallade for sigh thre
xii jaffninga oc sagde till them migh
haud dreympt om wort thad giraff ty
wille thin fard tith loggia medh hanuske
oc wapna oc tuxxx ærffstaffwe oc skin
secka mest oc migh sagd aff konungh

hugen till hanum willa wij oc sau keysaren
drogh aff sik mz the xij jaffningi the han
oc vijc asna klaffuede mz gull oc selff och
thera madh oc dryck oc ferd affund marcth
till then helligi graff the aff stadz gingi mod
hanum mz kors oc fana oc wendfingi hanum
mz stor wardught oc alla sadi thz mellgi wij
se then romske keyser som then stord marckt
han bedroffwith patriarchen leddha hanum
i templalen oc sattha hanum i then stol som
war gud satth i skare torsdag oc the xij
jaffningi sattha i then stoll som the xij a
postall i sadi keyseren dwaldh ther j manad
patriarchen gaff hanum sa symeonis armlid
som war gud satt pa kyndilmesse dag tha
han offradh i mynstiret oc aff ste stephanus
blodh oc eth sebadi kledi som war gud torkts
sitth anlidi mz oc en aff the nagla som war
gud hingdi pa korset mz oc maria delin
aff torna cronone oc en molith aff sten som
war gud twoth the xij apostell fyddher wij
skare torsdag aften oc sand oc kniff som war
gud haffdi for sig skare torsdag afft och
aff ste pardhesde skraegh oc jomffr maria mielk
keysaren glad mykit aff the helghedomme
oc loth gerd coth skrin aff gulld oc lagdi
them om thz loth laggi om kirki i jerusalem

Han hetthe platinus patriarchen földe ~~[illegible]~~ keysaren
till skips oc skildes ther fra hanum Siden skulle
keysaren till constantinopolim ther mötte hanum
konungh hugins folk mz v^c galleyder oc bödo
keysaren heim mz sigh fra konungins wegna
keysaren földe them heim konungh hugo gick
wth möth hanum oc wntfeck hanum mz stor
ärad / oc ledde hanum i en sall ther stode wij . c .
pillar aff gull han hadde oc billede aff gul
på hwar pillard oc war giorde som andra
sma drenger oc hwar theyr hadde eth horn fore
sin mwnne tha wæderith blæste wndir salen
tha lekthe alle sma drenger hwer i sit horn
oc salen wende sigh om kryngh tå sade keysaren
ick han nw hoffs logh alth thz han sade gode
satte thy till bord franskis men dricka fast oc giorde
sik glad oc om aftonen skulde konungh hugin
gå i sengh ther war mygh wnderlige skapth
som the lago inne / myt a gulffuit stod en
for golth stolpa oc thad war helt inne till ther
hadde k lagt en syffword wij som skulle soffua
hwat franskis men talede keysaren oc franskes
men talede fast om konungins stora rigdom
keysaren sagde segia hwar annar eth affwun
ter fore wij soffua Roland sagde thz bör
ether först (thz) keysaren sade will ek wabna
en som wædhir i ij brynior oc sitthia wa
hielme pa hans hoffuit oc ffa mig sith
swerd tha will iek kloffua bodi mand oc hesthe

ok swerdhit skall stw i jordhen Tha sagdha
Gyffuerd i stolpe satth wilth seg ene tw ast wel
starkare i thynna hand[er] Roland sagde will konge
so meg sitth olighorninge horn tha will jegh
blæsse so høgth ath portena pa slotth skulla ga
bade op ok till ok ar konge wdha tha skall falle
aff hanum bade har ok skegh ok klædher Oliuer
sade will konge lægge syn datter i seng hoss meg
nu god willie tha will jeg haffua myn willie nu
henne C ryster ena natth sker thz icke tha will
jeg haffua tabath myth hoffuit Gyffuerth sade
tw trættha an ser Berard sade will k lade rendha
iij hæste the bæsta i hans gord ad jeg will
rendhe motth them thz sæsiste jeg sta ok springe
aff myn hæst ok sættha mek pa them tydha ok
kasta wp iiij æbla i bodha myn hander fall
eth aff them pa jorden tha skall kongen haff wol
aw myt hals Gyffuerd sade thz är hoffuit smath
Willum Cornitz sade k legg en ball aff gul seba
tungh ath xl mo orker icke mo ath lyfte
then will jeg lyfta pa slotz muure met en hand
ath han skall falla hoth i iiij dela eller fæm pa
hellar syde Wdger danske sade jeg seg en stolpa
i dag som salen holler wppa then will jeg ryske
om kul ok salen skall aldrig mere falle Gyffuer
sagde gud lathe thz aldrig ske Hugh normand
sade i morgen will jeg sidd i tw brynnier och
springe iiij fagna hø/gra an slotz murene ok
syden will jeg rysta meg so fast ath hwer
ryngh skall skall skilliæs fra annen som ath brant
halm stroo Gyffuerd sade gør tw thz tha æstu seger

i thyma Rymer Werning ſagde i morgon will
wij ga i thz högiſta torn ſom ar oc wil konunge
ſittia ther widh ſidh aff dragen ſwärd och
wende alle oddena ok ther will wij ſtingha
tha oc ingen ſkall enthz ſkade Geffwird ſagde
gior tes thet tha äru giorder aff ſtoll turnen
artha biſſkop ſagde i morgon will wij konunge driwa
till ath han ſkall lopa in pa ſlotth oc oppe
fylle hwarth thz hws ſom ar oc konunge ſkall
lopa op i thet högiſta torn ſom ar. ok Bidhars
hielp aff megh Geffwird ſade gud lade thz
aldrigh ſke Rymer ſade jak than en hath inget
kan engen ſee nar han ſedher pa myth hoffwit
i morgon will jach gaa till konungens bord oc ata
pa hanum hans madh oc drikka hans win oc
ſidhen will wij ſlaa hanum pa halſen ath myn
walle ath han ſkall ſtyrtta fram pa bordeth
Geffwird ſade tu talar ſom en galin man engi
hor thz ſtolta ſade will konunge latha ſmaltha
en panne ſell aff thy oc nar han piſſer tha
will jag ſtige thz wtj oc ſedha thz ſo lenge
thz wordir kalth oc ſidhen will wij ſe op ath
thz ſkall ſella fra myn
neſte megh ſo faſt ath
alſpanne Geffwerd ſade tu haffwir en hord hude
bartram ſade wij will goo i k ſkogh oc ſoka
ſo högt ath thz ſkall hære iiij ampla hwortha
oc hindlop oc andir diwr ſkulla lopa borth
aff ſkoghen oc fiſken ſkall lopa pa landhoth
Geffwerdh ſagde i aren all galna Bern ſade

i morn wil iak tage en glaswin stage aff
wyn oc konge leggi iij penninge pa with sidh
toryn Jak will sta j mytt fra oc skull tha mz
glawonz ath en penningh skall nidher falla
oc annor skall liggi quar sidhen will iak loba
oc tagi glawint för en thz komer pa iordin
Soffuirom sadi thz är holkz snack sidhen soffuede
kopparen oc hans men Soffuera gek lönlighi
wed aff stolpen oc gek till konungi oc sagdha
them aff there ord Tha wart k. wredh oc sadi
alla gör k ath the snakar so darlighe skollo
the icke i morghe wetat the haffue Saghd tha
skall the mysse there hoffuth tha for samelde stem
mangh af folke om morgonen stod kopparen ock
oc horde messo

Tha messe war wdha kom k. gange och
sadi till kopparen illi haffue i for taleth
megh Och thz skulle i wndgalla for än i kom-
me hadhen Kopparen sadi thz är skankesmanne sidh
ath tali megh nar the ärdh druckin tage thz
icke till mystycke Konungen swor ath tha skulle
haffua kopparen oc hans men gingo tith som
the logo om natten oc lasta eth skrynait oc
togo ther wth ena halghe domme oc stella paa
kna oc badhe gud om sin nadhe ath konungen skulle
icke om komma them Tha kam gudz engil oc
rästa k. op oc sagde taler icke ather so dan
sladra hwat i haffue nw taloth thz skulle
i sell komma ather ether wille the tackadhe gud
for sin nadha oc gingo till k. oc sadhe thet i
haffue illa giorth alt i ladha wosta ather wor

tali Som wij haffde warith noger drøffuelse
me oc haffue i ther med skam aff. an wij nw
wille wij fulkome alth thet wij haffue saghd
Køghen sade Oliuer skall fullkomma fførst hwath
han haffuer saghd om an ine lath konghe leggie
Oliuer oc hin dotter i sangh samme oc gier tell icke
som han haffuer saghd tha skall thet gialla hans liff
oc Køgen lasta sielff swarth till oc gick fraa
them Iomfrwen sade till Oliuer wed haar hw lath
mek icke wngelde thy sade dorskab Jeg hober
ati ard icke hatt komme for then skyld ati wille
giøre noger Iomffru wandhedhe Oliuer sade gudh
forbiwder at wij skulle giøre ether noger wan
hedhe eller noger sued Iomffru wille i sta till
i morghen ath wij hawer fulkomet thet som
wij hawer saghd tha will wij kyssa ether L resser
i natth hon sagde hw wille thet gerne giøra
om morghenen kam konnghe oc spurde Iomffrwen
om Oliuer hadde fulkomet thet som han haffde saghd
Iomfrwen ath han hadde thet fulkomet kongh
sade till keyseren lat nw Willam Cornitz kaste
then stor guldball fra slotz mwrene willam han
kaste bollen pa slotz mwrene so ath han ryffwe
oc fyll mer neder en xl fagna konghen
worth wred ath mwren war neder fallen oc
sade om gud alle wore all welkarla keyseren
sade wilen i mer aff war tala kongh sagde
lath kam turpin archabisshoppe som wiitwut
skulle kome in pa slotthz archabisspen gick

till alffuana oc slogh leyr offu(er) hanu ock bad
hanu sielff sieg tid han geck oc han gek sielff
till porte oc alffuan selff hadnd in pa slottet
oc oc fillta hwart thz hus thz war tha lop
konge pa thz hagiste torn thz wart oc oc hab
nu stode widhen for slottz kunnnge ropte oc
sagde thess mogtugi karll hwui wilthu drebin
mig kan tu skille mig fra thne wande
tha will iag worde tin man oc giffue tegh
skatth so lenge iag leffuer swar thz ar
nadha ward som nade bed keyseren fall
pa kne oc bad gud ath alffuan lop thuith
som han fyrre wart oc alffue geck strax borth
konge geck nedher aff tornz oc sade till keyseren
iag seer ath gud allsiar tegh thz will iag
gerna warde tin man keyseren swarde willen
med forsyge aff wor tall konge swarle mig
lasted icki mer so thz aff Bogi iag med thz
wor mig mer till sorg en till glade keyseren
sade sygd tu oss tin tienasta ath legge wor
har seere thz paa konunge hugh sade gerna
keyseren sade tha skulle wii bade bard ware
wor kranz i dag oc will iag attu giffue
oliue tin datter tin datter Sydan fasta oliue
datter oc bryllobeth skulle stande i frankrike
keyseren oc kongen ginge till kirke hwor om
som kirkia drotninge war oc som krania al
wilboge stodde fast boda Gudha tha war keyseren
iii haund brotth oc en sadh lenger en kongen

frankisme sagde icke sade keysordomen vtth tha
han sende sprydde thenne konungh wor keysard
ar then offuersta hed i werden ar thin haffua wij
mege ar aff hadum tha missen war wde satt
thi till bordh oc tha thi wa mettha badh keysaren
orloff konge begaffuede hadum ok hans gode
mæn ok drogen giff sin datt till mz gifft vij
asna klæddhe mz guld oc sölff thon folde sin
frestama keysaren vd sin weg ok drogen krost
i hans i sth tha han steg ra sin hast ok
folde hadum sa lenge sin land wards ender
skilde thi ath / tha keysaren kam till frankrige
tha glade alle hans vndir satthe oc giordha
peden alnus brollup oc gaff keysaren sitth
merskab peden bleff keysaren i fradh i nagh ar
~~ar~~ tha ker hadde wonit hispania oc galicia

Som fyrr ar sagd bleff thet oth slotth age
som tha ikke kunna wimma thz hetth saraph thz
lag ra eth hoght bergh thz hadde en k hetth
marsilius oc war heden marsilius sade till
sytth rad oc kom k ay keysard ok wil forhard
worth land thin tyrsta war god vdh wittth
hadum swarl en konungh hett blankandin han
war gamal och klogh / oc sade vedh cuthz her
sendher keysaren till ath wilth wordha hans
man oc tage witt ostendam oc giff hadum koste 4
loge gaffuer keysaren ar gamal oc hade gerna
mag om han kunna badh han sla ta sutth
hadum tin som och wy thz ar badra ath mista
ij mæ an off oc alth worth wgi alla sade ath

thz war och gotth radh Tha k kam i hispania
bestollede tha och slotth hetth hacordh ther kam
k marsilius sendebud till hanum oc beddha sik
nadh So soch konungh marsilius willa sendh in
i frankerike till keysaren oc warde hans man
oc gerd hanum tiensta aff hispania Tha k
hadde lest breffuit stormede tha till slottet tha
vardh oc wan ther sted oc drap alla the som ecke
willi warde cristen Enden forsaduold han sik
radh oc lotth them sigia k marsilius leff som
sade ath han motthe wel tro tere breff / thz giorde
the som som wille them sen Oc bode keysaren
anamme gisla aff hanum tha sade roland till
keysaren / tror tu konungh marsilius breff thz angre
tes so longi tu leffuer Thu west ath han ar en
falsker man wij haue nw wnnith alt hispania
wtan thet ena slotth nu fore wij sen them thz
tha han icke macht ath hollet fore tig affrica
me oc turkar ar all dragna thz fore han
engen hielpe aff them Draged fore sarrigus och
alleth theden fore marsilius worder anthen
dreben eller ...tinnider / tha stod genelon op
rolandz steffader oc sade mik tyckes ath rolad
radh ar meer aff offmodaughet an wishetth
konungh marsilius bider eth sin tiensta
oc will warde tin man thu ar wegnelighet at
alska wfrith meden man kan haffua frith
Them ar thz radh ath i sande en wissman till
marsilius ath gior och forbindelse som fast
bliffuid oc sied gisla hitt till oss keyseren

sadi hewa ar thz bast falle till ath far kung
neymus bodh sig till ath far keyseren sag stridlig
till hanum oc sadi tw skalth bliffwa hos migh
thzᵃ forsta oreth rolland bødh sig och till ath
far olin sagdi thz ar icke godh at tw far thij
atu ast so hastigh oc atskill swarer ewor twinstal
an samwender rolland sadi th ar engen badra
till fallen ath far en kung genelon min styff
fader oc thz sadi alle ia till thz badh genelon
sad han swarath thz haffwe engen wolath widhen
rolland oc aldrig skall ieg wara tin wen thy
nar ieg segh oc komer igen aff thenne reyssa
tha skall ieg wardi tin dodh oc alle thenna
iaffningx jeg skall nw far thenne fard togh
komi ieg aldrig igen thy ath koningh marsilius
lather draba ~~migh~~ migh tha log rolland och
the .xii. iaffningx oc genelon wortth sa wredh
ath han kaste ack thwat ha wille Bredin worth
breffwen giffne oc fek them genelan oc badh
hanum fora them marsilius hans hender skriffwade
p ath breffwen falle pa golffuet tha log
the .xii. iaffningx rolland sadi hadde keyseren
fangit migh breffwen icke skulle the haffwa
fallith aff min hand for retzall skyld genelon
togh breffwen oc reth till marsilius k oc fek
hanum breffwen marsilius sebare thz leffligh
till Blankandin then gala sadi till genelon
en megtug man ar keysar k oc ar nw en gamul
man jeg mena ath rolland oc the .xii. iaffningx
skunde hanum megz till ath orlagh oc krygh

Geuelon swarat thz ær santh tw sigir rolandh
wolde ther mæst wti oc mygh mith haffua wij
for hans skulld gud giffui ath han war dødher
Byden singe wij gud skedh han lather segh ick-
noghe for en han hau wonnith all werden Thaa
konungh marsilius hade lesit breffuit som han
sest i breffuit ath thz war i ther konungs offued
hispania thz aff worth han wreder oc slogh
till geuelam mz en staff geuelon drogh sitth
swærd oc sagde thz skall thz styrye ath iag
skall haffua ligi for myt liff Tha gick sen
konunge raad oc sagde ath konunge hadde wrdith
an aff thz min thett langeliff sagde till konunge
thetta geuelons ord tha han war wredhe paa
war syde an i tyvon thz marsilius sagde iag
giør hanum wrdith oc will iag bædæ moth
hanum oc satta hanum hoff segh oc gaff
hanum en staff tha war. L 4ᵈ pelliff wardh
oc sagde aug wandrar hebin tw thz ær so giuth
meden han ær so gammell Geuelon swarith
keysarin ær en æddeli thz oc ær walkenndher
mz gud oc sijn will wij dø en haffui hans
kunnskap oc mede roland løffuer foringe wij
aldh skitth ther eij haffringe ær so offuedagh
ath the skogta for enge ma thz marsilius sagde
iag han iui en folk miclin iag skemi bestoo
keysarins magt Geuelon sagde thz stor ænge
raad till i thz sin Jeg will rade tw ath bedra

rad Wand keysaren guld ok silff ok dyra
stena ok ij men till gisla ath keysaren drager
hem till frankrike ok roland bliffuer igien
till landewarn drag tu till hanum mz all
tin maght ok skipt tith folk i iiij dela at
the stride ather alle i sander Sa worder tu them
wast K marsilius tackade hanum for sith rad
ok sade wist komme the roland mz so dauth
aff sith Genelon swor hanum eth ath han skulle
wara troa K marsilius tha swor ok alle hedni
nge ath the skulle draba roland

Genelon reeth till K ok haffde mykit guld
ok pelff mz sik ok sade till K Jak hauer
ther mykit gull ok pelff/ Som K marsilius
sende tik ok slottz nyckla ath saragus och
the rad gisla menena ok tha wil kristelig worde
essen ok ether mad K tackede gud ok sagdha
tes hauer wardith mykith sende wed som en da
re ma K forsamlede syna men ok spordha
thewa the wille aster bliffua i ronzessal som
landewarn wart Genelon swarade roland
ar thet bast falle till Thi han ar en fulltag
mad ath ligge ther i landewarn K sag wrede
lige opa hanum ok sade thewa skulle tha ware

hoffuitz med sik mykit folk oc foor till franke-
rike Genelon swarar thz mo wdger danske giora
Roland swarar genelon Skall iak bliffua hær
epter ath skall iak wara so redder som du wasth
tha glöffuit fiöll aff tin hand Ker sagde till
genelon tin ord haffwe wandlig omeningh
Roland sadhe End iak will gärna bliffua hær
epter Ker drösth aff hans ord oc tore rundher
aff hans ögon oc sadhe bliffuen E tha igen
en raffning oc Ee folk mz ethed oc roland
skall wara hoffuitzman sidhen bredh keysaren
sit pawlun oc for till frankrike oc all sta-
kesens redde om roland oc sielthe tor for thet
hans skulle ther wara oc mikit bedröffuedher tha sadhe
naymus hertug till hanum hwat skadher tek thessi oc
so bedröffuedher Ker sadhe mik dröymde i nath ath
gudz engel kom till mik oc brödh mit glaffuen
synder mellan mynne handher thry stycke iak ath ge-
nelon han gort nakt falst wad mz kong marsilius
ath forrade roland oc mystha iak hanum thy skulde
for ewig iak aldrig thin befal iak hanum gud
och Jomffru maria Sequitur Capittulum xvj

Tha koningh marsilius sporde at rolandh
war i Runtziffall som fore war sagdh for-
samblade han oc alth sith land koningh Georgh
tiffue ridder oc sendhe so ath inom iij dagha hadhe

than iiii d an folk oc lodh sättia syna gud högst
pa mwre oc offradhe thy alle till gudhin wid woldhe
thet xii aff syna basta män moth the xii Jaffningi
then forste war adelript hans systerson then andher
falsoron hans modhbrodher iii corsablin iiii esthu
turgis v estramith vi estorgant vii estormatus
viii esthu margaritis · ix germublis x blankadin
xi dinnodh xii langaliff han war k marsilius
fadhbrodher k marsilius wapnadhe sik meth al sin
här oc dro till runtziffall Oliuer stod pa eth bergh
oc sog then stors här komme oc sadhe till roland här
kommer en stor här aff hispania oc mughe wij nw
se ath ganelon haffuer forradh oss Roland loth som
han hordhe ikki thet tha sadhe Oliuer saghde anneth
sin här kommer en stor här mz blo brynior oc rydh
bande oc blanka skiolla oc wij haffuom lidhet folk
thy war radh atu blasta thit tuth horn tha wordher
keysaren igen oss till hielpa Roland swarar tha gordhe
iak ille ath frankirike skulle taba sit godh loff for
min skyll aldri keysaren fyr skall iak hugga swa
stordh hugg mz dyrendall ath ther skall ... i nidhe
ledhen stor Oliuer swaradhe man ar ikki for thy reddher at
ma skodher sit affina traa Jak sog sa manga hedhinge
ath all biergen war tackte oc alle dale woro fulle
oc mottes nes si drosffwssa Pa worth folk thy at wij
aro alth for faa moth swa stor en här Roland swarar
thw wordhe blodhoge hierta i mans bryst

oland so ath hedninghe kame fast oc sade
till oliua nw ether ar witherlight ath the
walde oss wed aff al then haer oc satte oss
her igen. ath waria thet land om behoff giords
wij warde lide oc wndgialla hwat gud will giora
mz oss Stingen manneliga mz ether glawen
oc hugger mz ether swerd Jeg skall so huggha
mz mijth swerd ath thet skulle sporge bode hedne
oc cristne ath en man hugleth Om handfangit
turpin bisscop sat pa sin hast wal forwaring
oc sade herre werer thesse stryd wille wij bestra
fallen pa ether knæ Jeg will giffue ether afflosn
aff alla ether synder ther mange som aff ether dey
skulle bliffue gudz martyres oc setther wij ether
till bedringh for ether synder ath stryde motth the
hedna archabisscopen giorde wal segnetha offuer
them Sydan steghe the pa therre hasta oliuer sade
till roland nw motte thu se ath genelon haffuer
selth oss for thes mijkle gull oc sölff han hade
thes werde gud ath haffue om wij en sölff finde
Roland rende motth hedninghe oc alli frankesmend
Adelrot sade till cristne nw hawij ar i so
draffue at i ther bijde gud giorde som en wed
ath han lotth ether her effter sijt ffor ether skull
skall frankerige taba sijt gode prijs rolandh
horde pa hanss ord oc hugh pa hanss hielm
oc klöff hannum mijth i sadlen han störtha
dodh till iorden tha sade roland tu ondha
hwnd icke skall frankerige taba sijt godha

prus for mynæ skull Gudin rædhe frankis
mē hordeligh fram falsparde k marsilius brodher
war stonghin mellan bodæ oghnæ oliffer hiogh tha
hans hielm och kloff hanum nedhær i brystet oc
sadæ nu wiss' iegh tegh till helwedh Gydum fram
frankis men wij gørmund sigh i dagh k corsablin
sadæ till hedhningæ tidhen till hordelighe giffuen mē
ned icke en hand skoll moth warth folk torpin
stack till hanum gegnum bryniæ ok bøgh p at han
styrtæ dødh tha wordhen engelia ther stolte diæffl
en kempa werl drab ok en kempa sungisom
hugh hiogh en hedhningh ath swærdhet stod i
sadlen ther ey saffninge drap gebart ther
en kempa i forsta till gange then ryske giffue
margarie stack till oliu' gegnum skiold i brynia
oc hade icke glaebent brysth tha hade han fangh
skadha then styrtæ fast tha bad gudz roland for
sin ath hielpen i hedhninga Giken hans armæ
wa' blodighe op till oxalen engen hielm stod
for hans hugh oliu' hade brodhen sith swerde
han slogh en hedningh tha hielmen mz ther
styckæ tha hade i handen swa ath hielbedhen
oc hielmen rosffnede oc allt ginge bodha
igen: roland sadæ istrid skall man haffue swerdh
oc stall oc icke slaa mz kieppa sum en fischerd
oliu' swarede Jegh fick icke draga mith swerd
swa snarth p harnt war møgh tha them

dyffuel oc drogh gyldin swardhz ath thz
hett hauteglir than hiogh tha en hedingx ho
hoffdingx hielm oc kloff hanum nidher i sadle
ta sadhe roland for tolligh hugh haffua wij stor
priis aff keysare Karin oc gik draba bodhan en
hoffdingx heth tymodh turpin drap en kempe
heth spor the stridde manlige tha bodhe padher
tha falla mange aff the cristna thogh hadhe thi
wellfor en en thi xii jaffninge waru framerst
i stridin

Then samme dagh skidde stor jertegna wij
frankeriki ath thz worth so morkt som
thz hadde warit natth ok solin gaff enkthz liuss
aff sigh oc mange en ena radde for sin dagh
scs egidius sigher ath thz iertegni skidde for ro-
landz skulld thi tha skulla do thy dagh hedinga
styrta C till samme aff C en kam ikki borth
mer en thy rastra giffua margest tha war
ikki skyld wardher ath hans harnisk war
aff hadan huggz oc tha war grymme stungi
mz iiij swärd than sadhe kr marsilius ath
thi hedna wara alle slagna tha sendha kr
marsilius wath c en tha turpin erchebiskope
sex hedningi kempe sadhe tha tegdu till ma-
nelige till wij skulli wara kronith i himmerike
the swart ty skulli wi alli do for en franz-
riki skall taka pett gudz loff oc begyntha
at stridhe annat sin en hedhen hed libanus starke

till engilir gethne so ath styrktha dodh fran
werdin ta sade oliu thz skall wij haffna om
wij lifwa oc thyg fra libant hielm ok skiöff
bode mad oc hast so at odden aff swardz
stod i werdin / i thz annz thiugh drap han en
thiugh tha sade roland nw astu wrdigd en
hedhen hetth wallebrus han hadde warit thlyn
nyn for waghlsa oc gik in i salamonis tempel
oc drap patarghen inne for hogha alter han
stack till thens sampson i gyenum brynie och
bryst oc thyngh styrtha dod aa jordin thz sogh
Roland oc hiogh pa walbrus hielm oc skiöff
hadund nidher i sadlen hedningen sade thz war
eth grwelight thiugh Roland swarl tilligi skulli
i fangi mangi i dagh oc wissa ethid so wegh
till hilffwid konunge syn aff affrica hetth malchan
hans harnisk war sa gylth sum en loge han
hiogg till en aff the jaffningi hetth egheris
oc skiöff hadund nidhed i harden thz sogh turpin
oc sade tin onde hedningh gud worde thig wred
ther ma tele drap skallen dyrth kebba oc hiogh
pa hans hals oc hoffuth fyl i marken ee syn
aff Capadocia hett Gaudanus han giarde mange
skade pa the cristna han drap iiij jaffningi
hwar aptir annar ghorin oc gerd beringh och
anttern thed af droffte frankis mw mykt hed i
manghe wekta hwar till andra oc trosta sich

folk Roland sadi till gadonas gud haffua thz
pa tegh jegh skall haffuaz om jegh kan oc vendi
till hanum mz eth blodigt swerd Gandonas wendi
segh widan Roland hiogh hanum bagh i nakken
oc kloff hoffuedit mith i mellom tha hiogh eth
ant hogh pa hans axall oc kloff hanum
oc hesten i ij dela tha sagdi hedningene
wij haffua en stalaga hoffutzman Striden
wart hard the hedna fylla so mage ath enge
kunna tall paa Roland rende genom theres
hær waxth och andilanghth oc sadi tyll the
hedna illa skulli i reyna om ether drattne
gudh ær mightugher en guds son aff hymmerige
och sancte pedher apostell the hedninge sagde the
ystere nu ær thordha ath stryda moth thij
wordo wij illa ster the flyda till k marsilius
och sadi hanum ath the haddi tabadh ij stridz
tha drogh k Marsilius till theres mz thes iij
hær ther war tusend folk wtj A m — en Oc
Erpeian lagh tha pa en hedh som sinib
heetth the drymde hanum ath han wart
op i loghten i mellan regn oc storm och
thordgna wld oc thz fiolle alth nedher och slog
hans men om kold hanum tockadi ath liggen
wille grebe astr hans folk och eth liggen tog
badi hans sydher i hans mellom hanum tockth
ath wara hema wti frankrighe och en bagge
om bodha thas bien och till hanum koma lobandi

xxx man oc sagde nw ær keysaren swa wordin
oc aldrigh war han mer from Och tha swarade
keysarin oc sagde migh thiker wndherlige drømt
Jak sighir ath roland liffuer icke lenge hedninga
och the ofwa mykle i runzefall turpin biscop
till en hedningh tha hett ambori oc slogh
hanum nidher i sadhlen tha sagde roland wor
ærchabiscop ær en god riddare oc ær nw stad
i stor nødh giorde hanum wntsætningh Thessa
fiolla the ofwa so fast ath icke war tha mer
igen aff xx^{m} en vij^{c} hedninga begynte ath
stridha tha nw tha fiolla mange ofwan men
tha roland so sina men falle rende han mykith
grymme hedninga Gram Och hiogh tha badhe hedh
oliuer giorde oc so / Roland sagde till oliuer bli
ffen bodha samme then dag ær nw kommen
so wij skulle døø tha gud gaffua ath keysaren
wista thz bedom gud om sina nadh turpin
sagde thz ær sannind i gala bagh ath wij skulle
worde slagna for then hælgha tro skull wij ær
nw icke man en be men Roland sagde thz skulle
hedninga sorgh fir wij døø ath the haua off dyrth
køpth oc sagde till oliuer iak will nw blasa mith
myth horn tha kommer keysaren off till wntsætningh
oliuer sagde thz ær icke myketh radh och aldrigh
skalltu sanga gud sift i sanga om thu gør thz

Roland sadhe nw astu wredhger oliu sadha tw
hau eth manlight hiertha och engen wyst
i sinne ma ar drapna for tith homodh skull
hadhe tw blast tha wi badh tig tha hadhe k
komit oss snarth till wntsatningh ok wa nw
k marsilius och alth hans folk drabat twrpin
sadhe kære wenir warin icke wredhe thenna dagh
ar nw kome ath wi skulle dø/ for gudz skull
thy ar thz lika mykit hwat hellar tw blas i
tith horn eller oc ey wthen tw blaser for then
skull ath k ma koma oc haffna wor dødh
roland sadhe iak will blasa i gudz naffn/ sedhan
blasadhe han so hoght ath k hørdhe thz som
han war thz mellan war xv myla tha keysaren
hørdhe hornit sadhe han nw stridher roland oc mi-
ne Genelon sadhe tw taler wnderlige rolad
thor wel blasa om han ser en hare lopa ro-
land blasta annat sin tha sadhe k ey blaster
roland so fast wdhen hanum driffuer nødh till
Genelon swarar en tha ath tw ast gammall ta
astu wanwitz tw kenner wall rolandz seder ordh
roland blasta iij sin so fast ath blodhet sprang
wt aff hans mwnd och hiernen fløth genom
hans tyningar tha sagdhe k thz horn haffuer
eth grymmeth lydh Hertug neymis swarar thw
skalth witha ath roland ar i stor nødh keysarin
lotth griba Genelon oc lotth hanum laggia
i tornit och drogh strax till runtzeual mz sit
folk

oland badh till oliuer wij motte ther
ath ther hauer mist magha dygheligha mz
och oss bor ath doo ok gaff them swerdh
Reth roland mot eth hedningha herh och i
en hwesh stund drap han xxiiij kamper
och sadh slyn wendhen i hedhen hærind i gen
me aldrigh sidh aff migh marsilius ok skutt
till en sthen hetth bogun grymme hedana han
skall dodh till wordin roland war tha wt
laughit ffraa ok sadh till marsilius hauer
tell horth naffna och swarth hedher destory
dall tel skalth kenne thet ther swagh och
hwsth hadund arme aff harth wtty a wal
Sydan kaste han swardet om och hwsth het
hoffuedhet aff konungs marsilius sen tha
sadh the hedna alle wordh wij fly rolandh
hand oc wendher oss tha flydh konungh marsili
us oc al folk och enghen aff them war wart
Sydan kam en hedhen hetth laugh luff mz
han blome the stridde manneligha ffra the cristne
roland sadh till oliuer thet folk word war doth
warom oss alle manneligha ok latham blamenin
ffor ath the skena roland oc oliuer langhlyff stak
till oliuer i mellin herni ath oddin stodh wth
gynom brostet ok sadh oster kampt tel hinth oc
bygge hz i land waren oliuer wendh sik och

hiogh langeluff pa hielmen so ath hes öghen
stod i tännerna oc sade thes skalth ikke rossa
hwat thes ha giort han oc langeluff störta dödh
nith. aff hasten oliuer rende mot sigmie hedingi
herre oc hiogh pa bode hand roland mötte han
och oliuer kende hand ikke thy ath hans ögon
wa fölle mz blodh han hiogh pa rolands hielm
oc kloff hanum nith pa hästeth tha sade roland
hogh ikke hiit oliuer huij tith som bädra giort
behoff oliuer swarar gud ser teg bädra en iegh seer
tegh biff migh tegh till for gudz skull rolandh
swarar gud forlade tegh pa alle tine synder som
iegh forladher tegh thes sina oliuer kende döden oc
stegh aff sin häst oc fiöl pa kna oc bad gud
forlade sigh sina synder oc pinu, bleff han dödh sade
roland segh ath oliuer war dödh donade han pa
hästen som han satth tog fiell han ikke aff häste
the ostene wore tha alle slagne wthen roland oc
thes turpin erchebisskop oc walther archabisskopens syster
son och iwot then gulla iwot sade till roland kom
hitth och hielp megh iegh wort en aldrig redds
i strid for thes roland wende sigh till hanum och
begynte slaa pa nith tha worth walter oc groth
slagen tha hörde roland eth harn hedingi sade
wij hörde nes eth horn drabem till rolandh
för än eth kommer tha rende vij pa roland till
ligh oc pa ärchabisskope oc thi worde segh
thordnelige hedningx sade wsin komma wij hiit

wij hørde thz horn lyde wij hawm then tha
flama wij aldrig leffuendh hedhen / hedinge
flyde oc sadhe roland ar so godher ryddare
aldrig wordher tha an lewne tha drapto
thi rolandz hast / och flydde sidhen alle thz
thi kunne roland stirtha nidh och dawede
oc turpin tog aff them hans harniske thz
war mestedelen borth huggit tha roland be
sinta sigh stodh han op igen och gick tit som
slaget hadde statt och fan alla sina jaffninge
och bar them for ertha bisscopens føddher tha
han fan oliu styrtha han nidher och dawede
turpin togh hans horn oliffanth och wille lepe
watn at sla pa roland tha worth tha klomi
nidher i hardena Och swinge gramme nz eth
swärd thij styrtha tha om foll roland besinte
sigh Och sadhe till oliu ther till wastu skapt
i werldhen ath styrka och op rettha rättwyshet
och nidra hoffard och wertha engen ridder
war badhra i werdhen en tu och kysste hanum for
hans meen oc gick sidhen till ærchebisspen och
spurde Om han liffde erchebisspen swarade hanum
lagt them tha ar icke mykit feyr oc sadhe gud giffuer
ath thz wa komme och finge sic thera stadh hanum
ar stridh tog hand thz marsilius off dyrth köpth
sidhen gick roland till en backe och satte sigh
mellan iiij marmor stena och dawede en hedhen
gick till hanum som forra syntis slaghe tha nidhri

ath roland hadhe warith dödh oc sadhe nw ær
roland ouerwnnin och hans swærd och horn skall
iagh föra till arabia han tog i rolandz skægh
och rykte fast i thy begyntha roland sigh och
sadhe ästu icke aff waro mæn och slogh hanum mz
hornz i howdhet so ath badhe hans öghon logho
pa kinbenith och howdhet ryffnadhe tha sadhe
roland aldri mer skalli tigh en dödh atur tadher
mytth horn

Sidhen gick roland till eth bergh och will hugga
swärdhet sundhir sundher tha thz kunne icke
hugga swärdhet sundher sadhe thz dyrendall thw äst
eth gotth swärd i mange stridh han iagh haffd
tegh nw warder illa skullikt ath thy bidher iagh
gud ath enghin fangh tigh æfter megh thy som blodhes
ær Sydhen högg han i bergz och gatth icke brotz
swärdhet tha sadhe han thw äst eth gott swärd
dyrendall och manga land han iagh wunnit medh
tegh gud giffuz ath thiffue aff katimaria haddhe
tegh thy han ær en adla ryddere thessi land
han nogh wunnith mz tegh Som ær nw her
an som ær / angoa / alamania / poytu / britania /
prowintz / equitania / thuscania / lumbardia / anglia /
ybernia / skottland thy wordh thz skadhe ath mig
drabbalt ma skulle bära teg æfter myn dödh J
tith hialth ær en sancti radhers tand oc sancti blasius
blodh och sancti dionisius har tha roland kande
döde fiell han pa knä och sadhe o tu fadher j
himmerike som alli hielpe som tu tegh t och

reyſta lazarum vp aff dödha och danielom frælſte
tell fra the grymme leyon i babylonia leet tell myn
ſiell fra hælffuitis pyna oc forlath migh alle
myna ſyndher ſidhen rækte han bodhe hendher vp
tell hymmelen och gaff ther ſin andh ær vel

Ther æfter kom keyſeren tell runtzaual
oc ſagh then ſtora ſtadh hadan war ſtrid
ther fandz engen ſtam komme for dödha kroppa tha
ſadhe k. och röpta hoght hwar æſtu nw roland
oliuer oc i xii iæffninge hwem iæk loth æ æfter
migh tha han forſtodh ath the war dödhe. danede
han oc ſtyrta aff ſyn haſt keyſaren war ſella hord
hiartet aff ſankeb nw atthan ſulta op tardh Etun
nymyot ſadh ellij mo op ſic hwar hedninge ſud
ryden och haffuid ethers ledher och ſpiyud iche dödhe
nw k. ſtrid aff oc badh eder bliffua hoſſ the dödh
och ridh ſidhen æfter the hedninge och ther letz
ſaſt ath quelli fir en han nalkadh hedningene han
ſteygh aff ſyn haſt och badh gud ath daghin ſkulle
forlenge Gabriel engel kom tell hanum och
ſadhe gud han hørth thin bön Ridh æfter thyna o-
uen tell ſkalth haffue dag nogh k. ridh æfter
them Och drab ſuarth iij^m ſidhen flydde hedninge
wti en ſyø oc drunknade och ſor tell helffuitis
Tha k. haffde haffud ſyna hæmd / warth han
ther om natten Och om morghenen ridh han
tell runtzaual tha fick k. ſe hwar roland
lagh och hadde ſitt ſwerd i en hand och horn
i then andre hand oc gick tell hanum nu noghe

dröffueligha ok kyste thadan och sadhe welsignan war
thw roland Swo wal thet som loffuedh tin lyktha
warth aldrigh födders thw wast bodhe gudz wen oc dan-
ne madne Och fiell sidhen ned och domnadhe Swa
ath madhe sadhe ath han war dødh widher danske
slogh kaltth wand pa hanom tha begyntha ke sig
och badh en syn riddare taga rolandz swerd och
han orkadhe icke ryckyth i rolandz hand / sidhe sadhe
han ij men fram ath taga swerdhet / the orkadha
icke lossa en fingher i handfangh Sidhe gick fra
fram ~~fingh~~ riddare hwar ther togh syn fingher
the kundu icke lossa swerdhet tha sadhe ke thet
war icke goth ath taga aff hans hand medhen
han war loffuendh med ewij kundu thet icke fonga
nw han ar dødh / han han bedher gud ath
engle skulle se thet aff hans hand ther inne med
war en han Nw wille wij se om keyser kan fonga
swerdet och togh till swerdheth Och fingherne loffnade
stare wdaff handfangh han togh swerdhet och
brödh aff hialtet ok skeddin och haddeth
for helighdom och bladhet sancta han wiij en sio
Sidhen loth han baradh the cristne lik fra the hedhnum
och sin hwar archibisschopen lot mallest keysaren
bath binda hans sar och fick thadan en god lagha
och worth ther lakthed och gick sidhen ut ij kosthe
so longe han loffde och wort aldrigh fyrr at bar
harnisk mz wedher bleff sidhen witth sytth archa-
bisschopdome So longe han loffde Sidhen wagadhe
ke all natten och badh gud ath han mattha skadhe
ith cristne fra the hedhnungha so slagna wore

Om margenen stod en torna bort wt hwar
hedninghe hwlt; of the cristne logh som the
wore falna kesaren lotth tha iorda them oc roland
och the xij iaffningie lotth tha föra till arelabyr
ther wore the begraffna han lotth siwnga mange
massor och offrade vijᶜ mark sylff oc rolandz
horn fyllt mz gull kesaren drog hem til
pariis och war bedröffuet so lenge han lefde
sidhen lotth han offuer gwenelon ledha fram for
wtthen och domen worth giffuen ath han skulle
skabas genom alth frankerike hwilket oc sua
worth giordth so ath enthz ben bleff fast with
thz andre then dag som k stod i syth mach
i frankerike kam in gangande oliuers syster som
war rolandz fästa mö och sadhe till k hwar
ar oliuer min brodher eller roland min fästa
när k sagde henne thz sadhe hon om sydher
nw tarff iomffrw roland och oliu war slagne
pa rinntzewall iomfrwn styrtha for keysarens
fötther och aff syna kraft hennes hiertha brast
k ~~[illegible]~~ badhe wt them sto yncke och fell
nether pa likit tha han besynnade sigh lotth han
begraffua hennes likh mz stor wardugheet om natte
efftir kom gabriel engell till k och sadhe far till
libia land och hielp them godhe konung yban
hedninge sittia fast pa hans land i porttic
wegi for sarnel k en stor tha i rom oc drog
till k yban then hedne k hette gralewz ta

307

han spiorde keysarens kome drogh han motte
hanum och stridde folkit fioll fast pa bade sidher
widher danske hiogh pa kongens hielm ok klyffs
hanum nidher i sadlen ok keysarin fick sigher
i then stryd och sielffuer k wanns land sydhen
drog han han hem till frankrike ther kom
balldwin hans systerson till hanum keysaren wort
glat aff hans kome thij han war en god ryddare
tha fek k breff ath drottninge sybilia oc hennes
son Justam war kome i saxen mz [illegible] folk
k forsamelde sin har oc giorde balldwin och
wider oc hamlin till hoffmen me the drogh
amoth drottninge sybilia och komo vforwarech
till hennes har om natten och runde om koll
thera pawlun och gioba thz mange hedninge
balldwin gick sielff drottninge sybilia hennes
son Justam kam till maria mz och tal folk
och sade tidhen till manlige [illegible] radhaffs enge
ridder medhen roland war dodh the striddha
lenge then dagen om sidher worth Justam
fanghen och alth hans folk slaghit keysaren
lotth cristna drotninge sybilia och gaff henne
balldwin och giorde hanum k ou saxen och
retth hem till frankrike och sat mz frith i
alleens sendebodh kam nog aar
till k oc sade hanum at en k aff
affrica hetth amarus war kommen til
atulia mz en stor har och hadde wunneth
alla prouincia ok brantth kirkior och closter och

och dræpt madhen tristen men thad war then
basta ryddare i affrica war ther forsamnadh folk
aff alth thet land oc kom prince en myghin her
och giord sen sen karlotth och wdger danske til
hoffwitz men thin ath tha war selsynth gamell oc
illa pleegh the drogo en millindia skald thet skul
the ath sporya ath Amarus war i sinna starke
en the togh rede ter till motth mz hanom the stri
dde alla then dagh karlot och wdger danske for
syn kyrkie cristne thre C oc draba magha
hedhninge amarus stack en cristin hoffdingh het
Geruis genom skiold oc brinnie ath han storta
dodh nedher aff hestin han ropte hoght oc
sade esten me skulle dog mz meghen skam
thz horde karlotth och wdger tha sade karlotth
wg will ryde motth thime konungh och nydra
hans hamad wdger swarade nw kære herre gior
icke thz jegh ser pa hans hande werke ath my
dhen i hanom thz gallar ether liff lath mig
ryde motth hanom swar thed mig tha ar then
nydra skade misted k teg ta ar frankerygha
affmaktoght karlotth swarde thz ant mig enga
priis ath tyma thz willt hanom al ene hoffwe
thz skall icke all ene ryde motth amarus then
galle hedhnath then kan hielp thz mig noghen
then skall galli ith liff amarus glaffwe gik
igenom karlotz skiold oc karlot gick fra hesto
lonnith en ath glaffwe oc fra ha pa hanom

nedher vti eth dike ther kome hans men oc
reste hannom op thz sagh vdger danske oc hioff
syn hast met spore oc rende moth amarus
amarus stack till hannum then glauen gick
sunder i stycke sidhen drogo the swerdhen och
hioggo lenge och worte bodhe ille sar vdger
hiogh pa amarus hielm ok kloff hannum ne-
dher i tenderne tha sadhe frankes men vell hawi
wij wunnit striden och hedninge wort manfaldhe
slaghen karlot reth till vdger oc sadhe teb on-
dha nydingh hwi kostu mik ikke selff heff-
nt pa then hedne konungh sum migh giord
so megin skam thz skall iegh suarth haffua
pa tegh at ikke skulle wij bode koma liff-
mendh hem than stack till vdger om sydh
glauen och vdger hiogh glauenn aff oc
wille tegh enktz wara sigh withen sadhe hadde
iegh nogh brodher thet i ath iegh raddeda tith
liff tha skulle thet iegh mik for min ther dom
ffor karll karlot sadhe teb skalt aldrigh kome
till ffor mz/ thij teb skalt stande dod byrdhen
hiogh tha pa vdger alth thz han kunne och
vdger sadhe haff mik thz for gudh iegh will
giffua tegh alth thz iegh hawer wunnit i franki-
rike och fara till Danmark oc koma
aldrigh for tin ögen mer karlott sagdhe

thz brødher tee till for them wartzell skull ok
nee pa stradhen skalla dog/ och hugget sade pa
wdger thz fastest thad kudna swardhez strunk aff
wdgers hufwdh och i karlatth seda ath thz stodh
i benz wdger sade gud forlade tig thz karlotth
tig hwardher mig anthen maria nee allar
blifua [illegible] slaghen och engthe tordha skulle them
ath bydin hugg wdger karlotth pa axlen
och kløff hanum nedher i beltez stada ath
karlott storttha dodh nedh wdger taff sigh ille
och tog liketh och fordez till thera pallun ok
om morgonen drogh thi hem tha wart wdh
g barn ok domdez ath thad skulle in melle wtij
iij ar och haffua ath brødh och en skall wyn
hwar dagh so wart thz och giortth keysarinne
karlotthe modher sade ath wdgher skulle star wrett
och letth giora en stor skall och bath ath stort
brødh hwar dag och sende till wdger tha iij
ar war fram leden kam en hede kanungh s
hetth massobret Och orloghde pa keysarane
ꝏ forsadmeld slwgh en stor ⁊ Och motte wt
parijs ꝏ war gamul och seegh ther kunne
engin sa sam dughde till en feltagh hwitz
nu tha sade nyman hanum gud giffue ath
wdger danske wo lefuandh ⁊ swara sigh
men ath han ar lenge dødh tha sade en
hans wdd [illegible] tuladh wetth hanum iij dagh

ſidhen thi wardh radh ath thz komme ther weth ko
ſwarle thz ær ſo for thet ungrat ath han for
mogh enthz harnyſk ath bardh war han och
fardugh och komer utz ſit harnyſk fra ſon ha
ſt tha worr thz geworth hanum loffd och aldhe
komer han med till migh igen tha ſkall th
tughh nepmeſs mighh ſielff och alth myt gotz
ſitther wigh ether till pant ath ewdher ſkall
aldhgh wint ſlij wdhen utz tith myt konung/ne
mus war tha ſo gamul ath han gick utz ij
kroken iiij konung loffuz for wdhe och gingit
han war ſ melliz och tala gygme och ladhz
hoall writth en kuſka wagh och ſpuerde om
thz walle holde them ſkadhes loſt wdh ſagde
thz ſkall ſnart ſkee / ſidhen ſpranck thz mwru
fra kuſka waggen ok gick woth och ſagde thz
mottha wigh lange hawe giorth Om wigh hade
wiltth Gyde myn thz war migh wredh och
wigh hadde migh ſidhen modh gud tha wille
wigh icke thz woth for en gud wille Och gick
ſidhen till ko kryſpedh mottha hanum ſaa
gulffuit ok tog hanum i ſagen och kyſte
hanum Och gaff hanum all myſtaſk till
och ſigherd hanum till konung och heſſmntyme
ok all harran wdhe drog ſtrax noth ther
hedne och ſtridde och drap th maſto bretth
och alle hedningh utz hanum ſo at naſſelige
wntkomme th me Gyden drog wdh danſke

till keysaren han tackade gudh for sin nadha
wdger tog sidan orloff aff keysaren ok for heem til
danmark ok war ther lenge konungh sidan
Eptren war tha en gamal man och alle
hans kampa wordho tha dödha togh hade
han en fultaga man het willam Cornutz ok war
keysarens frande han war en gamal man och hadhe
en wenligh hustru en tidh sadhe hon till hanum
i spot spracke thet ar en gamal man Jhesus sighe ath
grotthoch i tith hoffwe willam worth wredh
och giordhe sik redho ok wille ridha borth ok sadhe
Jhesus han thet tient keysarenom so lenge ath mit hor
hand skift sin lytte nu wil iak tiena gudhe
Ok aptir han kysta sina hustro ok sine sönner
och reth sin wegh al eena that hustro barn
ok folk sadhe igen mz stor bedroffuelssa wil-
lam redh in i lubardy och gaff sik in i eth
closter ther war han dui i nog ar eptin sadhe
abodin till hanum thu skalt fara in i staden ok
köpa oss win och brödh willam swarade maa
iak warna mik om roffuare ella andra
willa sla mik abboten swarade medan thu
beholder thith brogbelte skaltu icke wara thik
worder ther sla thik tagh tha beddher iak thik ath
warda thik tha tog willam en gull ring ok satte
i brostbeltet for en pelsa ok for sidhan till köpstadh
mz ij asna tha han for heem igen mötte
hanum iiij roffuare ok togho fra hanum bodhe win ok

och slogh hanum till mz ok fingx sydhe fra hanum
Willam sade i aredh gelue me eth sidder en gull rem
i mot brokbälta bedra en ek nabla / the ware
segh om ok sade sua diegh diäffualle till theren
wth aff tin halz ther finge i bolter ok will slidher
sender han hadhe ondt till waria wthan slethe sig
fra them och ryckte eth lar fra asne ok slog ther
iii ryffue i hall mz ok the andra lopa till skogs
theghar Willam lade laretth wit asnen igen ok fiol
pa knä ok badh till gudh om nadhe tor och
ladeth fasta segh wth asne igen han ladhe sin
tingh pa asne ok for till klostersins tha han kom
till clostereth hadhe alle munke giömth segh for
hanum so mykit han hafde slegit han wilde giua
om sidher sin han aboten tha slap och icke
miste / Willam sagde wi skeer ath hafue thetta
karlight till gud them will ieg thet icke longhe wara
i aredh wende ryffua ok icke munke so for han i otte

Tha fek han tidhende ath konung marsilius brodher
som heet madhan kam aff lumbardi mz en
meghtugh här och brande kirkio ok kloster ok for
harade landh tha for samulde han folk ouer alt sith
landh han lott sökia efter Wilm cortnitz badhe i
skogh ok dala Willam war i en skogh i lumbardi
ther bodhe en man heet grimur mz syn hostru en dagh
spordhe Wilm hwat tydhin i landh ware grime swarade
ther ar ond tidhende hedninge ga fast fra hanum ok
with han nw ey raad thet ath alle hans kampa

ward nw slagna och skall nw maa aff hwisse
och alth hans land skaltu nw sagde willam
gormer sagde ia willam sagde hin mighe tet hanske
nig wille fara fore tek gifnin skal tek wall nog
gorma grepe ok lade sit harniske fra willam ok
sadt hanum syn hast willam retth wand thetta
thz bant om gormer skulla hani ward wnds
och talade inthet sz talade till hanum ok sagde thz
ar wel wntlight hebat skade hedinge haffua
off giorth tha nig mysti mynni gode mn i wlbutze-
wall ok s dadni mn stykkt nw ecke till ok hand
nig fford ath weder danske ar dodh hewilken
mig kan wyssa willam swarnitz hanum wall
nig giffue so migh gull tha gider konz och
hewilken thz hedni ke drabar/ han skall hani
tredinge aff mit ryke ar tha kung tha skall
nig gioro hanum till konungh ar han giffua
tha skall nig gioro hanum till kungh ar tha
ok ammne ma tha skall nig giff hanum till gifte-
stydan nw omadneliga hebar i sitt sth syden bi-
gente the ath skyde willad war framerst wti
styden tha ha swo thz hedni konungh wille
ha gura till hanum willad drab först therfor
badner emaste ok syden drab tha hedinge rida
bode hender ok drap tha vij aff theris baster
konunge syden rende willam och ka till sinne
so ath glauinn bryste genods wilm hugg fra
hans hals ok hoviddz fiell fra manhen
willm tog ok hewdz ok lotth hedinge seth
tha the syge thera konungh dod flyde te all

oc marskalken aff thessom word slagna e segh
willa wender hwelme oc kende hadwid ordh wardh
e till vrsiffs oc hadde wndrit segh willa hadde ha
konunge hoffuit mz sigh oc fiek thet gymer oc
sade thig e nw tin hæst oc harnisk oc rydh till
er oc segh atu dragit konunge oc haff thet henne
till wertegna oc gior tw thet icke tha skall segh
draba thig oc badha er gior thegh till giffua som
tha han sagde tha gymer kom till er ko thet thed
hedna e kiop och mygh m tha thed barath
hoffuit till oc sade ath thet war konungx hoffuet
er willa thet icke tro tw han sagh willam cornitz
tha giek gymer till er oc fiek hadwid thet badhath
tha kende alle marskalk ath thet war konungens hoffuet
er sporde hwat man aren tha sade neg hedher
gymer er swara tin hæst sigh nighligh i strydh tha
satt en god ridder fra hadwin gymers swara thet
satth ra hans bak oc thes thy er sade thet skule
wij swartha forgeffua tw skalt wende swar mz
mig ridder gymer swara ment thet thet well
icke hwat tw han er sade hwat badha tw gy
mer swara ath giffuadom er sade thet wil neg
hwa giffua thegh for hans skull thet fiek hwaden
tha war ligh willam cornitz oc bliff sedhen giffui
i mannagh ar ... wist er hwar willam war
i nogh ar thet effthe drotnind giffui at willa
kom till hadwid oc sade segh i thessen sadmi skogh
wij skullan ath thet finnes thes mot lik thet han
nogh warthe i hel ar badha kippirdin lathe

bygge och ſkaffe en nyth ligh och ther fand han
nyth teſtamentez breff bleff han holla hwath ther
ſtar wti breffuen wignede och toda ther eptir
fra hanum dromde annan ſin / tridia ſin tyſkta
hanum ath ewilla ſlogh hanum i hollz oen en
ſtyge och bath hanum giord ſom han badh geffue
gyn ſtad oc ok for till ep och ſadhe hanum ſin
drom ep feblde hanum ſtra i ſtolle och ſa ther
hans ligh wti eth bergh och logh ſom han haffde
warith nydhe oc war ther thri ſkomiſti lugghth
ſom nogher haffde kiend ep latith ſadhe hans lik
ther oc anebrda ther och ſtighet kloſter oc tog
ſyden geffuendarnz ſkr gyn oc giorde hanum
till forſtond for kloſterz ſo lenge han leffdhe
ep for till pariis tha war ep lij gamall
ther efftir wort han ſtedd i pariis preken
och alle hans gode mä komo till hanum han
ſadhe till them nw ar nes ſadmell och ſiegde
ath nw han enge markt ath ſtunde mothe hed-
ninge med thesse bedher nw ether ath i tagi
lodarſmb myn ſyn till kyrkend i nyth ſth Boo
giorde danit ebit ſolamo ſyn ſym ther ſadhe alle
ja till iij dagi ther aſter wort han eingd till ſe
dyden leffde ep karll nu ar thes ſadme nath
ep dadha ſit ſtedh egidius i eth arnethe hws
han haffde wardith ep ſkriftafadherz han ſo mer
en iiij L diaffla han manade them oc ſpurde
hwart the ſkulle the ſadhe wij ſkulle fara och
tagi ep karls ſiell ſtod egidius ſadhe nw bleeff

ether wndher then pape nampn furun then sidmi
wrghthin i ferd hwith lweth ther efter komma dia-
ffwlene igen mz mykit skriall och tywtande sa
andra wiisswa sa ogerdin swarade hebat them ska-
ddha the sebare K siel war pa wagskali
ther kam then hoffuzlossa galizer som i kalla
apostel Ok een fyltha andra wagskalana mz
sten och K siel war so latth ath enn wista icke
hebart hon bleff / sidan ferdo diafflana sy wckh
tha K war dödher kam turpin archebisskap oc
mange klerke mz hanum och smorde hans krop
mz balsam oc klaedde hanum i kosteligh kledhe
oc sattha han i kirkie wndher alteret och
ladh hans swerd ioyose mz hanum oc satte
en krono pa hans hoffuz och offrade hanum
sydhen alzwoldug gud i wold hwom liffui och
styrer for wthen endha Amen

Ar efter gudz bord m cd lxxx sancte marie
magdalene afton i bezlid

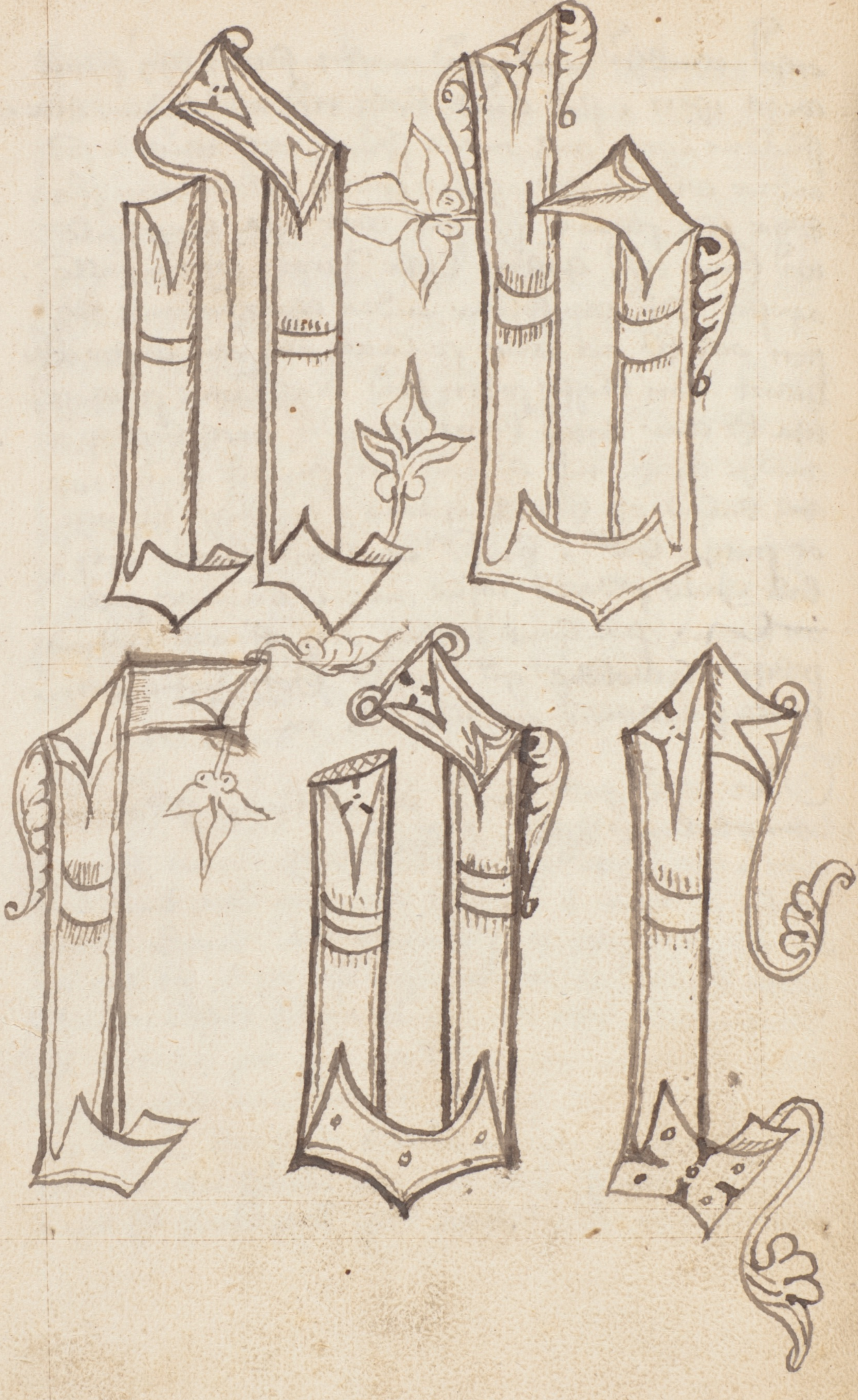

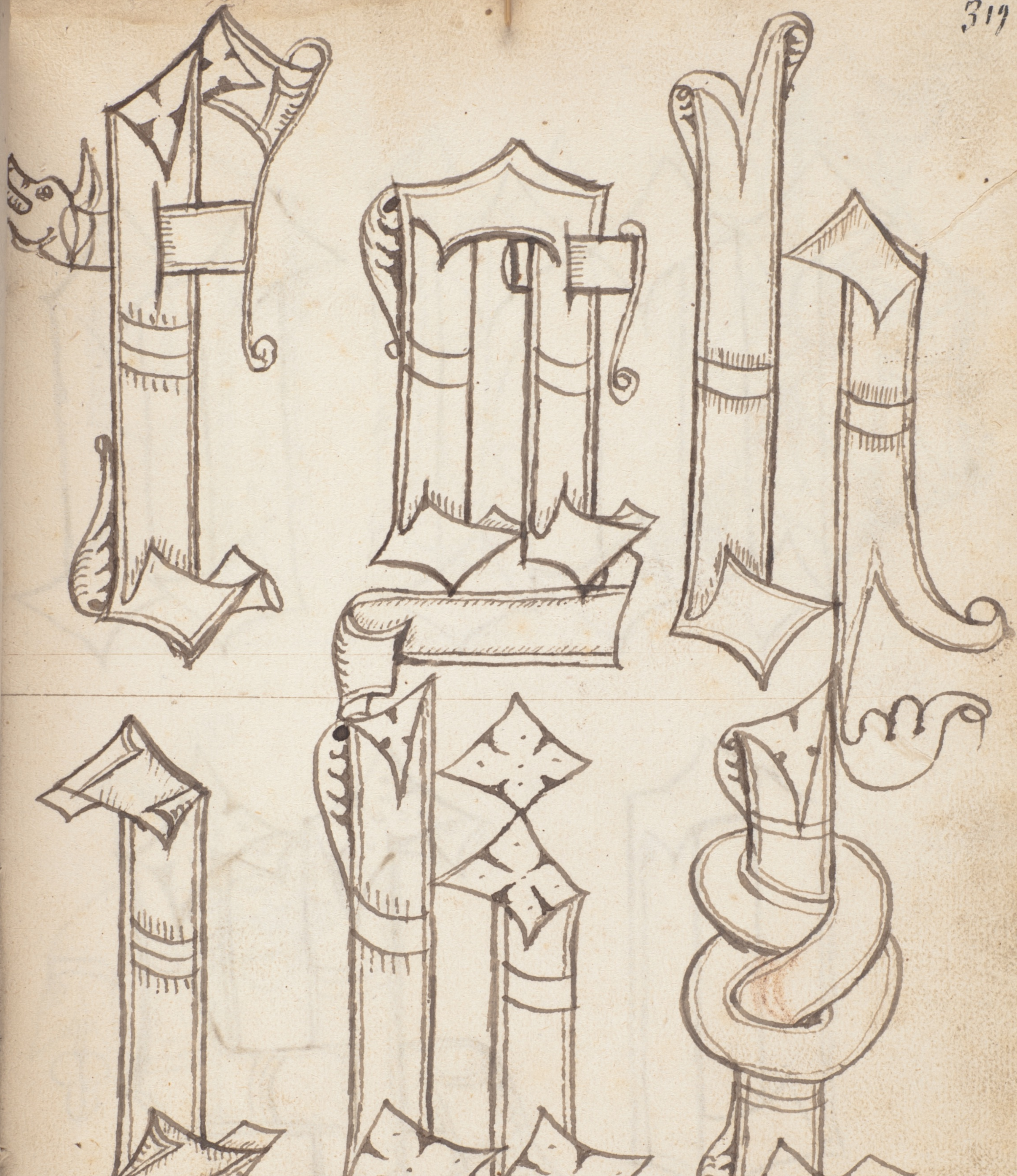

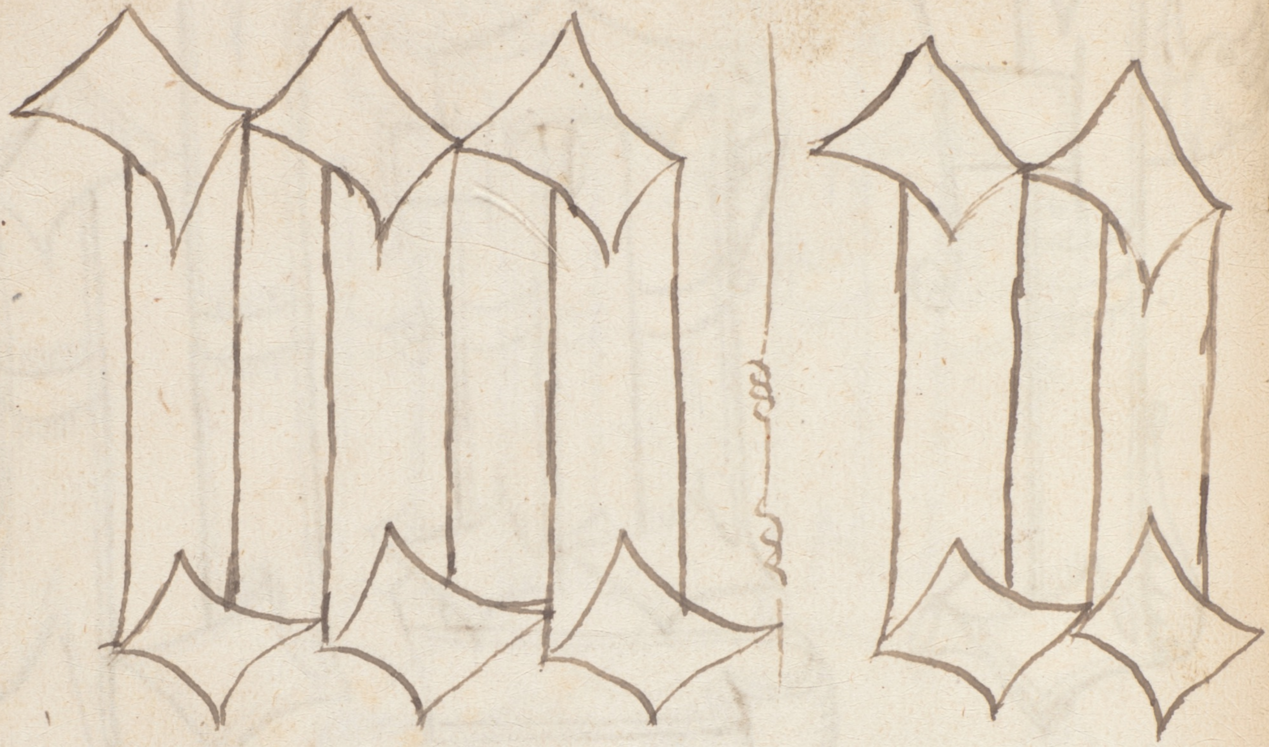

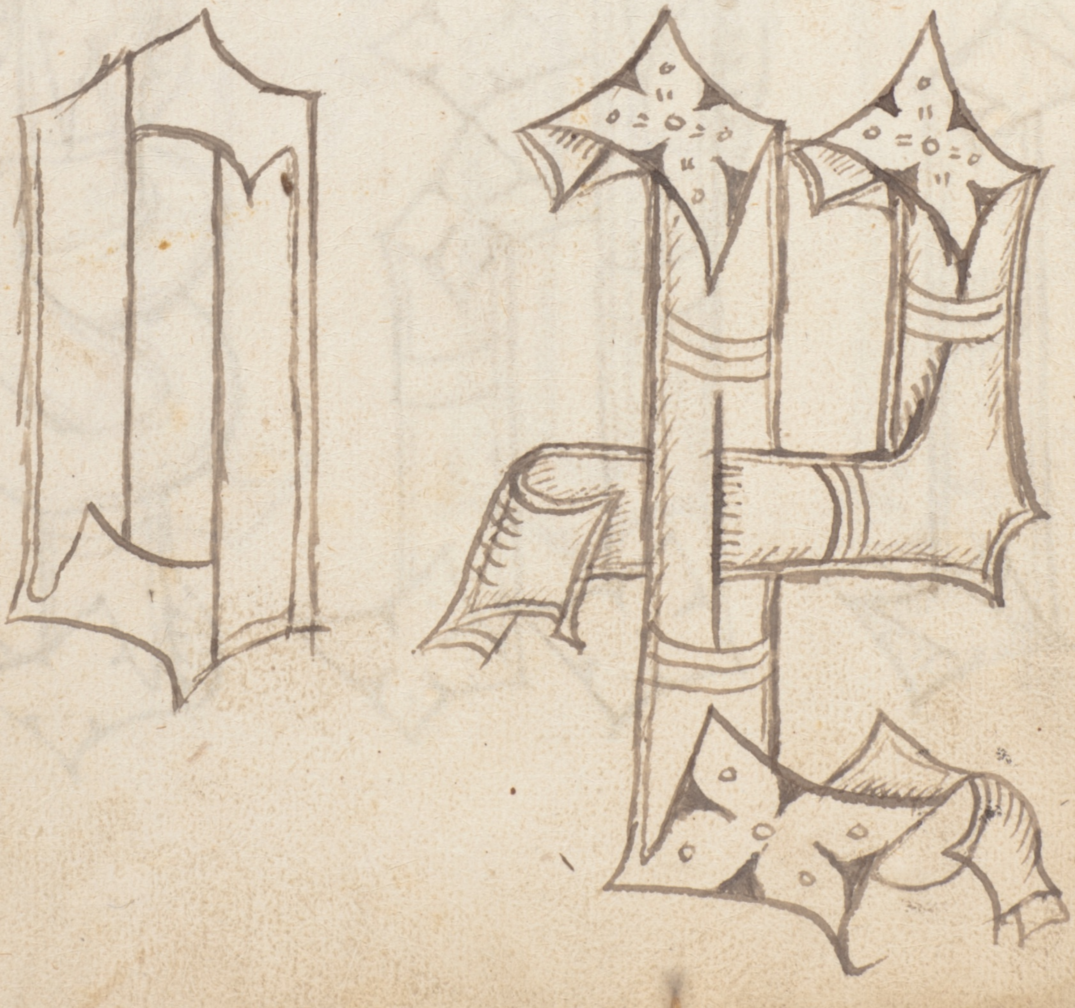

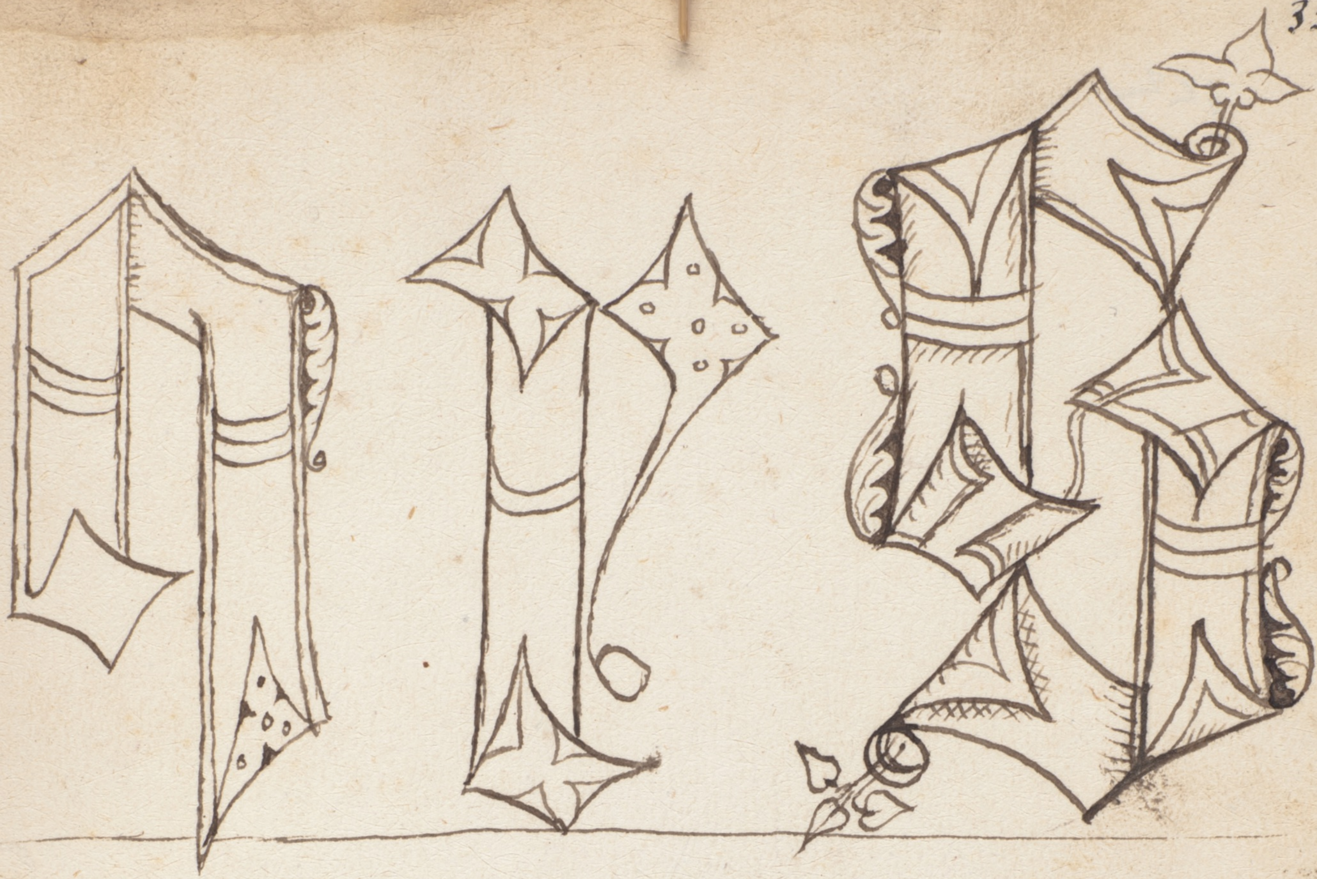

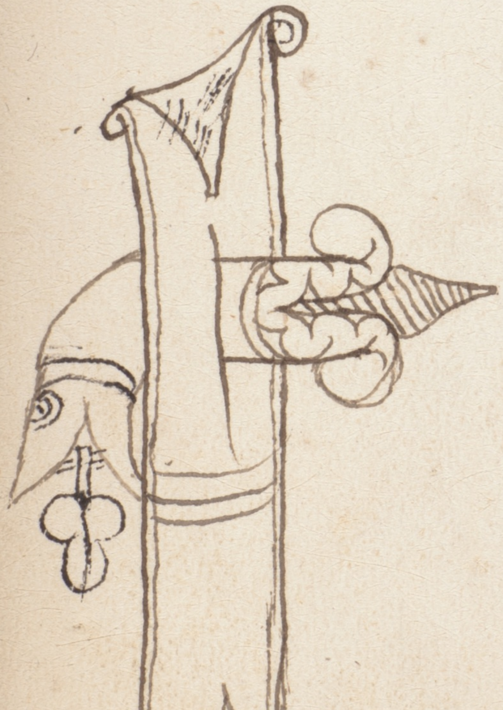

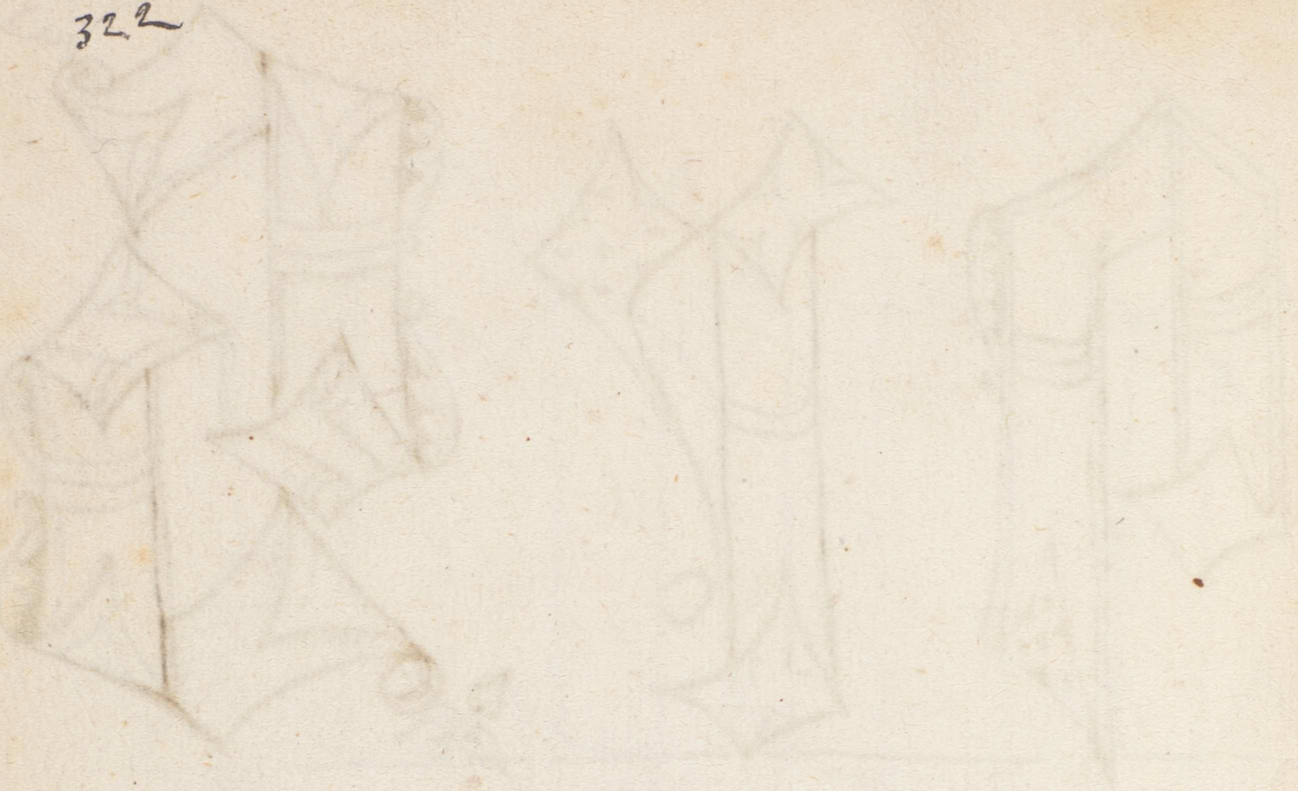

30
40

1200

Deus qui int̄ apos ꝓ ep̄o. coll
tolicos sacerdotes famulu tuum pō
tificali fecisti dignitate uigere prā
quesumus. ut eoꝝ quoq; ꝑpetuo ag
gregetur consorcio. ꝑ. Secͩ.
uscipe q̄s dn̄e ꝓ anima famuli
tui sacerdotis quas tibi offerim⁹
hostias. ut cui pōtificale donasti
meritum dones et p̄miū. ꝑ Pᵒcō.
Propiciare dn̄e supplicacōib; nr̄is.
ut aiām famuli tui episcopi in re
gione uiuoꝝ eternis gaudiis iubeas
sociari. ꝑ dominū. ꝓ sacͩdote.
Orā q̄s omp̄c deus. ut anima fa
muli tui sacerdotis quā in hoc
seculo commorantē sacris munerib;
decorasti. in celesti sede gloriosa sem
per exultet. ꝑ dn̄m. Secͩ.
Suscipe q̄s dn̄e hostiam ꝓ ani
ma famuli tui sacerdotis. ut
cui sacertale donasti meritum. do
nes et premium. ꝑ. Pᵒcō.
Propiciare dn̄e supplicacōib; nostris.
ut animā famuli tui sacerdotis
in regione uiuoꝝ et̄nis gaudiis
iubeas sociari. ꝑ. ꝓ epis.
Concede q̄s omp̄c deus. ut ani
mab; famuloꝝ tuoꝝ ep̄oꝝ ac sa
cerdotū felicitatis et̄ne cōsorciū.
quib; donasti sacri altaris tui cō
sequi ministⁱum. ꝑ. Secͩ.
Munera tibi dn̄e dicanda sancti
fica. et animas famuloꝝ tuoꝝ
ep̄oꝝ ac sacerdotum ab omni labe
humane cōdicionis absolue quib;
tocius mūdi diluisti pc̄ca. ꝑ. Pᵒcō.

tuam ad preces nostras q
sediam tuam supplices dep̄c
animā famuli tui quā de
migrare iussisti in pacis ac
gione cōstituas. et scōꝝ tu
as esse cōsortem. ꝑ Secͩ.
Absolue dn̄e animā fam
ab om̄i uinculo delictoꝝ. ut
resurrectōis gloria inter scōs t
citatus respiret. ꝑ Pᵒcō.
Annue nobis dn̄e ut anim
li tui remissionem quam s
tauit mereatur ꝑcipere pro
Suscipe piissime scē ꝓ de
dēs in sinu habrahe patri
nimā famuli tui. eamq; sci
tis omnib; adiunge nec ei n
culpa carnis ad penā. s; ꝑsi
seracio tue pietatis ad ue'nia
Animā famuli tui dn̄e. Secͩ
ab om̄ib; uiciis cōdicōis hum
hec absoluat oblacio. que in
lata tocius mūdi tulit pecc
Prā q̄s omp̄c deus ut aiām
famuli tui in cōgregacōe i
eterne beatitudinis iubeas e
Q̄s dn̄e ꝓ tua ꝓ femina.
pietate miserere anime fa
tue. atq; acōtagiis mortalita
tam in et̄ne saluacōis ꝑte
His sacrificiis q̄s dn̄e Secͩ
anima famule tue a pecca
exuat. ut ꝑ hec piē placacōi
a ꝑpetuam misedīam cōseq
Inueniat q̄s dn̄e anima
famule tue lucis eterne cō

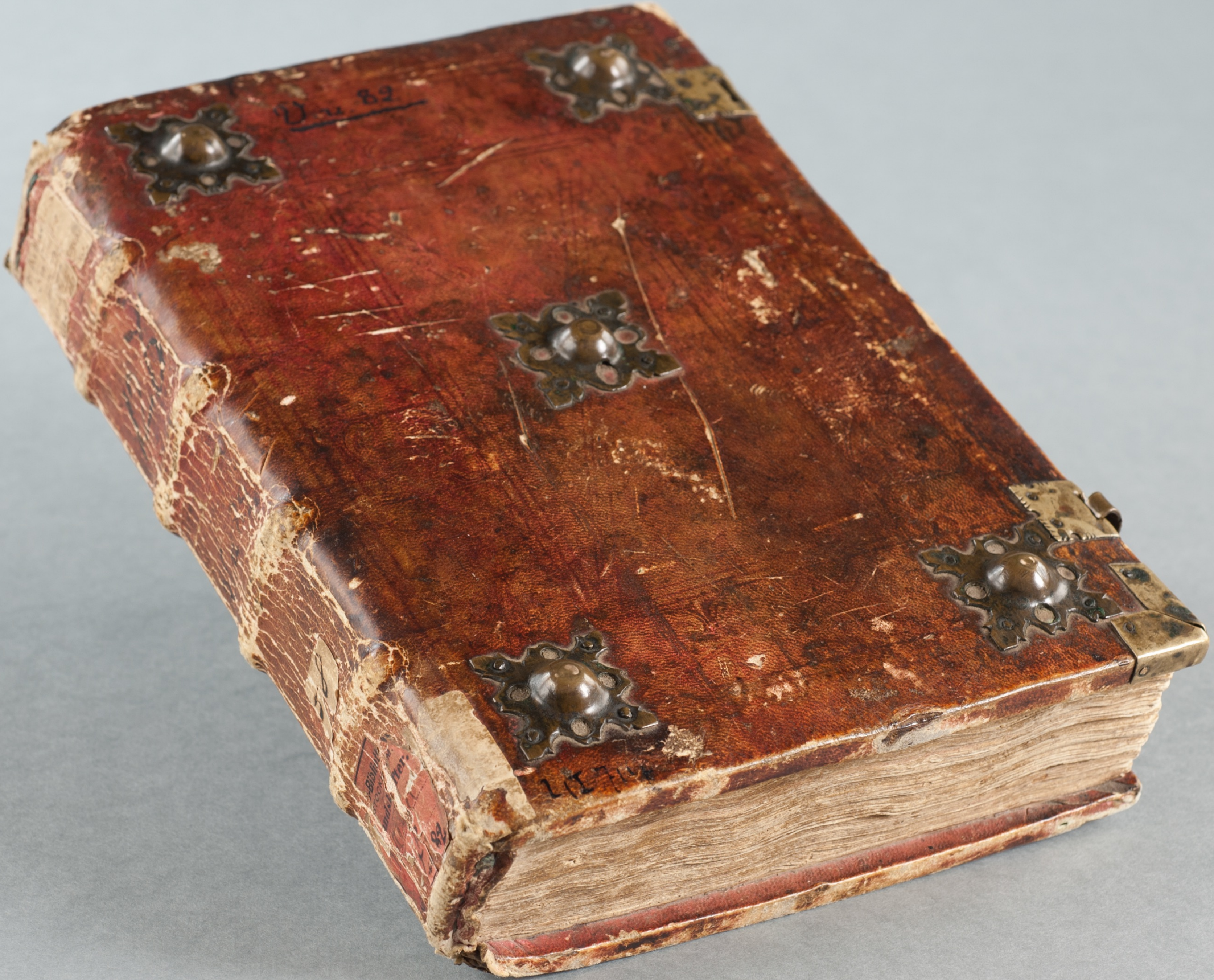
Vu 82

Kranichals
Farbenlehre.
Gedichte.
Haushaltungsregeln.
Karl Magnus.
120
578
-Biblioth
STOCKH M.
ndsk fter.
No
84